



การจัดการเรียนร่วมสำหรับเด็กพิเศษกับเด็กปกติในโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดสงขลา
Inclusive Education Provision for Exceptional Children with Normal Children
in Secondary School Songkhla Province

สุขษิริ สุขราษฎร์
Suksiri Sukrach

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาพัฒนามนุษย์และสังคม
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree of
Master of Arts in Human and Social Development
Prince of Songkla University

2553

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

(1)

ชื่อวิทยานิพนธ์ การจัดการเรียนร่วมสำหรับเด็กพิเศษกับเด็กปกติในโรงเรียนมัธยมศึกษา
จังหวัดสงขลา

ผู้เขียน นางสาวสุขมยิรี สุขราษฎร์

สาขาวิชา พัฒนามนุษย์และสังคม

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก	คณะกรรมการสอบ
..... (รองศาสตราจารย์ ดร.บัญชา สมบูรณ์สุข)ประธานกรรมการ (รองศาสตราจารย์ นිරันตร์ จุลทรัพย์)
.....กรรมการ (รองศาสตราจารย์ ดร.บัญชา สมบูรณ์สุข)
.....กรรมการ (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เก็ตถวา บุญปรากฏ)
.....กรรมการ (รองศาสตราจารย์ ดร.วันชัย ธรรมสังการ)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา ตามหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนามนุษย์และสังคม

(ศาสตราจารย์ ดร.อมรรัตน์ พงศ์ดารา)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ชื่อวิทยานิพนธ์	การจัดการเรียนร่วมสำหรับเด็กพิเศษกับเด็กปกติในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสงขลา
ผู้เขียน	นางสาวสุขขิณี สุขราษฎร์
สาขาวิชา	พัฒนามนุษย์และสังคม
ปีการศึกษา	2553

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่องการจัดการเรียนร่วมสำหรับเด็กพิเศษกับเด็กปกติในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสงขลา มีวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อศึกษาลักษณะการจัดการเรียนร่วมสำหรับเด็กพิเศษ กับเด็กปกติ ศึกษาปัจจัย ส่งเสริม ที่ทำให้เด็กพิเศษสามารถเรียนร่วมกับเด็กปกติได้ ศึกษาปัญหา อุปสรรคในการจัดการเรียนร่วม และเสนอแนะแนวทางการพัฒนาที่เหมาะสม ในการจัดการเรียนร่วม สำหรับเด็กพิเศษกับเด็กปกติในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสงขลา

วิธีการศึกษาใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยศึกษากลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ ผู้บริหาร โรงเรียนเด็กพิเศษ เพื่อนร่วมชั้นเด็กพิเศษ ครูการศึกษาพิเศษ ผู้ปกครองเด็กพิเศษ ครูปกติที่สอนเด็ก พิเศษ ครูแนะแนว ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ แพทย์ นักสังคมสงเคราะห์ โดยใช้การสังเกตอย่างมีส่วนร่วม และไม่มีส่วนร่วม การสัมภาษณ์ และกรณีศึกษา วิเคราะห์ข้อมูล โดยการจำแนกหมวดหมู่ ถอดรหัส และตีความ มีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า

ผลการวิจัย พบว่า การจัดการเรียนร่วม เป็นลักษณะเรียนร่วมในชั้นเรียนปกติเต็มเวลา และบริการสอนเสริมวิชาการ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ครูผู้สอนปกติยังไม่ได้จัดทำ แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) และแผนการสอนเฉพาะบุคคล (IIP) ครูผู้สอนจัดกิจกรรม การเรียนการสอน โดยใช้แผนการสอนปกติ ที่เน้นเนื้อหาสาระเป็นหลัก มีการวัดและประเมินผลการเรียน ของเด็กพิเศษ เช่นเดียวกับเด็กปกติ แต่มีความยืดหยุ่นมากกว่า สำหรับปัจจัยส่งเสริมในการจัดการ เรียนร่วม พบว่า มีส่วนส่งเสริมในการเรียนร่วม ผู้บริหารมีเจตคติที่ดีต่อเด็กพิเศษ เปิดเป็น โรงเรียนร่วมให้โอกาสเด็กพิเศษได้ใช้ทรัพยากรร่วมกับเด็กปกติ ครูและบุคลากรให้ความช่วยเหลือตาม ความสามารถ ผู้ปกครอง เข้าใจยอมให้เด็กปกติเป็นเพื่อนกับเด็กพิเศษ โรงเรียนจัดบริการห้องเรียน ร่วมสำหรับบริการสอนเสริมเด็กพิเศษ เพื่อพัฒนาด้านทักษะอื่นๆนอกเหนือจากวิชาการ ปัญหา อุปสรรค พบว่า ขาดบุคลากรที่จบวุฒิการศึกษาพิเศษในการเตรียมความพร้อมให้กับนักเรียนปกติทั่วไป ผู้บริหาร ขาดการนิเทศ กำกับ ติดตาม การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู ขาดการกระตุ้นและจูงใจให้

บุคลากรมีความเต็มใจเสียสละในการจัดการเรียนร่วม บุคลากรในองค์กรขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนร่วมที่ถูกต้อง งบประมาณที่ได้รับไม่เพียงพอ แนวทางการพัฒนาที่เหมาะสมในการจัดการเรียนร่วมสำหรับเด็กพิเศษกับเด็กปกติในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสงขลา พบว่า ควรจัดฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ สัมมนา เพื่อให้ครู-บุคลากร มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง ก่อนเริ่ม โครงการโรงเรียนพึงขอความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการช่วยเหลือเด็กพิเศษ ด้านงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ ทางภาครัฐและโรงเรียนควรจัดสรรงบประมาณสนับสนุนให้เพียงพอต่อการจัดการเรียนการสอนให้มากกว่านี้ ผู้บริหารควรมีการนิเทศ ติดตาม ครูผู้สอนอย่างสม่ำเสมอ

Thesis Title	Inclusive Education Provision for Exceptional Children with Normal Children in Secondary School Songkhla Province
Author	Miss Suksiri Sukrach
Major Program	Human and Social Development
Academic Year	2010

ABSTRACT

The research entitled “The Administration of the Co-classroom for Special and Normal Child in Secondary Schools in Songkhla Province” was aimed to study the management of the classrooms, the supportive factors that help the special child to study with the normal child, the problems and obstacles and suggestions for both the normal and special child to study together in the same class in secondary schools in Songkhla Province. It is a qualitative research. The major informants were administrators of the schools for special child, classmates of the special child, teachers specializing in special education, guardians of special child, non-specialized teachers teaching special child, and consultation and guidance teachers. Other informants were physicians and social and welfare officers. Data were collected by means of participating and non-participating observations, interviews, and case studies. Obtained data were then categorized, transcribed and interpreted and triangulated.

Results showed that the co-classroom procedure was done as a normal full-time classroom for normal students with some supplement classes of content subjects. The normal classroom teachers have made neither Individualized Education Program (IEP) nor Individualized Instructional Plan (IIP). Learning activities were done through the normal teaching plans for normal students focusing on subject contents. Learning assessment of the special child was also done based on norms of the normal students but with more flexibility. Supportive factors of co-classroom administration were positive attitudes among school administrators in giving opportunities for special child to share school resources with normal children. Teachers and personnel as well as guardians of normal children had better attitudes and acceptance of the co-classroom for normal and special children. Schools provided supplemental classes for both

special and normal children to practice other learning skills apart from content subjects. Problems and obstacles found were a lack of teacher and personnel specializing in special education to prepare the normal students in learning in a co-class with special child and a lack of supervision for the teachers in a the teaching and learning procedure to motivate them to contribute more to the management of co-classroom. Other problems included a lack of knowledge and understanding in co-classroom management and insufficient budgets. Suggestions for suitable management of the co-classrooms were that there must be training and workshops for teachers and school personnel about special child education before the beginning of the program. Schools should request assistants and aids from other organization related to special child education in both budgets and teaching and learning materials. Schools should allocate more budgets to the co-classroom, and school administrators should give regular supervision to the teachers for the better management of the co-classroom program.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ ต้องขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. บัญชา สมบูรณ์สุข ที่รับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ อีกทั้งยังคอยชี้แนะ ให้กำลังใจ ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เกียรติวาท บุญปรากฏ อาจารย์ผู้ให้คำแนะนำในประเด็นต่างๆ ที่ขาดหายไป ในวิทยานิพนธ์อย่างครบถ้วน ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ นิรันดร์ จุลทรัพย์ ประธานในการสอบ วิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ ดร. วันชัย ชรรณสังการ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้เป็นอย่างสูง ขอขอบพระคุณ อาจารย์ทุกท่านในมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ที่ได้ประสิทธิ์ ประสาทความรู้ให้แก่ศิษย์ อีกทั้งยังให้ความรัก ความเมตตาต่อศิษย์ด้วยดีตลอดมา

ขอขอบคุณ พี่มาศ น้องตาล เจ้าหน้าที่ของหลักสูตรพัฒนามนุษย์และสังคม ที่ให้การช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกในเรื่องกิจการนักศึกษาด้วยดี

กราบขอบพระคุณ ทุกคนในครอบครัว พี่จู้ พี่เดช พี่หลวง โดยเฉพาะ คุณแม่ยินดี สุขราษฎร์ ที่ช่วยสนับสนุน ผลักดัน และให้ความช่วยเหลือในทุกๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นกำลังใจ กำลังทรัพย์ ที่มีให้ไม่เคยขาด ความสำเร็จในวันนี้ขอมอบให้แม่ และทุกๆ คนในครอบครัวสุขราษฎร์ โดยเฉพาะ คุณพ่อที่ล่วงลับไปแล้ว

ขอขอบพระคุณ ผู้อำนวยการไทรพ หนูมี คณะครู-นักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา และที่ขาดไม่ได้ เด็กพิเศษ กรณีศึกษา ที่ให้โอกาสได้เก็บข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้

ขอขอบคุณ คุณนาซารุดดีน เพื่อนนักศึกษาปริญญาโท ที่คอยช่วยเหลือ ให้กำลังใจ สุดท้าย ขอขอบคุณในความอดทน เข้มแข็ง ความพยายามของตัวเองที่สามารถผ่านความกดดันต่างๆ มาได้ พร้อมทั้งจะเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพของประเทศชาติต่อไป

สุขษิริ สุขราษฎร์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ.....	(3)
Abstract.....	(5)
กิตติกรรมประกาศ.....	(7)
สารบัญ.....	(8)
รายการภาพประกอบ.....	(10)
บทที่	
1 บทนำ	
ความเป็นมาของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	5
คำถามงานวิจัย.....	5
ประโยชน์ของงานวิจัย.....	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย.....	6
2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
แนวคิดเด็กพิเศษ.....	8
1. ความหมายของเด็กพิเศษ.....	10
2. ลักษณะเด็กพิเศษ.....	11
แนวคิดการจัดการเรียนร่วม สำหรับเด็กพิเศษ.....	13
1. ความหมายการเรียนร่วม.....	20
2. ความเป็นมาของการจัดการศึกษาโดยการเรียนร่วม.....	21
3. รูปแบบการเรียนร่วม.....	21
4. ประโยชน์ของการจัดการเรียนร่วมในชั้นเรียนปกติ สำหรับเด็กพิเศษ.....	25
5. แนวทางการจัดการเรียนร่วมที่มีประสิทธิผล.....	26
6. แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP).....	30
7. แผนการสอนเฉพาะบุคคล (IIP).....	34
	(8)

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3 ระเบียบวิธีวิจัย	
การเลือกพื้นที่.....	49
กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย.....	50
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	50
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	51
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	51
4 ผลการวิจัย	
ลักษณะการจัดการเรียนร่วม.....	52
ปัจจัยส่งเสริมการเรียนร่วม.....	55
ปัญหา อุปสรรค.....	64
แนวทางการพัฒนาที่เหมาะสม ในการจัดการเรียนร่วม.....	66
5 สรุปผลวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	
สรุปผลวิจัย.....	94
อภิปรายผล.....	96
ข้อเสนอแนะ.....	108
บรรณานุกรม.....	109
ภาคผนวก	
ก. รายนามผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือ.....	120
ข. รายนามผู้ที่ให้สัมภาษณ์เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลวิทยานิพนธ์.....	121
ค. หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการดำเนินการวิจัยเพื่อทำวิทยานิพนธ์.....	126
ง. หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจเครื่องมือวิจัย.....	130
จ. แบบสัมภาษณ์.....	134
ประวัติผู้เขียน.....	151

รายการประกอบภาพ

ภาพประกอบ	หน้า
1	สรุปขั้นตอนในการจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP)..... 33
2	ขั้นตอนในการจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP)..... 35
3	แผนภูมิการทำแผนการสอนเฉพาะบุคคล (IIP)..... 36
4	ดอกเตอร์จิตรกร ร่วมกิจกรรมรักการอ่านกับเด็กปกติ..... 68
5	พีตัม กำลังเรียนร่วมในชั้นเรียนปกติกับเพื่อนๆ..... 71
6	คิมยูชินกับเพื่อนร่วมชั้นเรียนในกิจกรรมลูกเสือ..... 78
7	ตอกมัน ร่วมกิจกรรมตัดกระดาษตอนเช้าในกิจกรรมส่งท้ายปีเก่าต้อนรับปีใหม่.... 79
8	นายไฟร่วมกิจกรรมรักการอ่านกับเด็กปกติ..... 84
9	วอนยา กับเพื่อนร่วมชั้นเรียนปกติ..... 86

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาของปัญหา

การศึกษาเป็นรากฐานสำคัญของชีวิตในการที่จะพัฒนาคนเพื่อเพิ่มศักยภาพทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์และจิตใจให้เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่ดีในสังคม การศึกษาจึงเป็นกระบวนการสำคัญในการพัฒนาเด็กให้เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ โดยไม่เป็นภาระของผู้อื่นในสังคม รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 กำหนดไว้ว่า “บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปี ที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย มีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวกอันเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา ส่งเสริมให้คนในชาติโดยเฉพาะกลุ่มผู้ด้อยโอกาส ได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพตามขีดความสามารถของแต่ละบุคคล (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย 2550, 15) ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ในหมวด 2 ว่าด้วยสิทธิและหน้าที่ทางการศึกษา มาตรา 10 กำหนดไว้ว่า การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสาร และการเรียนรู้ หรือบุคคลซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้ หรือไม่มีผู้ดูแลหรือด้อยโอกาสต้องจัดให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิ และโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ บุคคลกลุ่มนี้รวมถึงเด็กพิเศษด้วย (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545, 7)

แม้ว่าโอกาสทางการศึกษาจะระบุไว้ในรัฐธรรมนูญ และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ที่เน้นในเรื่องความเสมอภาคและโอกาสที่จะมีให้กับเด็กทุกกลุ่ม แต่ในสภาพความเป็นจริงนั้นพบว่าสังคมไทยและองค์กรของรัฐให้ความสนใจเด็กพิเศษในแง่การศึกษา อุดหนุนแก่กุลเด็กกลุ่มนี้ค่อนข้างน้อย และการบริการทางการศึกษามีค่อนข้างจำกัด (ศรีเรือน แก้วกังวาน 2550, บทเกริ่นนำ) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากคนส่วนใหญ่มักจะมองคนพิการว่าเป็นบุคคลที่ไร้สมรรถภาพ เป็นภาระแก่ครอบครัว และสังคมเพราะช่วยเหลือเองไม่ได้ มักจะได้รับความเห็นใจ สงสาร มากกว่าความเข้าใจและให้โอกาสทางการศึกษา ทั้งนี้ในความเป็นจริงวิทยาการสมัยใหม่พิสูจน์ให้เห็นแล้วว่า หากเด็กพิเศษได้รับการบำบัดรักษา ได้รับการศึกษาที่ถูกต้องเหมาะสมตามวัยแล้วนั้น เด็กพิเศษสามารถดูแลตัวเองในเรื่องกิจวัตรประจำวันได้รวมไปถึงเมื่อได้รับการศึกษาที่ดี เด็กก็จะสามารถมีความรู้ติดตัวไปประกอบอาชีพเพื่อเลี้ยงดูตัวเองได้และยังดำรงชีวิตอยู่ในสังคมร่วมกับคนปกติได้อย่างมีความสุขตามอัตภาพของตน แต่การจัดการศึกษาที่จะตอบสนองความต้องการสำหรับเด็กพิเศษในอดีตที่ผ่านมาแล้วยังไม่ทั่วถึง

และเพียงพอ เพราะเด็กพิเศษจำเป็นต้องใช้อุปกรณ์หรือเครื่องมือที่สอดคล้องกับสภาพความพิการ เพื่อให้การเรียนรู้ของเด็กมีประสิทธิภาพ และต้องใช้งบประมาณเป็นจำนวนมาก ดังนั้นการจัดตั้งโรงเรียนเฉพาะทางที่ให้บริการแก่เด็กพิเศษในแบบเฉพาะความพิการนั้นไม่สามารถทำได้ทุกจังหวัด เพราะอัตราค่าใช้จ่ายสูง แต่ถ้าจะให้เด็กเหล่านี้ขาดโอกาสทางการศึกษาอย่างสิ้นเชิงก็มิอาจทำได้ ภาครัฐจึงจัดให้มีการจัดการศึกษาพิเศษในรูปแบบการเรียนร่วมในโรงเรียนปกติขึ้นเพื่อให้เด็กพิเศษที่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ บกพร่องน้อยไม่เป็นอุปสรรคในการเรียนได้มีโอกาสรับการศึกษามากขึ้น การจัดการศึกษาพิเศษรูปแบบเรียนร่วมจึงเป็นการเปิดโอกาสให้เด็กพิเศษและเด็กปกติได้ใช้ทรัพยากรในการจัดการเรียนการสอนร่วมกัน เช่น อาคารสถานที่ บุคลากร สื่อ อุปกรณ์ ทำให้ประหยัดงบประมาณได้มากขึ้น ดังนั้นการจัดการเรียนร่วม จึงเป็นการจัดการศึกษาอีกรูปแบบหนึ่งที่ช่วยขยายโอกาสให้เด็กพิเศษได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง การที่เด็กพิเศษมีโอกาสได้อยู่ร่วมกับเด็กปกติตั้งแต่วัยเรียนจะช่วยทำให้เด็กทั้งสองประเภท ปรับตัวยอมรับซึ่งกันและกันเป็นการลดช่องว่างระหว่างคนปกติและเด็กพิเศษได้ทางหนึ่ง แม้ว่าการจัดการเรียนร่วมจะต้องใช้ความอดทน ความพยายาม และความยากลำบากของบุคลากรหลายๆ ฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ก็จำเป็นต้องลงทุน ประกอบกับงานวิจัยส่วนใหญ่ที่ผู้วิจัยได้ศึกษาเป็นงานวิจัยเกี่ยวกับการจัดการเรียนร่วมในระดับอนุบาลและประถมศึกษา

เรื่องแรกเป็นเรื่องของ ณพาลี อินทสุต (2546) ได้ศึกษา เรื่อง การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงาน โรงเรียนอนุบาลที่จัดการเรียนร่วมสำหรับเด็กออทิสติก ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน เขตกรุงเทพมหานคร พบว่า โรงเรียนมีรูปแบบการจัด คือ เรียนร่วมในชั้นเรียนปกติ หลักสูตรที่ใช้ คือ หลักสูตรก่อนประถมศึกษา 2540 งานด้านบุคลากร ครูที่จะเข้าสอนในโรงเรียนเรียนร่วมต้องผ่านการอบรม สัมมนาเกี่ยวกับเด็กออทิสติก มีการบำรุงขวัญกำลังใจด้วยการจัดทัศนศึกษาและจัดงานสังสรรค์ มีการส่งบุคลากรเข้ารับการอบรม ส่วนงานอาคารสถานที่ มีการปรับปรุงที่เหมาะสมกับการจัดการเรียนร่วม มีแสงสว่างที่เหมาะสมเพียงพอ มีขนาดเหมาะสมกับจำนวนนักเรียน

ขณะที่สดศรี สุทธการ (2547) ได้ศึกษาการดำเนินการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแก่นนำ การศึกษาพิเศษ:กรณีศึกษา โรงเรียนบ้านสบกอน สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเขียงกลาง จังหวัดน่าน พบว่า สภาพโรงเรียนบ้านสบกอนมีความพร้อมทั้งในด้านบุคลากร อาคาร สถานที่ และผู้บริหาร โดยผู้บริหารมียุทธศาสตร์เป็นหลักในการดำเนินงาน โรงเรียนได้รับความร่วมมือจากชุมชนเป็นอย่างดี สภาพการดำเนินงาน ด้านการบริหารจัดการ ได้กำหนดนโยบายการเรียนร่วม โดยมีครูแก่นนำเป็นผู้รับผิดชอบ มีการเตรียมความพร้อมทั้งครู และผู้ปกครอง ด้านการจัดการเรียนการสอน ได้มีการทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) การวัดและประเมินผลให้มีการสอนซ่อมเสริมโดยครูประจำชั้นและครูแก่นนำ ผลการดำเนินงาน ด้านการบริหารจัดการ ผู้บริหารมีความพึงพอใจในการจัด

การเรียนรู้ร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ครูในโรงเรียนให้ความร่วมมือดำเนินงานอยู่ในระดับดีมาก ด้านจัดการเรียนการสอน เด็กได้รับการพัฒนาตามศักยภาพ ได้รับการยอมรับจากเพื่อนและมีความสุขในการเรียนมากขึ้น ด้านความพึงพอใจ ผู้ปกครองมีความพึงพอใจในระดับมาก ในเรื่องของบุตรหลานที่ได้รับการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไปในทางที่ดี สภาพปัญหา งบประมาณที่ได้รับการสนับสนุน ไม่เพียงพอขาดครูผู้สอนการศึกษาพิเศษโดยตรง ด้านการจัดการเรียนการสอนครูขาดการวิเคราะห์หลักสูตรและการเขียนแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP)

งานของ กรองจิตร เตชะวงศ์ (2547) ศึกษา เรื่อง การจัดการเรียนร่วมสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอหาด จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า การดำเนินการจัดการเรียนร่วม ในด้านการเตรียมความพร้อมด้านอาคารสถานที่ ได้มีการปรับสภาพอาคารและสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียนเพื่อให้เหมาะสมกับสภาพความต้องการพิเศษของเด็ก งานด้านบุคลากรส่วนใหญ่มีการจัดส่งครูเข้าอบรมและส่งครูไปศึกษาดูงานในโรงเรียนมีโครงการเรียนร่วม ในเรื่องเครื่องมือและอุปกรณ์ ส่วนใหญ่มีการปรับเครื่องมือและอุปกรณ์ที่มีอยู่แล้วให้สามารถใช้ในการเรียนร่วมได้ ครูใช้สื่อได้เหมาะสมกับสภาพของเด็ก และมีการส่งเด็กเข้าเรียนร่วมในชั้นเรียนปกติ โดยปรับเวลาเรียนให้เหมาะสมกับสภาพของเด็ก ครูที่สอนเด็กพิเศษส่วนใหญ่ไม่ได้จัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) และไม่ได้จัดทำแผนการสอนรายบุคคล (IIP) ส่วนการวัดและประเมินผล ครูได้ปรับเกณฑ์การวัดและประเมินผลให้เหมาะสมกับเด็กพิเศษ ส่วนแนวทางเพิ่มพูนประสิทธิภาพของการจัดการเรียนร่วม สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ควรจัดงบประมาณให้เพียงพอต่อจำนวนเด็กพิเศษ เพื่อจะได้จัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ในการจัดเตรียมอาคารสถานที่และอุปกรณ์เฉพาะสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

การจัดการเรียนร่วมได้ขยายออกสู่ต่างจังหวัดมากขึ้น เพื่อรองรับจำนวนเด็กพิเศษเพิ่มขึ้น เนื่องจากในสังคมเศรษฐกิจสมัยใหม่เด็กพิเศษมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นในทุกมุมโลก (ศรีเรือน แก้วกังวาล 2550, บทเกริ่นนำ) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ผดุง อารยะวิญญู (2546, 1) ที่พบว่าจำนวนเด็กที่มีการวินิจฉัยว่าเป็น ออทิสซึม (Autistic Spectrum Disorders) มีเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมากและกำลังอยู่ในวัยเรียน ส่วนมากพบในครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมสูง บิดา มารดามีสติปัญญาดีและมีการศึกษาสูงกว่าคนทั่วไป ซึ่งสอดคล้อง กับข้อมูลของศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตพื้นที่การศึกษา 3 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ของจังหวัดสงขลา พบว่า มีโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมทั้งหมด 108 โรงเรียน แบ่งเป็นโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมประเภทออทิสติกในระดับอนุบาลและประถมศึกษา 14 โรงเรียน และอีก 1 โรงเรียน เป็นโรงเรียนแกนนำในการจัดการเรียนร่วมในระดับชั้นมัธยมศึกษา (จากการรายงานสถิติการจัดการเรียนร่วม ของนักสังคมสงเคราะห์ ศูนย์การศึกษาพิเศษ จังหวัดสงขลา)

สำหรับในจังหวัดสงขลา พบว่า ในปัจจุบันยังไม่มียุทธศาสตร์การจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษในโรงเรียนทั่วไปเลย การจัดการเรียนร่วมยังไม่มียุทธศาสตร์ที่ชัดเจน มีเพียงแต่ให้โอกาสเด็กได้เข้าเรียนร่วมกับผู้อื่นเท่านั้น และระบบการศึกษาสำหรับเด็กปกติก็ไม่สามารถนำมาจัดการศึกษากับเด็กพิเศษได้ทุกคน โรงเรียนต้องจัดระบบการศึกษาที่สอดคล้องกับศักยภาพ ความต้องการและความสามารถของเด็กพิเศษของเด็กเหล่านั้นเอง ดังนั้น เมื่อมีการจัดการเรียนร่วมสำหรับเด็กพิเศษจึงพบว่าการดำเนินงานเป็นไปอย่างล่าช้า มีปัญหาและอุปสรรคในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ขาดแคลนครุการศึกษาพิเศษ ในทางปฏิบัติส่วนใหญ่ยังเป็นหน้าที่ของผู้ที่รับผิดชอบหรือผู้ที่ผ่านการอบรมมาเท่านั้น ทำให้การจัดการเรียนร่วมในปัจจุบันยังไม่สามารถจัดได้ทั่วถึงและตอบสนองความต้องการของเด็กพิเศษได้อย่างแท้จริง จากการศึกษา พบว่าโรงเรียนแกนนำส่วนใหญ่ในจังหวัดสงขลา จัดการเรียนร่วมในระดับอนุบาลและประถมศึกษาเท่านั้น ถึงแม้ว่าระดับการศึกษาในระดับอนุบาลและประถมศึกษาจะเป็นช่วงเวลาที่สำคัญสำหรับการพัฒนาของเด็ก แต่ถ้าไม่มีโรงเรียนในระดับมัธยมรองรับ จะทำให้การพัฒนาเด็กพิเศษด้านการศึกษาและด้านอื่นๆ ไม่ต่อเนื่องและสูญเสียงบประมาณ และจากการศึกษาข้อมูลเพิ่มเติม พบว่า โรงเรียนระดับมัธยมศึกษาที่จัดการเรียนร่วมสำหรับเด็กพิเศษ ในจังหวัดสงขลา มีเพียงโรงเรียนเดียว ซึ่งเป็นโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ ดำเนินการจัดการเรียนร่วมมาตั้งแต่ปี พ.ศ.2545 ปัจจุบันมีเด็กพิเศษที่เรียนร่วมในช่วงชั้นที่ 3 รวมจำนวนทั้งสิ้น 6 คน โดยโรงเรียนจัดการเรียนร่วมตามศักยภาพจริงของเด็กพิเศษ จากข้อมูลข้างต้นทำให้ผู้วิจัยมีคำถามว่า หากในจังหวัดสงขลา มีโรงเรียนมัธยมศึกษาเพียงโรงเรียนเดียวที่จัดการเรียนร่วม ซึ่งจัดว่าน้อยมาก จะรองรับเด็กพิเศษซึ่งสำเร็จการศึกษาในระดับประถมศึกษา จากหน่วยงานที่จัดการศึกษาซึ่งมีจำนวนมากได้อย่างไร ปัจจุบันโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดสงขลา มีความพร้อมในการจัดการเรียนร่วมทั้งองค์กรหรือไม่ มีรูปแบบในการจัดการเรียนร่วมอย่างไร มีปัญหา อุปสรรคใดบ้างในการดำเนินการ ข้อมูลที่ได้ จะทำให้เข้าใจลักษณะการจัดการเรียนร่วมในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในปัจจุบัน ของจังหวัดสงขลา และเป็นแนวทางการดำเนินงานที่เหมาะสมของผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา และหาแนวทางที่จะแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่ชัดเจนในการจัดการเรียนร่วมสำหรับเด็กพิเศษกับเด็กปกติในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสงขลาต่อไป งานที่ผู้วิจัยสนใจนั้นเป็นการจัดการเรียนร่วมในระดับมัธยมศึกษา ซึ่งแตกต่างจากการศึกษาของงานวิจัยในระดับอนุบาลและประถมศึกษาทั่วไป ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการจัดการเรียนร่วมสำหรับเด็กพิเศษกับเด็กปกติในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสงขลา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาลักษณะการจัดการเรียนร่วมสำหรับเด็กพิเศษกับเด็กปกติ ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสงขลา
2. เพื่อศึกษาปัจจัย ส่งเสริม ที่ทำให้เด็กพิเศษสามารถเรียนร่วมกับเด็กปกติได้
3. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคในการจัดการเรียนร่วมสำหรับเด็กพิเศษกับเด็กปกติ ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสงขลา
4. เพื่อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาที่เหมาะสม ในการจัดการเรียนร่วมสำหรับเด็กพิเศษกับเด็กปกติในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสงขลา

คำถามงานวิจัย

การจัดการเรียนร่วมในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสงขลา มีลักษณะอย่างไร ปัจจัยส่งเสริม มีความจำเป็นต่อการจัดการเรียนร่วมอย่างไรบ้าง มีปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการจัดการเรียนร่วมสำหรับเด็กพิเศษกับเด็กปกติในโรงเรียนมัธยมศึกษา หรือไม่ อย่างไร

ประโยชน์ของการวิจัย

ผลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ ได้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะการจัดการเรียนร่วมในปัจจุบันในจังหวัดสงขลา ปัจจัยส่งเสริมที่จำเป็นในการจัดการเรียนร่วม รวมถึง ปัญหา อุปสรรค ที่พบจากการจัดการเรียนร่วม สำหรับเด็กพิเศษกับเด็กปกติในโรงเรียนมัธยมศึกษา ซึ่งจะช่วยให้ผู้บริหารโรงเรียนและผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถช่วยเหลือ นำไปปรับปรุง แก้ไขปัญหาการจัดการเรียนร่วมได้มากขึ้น และเป็นแนวทางในการจัดการเรียนร่วมสำหรับเด็กพิเศษ ที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัย ดังนี้

1. กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษา
ในการศึกษาเรื่องนี้กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษา แบ่งออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ๆ ดังนี้

1.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก

ประกอบด้วย ผู้บริหาร โรงเรียน เด็กพิเศษ เพื่อนร่วมชั้นเด็กพิเศษ ครูการศึกษาพิเศษ ครูปกติที่สอนเด็กพิเศษ ครูแนะแนว ผู้ปกครองเด็กพิเศษ ในโรงเรียนมัธยมศึกษา ปีการศึกษา 2552 ทั้งนี้เนื่องจาก เป็นกลุ่มที่มีความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนร่วมเป็นอย่างดี เป็นบริบทที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการจัดการเรียนร่วม สามารถให้ข้อมูลเกี่ยวกับ การบริหารจัดการ การจัดการเรียนการสอน รวมถึงปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการจัดการเรียนร่วม สามารถแนะนำผู้สัมภาษณ์คนอื่นๆ ได้ ข้อมูลที่ได้เป็นจริงและถูกต้องมากขึ้น

1.2 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ แพทย์ นักสังคมสงเคราะห์ เป็นกลุ่มที่จะให้คำปรึกษา และเข้ามาช่วยเหลือดูแลให้คำปรึกษาในยามที่โรงเรียน ผู้ปกครอง มีปัญหา บริบทเหล่านี้เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนร่วมโดยทางอ้อม แต่ก็สามารถให้ข้อมูลแก่ผู้วิจัยได้ เช่นเรื่องเกี่ยวกับทางการแพทย์ในเรื่องของการวินิจฉัย เด็กพิเศษ การดูแล การปฏิบัติต่อเด็ก ในส่วน of นักสังคมสงเคราะห์ ผู้วิจัยใช้ในการศึกษาเกี่ยวกับข้อมูล สถิติการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนในระดับมัธยมศึกษา ในจังหวัดสงขลา และการช่วยเหลือในด้านอุปกรณ์ สื่อการสอนแก่โรงเรียนที่จัดการเรียนร่วม

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

เนื้อหาที่ศึกษาเป็นเรื่องลักษณะการจัดการเรียนร่วมสำหรับเด็กพิเศษกับเด็กปกติ ปัจจัย ส่งเสริม ด้านบุคลากร ด้านสื่อ วัสดุอุปกรณ์ในการสอน ด้านงบประมาณ ด้านอาคาร สถานที่ และด้านการบริหารจัดการ ที่มีความจำเป็นในการจัดการเรียนร่วม ปัญหา อุปสรรค ที่เกิดขึ้นในการจัดการเรียน ตลอดจนศึกษาแนวทางการพัฒนาที่เหมาะสม ในการจัดการเรียนร่วมสำหรับเด็กพิเศษกับเด็กปกติในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสงขลา ปีการศึกษา 2552

3. ขอบเขตด้านระยะเวลา

ผู้วิจัยศึกษาเนื้อหา ประเด็นของการจัดการเรียนร่วมระหว่างเด็กพิเศษกับเด็กปกติ เริ่มจากการนำนโยบายมาปฏิบัติ ตั้งแต่ พ.ศ. 2545 ซึ่งเป็นปีแรกแห่งการจัดการเรียนร่วม-ปัจจุบัน โดยผู้วิจัยดำเนินการวิจัยเก็บข้อมูล ตั้งแต่ พ.ศ.2551 - พ.ศ. 2553

นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

การจัดการเรียนร่วม (Inclusive Education Provision) หมายถึง การจัดการศึกษาให้แก่เด็กพิเศษได้เข้าเรียนร่วมกับเด็กปกติในชั้นเรียนเดียวกัน โดยคำนึงถึงความสามารถของแต่ละบุคคล เพื่อส่งเสริมให้เด็กได้มีโอกาสเรียนรู้ร่วมกันและดำรงชีวิตในสังคมอย่างปกติสุข

เด็กพิเศษ (Exceptional Children) หมายถึง เด็กที่ได้รับการวินิจฉัยจากแพทย์ว่ามีพฤติกรรมที่ผิดปกติและมีความบกพร่องทางพัฒนาการด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นพัฒนาการทางด้านสติปัญญา ภาษา อารมณ์ สังคม และการเรียนรู้ แต่ก็มีพรสวรรค์ทางสติปัญญา ด้านใดด้านหนึ่งเป็นเลิศ ไม่ชอบการเปลี่ยนแปลง ไม่สนใจผู้อื่น ชอบอยู่คนเดียว

เด็กปกติ (Normal Children) หมายถึง เด็กที่มีความสมบูรณ์ทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม จิตใจ สติปัญญาและการเรียนรู้

โรงเรียนมัธยมศึกษา (Secondary Education School) หมายถึง โรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดสงขลา ที่มีการจัดการเรียนการสอนแบบเรียนร่วมระหว่างเด็กปกติและเด็กพิเศษ ในช่วงชั้นที่ 3 ปีการศึกษา 2552

แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) หมายถึง แผนกำหนดแนวทางการจัดการศึกษาแก่นักเรียน ให้ได้รับการพัฒนาตามเป้าหมายที่กำหนด รวมทั้งการกำหนดสื่อ สิ่งอำนวยความสะดวก บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา ที่สอดคล้องเหมาะสมกับการเรียนรู้ของเด็กพิเศษแต่ละคน โดยโรงเรียนเป็นผู้ร่วมกันจัดทำแผนในรูปแบบคณะกรรมการเรียนร่วม

แผนการสอนเฉพาะบุคคล (IIP) หมายถึง แผนการสอนที่จัดทำขึ้นเฉพาะเจาะจงสำหรับใช้สอนเด็กพิเศษ เพื่อให้บรรลุจุดประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ในแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) ซึ่งสามารถจัดทำเป็นแผนการสอนประจำวัน หรือประจำสัปดาห์ก็ได้ โดยมีเนื้อหารายละเอียดเกี่ยวกับวิธีสอน สื่อ การวัดและประเมินผลตามจุดประสงค์การเรียนรู้

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาการจัดการเรียนร่วมสำหรับเด็กพิเศษกับเด็กปกติในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดสงขลา ในครั้งนี้แนวคิดพื้นฐานที่ใช้ในการศึกษาเกี่ยวข้องกับสองประเด็นด้วยกัน คือ เด็กพิเศษ (Exceptional Children) และการจัดการเรียนร่วม (Inclusive Education Provision) ซึ่งผู้วิจัยได้นำเสนอตามลำดับหัวข้อดังต่อไปนี้

แนวคิดเด็กพิเศษ

จิตแพทย์ของสถาบันจอห์น ฮอปกินส์ ชื่อลีโอ แคนเนอร์ ได้ค้นพบเด็กออทิสติกมาตั้งแต่ปี ค.ศ. 1943 ได้เขียนลงในหนังสือเรื่อง Autistic Disturbances of Affective Contact พบว่าจากการสังเกตเด็กกลุ่มหนึ่งที่มีพฤติกรรมจำเพาะแปลกๆ จำนวน 11 คน ที่มีอาการแปลกๆ สื่อสารกับผู้อื่นไม่เข้าใจ พูดซ้ำ พูดซ้ำ พัฒนาทักษะในการพูดซ้ำ แต่ก็มีพรสวรรค์ทางสติปัญญา ด้านใดด้านหนึ่งเป็นเลิศไม่ชอบการเปลี่ยนแปลง ไม่สนใจผู้อื่น แม้อยู่ในกลุ่มเพื่อนก็ทำตนเสมือนอยู่ตามลำพังคนเดียว เล่นไม่เป็น เล่นแปลกๆ ซ้ำๆ ได้ติดตามเด็กอยู่ 5 ปี พบว่าเด็กเหล่านี้ต่างจากเด็กปัญญาอ่อน จึงเรียกพฤติกรรมเหล่านี้ว่า ออทิสซึม (Autism) ซึ่งหมายถึง แยกตัว อยู่ในโลกของตัวเอง

ผู้วิจัยได้นำแนวคิดเด็กพิเศษของ จิตแพทย์ลีโอ แคนเนอร์ นำมาวิเคราะห์ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับลักษณะ พฤติกรรมที่แสดงออกของเด็กพิเศษ เพื่อให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้เข้าใจในพฤติกรรมและธรรมชาติของเด็กกลุ่มนี้ มีเจตคติที่ดีต่อเด็กการปฏิบัติตนต่อเด็กเหล่านี้อย่างถูกวิธี เพราะเด็กพิเศษ เป็นเด็กที่มีพัฒนาการต่างจากเด็กธรรมดา ด้านการสื่อสาร ด้านภาษา ด้านปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ด้านพฤติกรรม และการเรียนรู้ ซึ่งมีผลต่อการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม ซึ่งจะต้องได้รับการศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษโดยความร่วมมือกันจากหลายฝ่าย เพราะความสำเร็จนี้ต้องขึ้นอยู่กับความร่วมมือ ความเข้าใจของบุคคลหลายฝ่าย ผู้ปกครองจะต้องให้การยอมรับ มีความอดทนพร้อมที่จะส่งเสริมพัฒนาการ นำมาฝึกฝนต่อที่บ้าน สังคมต้องยอมรับให้ความช่วยเหลือ แพทย์ พยาบาล ครู นักอรรถบำบัด นักจิตวิทยา ต้องประสานงานร่วมมือกันช่วยเหลือ และหากเด็กกลุ่มนี้ได้รับการรักษาและการศึกษาที่ถูกต้องเหมาะสมแล้ว พฤติกรรมทางออทิสติกจะลดลง จนกระทั่งเทียบเท่ากับเด็กและผู้ใหญ่ปกติ

Sarahan (2001) ได้ศึกษาผลการประเมิน โปรแกรมการสอนสำหรับนักเรียนออทิสติก โดยใช้วิธีการประเมินทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ ผู้วิจัยได้หาความสัมพันธ์ระหว่างความเข้าใจ ในการวางแผนการสอน กับการใช้ทฤษฎีของครูผู้สอน จุดมุ่งหมายของการศึกษาเพื่อนำข้อมูลที่ได้ มากำหนดโครงสร้างที่สมบูรณ์ของแผนการสอน โดยรวบรวมจากครูใน สุธสตัน ตั้งแต่ปี 1996 ถึงปี 1999 พบว่า ครูจำนวน 12 คน พยายามกำหนดโครงสร้างแผนการสอนอย่างมีเหตุผล แสดงให้เห็น ว่า ครูมีความเข้าใจตรงกันเกี่ยวกับการประเมินโปรแกรมการสอนสำหรับนักเรียนออทิสติก ทั้งทาง นามธรรม รูปธรรม แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) และการอบรมที่เป็นอิสระ ซึ่งผู้วิจัย แนะนำว่า ควรมีการสร้างแผนสำรอง เพื่อประเมินผลโปรแกรมต่อไปในอนาคต

Cynthia (1992) ได้ศึกษาปัญหาเกี่ยวกับเด็กออทิสติกพบว่าเด็กพิเศษประสบกับอุปสรรค ในการไม่พูด สนทนา หรือในการทำความเข้าใจกับการพูดติดต่อกับบุคคลอื่นๆ อีกทั้งเด็กออทิสติก จะขาดคุณสมบัติการสร้างความสัมพันธ์กับเด็กวัยเดียวกัน ขาดความสามารถในการตอบสนองและ ความสามารถในการปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ของสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาในการ ติดต่อสื่อสาร แสดงออกโดยการชำเลื่องมอง แสดงออกที่ใบหน้า ทำที แม้ว่าลักษณะเหล่านี้จะสามารถ ฝึกฝนได้ แต่ก็ไม่ประสบความสำเร็จเพราะสภาพแวดล้อมทางสังคมไม่เอื้ออำนวย

Cynthia (1992) ได้วิจัยกลุ่มครูผู้สอนที่ถูกฝึกให้ใช้เทคนิคเอื้ออำนวยในการส่งเสริม การติดต่อสื่อสารกับเด็กนักเรียนออทิสติกเป็นลักษณะการจัดเด็กออทิสติกให้มีทางเลือกมากขึ้นและมี โอกาสมากขึ้นในการพัฒนาทักษะทางการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่นในสังคม และให้เลียนแบบพฤติกรรม ของนักเรียนปกติทั่วไปและให้รายละเอียดแก่นักเรียนในการติดต่อสื่อสาร ซึ่งผลการสอนของครูที่ ได้รับฝึกฝนดังกล่าวนี้ ปรากฏว่า นักเรียนได้เพิ่มพฤติกรรมตอบสนองต่อการสื่อสารมากขึ้น

ส่วนแนวคิดของไทย โดยเฉพาะในวงการแพทย์ไทยนั้น ศาสตราจารย์แพทย์หญิง เพ็ญแข ลิมศิลา อดีตผู้อำนวยการโรงพยาบาลยุวประสาททวาทโยปถัมภ์ กรมสุขภาพจิต กระทรวง สาธารณสุข ได้ทำการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับเด็กออทิสติก มาตั้งแต่ พ.ศ.2510 โดยศึกษาไว้ในหนังสือ เรื่องการวินิจฉัยโรค “ออทิสซึม” ปี พ.ศ.2540 ได้บำบัดรักษาเด็กออทิสติกตลอดมา ได้ให้ความหมาย ของเด็กออทิสติก หรือออทิสซึม หมายถึง เด็กที่อยู่ในโลกของตัวเองและยังไม่มีประเทศใดรวมทั้ง ประเทศไทย ที่ตั้งชื่อเป็นภาษาของตนเอง จึงเรียกทับศัพท์เดิมว่า ออทิสซึม หรือเด็กออทิสติก เด็ก กลุ่มนี้มีความผิดปกติและความล่าช้าทางพัฒนาการด้านสังคม ด้านการสื่อความหมาย ภาษา และ จินตนาการ ซึ่งมีสาเหตุเกี่ยวข้องกับความผิดปกติทางกายภาพ เนื่องจากมีหน้าที่ของสมองบางส่วน ทำงานผิดปกติไป จากการศึกษาค้นคว้าพบว่าเด็กออทิสติกแต่ละคนจะมีพฤติกรรมต่างจากเด็กปกติ ที่สามารถ สังเกตได้ตั้งแต่อายุ 2-3 เดือน และจะสังเกตเห็นชัดเจนมากยิ่งขึ้น เมื่อนำไปเปรียบเทียบกับแต่ละคน จะมีความรุนแรงไม่เท่ากัน บางคนอาจต้องเข้าช่วยในการช่วยปรับพฤติกรรมเป็นรายๆ ไป และ

ไม่สามารถให้หายขาดได้ แต่สามารถพัฒนาศักยภาพให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข

ประทุม อัทชู (2544) ได้ศึกษา เรื่อง การแก้ปัญหาการปรับตัวเข้ากับเพื่อนของนักเรียนออทิสติก ในห้องเรียนร่วมชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มีวัตถุประสงค์ เพื่อแก้ปัญหาการปรับตัวเข้ากับเพื่อนของนักเรียนออทิสติก พบว่า ปัจจัยที่ทำให้นักเรียนปกติเข้าใจและยอมรับนักเรียนออทิสติก คือ การสอนของครูและพ่อแม่ การที่ครูและเพื่อนทำให้ผู้เป็นแบบอย่าง คุณสมบัติที่ดีบางประการของนักเรียนออทิสติกเอง ความเอาใจใส่ของผู้ปกครองของนักเรียนออทิสติกที่นักเรียนปกติรับรู้ได้ คุณธรรมจริยธรรมที่มีในตัวนักเรียนปกติ และความเคยชินที่อยู่ร่วมกัน

งานของ ธนวัฒน์ คำลือ (2547) ได้ศึกษา เรื่อง การจัดการเรียนร่วมสำหรับเด็กออทิสติก ตามมาตรฐานการศึกษา ด้านการเรียนการสอน ของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของโรงเรียนกวีละวิทยา จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าครูสังคมศึกษายังไม่ได้จัดทำเอกสารแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) สำหรับเด็กออทิสติก แต่มีความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับการจัดทำแผนการสอนเฉพาะบุคคล (IIP) และการจัดการเรียนร่วมตามโครงสร้างซีท (SEAT) โรงเรียนยังขาดการประสานงานกับสาขาอาชีพ ได้แก่ แพทย์ ครูแนะแนว ครูการศึกษาพิเศษ นักจิตวิทยา และนักกิจกรรมบำบัด ทำให้ไม่มีการจัดกิจกรรมเตรียมความพร้อม หรือฟื้นฟูสมรรถภาพเด็กออทิสติกเพื่อการเรียนร่วม โรงเรียนใช้ห้องเรียนปกติ แต่ใช้ระบบการเดินเรียน ซึ่งยังไม่ส่งเสริมการเรียนร่วมสำหรับเด็กออทิสติกมากนัก ขณะที่ปฏิสัมพันธ์ของครู เพื่อนร่วมชั้นกับเด็กออทิสติกอยู่ในระดับดีและเด็กออทิสติกมีโอกาสได้เข้าร่วมกิจกรรมทุกกิจกรรมที่โรงเรียนและชุมชนจัดขึ้น โรงเรียนใช้แผน การสอนเฉพาะรายบุคคล (IIP) สำหรับเด็กออทิสติก เฉพาะวิชาภาษาไทย ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ แต่ยังไม่ได้ใช้ในวิชาสังคมศึกษา ครูสังคมศึกษาวัดและประเมินผลการเรียนของเด็กออทิสติก เช่นเดียวกับเด็กปกติ แต่มีความยืดหยุ่นมากกว่า

จากการศึกษาแนวคิด และข้อมูลอื่นๆ ของผู้วิจัยจะเห็นได้ว่า ถึงแม้เด็กพิเศษ จะมีพัฒนาการต่างจากเด็กธรรมดาในหลายๆ ด้าน แต่หากได้รับการดูแลอย่างถูกวิธีจากผู้ปกครอง ได้รับการศึกษา ได้รับการดูแลจากหลายๆ ฝ่าย โดยไม่แบ่งแยก เด็กพิเศษก็จะสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นโดยไม่เป็นภาระให้แก่ใคร เพื่อให้เข้าใจในความเป็นเด็กพิเศษมากขึ้น ผู้วิจัยขอเสนอความหมายและลักษณะเด็กพิเศษตามลำดับ ดังนี้

1. ความหมายของเด็กพิเศษ

วาริ ธีระจิตร (2531, 2) ได้ให้คำจำกัดความว่า เด็กพิเศษ คือ เด็กที่มีความผิดปกติไปจากเด็กปกติทางร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม ซึ่งความผิดปกตินี้รุนแรงถึงขั้นกระทบกระเทือน

ต่อพัฒนาการด้านต่างๆ ของเด็ก

เพ็ญแข ลิ้มศิลา (2543, 2) ได้ให้นิยามว่า เด็กออทิสติก หมายถึง เด็กที่มีความผิดปกติ และความล่าช้าทางพัฒนาการด้านสังคม ด้านการสื่อความหมาย ภาษา และจินตนาการ ซึ่งมีสาเหตุเกี่ยวข้องกับความคิดผิดปกติทางกายภาพ เนื่องจากมีหน้าที่ของสมองบางส่วนทำงานผิดปกติไป

Kanner (2543, 1) ได้ให้ความหมายว่า เด็กออทิสติก คือ เด็กที่มีอาการแปลกๆ สื่อสารกับผู้อื่นไม่เข้าใจ พูดซ้ำ พูดซ้ำ พัฒนาทักษะในการพูดซ้ำ แต่ก็มีพรสวรรค์ทางสติปัญญา ด้านใดด้านหนึ่งเป็นเลิศไม่ชอบการเปลี่ยนแปลง ไม่สนใจผู้อื่น ชอบอยู่คนเดียว

ผดุง อารยะวิญญู (2546, 1) ได้เสนอว่า เด็กพิเศษ คือ เด็กที่มีความบกพร่องใน การพัฒนาการด้านการสื่อความหมาย ไม่ว่าจะเป็นการใช้สีหน้าท่าทาง หรือการใช้ถ้อยคำภาษา มีปัญหา ทางพฤติกรรม มีปัญหาทางสังคม มีพฤติกรรมที่แปลกๆ ซ้ำๆ

วงเดือน เดชะรินทร์ (2551, 13-14) ได้ให้คำจำกัดความว่า เด็กพิเศษ หมายถึง เด็กที่ได้รับการวินิจฉัยจากแพทย์ว่า มีความบกพร่องทางพัฒนาการทางด้านภาษา พัฒนาการทางด้าน สังคม กล้ามเนื้อใหญ่ กล้ามเนื้อเล็กและการเรียนรู้ซึ่งจะขัดขวางพัฒนาการด้านอื่นๆ ของเด็กในชีวิตประจำวัน

สรุปได้ว่า เด็กพิเศษ หมายถึง เด็กที่ได้รับการวินิจฉัยจากแพทย์ว่า มีความผิดปกติ และความล่าช้า ทางด้านพฤติกรรม อารมณ์ สังคม การสื่อภาษา และการเรียนรู้ ซึ่งมีสาเหตุเกี่ยวข้องกับความคิดผิดปกติทางกายภาพ เนื่องจากมีหน้าที่ของสมองบางส่วนทำงานผิดปกติไป ส่งผลต่อการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม จำเป็นที่จะต้องได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในการช่วยเหลือด้านการศึกษาและการรักษาบำบัดเพื่อให้เด็กสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้ตามอัตภาพของตนเอง ไม่เป็นภาระแก่ใคร

2. ลักษณะเด็กพิเศษ

ลักษณะอาการของเด็กพิเศษมีหลากหลาย และแตกต่างกัน อาจสังเกตพบได้ ตั้งแต่วัยทารก หรือเด็กเล็ก และมีความรุนแรงของแต่ละคนแตกต่างกัน พอสรุปได้ ดังนี้

คุทเซอร์ (อ้างถึงใน ผดุง อารยะวิญญู 2543, 2-3) กล่าวถึงลักษณะอาการเฉพาะ ของเด็กพิเศษ ว่ามีความบกพร่องด้านปฏิสัมพันธ์ กล่าวคือ ไม่มองหน้า ไม่แสดงออกทางสีหน้า ไม่แสดง ท่าทางประกอบการสนทนา ไม่รวมกับผู้อื่นในการแสดงความรู้สึก ด้านการสื่อสาร เด็กจะไม่พูด หรือพูดซ้ำ ไม่เป็นฝ่ายสนทนาก่อน ใช้ถ้อยคำซ้ำๆ ในลักษณะเดิม และมักไม่มีความหมายสำหรับ คนทั่วไป เล่นบทบาทสมมุติไม่เป็น เล่นโดยไม่เหมาะสมกับวัย มีพฤติกรรมซ้ำๆ สนใจวัตถุ สิ่งของ หรือกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งอย่างมากมาเป็นพิเศษและยากที่จะหันเหความสนใจไปทางอื่น มี

การเคลื่อนไหวอวัยวะบางส่วนซ้ำๆ ในลักษณะเดิมๆ เช่น การสะบัดมือ การโยกมือ ฯลฯ

ศูนย์พัฒนาหลักสูตร กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2543, 5-7) กล่าวถึงลักษณะอาการเด็กพิเศษ ว่ามีความบกพร่องทางการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม มีความบกพร่องในการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ไม่สนใจ เฉยเมย ไม่สามารถลอกเลียนการกระทำผู้อื่นได้ เล่นกับใครไม่เป็น ไม่สนใจจะมีเพื่อน มักอยู่ในโลกของตนเอง มีความบกพร่องด้านการสื่อสาร มีความผิดปกติในการพูด บางคนพูดดั่งนกๆ เบบามากๆ พูดเหมือนเสียงดนตรี ชอบพูดซ้ำซาก วนไปวนมา ไม่สามารถสนทนากับใครได้นาน ขาดจินตนาการ ไม่สามารถเล่นสมมติได้ มีการกระทำและแสดงความรู้สึกซ้ำซากอย่างชัดเจน มีการเคลื่อนไหวร่างกายซ้ำๆ ไม่ชอบการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบๆ ตัว หรือเรื่องกิจวัตรประจำวัน เช่น ถ้าเข้าห้องเรียนทางขวา ก็ต้องเดินไปเข้าประตูขวาทุกวันเปลี่ยนแปลงไม่ได้

ขณะที่ในวารสาร ของ รัตนา เสงส์สวัสดิ์ (2549, 82-83) กล่าวถึงลักษณะอาการเด็กพิเศษว่า มีความบกพร่องทางการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นน้อย เฉยเมย ไม่แสดงออกทางสีหน้าและกิริยาท่าทาง ไม่แสดงอาการโต้ตอบ ไม่มองสบตา ไม่เล่นรวมกลุ่มกับเพื่อน ชอบแยกตัวอยู่คนเดียว และไม่สนใจการมีกิจกรรมร่วมกับใคร ส่วนความบกพร่องทางภาษา ไม่เข้าใจภาษาพูดของผู้อื่น มีปัญหาในการพูด ชอบพูดซ้ำซาก วนไปวนมาอยู่กับเรื่องที่ตนเองสนใจ หรือพูดซ้ำตามที่ได้ยินการโฆษณาจากโทรทัศน์ โดยจะพูดเป็นภาษาของตนเองซึ่งคนอื่นไม่เข้าใจ ตอบสนองต่อเสียงแปลกๆ ไปจากเด็กปกติทั่วไป นอกจากนี้ยังมีความบกพร่องด้านพฤติกรรมและอารมณ์ มีการเคลื่อนไหวร่างกายซ้ำๆ มีพฤติกรรมซ้ำๆ ผิดปกติ เช่น เล่นมือไปมา โบกมือไปมา หรือหมุนตัวไปรอบๆ เดินเขย่งปลายเท้า ทำทางเดินงุ่มง่าม ยึดติด ไม่ยอมรับการเปลี่ยนแปลง การแสดงออกทางอารมณ์ไม่เหมาะสมกับวัย บางคนร้องไห้หรือหัวเราะโดยไม่มีเหตุผล บางคนมีอาการก้าวร้าวรุนแรง เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อม มีความบกพร่องด้านการรับรู้ทางประสาทสัมผัส คือ การรับรู้ทางการเห็น การตอบสนองต่อการฟัง การสัมผัส การรับกลิ่นและรส แต่ละคนจะมีความแตกต่างกัน บางคนชอบมองแสง บางคนตอบสนองต่อเสียงผิดปกติ เช่น รับเสียงบางเสียงไม่ได้ ด้านการสัมผัสกลิ่นและรส บางคนตอบสนองซ้ำหรือไวผิดปกติกว่าปกติ เช่น ชอบดมของเล่น มีความบกพร่องด้านการใช้อวัยวะต่างๆ อย่างประสานสัมพันธ์ การใช้ส่วนต่างๆ ของร่างกาย รวมถึงการประสานสัมพันธ์ของการทำงานของกลไกของกล้ามเนื้อบกพร่อง ทำทางการเดินหรือวิ่งแปลกๆ ไม่คล่องแคล่ว เคลื่อนไหวผิดปกติ การใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กในการหยิบจับไม่ประสานกัน มีความบกพร่องด้านจินตนาการ ไม่สามารถแยกแยะ และประยุกต์เหตุการณ์ได้ จัดระบบความคิดและลำดับขั้นตอนไม่ได้ คิดจินตนาการจากคำพูดได้ยาก มีความบกพร่องด้านสมาธิ สมาธิสั้น มีความสนใจช่วงสั้นๆ วอกแวกง่าย

งานศึกษาที่น่าสนใจอีกชิ้นหนึ่ง คือ งานของ เพ็ญแข ลิ้มศิลา (อ้างถึงใน ศรีเรือน แก้วกังวาน 2550, 239) กล่าวว่า ลักษณะเด่นของเด็กพิเศษเด่นชัด มี 6 ลักษณะ ประกอบด้วย วิทยากร

เด็กจะไม่มีปฏิกิริยาโต้ตอบการสัมผัสทางกาย และทางอารมณ์กับพ่อแม่ผู้เลี้ยงดู เมื่อพ้นวัยทารก มีความยากลำบากในการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น พัฒนาการด้านการพูดบกพร่อง หรือพูดได้ช้า บางคนไม่พัฒนาทางภาษาเลย ผู้ที่พัฒนาทางภาษาได้บ้างมักจะพูดแบบทวนซ้ำคำพูด หรือใช้ภาษาแปลกๆ มีพฤติกรรมกระตุ้นตนเองแบบต่างๆ ไม่พอใจถ้ามีการเปลี่ยนแปลงสิ่งที่เป็นความเคยชินต่อต้านการเปลี่ยนแปลง และมักมีสติปัญญาต่ำกว่าปกติ

สรุปได้ว่าเด็กพิเศษมีอาการโดดเด่นเฉพาะ อาทิ ขาดการติดต่อกับผู้อื่น หมกมุ่นกับตัวเอง มีปัญหาในการสื่อสาร ไม่สนใจสิ่งแวดล้อม มีความผิดปกติในการใช้ภาษาพูดในรูปแบบต่างๆ มีพฤติกรรมเคลื่อนไหวทางร่างกายซ้ำๆ ไม่ชอบสบตาคน ไม่ชอบการเปลี่ยนแปลง มีลักษณะเฉพาะในการกระตุ้นตนเอง การทำการรักษาเด็กกลุ่มนี้ต้องใช้วิธีการทำจิตบำบัดและรักษาทางยาในบางรายที่อาการไม่มากอาจหายขาดได้ หรือเด็กที่ได้รับการรักษา และให้การศึกษาอย่างถูกวิธี อาการจะบรรเทาลงได้มาก

แนวคิดการจัดการเรียนร่วม สำหรับเด็กพิเศษ

การจัดการศึกษาพิเศษในประเทศไทย ปัจจุบันยังบริการ โรงเรียนเฉพาะทางสำหรับเด็กพิเศษไม่ทั่วถึง เนื่องจากรัฐไม่มีงบประมาณเพียงพอที่จะจัดตั้งโรงเรียนเฉพาะทางในทุกจังหวัด เพราะค่าใช้จ่ายต่อหัวในการจัดการศึกษาสูงมาก และสูงกว่านักเรียนปกติหลายเท่า จึงเป็นเรื่องที่เกินกำลังที่รัฐจะทำได้อย่างทั่วถึง ดังนั้น เพื่อให้เด็กพิเศษที่สามารถเรียนร่วมได้เสียโอกาสการได้รับการศึกษา รัฐจึงเน้นการจัดการศึกษาพิเศษในรูปแบบของการเรียนร่วมในโรงเรียนปกติ ซึ่งเรียกว่าการเรียนร่วม การกระทำเช่นนี้จะทำให้เด็กพิเศษมีโอกาสทางการศึกษามากขึ้น

ผดุง อารยะวิญญู (2533, 5-6) กล่าวถึง หลักการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กพิการ ซึ่งแตกต่างว่า การเรียนการสอนควรเป็นรูปธรรมมากกว่านามธรรมเนื่องจากเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาจะเรียนรู้ได้ดีในรูปธรรมแต่อาจสอดคล้องกับนามธรรมได้บ้างการเรียนการสอน ควรจัดเป็นช่วงเวลาสั้นๆ เนื่องจากเด็กพิการมีความสนใจสั้นและควรสอนเนื้อหาบ่อยๆ พอที่เด็กสามารถรับได้ เด็กพิการมักมีปัญหาในด้านการอ่าน ครูผู้สอนจำเป็นต้องตระหนักในเรื่องนี้ ครูที่สอนเด็กพิการต้องส่งเสริมประสาทสัมผัส ซึ่งเด็กแต่ละคน แต่ละประเภท จะเรียนรู้ได้ดี โดยผ่านการรับรู้ทางสายตาบ้าง ทางการฟังหรือการสัมผัสต่างกันไป ครูจึงต้องเป็นผู้พิจารณาอย่างรอบคอบ

เบญจา ชลธารันนท์ (2543, 55-56) ได้กล่าวถึงหลักการจัดการศึกษาแบบเรียนร่วมว่า เด็กพิเศษเป็นส่วนหนึ่งของสังคม เมื่อเด็กทั่วไปทุกคนได้รับการศึกษาในโรงเรียนปกติ เด็กพิเศษควรได้รับการศึกษาในโรงเรียนปกติด้วย หากคิดกันไม่ให้เกิดพิเศษเข้าเรียนร่วมกับเด็กทั่วไป นั่นคือ

ความไม่ยุติธรรมในสังคม ในช่วงที่ผ่านมาคนพิการมักถูกส่ง เข้าไปอยู่ร่วมกันในสถานสงเคราะห์ ต่อมาการสร้างสถานสงเคราะห์คนพิการในรูปแบบต่างๆ ลดลงและหันมาให้บริการแก่ผู้บกพร่อง ในลักษณะต่างๆ แทน โดยให้ผู้ที่มีความบกพร่องสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมและเป็นส่วนหนึ่งของ สังคมเช่นเดียวกับคนปกติ ในระบบการศึกษาหยุดการขยาย โรงเรียนเฉพาะทาง แต่หันมาส่งเสริม ให้เด็กได้เรียนใน โรงเรียนปกติ แต่การจัดให้เด็กพิเศษเรียนในสภาพแวดล้อมที่มีข้อจำกัดน้อยที่สุด จึงจะเป็นผลดีและได้รับผลประโยชน์มากที่สุด แต่ไม่ได้หมายความว่า เด็กทุกคนต้องเรียนร่วมใน โรงเรียนปกติ การเลือกจะเข้าเรียนร่วมใน โรงเรียนปกติหรือ โรงเรียนพิเศษควรเป็นการตัดสินใจร่วมกัน ของเด็กกับผู้ปกครองและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา เพราะบางรายอาจมีความจำเป็นต้องเรียนใน โรงเรียน พิเศษ หากสภาพแวดล้อมดังกล่าวเป็นประโยชน์ต่อเด็กมากกว่าโรงเรียนเรียนร่วม ด้านการเรียนรู้ บุคลากรทางการศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องควรมีความเชื่อว่าเด็กทุกคนสามารถเรียนรู้ได้ ไม่ว่าเด็กคนนั้น จะเป็นเด็กทั่วไปหรือเด็กพิเศษ ในอดีตเชื่อว่าเด็กปัญญาอ่อนไม่สามารถเรียนหนังสือได้ ต่อมาสามารถ พิสูจน์ได้ว่า เด็กปัญญาอ่อน ประเภทเรียนได้ สามารถเรียนหนังสือได้ หากเด็กที่มีความพร้อม และ ได้รับการสนับสนุนอย่างถูกต้องและถูกวิธี ก็สามารถเรียนรู้ได้เช่นเดียวกัน แต่การจัดการเรียนการสอน ต้องจัดให้สอดคล้องกับลักษณะการเรียนรู้ของเด็ก และระดับความสามารถของเด็กแต่ละคน โรงเรียน จึงควรปรับปรัชญาการศึกษา หลักสูตรการเรียนการสอนและประเมินผลให้สอดคล้องกับลักษณะ การเรียนรู้ที่แท้จริงของเด็ก

ส่วน กระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดหลักการจัดการศึกษาแบบเรียนร่วมไว้ ดังนี้ (2545, 1-2) การจัดการศึกษาต้องเป็นลักษณะของการศึกษาเพื่อคนทุกคน เด็กทุกคนมีสิทธิได้รับการศึกษา ตามสิทธิขั้นพื้นฐาน ไม่ว่าเด็กคนนั้นจะเป็นเด็กทั่วไปหรือเด็กที่มีความต้องการพิเศษทางการศึกษา การจัดการศึกษารูปแบบเรียนร่วม เป็นการขจัดการแบ่งแยกทางสังคมอย่างหนึ่ง การเรียนร่วมเป็น การสอนคนให้ดำรงชีวิตร่วมกัน การจัดการศึกษาของโรงเรียนจึงควรเป็นลักษณะของการศึกษาเพื่อ ทุกคน เด็กเป็นผู้เลือกโรงเรียนไม่ใช่โรงเรียนเป็นผู้เลือกเด็ก โรงเรียนและครูจะต้องปรับสภาพ แวดล้อม หลักสูตร การประเมินผล และจัดบริการตามความต้องการของเด็กแต่ละคน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550, 12-14) ได้กำหนดแนวทางการเรียนรู้ สำหรับเด็กออทิสติก ไว้ว่า ให้จัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) โดยยึดพัฒนาการ ความสามารถและความต้องการของเด็กออทิสติกแต่ละคนเป็นหลัก จัดและเตรียมสถานศึกษาและ สิ่งแวดล้อมให้เหมาะสมกับเด็กออทิสติก บุคลากรทุกฝ่ายมีความพร้อมทั้งในด้านเจตคติ องค์กรความรู้ และการจัดอัตรากำลังได้อย่างเหมาะสมกับจำนวนเด็กออทิสติก ซึ่งประกอบด้วย จิตแพทย์ นักจิตวิทยา ผู้บริหารสถานศึกษา ครูประจำชั้น ครูประจำวิชา ครูผู้ช่วย และครูพี่เลี้ยง โดยต้องทำงานร่วมกับ ครอบครัว ชุมชน องค์กรวิชาชีพต่าง ๆ จำนวนเด็กออทิสติกเข้าเรียนร่วมควรจัดในจำนวนที่เหมาะสม

กับห้องเรียน ชั้นเรียน เช่น เด็กออทิสติก เพียง 1-2 คนต่อหนึ่งห้องเรียน โดยมีครูผู้ช่วยหรือครูพี่เลี้ยงคอยช่วยเหลือ เปิดโอกาสให้เด็กออทิสติกมีส่วนร่วมในการเรียนรู้กับเพื่อนและสามารถพัฒนาทักษะต่างๆ อย่างเต็มศักยภาพของแต่ละบุคคล จัดการเรียนรู้โดยมุ่งเน้นให้เด็กออทิสติกสามารถดำรงชีวิตโดยการพึ่งตนเองอย่างมีความสุข เป็นอิสระ มีศักดิ์ศรีส่งเสริมและสนับสนุนการฟื้นฟูสมรรถภาพ โดยเฉพาะการพัฒนาทักษะด้านต่างๆ ที่ต้องดำเนินการจากผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง เช่น นักแก้ไขการพูด นักกายภาพบำบัด นักกิจกรรมบำบัด นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ ครูและบุคลากรทางการศึกษา ต้องทำงานร่วมกับครอบครัว ชุมชน และนักวิชาชีพต่าง ๆ ตลอดจนองค์กรที่เกี่ยวข้องกับเด็กออทิสติก วัดและประเมินผลเพื่อพิจารณาความก้าวหน้าและการพัฒนาของผู้เรียนตามศักยภาพ

ในส่วนของวิธีการจัดการเรียนรู้ ควรพิจารณาองค์ความรู้ ให้สอดคล้องกับความสามารถและความต้องการของเด็กออทิสติก จัดโครงสร้างการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับผู้เรียน เช่น ตารางเรียน กำหนดการจัดกิจกรรมของชั้นเรียนทั้งหมด และของเด็กแต่ละคน นำเทคนิคการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับเด็กออทิสติกมาประยุกต์ใช้ เช่น เทคนิคการสอนเชิงพฤติกรรม การปรับพฤติกรรม การฝึกทักษะทางสังคม ฯลฯ ใช้สื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสมและหลากหลาย เป็นเครื่องมือต่างๆ ที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างชัดเจน เด็กออทิสติกที่สามารถเรียนร่วมได้ให้จัดเข้าชั้นเรียนปกติ โดยปรับมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นและการวัดประเมินผลตามศักยภาพ หากสอนเป็นรายบุคคลให้การเรียนการสอนตามระดับความสามารถและความต้องการของผู้เรียน หากสอนเป็นกลุ่มย่อย ควรจัดให้มีกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน สอนจากง่ายไปหายาก สอนจากสิ่งใกล้ตัวไปหาสิ่งไกลตัว หรือจากสิ่งที่เป็นรูปธรรมไปหาสิ่งที่เป็นนามธรรม สอนโดยใช้หลัก 3 R ซึ่งตรงกับธรรมชาติการเรียนรู้ของเด็กออทิสติก คือ Repetition-สอนซ้ำไปซ้ำมา Relaxation-สอนแบบผ่อนคลาย สนุกสนาน Routine - สอนโดยกำหนด กฎระเบียบ ด้านการจัดกิจกรรม การเรียนรู้ควรสอนเกี่ยวกับกิจวัตรประจำวัน สอนโดยให้เด็กพิเศษฝึกปฏิบัติจริง สอนให้เหมาะสมกับเวลา และกิจกรรมที่เด็กสนใจ สอนโดยใช้เทคนิคการสอนเชิงพฤติกรรม เช่น การวิเคราะห์งาน (Task Analysis) การกระตุ้นเตือน (Prompting) การตะล่อมกล่อมเกลา (Shaping) การสร้างแรงจูงใจและให้รางวัล (Motivation and Reward) การเลียนแบบ (Imitation) การลงโทษ (Punishment) การนำไปใช้ในสถานการณ์อื่น (Generalization) ควรจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมฟื้นฟูและพัฒนาพฤติกรรมที่เหมาะสม สื่อการเรียนรู้ที่เป็นเครื่องมือต่าง ๆ ที่สามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ อย่างชัดเจน เช่น สถานที่จริง เหตุการณ์จริง หรือจำลองสถานการณ์ สำหรับสื่อการเรียนรู้ที่นำมาสอนเด็กออทิสติก ควรเป็นสื่อวัสดุอุปกรณ์ รูปภาพ สิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ คอมพิวเตอร์ สื่อประสม บุคคลและสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมกับสภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน

สรุปได้ว่าการจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กออทิสติก ต้องอาศัยหลักเกณฑ์หรือแนวทางการจัดการเรียนรู้โดยกำหนดวิธีการจัดการเรียนรู้ การจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP)

วิธีสอน สื่อการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลเพื่อการพัฒนาผู้เรียนอย่างถูกต้อง ในส่วนของงานวิจัย ที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนร่วม นั้นผู้วิจัยได้นำเสนอ ตามลำดับ ดังนี้

งานของสดศรี สุทธการ (2547) ได้ศึกษา เรื่อง การดำเนินงานการจัดการเรียนร่วม ของโรงเรียนแกนนำ การศึกษาพิเศษ : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านสบกอน สำนักงานการประถมศึกษา อำเภอเขียงกลาง จังหวัดน่าน พบว่า สภาพโรงเรียนบ้านสบกอนมีความพร้อม ทั้งในด้านบุคลากร อาคาร สถานที่ และผู้บริหาร โดยผู้บริหารมียุทธศาสตร์เป็นหลักในการดำเนินงาน โรงเรียนได้รับความร่วมมือจากชุมชนเป็นอย่างดี ด้านการบริหารจัดการ ได้กำหนดนโยบายการเรียนร่วม โดยมีครูแกนนำเป็นผู้รับผิดชอบ มีการเตรียมความพร้อมทั้งครู และผู้ปกครอง ด้านการจัดการเรียนการสอน ได้มีการทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) การวัดและประเมินผลให้มีการสอนซ่อมเสริมโดยครูประจำชั้นและครูแกนนำ ผลการดำเนินงาน ด้านการบริหารจัดการ ผู้บริหารมีความพึงพอใจในการจัดการเรียนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ครูในโรงเรียนให้ความร่วมมือดำเนินงาน อยู่ในระดับดีมาก ด้านจัดการเรียนการสอน เด็กได้รับการพัฒนาตามศักยภาพ ได้รับการยอมรับจากเพื่อนและมีความสุข ในการเรียนมากขึ้น ด้านความพึงพอใจผู้ปกครองมีความพึงพอใจในระดับมาก ในเรื่องของบุตรหลาน ที่ได้รับการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไปในทางที่ดี สภาพปัญหาทางงบประมาณที่ได้รับการสนับสนุนไม่เพียงพอ ขาดครูผู้สอนการศึกษาพิเศษโดยตรง ด้านการจัดการเรียนการสอน ขาดการวิเคราะห์หลักสูตร และการเขียนแผนการสอนให้ สอดคล้องกับความต้องการของเด็กพิเศษ

สุกัญญา รัตนสังข์ (2547) ได้ศึกษาการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนในโครงการ การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 1 และเขต 2 พบว่าระดับการดำเนินงาน และปัญหาอุปสรรคในการจัดการเรียนร่วมของ โรงเรียนในโครงการการศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 1 และ เขต 2 โดยรวมทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านนโยบายการบริหารจัดการ ด้านกระบวนการเรียนการสอน ด้านปัจจัยสนับสนุน อยู่ในระดับปานกลาง การเปรียบเทียบการดำเนินงาน และระดับปัญหาในการจัดการเรียนร่วมระหว่าง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 1 และ เขต 2 ด้านนโยบาย การบริหารจัดการ ด้านกระบวนการเรียนการสอน ด้านปัจจัยสนับสนุน แตกต่าง อย่างไม่มีนัยสำคัญที่ 0.5 แต่ระดับปัญหาในการจัดการศึกษาพิเศษเรียนร่วม โดยรวมทั้ง 3 ด้าน เขต 1 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.5 โดยปัญหาของเขต 2 สูงกว่า เขต 1

ขณะที่ วิไลศิลป์ แสนทวี (2547) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาบุคลากรด้านการจัด กิจกรรมการเรียนการสอนเด็กพิเศษเรียนร่วม โรงเรียนบ้านหนองกุง อำเภอตามสุข จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า การพัฒนาบุคลากรด้านกิจกรรมการเรียนการสอนเด็กพิเศษเรียนร่วม โรงเรียนบ้านหนองกุง โดยใช้กลยุทธ์การอบรมเชิงปฏิบัติการ และการนิเทศติดตามผล ช่วยให้บรรลุเป้าหมายการพัฒนา แต่ปัญหาสำคัญในการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กพิเศษเรียนร่วมกับเด็กปกติ นั้น พบว่า เด็กพิเศษ

มีหลายประเภท และเด็กปกติในห้องเรียนมีจำนวนมาก การเตรียมการสอนจึงเป็นเรื่องยากสำหรับครูผู้สอน การสอนเด็กพิเศษต้องสอนเป็นรายบุคคล และใช้เวลามาก ดังนั้นครูผู้สอนจึงควรเตรียมกำหนดการสอนและวิธีการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย ตลอดจนเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมสำหรับเด็กพิเศษเรียนร่วมเป็นประจำทุกปี อันจะส่งผลให้เด็กที่มีความบกพร่องในด้านต่างๆ ได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพและถูกวิธี

เช่นเดียวกับ กัญญารัตน์ ว่องศิริกุล (2550) ได้ศึกษา เรื่อง แนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า มีการจัดการเรียนร่วมในชั้นปกติมากที่สุดและเด็กพิเศษที่เข้ามาเรียนร่วมมากที่สุด คือ เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ โรงเรียนมีการจัดสภาพแวดล้อมตอบสนองความต้องการของเด็กที่มีความต้องการพิเศษมากที่สุด ด้านบุคลากร โรงเรียนมีการสร้างความเข้าใจในเรื่องการจัดการเรียนร่วมแก่บุคลากรมากที่สุด ด้านวัสดุอุปกรณ์ โรงเรียนมีการใช้สื่อเพื่อกระตุ้นพัฒนาการของเด็กที่มีความต้องการพิเศษมากที่สุด ด้านงบประมาณ โรงเรียนมีการจัดสรรงบประมาณมาใช้ในการจัดการเรียนร่วม ด้านการส่งเสริม สนับสนุนจากส่วนกลาง โรงเรียนมีการใช้แบบประเมินความพร้อมของเด็กพิเศษเข้าเรียนร่วมกับเด็กปกติมากที่สุด เกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคในการส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กพิเศษ พบว่า มีการเตรียมความพร้อมให้ครูผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเรียนร่วม ผลการศึกษาแนวทางส่งเสริมการจัดการเรียนร่วมของเด็กที่มีความต้องการพิเศษในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคิดเห็น ด้านบุคลากร ว่าควรมีการเชิญวิทยากรที่เชี่ยวชาญมาบรรยายให้ความรู้เกี่ยวกับการเรียนร่วมเพิ่มเติมแก่บุคลากรมากที่สุด ด้านวัสดุอุปกรณ์ควรมีการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ที่เหมาะสมกับการสอนสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษเพื่อส่งเสริมพัฒนาการของเด็กมากที่สุด ด้านงบประมาณ ควรมีการจัดสรรงบประมาณมาใช้ในการจัดการเรียนร่วมอย่างเป็นระบบมากที่สุด ด้านการจัดการควรมีการประสานความร่วมมือกันระหว่างโรงเรียน ครูผู้สอนและผู้ปกครองมากที่สุด ในเรื่องชุมชนองค์กรส่วนท้องถิ่นควรเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนร่วมให้มากกว่านี้

ข้อเสนอแนะ ภาครัฐควรขยายผลการจัดการเรียนร่วมจากโรงเรียนแกนนำออกไปสู่สถานศึกษาอื่นๆ เพื่อเป็นการประหยัดงบประมาณในการสร้างโรงเรียนเฉพาะความพิการ ทั้งนี้การจัดการเรียนร่วมนั้นเป็นการใช้ทรัพยากรร่วมกันทั้งในส่วนของอาคาร สถานที่ บุคลากรในการสอน และสื่อวัสดุ อุปกรณ์ สถานศึกษาควรมีการจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมและตอบสนองความต้องการของเด็กพิเศษ และควรมีประชุมเชิงปฏิบัติการ การศึกษาดูงานอบรม ทักษะ หรือเทคนิคในการสอนเด็กพิเศษ และควรมีการจัดสรรงบประมาณเพื่อการจัดการเรียนร่วมให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

Bright (1986) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับคุณลักษณะของ โครงการเรียนร่วมที่ประสบความสำเร็จ โดยได้จัดทำแบบสอบถามซึ่งแบ่งออกเป็นสองส่วนส่วนแรกถามเกี่ยวกับคุณลักษณะ

ของโครงการที่ประสบความสำเร็จซึ่งได้รวบรวมลักษณะสำคัญ 6 ประการ คือ 1. การฝึกเตรียมเพื่อ การเรียนร่วม 2. เจตคติเชิงบวกต่อการเรียนร่วม 3. การจัดประสบการณ์ให้เด็กได้รับการฝึก เพื่อทำ ความคุ้นเคย 4. สัดส่วนของจำนวนครูและนักเรียนที่เหมาะสม 5. การจัดให้มีการบริการเสริมเพื่อ สนับสนุนการเรียนร่วม และ 6. การประเมินเด็กได้เร็วที่สุดและการควบคุมติดตามผล ส่วนที่สอง เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับเจตคติที่มีต่อโครงการเรียนร่วม โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นครูสอน ในโครงการเรียนร่วมจัดว่าเป็นโครงการที่ประสบความสำเร็จจำนวน 85 คน และครูปกติจำนวน 85 คน พบว่า ครูสอนในโครงการเรียนร่วมส่งคำตอบกลับมาคิดเป็นร้อยละ 75 และครูปกติร้อยละ 39 มีความเห็นว่าโครงการที่ถือว่าประสบความสำเร็จนั้น จะมีลักษณะทั่วไป 3 ประการ คือ 1. เจตคติที่ดี ต่อการจัดการเรียนร่วม 2. การจัดประสบการณ์ให้ได้รับการฝึกเพื่อทำความคุ้นเคย และ 3. การจัด ให้มีบริการเสริมเพื่อสนับสนุนการเรียนร่วม และนอกจากนี้พบว่าการจัดประสบการณ์ได้รับการฝึก เพื่อทำความคุ้นเคยสัดส่วนของจำนวนครูต่อนักเรียนที่เหมาะสม และการประเมินเด็กได้เร็วที่สุด และ การควบคุมติดตามผลที่ใช้อยู่ในโครงการ ยังอยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้

สอดคล้องกับงานวิจัยของ Gordorr (1986) ได้ทำการศึกษาองค์ประกอบที่ส่งผลต่อ ความสำเร็จในการเรียนร่วมโดยศึกษาองค์ประกอบทางทฤษฎีกับการปฏิบัติจริงของ โรงเรียนต่าง ๆ ที่มีการเรียนร่วม ผลปรากฏว่า ตัวแปรทั้งทางทฤษฎีและการปฏิบัติสอดคล้องกัน กล่าวคือ องค์ประกอบ ที่มีผลต่อความสำเร็จในการเรียนร่วม ได้แก่ ทักษะของครูที่สอนเด็กปกติต่อการเรียนร่วม ความสามารถในการเรียนและทักษะทางสังคมของเด็กพิเศษ ทักษะของบุคลากรการศึกษาพิเศษต่อการเรียนร่วม ทักษะของเด็กปกติต่อเด็กพิเศษ หลักสูตรที่ได้รับการปรับปรุงแล้ว ทักษะของเด็กพิเศษต่อการเรียนร่วม และทักษะของเด็กปกติต่อการเรียนร่วม

ขณะที่ Keller (1987) ได้ศึกษาทัศนคติของบุคลากรการศึกษาที่มีต่อเด็กพิการ ผลการศึกษา พบว่าทัศนคติของครูใหญ่ ครูการศึกษาพิเศษ และผู้บริหารการศึกษาที่มีต่อเด็กพิการไม่แตกต่างกัน นอกจากนี้ยังพบว่า ครูใหญ่มีความเห็นว่าชั้นเรียนสำหรับเด็กพิการไม่ควรแยกจากชั้นเรียนสำหรับเด็กปกติ แต่ครูการศึกษาพิเศษและผู้บริหารการศึกษาพิเศษ มีความเห็นว่าห้องเรียนสำหรับเด็กพิการ ในบางครั้งควรแยกออกจากห้องเรียนสำหรับเด็กปกติ

และงานของ Tjokrowardjo (1989) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับคุณลักษณะความต้องการ จำเป็นและปัญหาของโรงเรียนเรียนร่วมระดับประถมศึกษาในจาการ์ต้า โดยใช้วิธีการรวบรวมข้อมูล จากการสัมภาษณ์ครูผู้สอน อาจารย์ใหญ่ ครูการศึกษาพิเศษ ในโรงเรียนเรียนร่วม 3 พบว่า คุณลักษณะ ของโรงเรียนเรียนร่วมมี ดังนี้ มีครูให้คำแนะนำปรึกษาทางการศึกษาพิเศษ มีการสนับสนุนเกี่ยวกับ เครื่องมือและสื่อการสอนเด็กพิเศษ มีงบประมาณที่เพียงพอ ครูผู้สอนในโครงการมีทักษะและความรู้ และมีการติดต่อประสานงานกันระหว่างครูผู้สอนปกติกับผู้พิเศษทางการศึกษา

จากการศึกษาข้อมูลในการเรียนร่วม ผู้วิจัยได้ศึกษาทฤษฎีต่างๆ นำมาใช้ในการศึกษา การเรียนร่วมหลายทฤษฎี อย่างเช่น ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory) ของ Bandura เชื่อว่า พฤติกรรมการปฏิบัติเป็นผลสืบเนื่องที่บุคคลคาดหวังว่าจะเกิดขึ้น หลังจากปฏิบัติพฤติกรรม มีแนวคิดหลักว่าพฤติกรรมเป็นสิ่งที่บุคคลเรียนรู้ได้จากการเลียนแบบของตัวแบบ (Modeling) โดยการได้เห็น (Visualizing) การควบคุมกำกับตน (Self - monitoring) และการฝึกทักษะ (Skill Training) Bandura เชื่อว่ามนุษย์มีพฤติกรรมเบื้องต้นติดตัวมาและต่อมาที่มีการเรียนรู้พฤติกรรมต่าง ๆ เพิ่มขึ้น โดยเรียนรู้จากผลของการตอบสนอง เรียนรู้จากประสบการณ์ตรงของผลการกระทำ ที่อาจเป็นบวก หรือลบจากประสบการณ์ในการดำรงชีวิตแต่ละวัน มนุษย์จะกระทำพฤติกรรมที่ให้ผลทางบวกและ ไม่ทำพฤติกรรมที่ให้ผลทางลบ เรียนรู้จากการเลียนแบบในกระบวนการสังเกตแบบต่าง ๆ กัน ได้ 4 ประการ เช่น ประการที่หนึ่งกระบวนการความตั้งใจ ได้แก่ การตั้งใจสังเกตเพื่อให้ได้การรับรู้ที่ ถูกต้อง กระบวนการจดจำ ได้แก่ การจำในกิจกรรมที่เลียนแบบ การรับรู้ จากการสังเกต ซึ่งประกอบด้วย การวาดภาพในใจและคำพูด การสังเกตที่ดีผู้สังเกตจะต้องทบทวนดูแบบอย่างมีระบบ แล้วจึงลอกเลียน พฤติกรรมให้ถูกต้อง จึงจะเกิดการรับรู้ ประการที่สอง กระบวนการสร้างพฤติกรรมของอวัยวะ การเคลื่อนไหว ประการที่สามกระบวนการ การแปรสภาพพฤติกรรมของตัวแบบเป็นการแสดงออก ทางพฤติกรรม และประการที่สี่ กระบวนการจูงใจ มนุษย์นั้นไม่จำเป็นต้องเกิดพฤติกรรมทุกอย่างที่ ตนเรียนรู้เสมอไป ฉะนั้นการจูงใจให้เกิดการเรียนรู้จึงมีบทบาทสำคัญในการเลียนแบบจากการสังเกต มนุษย์จึงเลียนแบบพฤติกรรมที่ให้ผลดีกับเขามากกว่า พฤติกรรมที่ให้โทษกับเขาพฤติกรรมตามทฤษฎีนี้ ถูกกำหนดโดยความคาดหวัง (Expectancy) และสิ่งตอบแทนหรือสิ่งล่อใจ (Incentive)

ส่วนทฤษฎีการเรียนรู้แบบการวางเงื่อนไขแบบคลาสสิก (Classical Conditioning Theory) (กิฟตี วรรณจิณี และคณะ 2537, 2) พาฟลอฟ เชื่อว่า การเรียนรู้ของสิ่งมีชีวิตเกิดจากการวางเงื่อนไข การตอบสนองหรือการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นต่อสิ่งเร้านั้นๆ ต้องมีเงื่อนไข หรือการสร้างสถานการณ์ ให้ เกิดขึ้น พาฟลอฟได้พบหลักการเรียนรู้ที่เรียกว่า Classical Conditioning พาฟลอฟได้ทำการทดลอง โดยสั้นกระดิ่งก่อนที่จะเอาอาหาร (ผงเนื้อ) ให้แก่สุนัข โดยทำซ้ำควบคู่กันหลายครั้ง และในที่สุด หุคให้อาหารเพียงแต่สั้นกระดิ่ง ก็ปรากฏว่าสุนัขก็ยังกินมีน้ำลายไหลได้ ปรากฏการณ์เช่นนี้ เรียกว่า พฤติกรรมของสุนัข ถูกวางเงื่อนไข หรือที่เรียกว่าสุนัขเกิดการเรียนรู้แบบการวางเงื่อนไขแบบคลาสสิก การเรียนรู้ในลักษณะนี้ เกิดจากกระบวนการตอบสนองเมื่อสิ่งเร้ามากระทบ มีองค์ประกอบสำคัญ ของการเรียนรู้ตามทฤษฎีนี้ ได้แก่

1. แรงขับ หมายถึง ความต้องการบางสิ่งบางอย่างของผู้เรียน ทำให้เกิดแรง บางอย่าง ในใจของผู้เรียนให้แสวงหาวิธีการตอบสนองความต้องการนั้นๆ
2. สิ่งเร้า เมื่อมีสิ่งเร้าเกิดขึ้น ผู้เรียนได้รับรู้สิ่งเร้าเหล่านั้นทันที ทำให้เกิดการเรียนรู้

หรือการชี้แนะทันทีทันใดจากสิ่งเร้านั้นๆ ก่อนที่จะตอบสนอง

3. การตอบสนอง หมายถึง ผู้เรียนแสดงปฏิกิริยาตอบสนองต่อสิ่งเร้าซึ่งสามารถอธิบายได้ด้วยพฤติกรรมที่ผู้เรียนแสดงออก

4. การเสริมแรง หมายถึง การให้รางวัล และการยกย่องชมเชย ในการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนจำเป็นต้องนำจิตวิทยาการเรียนรู้มาใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติ การเรียนรู้เป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ซึ่งเกิดจากประสบการณ์ที่คนเรามีต่อสิ่งแวดล้อมหรือการฝึกหัด ฝึกปฏิบัติ ดังนั้น หน้าที่สำคัญของครู ก็คือ การช่วยให้นักเรียนแต่ละคนเกิดการเรียนรู้และมีทักษะตามที่หลักสูตรกำหนด ช่วยให้นักเรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตนเองให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์หรือผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของแต่ละบทเรียน ดังนั้น ความรู้เกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้จึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะบันดาลให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ

ปัจจุบันการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษ มีแนวทางที่ชัดเจนมากขึ้น กล่าวคือ แทนที่จะจัดการศึกษาให้เป็นแบบเฉพาะทางความพิการ ก็มุ่งมาจัดในลักษณะการศึกษาแบบเรียนร่วม (Inclusive Education) ซึ่งผู้วิจัยจะนำเสนอเกี่ยวกับการเรียนร่วม ดังนี้

1. ความหมายการเรียนร่วม

จากการศึกษาที่ผ่านมามีผู้ให้ความหมายเกี่ยวกับการเรียนร่วมไว้หลายคน กล่าวคือ วารี ธีระจิตร (2541, 11) การเรียนร่วม หมายถึง เป็นการรวมเด็กพิเศษไว้กับเด็กปกติในด้านเวลา ด้านการเรียนการสอนและด้านสังคมภายใต้พื้นฐานการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่องและคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล รวมทั้งการปรับตัวทางสังคม เพื่อให้เด็กมีประสบการณ์ตรง และสามารถพัฒนาตนเองไปให้ได้มากที่สุด

ผดุง อารยะวิญญู (2542, 2) การเรียนร่วม หมายถึง การที่โรงเรียนจะต้องจัดการศึกษาให้กับเด็กทุกคน โดยไม่มีการแบ่งแยกว่าเด็กคนใดเป็นเด็กปกติ หรือเด็กคนใดที่มีความต้องการพิเศษ และจะต้องจัดการศึกษาให้เหมาะสม

ศูนย์พัฒนาหลักสูตร กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2543, 28) การเรียนร่วม หมายถึง การจัดการศึกษาให้แก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษ ซึ่งได้แก่ เด็กพิการประเภทต่างๆ ได้เรียนร่วมกับเด็กปกติโดยคำนึงถึงความสามารถของแต่ละบุคคลเพื่อส่งเสริมให้เด็กกลุ่มนี้ได้มีโอกาสเรียนรู้ร่วมกันและดำรงชีวิตในสังคมอย่างปกติสุข

เบญจา ชลชานนท์ (2543, 10) การเรียนร่วม หมายถึง การศึกษาสำหรับเด็กทุกคน โดยรับเข้ามาเรียนร่วมกันตั้งแต่ร่วมรับการศึกษา และจัดบริการพิเศษตามความต้องการของแต่ละบุคคล

สรุปได้ว่า การจัดการเรียนร่วม หมายถึง การจัดการศึกษาที่จัดให้เด็กพิเศษได้เข้าเรียนร่วมกับเด็กปกติในชั้นเรียนปกติ ให้ใช้ทรัพยากรในการจัดการเรียนการสอนร่วมกัน โดยโรงเรียนเป็นผู้จัดการศึกษาเองทั้งหมด โดยคำนึงถึงความต้องการและศักยภาพของเด็กแต่ละคน เพื่อให้เด็กเรียนรู้ที่จะอยู่ด้วยกันท่ามกลางความแตกต่างของมนุษย์

2. ความเป็นมาของการเรียนร่วม

ผดุง อารยะวิญญู (2542, 3-4) กล่าวถึงความเป็นมาของการจัดการเรียนร่วมว่า การศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษในยุคต้นๆ เป็นการส่งเด็กเข้าเรียนพิเศษที่จัดตั้งขึ้นสำหรับเด็กเหล่านี้โดยเฉพาะ เช่น โรงเรียนสอนคนหูหนวก โรงเรียนสอนคนตาบอด เป็นต้น ในประเทศทางตะวันตกที่ระบบการศึกษาเจริญก้าวหน้ามากแล้วนั้น พิจารณาเห็นว่าโรงเรียนพิเศษที่จัดตั้งขึ้นสำหรับเด็กเฉพาะพิการนั้น ไม่เหมาะสมหลายประการหลักการที่จัดแยกเด็กออกเป็น “ชนส่วนน้อย” ของสังคม และขัดแย้งกับสิทธิพื้นฐานของเด็ก และของผู้ปกครองที่เด็กควรมีสิทธิเลือกว่าจะเรียนร่วมในโรงเรียนปกติ หรือเรียนในโรงเรียนพิเศษ จึงมีแนวโน้มที่จะให้เด็กเรียนร่วมในโรงเรียนปกติมากขึ้น รัฐบาลของหลายประเทศจึงกำหนดมาตรการให้โรงเรียนจัดการเรียนร่วม ดังนั้นแนวโน้มในช่วง 20 ปีที่ผ่านมา เด็กที่มีความต้องการพิเศษจึงเข้าเรียนในโรงเรียนปกติมากขึ้น เด็กที่อยู่ในโรงเรียนพิเศษอยู่แล้วที่พอจะเรียนร่วมได้ ก็ย้ายออกมาเรียนร่วมในโรงเรียนปกติจนทำให้เด็กในโรงเรียนพิเศษลดลงมาก บางแห่งต้องปิดไป เนื่องจากไม่มีเด็กเข้าเรียน อย่างไรก็ตามการเรียนร่วมจะต้องพิจารณาถึงประเภท และความรุนแรงของความบกพร่อง เด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกายส่วนใหญ่อยังเรียนอยู่ในโรงเรียนพิเศษ มีเข้าเรียนในโรงเรียนเรียนร่วมบ้างแต่ไม่มากนัก เด็กที่มีความบกพร่องในระดับปานกลางให้เข้าเรียนร่วมมากที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กที่มีปัญหาในการเรียน เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาในระดับที่เรียนได้ เด็กที่มีปัญหาพฤติกรรมไม่รุนแรงเด็กเหล่านี้ ส่วนใหญ่จะเข้ารับการศึกษาในโรงเรียนปกติ

3. รูปแบบการเรียนร่วม

คณะอนุกรรมการพิจารณาส่งเสริมการจัดการศึกษาแบบเรียนร่วม (2545, 9-12) กล่าวถึงการเรียนร่วมระหว่างเด็กพิเศษกับเด็กปกติว่า อาจกระทำได้หลายลักษณะ ต่อไปนี้เป็นวิธีการเรียนร่วม ซึ่งปฏิบัติกันอยู่ในหลายประเทศและประสบความสำเร็จพอสมควร จึงขอกล่าวถึงรูปแบบการจัดการเรียนร่วม ดังนี้

1. เรียนร่วมในชั้นปกติ เป็นการจัดเด็กที่มีความต้องการพิเศษเข้าเรียนร่วมกับเด็กปกติให้ได้ทำกิจกรรมต่างๆ เหมือนเด็กปกติทุกประการ เด็กที่จะเข้าเรียนในลักษณะนี้ได้ ควรเป็น

เด็กที่มีความพิการน้อย มีความฉลาดและมีความพร้อมในด้านการเรียนตลอดจนวุฒิภาวะทางอารมณ์

2. เรียนร่วมในชั้นปกติและมีครูพิเศษให้คำแนะนำปรึกษา การเรียนร่วมวิธีนี้คล้ายคลึงกับวิธีแรก กล่าวคือ เด็กพิเศษเรียนร่วมกับเด็กปกติเต็มเวลา แต่มีครูการศึกษาพิเศษคอยช่วยเหลือครูประจำชั้นและครูประจำวิชา ครูการศึกษาพิเศษนี้อาจเรียกว่า ครูที่ปรึกษา ครูประเภทนี้ไม่ทำการสอนโดยตรงแต่ให้คำแนะนำแก่ครูที่สอนเด็ก เช่น แนะนำชี้แจงให้ครูที่สอนชั้นเรียนร่วมเข้าใจความต้องการและความสามารถของเด็ก ช่วยกำหนดวัตถุประสงค์ในการเรียนรู้ ให้คำแนะนำเกี่ยวกับวิธีสอน ตลอดจนการปฏิบัติต่อเด็ก จัดสภาพแวดล้อมให้เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ของเด็ก และช่วยประเมินผลพัฒนาการในการเรียนรู้ของเด็กพิเศษ

3. เรียนร่วมในชั้นปกติและรับบริการจากครูเวียนสอน เป็นการจัดเด็กพิเศษเรียนร่วมกับเด็กปกติและรับบริการด้านการสอนเพิ่มเติมจากครูการศึกษาพิเศษซึ่งจะเดินทางไปตามโรงเรียนต่างๆ เพื่อให้ความช่วยเหลือแก่เด็กเนื่องจากมีจำนวนเด็กในแต่ละโรงเรียนไม่มากนัก ประมาณ 2-3 คนต่อโรงเรียน ครูจึงเดินทางจากโรงเรียนหนึ่งไปโรงเรียนหนึ่ง เมื่อครบสัปดาห์ ก็วนกลับมาสอนเด็กกลุ่มเดิมในโรงเรียนเดิมอีก จึงเรียกครูประเภทนี้ว่าครูเดินสอนหรือครูเวียนสอน

4. เรียนร่วมในชั้นปกติและรับบริการจากครูเสริมวิชาการ ครูเสริมวิชาการ คือครูการศึกษาพิเศษที่ปฏิบัติงานประจำอยู่ในห้องเสริมวิชาการ เด็กพิเศษจะเข้ามาเรียนกับครูเสริมวิชาการวันละ 1-2 ชั่วโมง หรือมากกว่านี้ขึ้นอยู่กับความต้องการพิเศษของเด็ก เด็กทุกคนที่เข้ามาเรียนในห้องนี้จะต้องมีตารางเรียนที่กำหนดไว้แน่นอน ครูเสริมวิชาการอาจมีคนเดียวหรือหลายคนก็ได้ขึ้นอยู่กับจำนวนเด็ก และประเภทของเด็กที่มีความสามารถพิเศษ การสอนเด็กอาจกระทำเป็นรายบุคคลหรือสอนเด็กเป็นกลุ่มเล็กๆ และสอนในเนื้อหาที่เด็กไม่ได้รับการสอนในชั้นปกติ หรือเนื้อหาที่เด็กมีปัญหา นอกจากสอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษแล้ว ครูเสริมวิชาการยังมีหน้าที่ในการให้คำแนะนำปรึกษาแก่ครูปกติในการปฏิบัติต่อเด็กประเภทนี้อีกด้วย ห้องเสริมวิชาการ (Resource Room) เป็นห้องที่มีขนาดเท่ากับห้องเรียนหรือมีขนาดใหญ่กว่า หรือเล็กกว่าห้องเรียนได้ ในห้องนี้มีอุปกรณ์เครื่องมือ ตลอดจนเอกสารและหนังสือที่จำเป็นต้องใช้ในการสอน หากห้องนี้มีขนาดใหญ่มีเครื่องมือและอุปกรณ์มาก การให้บริการแก่เด็กอย่างกว้างขวางอาจถูกเรียกว่าศูนย์วิชาการ (Resource Center)

5. ชั้นเรียนพิเศษในโรงเรียนปกติและเรียนร่วมบางเวลา เป็นการจัดเด็กพิเศษไว้ในชั้นเดียวกันเป็นกลุ่มเล็กๆ มีครูประจำชั้นสอนแทบทุกวิชา ยกเว้นบางวิชาที่เด็กต้องไปเรียนร่วมกับเด็กทั่วไป เช่น พลศึกษา ศิลปะหรือกิจกรรมนอกหลักสูตรอื่นๆ

6. ชั้นเรียนพิเศษในโรงเรียนปกติ เป็นการจัดเด็กพิเศษที่มีความบกพร่องประเภทเดียวกันไว้เป็นกลุ่มเดียวกัน และเป็นกลุ่มขนาดเล็กเด็กเหล่านี้เรียนในชั้นเรียนพิเศษตลอดเวลา ครูประจำชั้นสอนทุกวิชา การเรียนร่วมในลักษณะนี้เหมาะสำหรับเด็กที่มีความพิการค่อนข้างมาก

นุชนาถ สุนทรพันธ์ (2546, 197-199) ได้เสนอรูปแบบการจัดการเรียนร่วมที่ปฏิบัติกันอยู่มี 6 รูปแบบ ดังนี้

1. เรียนร่วมในชั้นปกติเต็มเวลา เป็นการจัดเด็กพิการเข้าเรียนร่วมกับเด็กปกติทั่วไปและเรียนเหมือนกับเด็กทั่วไปทุกประการเด็กที่เข้าเรียนในลักษณะนี้ควรเป็นเด็กพิการที่สามารถใช้เครื่องมือ สื่อหรืออุปกรณ์ช่วยเหลือชดเชยความพิการได้และมีระดับความพร้อม ตลอดจนวุฒิภาวะทางอารมณ์และสังคมอยู่ในเกณฑ์ที่ใกล้เคียงหรือเท่ากับเด็กทั่วไป ไม่ก่อให้เกิดการรบกวนระบบห้องเรียน

2. เรียนร่วมในชั้นปกติและมีครูการศึกษาพิเศษให้คำแนะนำปรึกษา เป็นการจัดเด็กพิการเรียนร่วมกับเด็กทั่วไปโดยมีครูการศึกษาพิเศษเป็นผู้ให้คำแนะนำปรึกษาแก่ผู้บริการและผู้ที่เกี่ยวข้องตลอดจนเด็กพิการในเรื่องต่างๆ เช่น การจัดทำโปรแกรมการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) การกำหนดวัตถุประสงค์ในการเรียนรู้ การจัดสภาพแวดล้อมสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อบริการและความช่วยเหลืออื่นใดให้อำนวยต่อการเรียนรู้และการประเมินพัฒนาการ การเรียนรู้ของเด็กพิการ เป็นต้น

3. เรียนร่วมในชั้นเรียนปกติและรับบริการจากครูเดินสอน เป็นการจัดเด็กพิการเรียนร่วมกับเด็กทั่วไปและรับบริการด้านการสอนเพิ่มเติมจากครูเดินสอน ซึ่งจะเดินทางไปตามโรงเรียนต่างๆ เพื่อให้ความช่วยเหลือแก่เด็กพิการ และเป็นทีปรึกษาแก่ครูผู้สอนที่เกี่ยวข้อง ในกรณีที่มีจำนวนเด็กพิการกระจายกันอยู่หลายโรงเรียนควรมีครูเดินสอนรับผิดชอบเด็กพิการไม่น้อยกว่า 3 คนต่อครู 1 คน โดยครูเดินสอนจะเดินทางไปช่วยเหลือเด็กพิการเรียนร่วมในสถานศึกษาต่างๆ ตามเวลาที่ได้กำหนดไว้ล่วงหน้า ซึ่งผู้รับผิดชอบโครงการในสถานศึกษาและผู้เรียนได้ทราบและเห็นชอบร่วมกันแล้ว

4. เรียนร่วมในชั้นปกติและรับบริการจากครูสอนเสริม เป็นการจัดเด็กเข้าชั้นเรียนปกติเต็มวันและอยู่ในความรับผิดชอบของครูประจำชั้นแต่ได้รับการสอนเสริมจากครูการศึกษาพิเศษที่ประจำอยู่ห้องสอนเสริมบางเวลาหรือบางวิชา วันละ 1-2 ชั่วโมง หรือมากกว่านี้ การสอนเด็กอาจกระทำเป็นรายบุคคลหรือสอนเป็นกลุ่มเล็กๆ ก็ได้ และสอนในเนื้อหาที่เด็กไม่ได้รับการสอนในชั้นปกติ หรือเนื้อหาที่เด็กมีปัญหา นอกจากนี้ครูสอนเสริมยังทำหน้าที่ให้คำแนะนำปรึกษาแก่ครูที่สอนเด็กพิเศษในการปฏิบัติต่อเด็กประเภทนี้อีกด้วย

5. ชั้นพิเศษในโรงเรียนทั่วไปและเรียนร่วมบางเวลา เป็นการจัดการเรียนร่วมโดยจัดให้เด็กพิการที่มีความบกพร่องประเภทเดียวกันเรียนในห้องเรียนเดียวกันยกเว้นบางวิชาที่จัดให้เด็กพิการไปเรียนร่วมกับเด็กทั่วไป เช่น พลศึกษา ศิลปศึกษา คณิตศาสตร์ หรือกิจกรรมนอกหลักสูตรต่างๆ

6. ชั้นพิเศษในโรงเรียนทั่วไป เป็นการจัดการศึกษาให้เด็กพิการ โดยจัดให้เด็กพิการที่มีความพิการประเภทเดียวกันเรียนในห้องเรียนเดียวกันตลอดเวลา โดยห้องเรียนของเด็กพิการนี้

อยู่ในโรงเรียนทั่วไป การจะจัดการเรียนร่วมในลักษณะใดนั้นให้พิจารณาจากความพร้อมของผู้เรียน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา เป็นสำคัญ

พัชนี สืบประสงค์ (2546, 3) กล่าวถึง รูปแบบการจัดการเรียนร่วมว่ามี 6 รูปแบบ ดังนี้

1. ชั้นเรียนปกติเต็มวัน เด็กจะเรียนในชั้นเรียนเต็มวัน และอยู่ในความรับผิดชอบของครูประจำชั้น โดยไม่ได้รับการบริการทางการศึกษาพิเศษ เด็กที่จะเข้าเรียนในลักษณะนี้ได้ควรเป็นเด็กที่มีความพิการน้อย มีความฉลาดและมีความพร้อมในการเรียนตลอดจน วุฒิภาวะทางอารมณ์ และสังคม

2. ชั้นเรียนปกติเต็มวันและบริการปรึกษาหารือ เด็กจะเรียนในชั้นเรียนปกติเต็มเวลา และอยู่ในความดูแลของครูประจำชั้น ครูประจำวิชา ซึ่งจะได้รับคำแนะนำจากครูการศึกษาพิเศษ นักจิตวิทยา เช่น แนะนำชี้แจงให้ครูที่สอนชั้นเรียนร่วมเข้าใจ ความต้องการและความสามารถของเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษช่วยกำหนดวัตถุประสงค์ในการเรียนรู้ ให้คำแนะนำเกี่ยวกับวิธีสอนตลอดจนการปฏิบัติต่อเด็กบริการสื่อสิ่งอำนวยความสะดวก การจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ของเด็ก และช่วยประเมินผลพัฒนาการในการเรียนรู้ของเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ เป็นต้น

3. ชั้นเรียนปกติเต็มวันและบริการครูเดินสอน เด็กจะเรียนในชั้นเรียนปกติเต็มเวลา และอยู่ในความรับผิดชอบของครูประจำชั้น แต่จะได้รับการช่วยเหลือสนับสนุนจากครูเดิน สอนตามตารางที่กำหนดหรือเมื่อมีความจำเป็น ครูเดินสอนจะเดินทางไปให้บริการตาม โรงเรียนต่างๆ ทั้งในและนอกห้องเรียน รวมถึงการให้บริการช่วยเหลือแก่ครูทั้งด้านการสอน และหรือการปรับพฤติกรรม

4. ชั้นเรียนปกติเต็มวันและบริการสอนเสริม เด็กจะเรียนในชั้นเรียนปกติเต็มวันและอยู่ในความรับผิดชอบของครูประจำชั้นแต่ได้รับการสอนเสริมจากครูการศึกษาพิเศษที่ประจำอยู่ห้องสอนเสริมบางเวลาหรือบางวิชา วันละ 1-2 ชั่วโมง หรือมากกว่านี้ขึ้นอยู่กับความต้องการพิเศษของเด็ก การสอนเด็กอาจกระทำเป็นรายบุคคลหรือสอนเป็นกลุ่มเล็กๆ ก็ได้ และสอนในเนื้อหาที่เด็กไม่ได้รับการสอนในชั้นปกติ หรือเนื้อหาที่เด็กมีปัญหา เช่น ทักษะการทำความเข้าใจกับสภาพแวดล้อม และการเคลื่อนไหว (Orientation & Mobility: O & M) สำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการเห็น หรือภาษามือสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน เป็นต้น ในห้องสอนเสริมจะต้องมีเอกสาร หนังสือ และอุปกรณ์ต่างๆ ที่จำเป็นต้องใช้ในการสอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ครูบริการสอนเสริม นอกจากสอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษแล้วยังมีหน้าที่ให้คำแนะนำปรึกษาแก่ครูที่สอนเด็กที่มีความต้องการ พิเศษในการปฏิบัติต่อเด็กประเภทนี้อีกด้วย

5. ชั้นเรียนพิเศษและชั้นเรียนปกติเด็กจะเรียนในชั้นเรียนพิเศษ คือ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ภาษาต่างประเทศ เข้าเรียนร่วมในชั้นเรียนปกติในกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สุขศึกษา พลศึกษา และศิลปะ เป็นต้น

6. ชั้นเรียนพิเศษในโรงเรียนปกติ เป็นการจัดเด็กที่มีความต้องการพิเศษที่มีความบกพร่องประเภทเดียวกันไว้เป็นกลุ่มเดียวกัน และเป็นกลุ่มขนาดเล็ก ปกติเด็กจะเรียนในชั้นเรียนพิเศษเต็มเวลาและเรียนกับครูประจำชั้นทุกวิชา แต่จะเข้าร่วมกิจกรรมกับเด็กทั่วไป เช่น กิจกรรมเข้าแถว เคารพธงชาติ การรับประทานอาหาร การไปทัศนศึกษา ซึ่งการจัด การเรียนร่วมในลักษณะนี้เหมาะสำหรับเด็กที่มีความพิการค่อนข้างมาก

จากรูปแบบการจัดการเรียนร่วมดังกล่าว สรุปได้ว่ารูปแบบการจัดการเรียนร่วมมีทั้งแบบเรียนร่วมในชั้นปกติ และมีครูพิเศษให้คำแนะนำปรึกษา แบบเรียนร่วมในชั้นเรียนปกติ และรับบริการจากครูเสริมวิชาการ แบบชั้นเรียนพิเศษในโรงเรียนปกติและเรียนร่วมบางเวลา การจัด การเรียนร่วมจะจัดในรูปแบบใดนั้น ควรพิจารณาตามสภาพความบกพร่องและความพร้อมของเด็ก เป็นสำคัญ ครูผู้สอนจะต้องวิเคราะห์สภาพของเด็กและเลือกรูปแบบที่เหมาะสมในการดำเนินการจัดการเรียนการสอน

4. ประโยชน์ของการจัดการเรียนร่วมในชั้นเรียนปกติ สำหรับเด็กพิเศษ

จากการศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับการเรียนร่วมทั้งในและต่างประเทศ พบว่า การจัดการเรียนร่วมช่วยให้เด็กได้รับการพัฒนา ช่วยเหลือตนเองได้ สามารถพัฒนาทักษะทางสังคมช่วยเสริมสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างเด็กพิเศษกับเด็กปกติ ในมุมมองของศูนย์พัฒนาหลักสูตร กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2543, 28-29) กล่าวถึง ประโยชน์ของการจัดการเรียนร่วม ไว้ว่า เด็กพิการมีโอกาสได้เรียนใกล้บ้าน ไม่ต้องเดินทางไปเรียนที่โรงเรียนสำหรับเด็กพิการซึ่งมีน้อยและอยู่ห่างไกล มีโอกาสใช้ชีวิตอยู่ในครอบครัว โดยไม่รู้สึกรังเกียจแยกแยะเป็น เด็กพิการ ช่วยประหยัดค่าใช้จ่ายของผู้ปกครอง ที่ไม่ต้องส่งไปอยู่โรงเรียนสำหรับเด็กพิการ ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็น โรงเรียนประจำ รัฐบาลใช้งบประมาณน้อยกว่าการจัดโรงเรียนพิเศษเฉพาะเด็กพิการ เด็กมีโอกาสได้เรียนรู้ และสามารถปรับตัวให้เข้ากับสังคมได้เร็วกว่าต้องไปอยู่โรงเรียนเด็กพิการ เป็นประสบการณ์ตรงที่จะเรียนรู้ได้เต็มตามศักยภาพของแต่ละบุคคล ทำให้สังคมเข้าใจและยอมรับ เด็กพิการเป็นส่วนหนึ่งของสังคมช่วยให้เด็กสามารถใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข และทำประโยชน์ให้สังคมได้

นุชนาถ สุนทรพันธ์ (2545, 199) กล่าวถึงประโยชน์การจัดการเรียนร่วมไว้ว่า เด็กมีโอกาสได้ใช้ชีวิตอยู่ในครอบครัว กับบิดา มารดา และญาติ พี่น้องตามปกติ และมีโอกาสประพฤติก

ตามหน้าที่ในฐานะสมาชิกของครอบครัวโดยไม่เกิดความรู้สึกว่าถูกแยกออกไปด้วยเหตุแห่งความพิการ เด็กมีโอกาสได้เข้าเรียนในโรงเรียนใกล้บ้าน ไม่ต้องเดินทางไปโรงเรียนพิเศษที่อยู่ห่างไกลกันมาก จนเป็นภาระของผู้ปกครองที่จะต้องรับส่ง ทั้งเป็นการประหยัดพลังงานและเวลาของเด็กที่จะต้องใช้ในการเดินทาง โดยนำเวลานั้นๆ มาใช้ฝึกหัด หรือฟื้นฟูสมรรถภาพเพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถที่จะดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้ดีที่สุดเป็นการประหยัดค่าใช้จ่ายของผู้ปกครอง ไม่ต้องเสียเงินเพื่อส่งบุตรพิการไปอยู่โรงเรียนประจำ

ทางด้านการศึกษาเด็กมีโอกาสได้เรียนตามลำดับชั้นในโรงเรียนปกติ โดยไม่มีข้อยกเว้น หากเด็กอยู่ในชั้นเรียนพิเศษ ครูมักจะให้ความพิเศษแก่เด็กมากเกินไป หรือตั้งความหวังไว้ต่ำ เมื่อเด็กทำอะไรไม่ได้ ครูมักจะปล่อย เพราะถือว่าเด็กมีความบกพร่อง ในทางตรงกันข้าม เด็กพิเศษที่เข้าเรียนในโรงเรียนปกติ เด็กจะปฏิบัติตามเด็กปกติ เช่น พยายามทำงานให้เสร็จเหมือนคนอื่นๆ เด็กได้ทักษะทางสังคม สามารถปรับตัวให้เข้ากับสังคมปกติได้ดีขึ้นมีเพื่อนมากขึ้น ไม่เฉพาะแต่คนพิการเท่านั้น ส่วนทักษะอื่นๆ เด็กก็จะได้เพิ่มมากขึ้นเช่นเดียวกัน ผู้ปกครองเด็กปกติเข้าใจเด็กพิเศษดีขึ้น ขอมให้ลูกของตนมาเล่นด้วยเพราะเด็กอยู่ในโรงเรียนเดียวกันกับลูกของตน เด็กปกติมีเจตคติที่ดีต่อเด็กพิเศษ มีความเคยชินกับเด็กพิเศษมากขึ้น เพราะได้อยู่ร่วมกันจึงไม่เห็นว่าเป็นคนต่างคนต่างคน มีความน่ากลัว ขวนขวายในท่าทางและรูปร่างอีกต่อไป นอกจากนี้เด็กยังเรียนรู้ว่าเด็กพิเศษต้องการความช่วยเหลืออะไรบ้างและเข้าใจต่อเด็กดีขึ้น ขอมรับและแสดงความเอื้อเฟื้อมากขึ้น

จากที่กล่าวมาข้างต้น พอสรุปได้ว่า การจัดการเรียนร่วมมีส่วนช่วยให้เด็กพิเศษเห็นแบบอย่างที่ดีของเด็กปกติ จะช่วยให้สามารถพัฒนาได้เร็วขึ้นกว่าการที่อยู่เฉพาะเด็กพิเศษเท่านั้น และมีประโยชน์อย่างมากต่อการพัฒนาศักยภาพของเด็ก ครอบครัว สังคม และประเทศชาติ เพราะการเรียนร่วมจะส่งเสริมพัฒนาการของเด็กพิเศษ และชดเชยสิ่งที่บกพร่องในแต่ละบุคคล อีกทั้งเป็นการเปิดโอกาสให้สังคมยอมรับเด็กพิเศษ เข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคล เป็นพื้นฐานที่สำคัญในการอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข สามารถทำประโยชน์ให้กับสังคม ที่สำคัญคือ ไม่เป็นภาระของสังคมอีกด้วย

5. แนวทางการเรียนร่วมที่มีประสิทธิภาพ

ผดุง อารยะวิญญู (2542, 55-68) กล่าวว่า การจัดการศึกษาแบบเรียนร่วมที่มีประสิทธิภาพต้องมีการจัดระบบ เตรียมการ และการวางแผนให้รอบคอบตั้งแต่ระดับชาติถึงระดับท้องถิ่น กล่าวคือ

ในระดับชาติควรมีการดำเนินงานในเรื่องของกฎหมายการศึกษาพิเศษเพื่อรองรับการจัดการศึกษาพิเศษ เพื่อให้สามารถดำเนินการได้อย่างสะดวกรวดเร็ว ครอบคลุมและทั่วถึง กฎหมาย

ควรมีรายละเอียดเกี่ยวกับ นิยามของคำศัพท์ต่าง ๆ เช่น เด็กที่มีความต้องการพิเศษ บทกำหนดเกี่ยวกับการที่เด็กพิเศษได้รับการศึกษา บทลงโทษ การบริหารการศึกษาพิเศษ หน่วยงานใดเป็นผู้ทำ ทำอะไรบ้าง ประเภทของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ การทดสอบและการคัดแยกเด็ก การจัดทำหลักสูตรและการเรียน การสอน การประเมินผล บทบาทของบิดามารดา ผู้ปกครอง บทบาทของชุมชน หน้าที่ของหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม บุคลากร การกำหนด ตำแหน่ง เงินเดือน งบประมาณ การเรียนร่วม หัวข้อที่จำเป็นอื่น ๆ และรายละเอียดต่าง ๆ ที่จำเป็น ต้องระบุไว้ เพื่อให้การศึกษาพิเศษดำเนินไป อย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ

ด้านผู้ที่นำไปบริหารประเทศ ควรมีนโยบายเกี่ยวกับการศึกษาพิเศษ ที่ทันสมัย เหมาะสมกับสภาวะแวดล้อมทางเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบัน ครอบคลุมขอบข่ายของการศึกษา พิเศษ และสามารถนำไปปฏิบัติได้ ที่ผ่านมานโยบายทางการศึกษาพิเศษมีเพียงสั้น ๆ ไม่ครอบคลุม ล้าสมัย เนื่องจากรัฐบาลและสังคม ไม่เห็นความสำคัญและความจำเป็นในการศึกษาพิเศษ พรรคการเมืองควร บริกรหาหรือกับนักการศึกษาพิเศษ ก่อนร่างนโยบาย และมีระเบียบปฏิบัติที่ชัดเจนออกมา หลังจากมี กฎหมายแม่บทในการจัดการศึกษาพิเศษแล้ว หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ไม่ว่าจะเป็น กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงมหาดไทย (โรงเรียนเทศบาล) หรือกระทรวงอื่น ๆ จะต้องปฏิบัติตาม กฎหมาย หากระเบียบปฏิบัติยังไม่มี จะต้องออกระเบียบปฏิบัติที่ครอบคลุมสิ่งต่อไปนี้ ได้แก่ ความหมาย ของการศึกษาพิเศษ และเด็กพิเศษ ระเบียบเกี่ยวกับการคัดแยกประเภทเด็ก (เกณฑ์และวิธี) ระเบียบ เกี่ยวกับการจัดสรรงบประมาณและการเงิน ระเบียบเกี่ยวกับตำแหน่งของบุคลากร รวมทั้งการให้ขวัญ และกำลังใจผู้บริหาร โรงเรียนที่มีเด็กพิเศษ ระเบียบเกี่ยวกับระบบการบริหาร ระเบียบอื่น ๆ ที่จำเป็น ซึ่งควร คู่ขนานไปกับระบบการศึกษาชาติ เพราะหากขาดระเบียบวิธีปฏิบัติเหล่านี้แล้วจะทำให้การเรียนร่วม ไม่เป็นระบบและไม่มีประสิทธิภาพได้ แนวปฏิบัติ ควรจัดทำเป็นเอกสาร หรือคู่มือที่เสนอแนะแนวทาง ในการจัดการศึกษาพิเศษ รวมทั้งการจัดการเรียนร่วม สำหรับเด็กพิเศษทุกประเภทที่มีรายละเอียด และส่งเอกสารเหล่านี้ไปยังหน่วยงานระดับปฏิบัติทุกแห่ง ที่มีโครงการการศึกษาพิเศษ หรือโครงการ เรียนร่วมเพื่อให้ผู้ปฏิบัติสามารถปฏิบัติงานได้อย่างเป็นระบบและมีทิศทางเดียวกัน

การติดตามและประเมินผล หลังจากให้เห็นนโยบายและแนวทางปฏิบัติแก่ส่วนท้องถิ่น และส่วนกลาง จะต้องมีการติดตามผลว่าโรงเรียนต่างๆ ได้ดำเนินการจัดการศึกษาพิเศษ รวมทั้ง การเรียนร่วมไปแล้วอย่างไรบ้าง ถูกต้องตามหลักวิชาการหรือไม่ สรรวจปัญหาและอุปสรรค ควรมี การศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานอยู่เสมอ รวมทั้งระดมความคิดจากทุกฝ่ายการหาแนวทาง แก้ไขปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น เช่น ปัญหาในการบริหารงานการศึกษาพิเศษของไทยและจัดหน่วยงาน ย่อยขึ้นมารองรับความเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

ในระดับภูมิภาค และระดับท้องถิ่น บทบาทของผู้บริหารระดับท้องถิ่นชุมชน ผู้ปกครอง ศึกษานิเทศก์ และความร่วมมือจากหลายฝ่าย ล้วนมีผลต่อการดำเนินการเรียนร่วม ผู้บริหารในระดับท้องถิ่น เช่น นายอำเภอ ปลัดอำเภอ ศึกษาธิการอำเภอ หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ หรือ ตำแหน่งผู้บริหารอื่น ๆ บุคคลในชุมชนไม่ว่าจะเป็น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สารวัตรกำนัน แพทย์ประจำตำบล เกษตรตำบล เจ้าอาวาส หัวหน้าครอบครัว ตลอดจนสมาชิกทุกคนในครอบครัว ควรมีความรู้ ความเข้าใจในการศึกษาพิเศษบ้างไม่มากก็น้อย อย่างน้อยจะต้องเข้าใจปรัชญาของการเรียนร่วมว่า ทุกคนที่เกิดมา ไม่ว่าจะปกติหรือพิการจะต้องอยู่ร่วมกันเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ไม่มีการแบ่งชนชั้น ไม่มีการแบ่งแยก ไม่แยกเด็กพิการออกไปเรียนในโรงเรียนพิเศษ ควรให้เขาเข้าเรียนในโรงเรียนเดียวกัน ในชุมชน เขาจะได้เจริญเติบโตเป็นสมาชิกที่มีค่าของสังคมต่อไป ด้วยเหตุนี้จึงจำเป็นต้องมีการแนะนำ ให้ข้อมูล จัดให้มีการประชุม อบรม สัมมนา เพื่อให้ชุมชนเข้าใจ หาทางช่วยเหลือเด็กที่มีความต้องการ พิเศษทางการศึกษา ศึกษานิเทศก์ จะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์ทางด้านการศึกษาพิเศษ ให้คำแนะนำแก่โรงเรียน ในด้านการคัดแยกเด็ก การจัดหลักสูตรการเรียนการสอน และการประเมิน

ผู้ปกครอง เป็นผู้เล็งดูและใกล้ชิดเด็กมากที่สุด จึงเป็นผู้ที่สามารถให้ข้อมูลแก่ทางโรงเรียนเกี่ยวกับบุตรของตนได้เป็นอย่างดี ผู้ปกครองควรมีบทบาทในการทดสอบเพื่อคัดแยกเด็ก มีบทบาทในการจัดทำแผนการเรียนการสอน เพราะในบางครั้งผู้ปกครองตั้งความหวังในตัวบุตรสูงเกินไป หรือต่ำเกินไป ทางโรงเรียนจะเป็นผู้แจ้งให้ทราบว่า ความคาดหวังในความสามารถของเด็ก ควรเป็นเช่นใด ผู้ปกครองควรมีสิทธิรับทราบเกี่ยวกับผลการทดสอบเด็ก ผลการเรียนของเด็ก และควรมีโอกาสเลือกตัดสินใจว่าจะส่งบุตรเข้าเรียนในโรงเรียนเฉพาะหรือโรงเรียนร่วม

ความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้องในการให้บริการพิเศษ เช่น การทดสอบเด็ก จะต้องได้รับความร่วมมือจาก นักจิตวิทยา แพทย์ หรือจิตแพทย์ นักกายภาพบำบัด นักกิจกรรมบำบัด นักแก้ไข การพูด นักสังคมสงเคราะห์ เป็นต้น ผู้ชำนาญการเหล่านี้ส่วนใหญ่ มิได้สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ แต่สังกัดหน่วยงานอื่น เช่น กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงมหาดไทย กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม โรงเรียนจำเป็นต้องได้รับความช่วยเหลือความร่วมมือจากบุคลากรเหล่านี้ การช่วยเหลือไม่ควรเป็นไปบนพื้นฐานแห่งความสมัครใจ แต่ควรเป็นหน้าที่ความรับผิดชอบของบุคลากรดังกล่าว ซึ่งถ้าจะให้ได้ดี ควรมีบทบาทกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบไว้ในกฎหมายหรือระเบียบปฏิบัติของแต่ละ กระทรวง

การดำเนินงานในระดับโรงเรียน โรงเรียนเป็นผู้ปฏิบัติการ และดำเนินงานจัดการเรียนร่วม ซึ่งต้องพิจารณาความพร้อมในเรื่องต่อไปนี้ ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ มักจะปฏิเสธ หรือบ่ายเบี่ยงไม่รับเด็กพิเศษเข้าเรียนร่วมในโรงเรียนของตน หากไม่มีกฎหมายบังคับ ไม่มีนโยบาย และแนวปฏิบัติที่กำหนดไว้อย่างเคร่งครัด จึงควรมีการแนะนำ เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับแนวคิด ปรัชญา

ทางการศึกษาพิเศษ และแนะนำให้ผู้บริหารเข้าใจความต้องการพิเศษทางการศึกษาของเด็ก ผู้บริหารที่มีลูกเป็นเด็กพิการหรือมีญาติที่เป็นเด็กพิการมักเข้าใจความต้องการของเด็กและมักยินดีให้ความร่วมมือในการจัดการศึกษาพิเศษมากกว่าผู้บริหารที่ไม่มีญาติเป็นเด็กพิการไม่เคยสัมผัสกับเด็กเหล่านี้ โรงเรียนจะต้องมีครูการศึกษาพิเศษในโรงเรียนถ้าโรงเรียนจะจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กประเภทใดควรมีครูที่สำเร็จการศึกษาในการสอนเด็กประเภทนั้น หากรับเด็กประเภทนี้มากขึ้น จะต้องมีครูหลายคนหรืออาจมีครูพี่เลี้ยงด้วย ซึ่งทำหน้าที่ช่วยครูการศึกษาพิเศษ หากเปิดรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษหลายประเภทจะต้องมีครูการศึกษาพิเศษที่มีความรู้และประสบการณ์กับเด็กแต่ละประเภทด้วย ในส่วนของครูผู้สอนทั่วไป ควรมีทัศนคติที่ดีต่อเด็กพิเศษ หากครูผู้สอนไม่เข้าใจระบบการศึกษาพิเศษหรือเข้าใจคลาดเคลื่อน ไม่เข้าใจปรัชญาการศึกษา ความเข้าใจผิดและทัศนคติที่ไม่ดีเหล่านี้ล้วนเป็นอุปสรรคในการจัดการเรียนร่วม ทางโรงเรียนจะต้องร่วมมือกันหาทางขจัดสิ่งเหล่านี้ให้หมดไป โดยการจัดประชุมปรึกษาหารือ หากกลยุทธ์และแนวทาง จึงจะทำให้การเรียนร่วมประสบผลสำเร็จ

อาจจะสรุปได้ว่า การดำเนินงานการเรียนร่วมนั้น จำเป็นต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบตั้งแต่ระดับชาติไปจนถึงระดับผู้ปฏิบัติ ต้องกำหนดบทบาทของบุคลากรในการทำงาน จัดสรรด้านการเงิน งบประมาณ ตลอดจนเตรียมเครื่องมือและสถานที่ให้พร้อมกับการจัดการเรียนร่วม มีสิ่งที่จะต้องเร่งดำเนินการ คือ การให้ความรู้แก่บุคลากรที่เกี่ยวข้อง ผู้ปกครองและสาธารณชน ให้เข้าใจเด็กเข้าใจปรัชญาและหลักการการศึกษาพิเศษ ซึ่งเป็นพื้นฐานในการร่วมมือกันทำงานเพื่อพัฒนาศักยภาพของเด็กพิเศษทางการศึกษาไปในทิศทางเดียวกันด้วย

เรโนลด์และเบิร์ช (1977) กล่าวถึงการเรียนร่วมว่าจะประสบความสำเร็จหรือไม่เพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับวิธีการดำเนินการเรียนร่วม และการวางแผนในการจัดการเรียนร่วม และได้เสนอแนะไว้ว่า การเรียนร่วมนั้นควรเริ่มเมื่อเด็กอายุยังน้อย ควรเริ่มเรียนร่วมตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาลก่อนให้บริการในด้านการเรียนร่วม ทางสถานศึกษาจะต้องมีความพร้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่งครูผู้ทำหน้าที่สอนเด็กปกติและเด็กพิเศษ ในการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษานั้น ควรมีการชี้แจง ทำความเข้าใจ และอบรม ครู เจ้าหน้าที่ของโรงเรียน และนักเรียนเกี่ยวกับโครงการเรียนร่วมที่จะเริ่มขึ้นในสถานศึกษาแห่งนั้น สถานศึกษาจะต้องมีเครื่องมือ และอุปกรณ์ในการเรียนการสอนไว้อย่างเพียงพอ ทางสถานศึกษาควรมีแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) เพราะแผนการศึกษาเฉพาะบุคคลนี้จะช่วยให้การศึกษาสำหรับเด็กพิเศษบรรลุเป้าหมายได้ ควรให้ออกาสแก่ครูที่สอนเด็กปกติในการตัดสินใจว่าจะรับเด็กพิเศษเข้ามาเรียนร่วมในชั้นที่ตนสอนหรือไม่ ความรับผิดชอบในการสอนเด็กพิเศษไม่ควรตกอยู่กับครูประจำชั้นหรือครูผู้สอนเด็กเท่านั้น แต่ควรอยู่ที่ทุกคน และทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับเด็ก ในการให้บริการการเรียนการสอน ถ้าไม่จำเป็นไม่ควรแยกเด็กออกจากเด็กปกติ ทั้งนี้เพื่อให้เด็กปกติได้เข้าใจถึงความต้องการ และความสามารถของเด็กพิเศษและควรมีการประเมินพัฒนาการของเด็ก

และการเรียนของเด็กอย่างสม่ำเสมอ การประเมินควรมีลักษณะเชื่อถือได้ ควรศึกษาข้อบกพร่องของการจัดการเรียนร่วมอยู่เสมอและหาทางแก้ไขปรับปรุงให้บริการดังกล่าวอย่างมีประสิทธิภาพ

6. แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP)

การทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) เป็นเรื่องสำคัญมาก โรงเรียนที่เปิดเรียนร่วมจะต้องมีการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) ตามที่กฎหมายกำหนดไว้ เป็นแผนการศึกษา ที่โรงเรียนจัดทำขึ้น ในรูปแบบคณะกรรมการ โครงการเรียนร่วม ดำเนินงานจัดทำ การประเมินผลที่รัดกุม ถูกต้อง จะช่วยพัฒนาเด็กได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตัวครู นอกจากจะต้องมีความรู้ความเข้าใจเด็ก เต็มใจช่วยเหลือ และควรเป็นผู้มีอารมณ์ขัน ยืดหยุ่น ให้กำลังใจเด็กและมีสุขภาพจิตดี สามารถทำงานร่วมกับผู้ปกครอง ครูในชั้นเรียนปกติอื่นๆ ตลอดจนบุคลากรที่จำเป็นต้องเกี่ยวข้อง เช่น นักจิตวิทยา แพทย์ นักแก้ไขการพูด นักกายภาพบำบัด แล้วแต่กรณีควรมีการติดตามประเมินผล และนำผลมาปรับปรุงการดำเนินงานอย่างเป็นขั้นตอน

หทัยพร คลังกำแพงเดช (2551) กล่าวถึง แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลว่า แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) ย่อมาจาก Individualized Education Plan หรือ Individualized Education Program สุดแต่จะเลือกใช้คำไหนก็ได้ คือ แผนกำหนดแนวทางการจัดการศึกษาแก่เด็ก พิเศษ ให้ได้รับการพัฒนาตามเป้าหมายที่กำหนด รวมทั้งการกำหนดสื่อ สิ่งอำนวยความสะดวก บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา ที่สอดคล้องเหมาะสมกับการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละคน โดยมี คณะบุคคลที่เกี่ยวข้อง กับผู้เรียนประมาณ 5-7 คน รวมเป็นคณะกรรมการร่วมกันจัดทำแผนการจัดการศึกษา สำหรับโรงเรียนขึ้น

แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) มีต้นกำเนิดมาจากประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งได้ออกกฎหมาย PL 94-142 เกี่ยวกับการจัดการศึกษาพิเศษ ซึ่งมีสาระสำคัญของกฎหมายว่าด้วยการศึกษาสำคัญคนพิการของสหรัฐอเมริกากล่าวคือ

มีจุดประสงค์ของการจัดทำ IEP เพื่อเป็นหลักฐานยืนยันที่เป็นลายลักษณ์อักษร หรือพันธสัญญาว่า ผู้เรียนต้องได้รับการพัฒนาตามกำหนดไว้ในแผน และเพื่อเป็นเครื่องมือสำหรับ กระบวนการตรวจสอบ กระบวนการจัดการศึกษาให้กับผู้เรียน ห้ามทุกโรงเรียนปฏิเสธคนพิการเข้า เรียน จะต้องจัดการศึกษาให้คนพิการอย่างเท่าเทียมกับคนทั่วไปโดยไม่เลือกปฏิบัติ โดยจัดให้สอดคล้อง กับความต้องการของผู้เรียนแต่ละบุคคล จัดทำแผนการจัดการศึกษา เฉพาะบุคคล (IEP) ให้โอกาส คนพิการอยู่ร่วมในสภาพแวดล้อมที่มีขีดจำกัดน้อยที่สุด ให้อยู่ในสภาพแวดล้อมทั่วไปมากที่สุด จัด ให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับคนพิการมีส่วนร่วมรับผิดชอบ ในการวางแผนการจัดการศึกษา (IEP) โดยเฉพาะ ผู้ปกครอง นอกจากจะมีหน้าที่โดยตรงในการช่วยเหลือด้านพัฒนาความสามารถของคนพิการ ให้เต็ม

ศักยภาพของแต่ละบุคคล จะต้องมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) กับทางโรงเรียนด้วย

สำหรับในประเทศไทย ณ ปัจจุบันนี้ ได้ออกกฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีการให้คนพิการได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา พุทธศักราช 2545 โดยกำหนดให้มีการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล แก่เด็กที่มีความบกพร่อง เพื่อประกันว่าได้มีการจัดบริการทางการศึกษา และจัดบริการอื่นที่เกี่ยวข้องตามที่ระบุไว้ในแผนจริง เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการตรวจสอบ ควบคุม และติดตามผลการให้บริการ แก่เด็กพิเศษเหล่านี้

หากทางโรงเรียนได้จัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล จะเป็นประโยชน์ ต่อครูผู้สอนเป็นอย่างมาก นอกจากครูจะใช้ แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) เป็นแนวทาง ในการจัดทำแผนการสอนรายบุคคล (IIP) ยังเป็นแผนที่กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของครูผู้สอน แต่ละคน ที่มีครูผู้สอนมากกว่า 1 คน สอนร่วมกัน เป็นแนวทางในการพัฒนาการเรียนของเด็ก เป็นแนวทางในการรายงานตนหรือแจ้งความก้าวหน้าในการเรียนของเด็กแก่ผู้ปกครอง เป็นแนวทางในการเลือกสื่อในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน วิธีวัดและประเมินผล

ประโยชน์ต่อผู้ปกครองช่วยให้ผู้ปกครองทราบว่าติดต่อกับครูคนใดเมื่อต้องการ พุดคุยเกี่ยวกับปัญหาของบุตร ผู้ปกครองทราบว่าบุตรจะต้องเรียนรู้อะไร อย่างไรที่สถานศึกษา มีสื่อ สิ่งอำนวยความสะดวก บริการ และความช่วยเหลือในทางการศึกษาอย่างไรบ้าง ช่วยให้ผู้ปกครอง ตั้งความหวังเกี่ยวกับการเรียนรู้และคาดหวังผลการเรียนรู้ของบุตรอย่างเหมาะสม ทำให้ผู้ปกครอง ให้ข้อมูลเกี่ยวกับบุตรของตนแก่ครูได้ถูกต้องทำให้ผู้ปกครองทราบว่าควรจะฝึกบุตรของตนที่บ้าน อย่างไรผู้ปกครองสามารถรู้ความก้าวหน้าและพัฒนาการของบุตรและสามารถนำมาวางแผนพัฒนา ชีวิตบุตรได้อย่างมีเป้าหมาย ในส่วนประโยชน์ที่เด็กจะได้นั้น หากมีการพัฒนา และให้การศึกษา อย่างต่อเนื่อง จะทำให้เด็กมีทักษะในทุกด้านใกล้เคียงเด็กปกติ และไม่เป็นที่ประหลาดใจ

ประโยชน์ต่อสถานศึกษา ช่วยให้ทราบกลุ่มเป้าหมายว่าอยู่ในระดับชั้นใด ใน ลักษณะอย่างไรอย่างชัดเจน สถานศึกษาสามารถวางแผนจัดบริการทางการศึกษา ตลอดจนจัดหาสื่อ สิ่งอำนวยความสะดวกและบริการที่เกี่ยวข้องที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นของเด็กสถานศึกษา ทราบทิศทางการบริหารจัดการ การประสานงาน การส่งต่อกับบุคคลและองค์กรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ทราบพัฒนาการและความก้าวหน้าของผู้เรียน และสามารถสรุปประเมินผลการจัดทำ แผนการจัดการ ศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) ของแต่ละปี นำมาปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้เหมาะกับเด็ก

สำหรับขั้นตอนในการทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) สามารถทำได้ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ขออนุญาตผู้ปกครอง

ก่อนลงมือ จัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) สิ่งที่สำคัญที่ควรดำเนินการเป็นอันดับแรก คือ สถานศึกษาที่เด็กไปรับบริการต้องทำความเข้าใจกับผู้ปกครองเกี่ยวกับสร้างความเข้าใจการยอมรับและเจตคติที่ดีต่อเด็กพิการ ความต้องการช่วยเหลือเด็กพิการจากบุคคลรอบข้าง ความจำเป็นในการได้รับบริการศึกษาพิเศษ ความสำคัญในการร่วมมือระหว่างผู้ปกครองและสถานศึกษา ในการช่วยเหลือพัฒนา ส่งเสริมความก้าวหน้าของเด็กพิการคนนั้น ๆ ร่วมกัน

ขั้นตอนที่ 2 รวบรวมข้อมูลและประเมินเกี่ยวกับเด็ก

การรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับตัวเด็กเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญยิ่ง เพราะเป็นการสำรวจข้อมูลเบื้องต้นที่จะทำให้ผู้เกี่ยวข้องรู้จักและเข้าใจเด็กพิการ โดยอาจเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่างๆ เช่น

1. ประวัติส่วนตัว อาทิ วัน เดือน ปีเกิด ภูมิลำเนาความเจ็บป่วยในวัยเด็ก ฯลฯ ซึ่งรายละเอียดในรูปแบบฟอร์ม สถานศึกษา หรือหน่วยงานที่ช่วยเหลือจัดให้ครอบคลุมและตรงกับความต้องการที่จะเอื้อให้ครู ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง เช่น แพทย์ นักจิตวิทยา นักกายภาพบำบัด นักกิจกรรมบำบัด พี่เลี้ยง นำไปเป็นประโยชน์ในการวางแผนช่วยเหลือฟื้นฟูเด็กพิการต่อไป
2. ใบรับรองแพทย์ ซึ่งออกโดยแพทย์แผนปัจจุบัน เพื่อตรวจสอบสุขภาพของเด็กพิการในปัจจุบัน ซึ่งบางคนอาจเป็นโรคประจำตัว เช่น โรคหัวใจ ชัก เป็นต้น ซึ่งจำเป็นต้องดูแลอย่างใกล้ชิด และจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับสภาพสุขภาพของเด็กปัจจุบัน
3. ใบแสดงความบกพร่อง (ถ้ามี) ซึ่งเป็นหลักฐานที่แสดงในเบื้องต้นว่าเป็นเด็กมีความพิการควรได้รับการช่วยเหลือและการศึกษาพิเศษ หลักฐานดังกล่าวนี้ออกให้โดยผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง อาทิ นักจิตวิทยา แพทย์ เช่น ใบตรวจวัดระดับสติปัญญาสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาหรือใบตรวจวัดระดับการได้ยินสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน เป็นต้น ซึ่งหลักฐานดังกล่าวนี้ควรใช้ร่วมกับแบบประเมินความสามารถอื่นๆ ก่อนตัดสินใจว่าเด็กเป็นอย่างไร และควรได้รับการช่วยเหลืออย่างไร
4. สมุดประจำตัวคนพิการ ซึ่งกรมประชาสงเคราะห์ กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมออกให้คนพิการทุกประเภทที่ไปจดทะเบียนคนพิการ
5. สำเนาทะเบียนบ้านและสำเนาสูติบัตร เพื่อให้ทราบถึงสภาพครอบครัวและสภาพการเกิดของเด็กพิการ หลักฐานอื่นๆ เช่น ผลการช่วยเหลือฟื้นฟูจากหน่วยงานเดิมที่เด็กพิการไปขอรับบริการ หรือผลงานเกี่ยวกับการเรียนจากโรงเรียนเดิม แฟ้มสะสมงาน ข้อมูลต่าง ๆ ดังกล่าวจะช่วยให้เข้าใจ และทราบความต้องการของเด็กพิการในเบื้องต้นและสามารถนำข้อมูลเหล่านี้มาประกอบการพิจารณาร่วมกับการประเมินความสามารถเบื้องต้น

ขั้นตอนที่ 3 ประชุมจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP)

เรียกประชุมคณะกรรมการ ผู้จัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) ซึ่งเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องกับการช่วยเหลือพัฒนาเด็กโดยตรง ได้แก่ ผู้ปกครอง ผู้บริหารสถานศึกษาหรือผู้แทน ครูผู้สอน ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง เช่น นักกายภาพบำบัด นักกิจกรรมบำบัด และนักเรียน (กรณีที่สามารถเข้าร่วมประชุมได้)

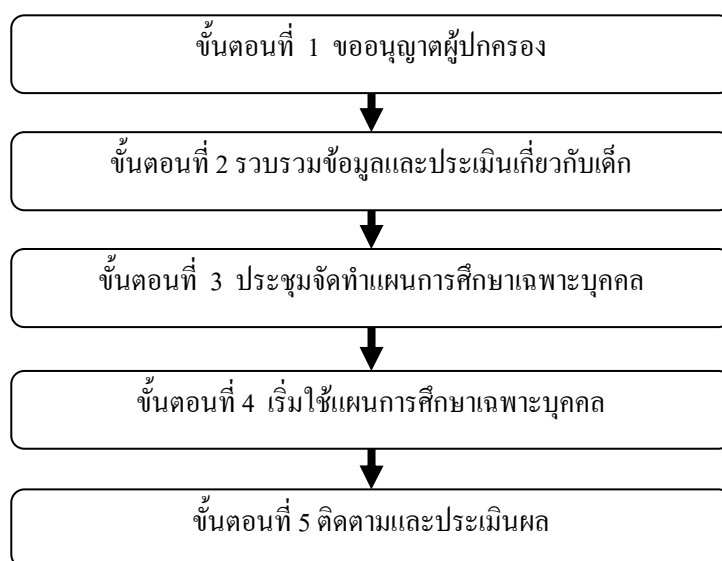
ขั้นตอนที่ 4 เริ่มใช้แผนการศึกษาเฉพาะบุคคล

โรงเรียนเป็นผู้เริ่มนำแผนไปใช้ในการจัดการเรียนร่วม และให้ครูผู้สอนนำไปเป็นแบบในการจัดทำแผนการสอนเฉพาะบุคคล (IIP) เพื่อจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียนร่วมได้ตรงตามศักยภาพของเด็กพิเศษ

ขั้นตอนที่ 5 ติดตามและประเมินผล

เมื่อดำเนินการใช้แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) ไประยะหนึ่งหรือสิ้นสุดลงคณะกรรมการผู้จัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) มีการประชุมเพื่อติดตามผลและประเมินความก้าวหน้า ในการนำมาปรับแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น หรือจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลให้กับเด็กพิการนั้น ๆ ใหม่ เมื่อเด็กพิการคนนั้น ๆ ได้พัฒนาจนบรรลุจุดมุ่งหมายระยะยาวที่วางไว้แล้วโดยปกติจะมีการติดตามและประเมินผลอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

สรุปขั้นตอนในการจัดทำแผนการศึกษา เฉพาะบุคคล (IEP)

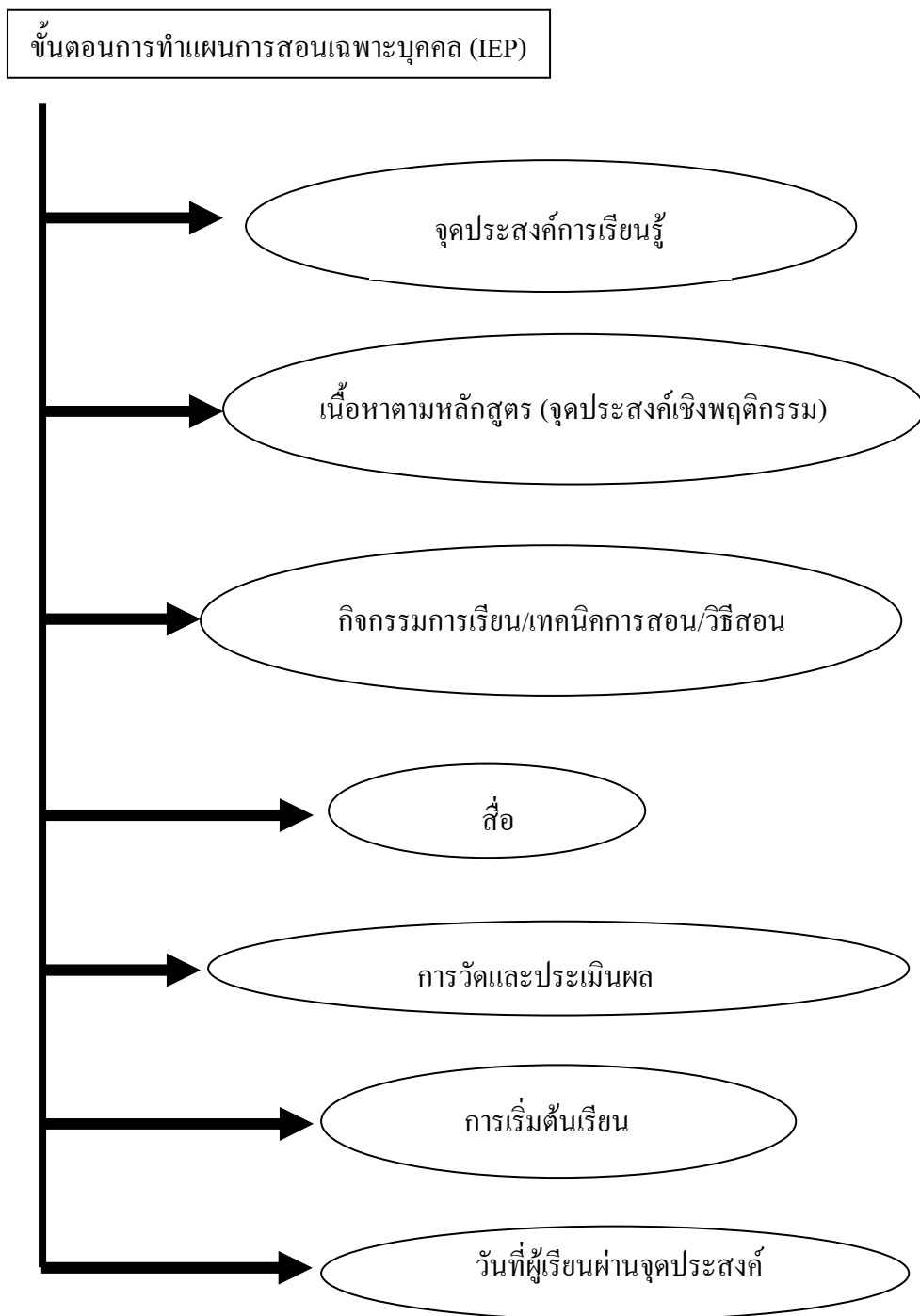


ภาพประกอบ 1 สรุปขั้นตอนในการจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล

7. แผนการสอนเฉพาะบุคคล (IIP)

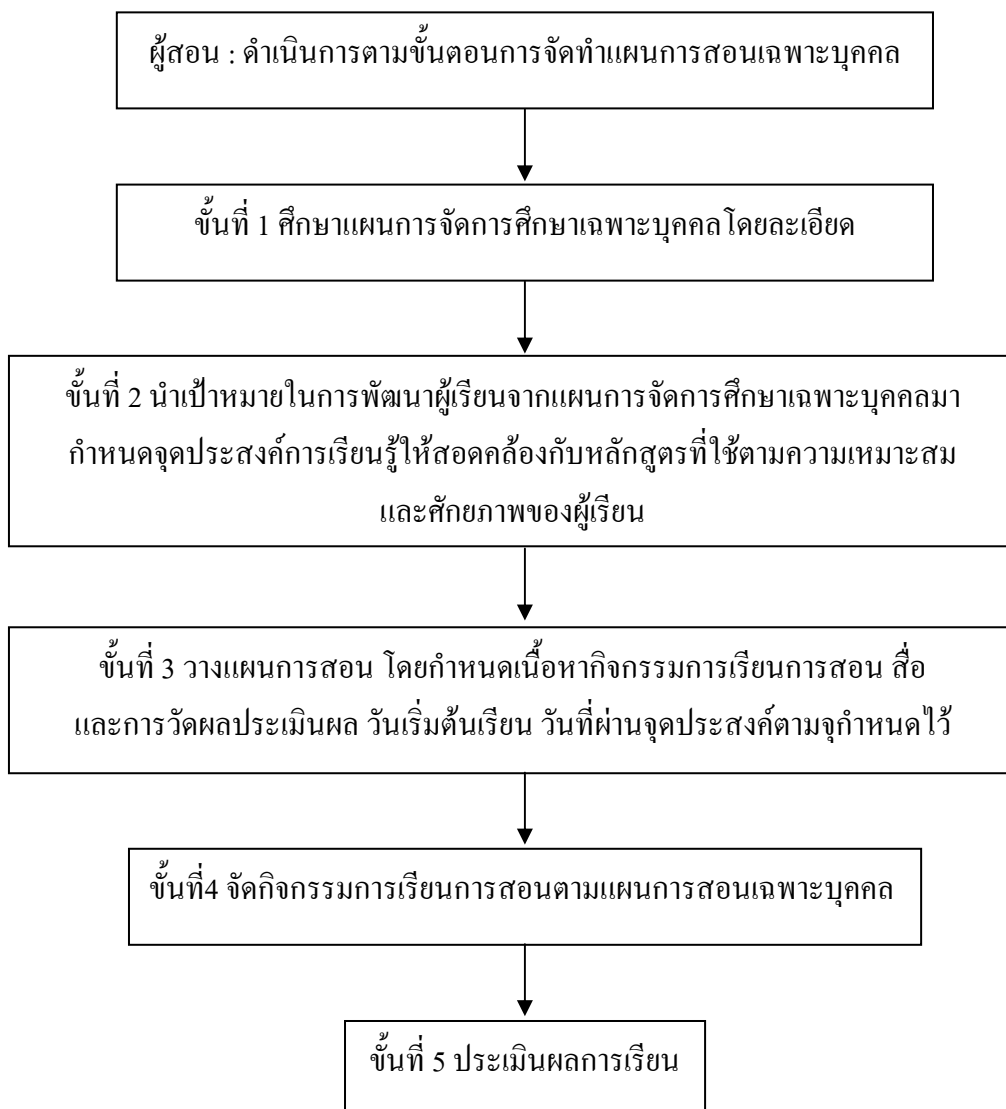
กระทรวงศึกษาธิการ (2543, 72-76) กล่าวถึง แผนการสอนเฉพาะบุคคล (IIP) ว่าเป็นแผนการสอนที่จัดทำขึ้นเฉพาะเจาะจงสำหรับเด็กพิเศษที่เรียนร่วม ให้บรรลุจุดประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ในแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) ซึ่งสามารถจัดทำเป็นแผนประจำวัน หรือประจำสัปดาห์ก็ได้ มีเนื้อหารายละเอียดเกี่ยวกับวิธีสอน สื่อ การประเมินจุดประสงค์และผลการประเมินทักษะที่กำหนดในจุดประสงค์ จุดประสงค์เชิงพฤติกรรมนี้จะกำหนดเกณฑ์ในการประเมินผลไว้อย่างชัดเจน ซึ่งครูสามารถนำไปใช้ประเมินพฤติกรรมของนักเรียนได้ การจัดทำแผนการสอนเฉพาะบุคคล (IIP) ประกอบด้วยสาระสำคัญ 7 ประการ คือ

1. นำจุดมุ่งหมาย (1 ปี) ของแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) มากำหนดจุดมุ่งหมายของแผนการสอนเฉพาะบุคคล (IIP) ซึ่งยึดตามหลักสูตรหรือแนวจัดประสบการณ์อาจกำหนดเป็นจุดมุ่งหมายระยะสั้นหรือระยะยาว เป็น 2-3 วันหรือ 2-3 สัปดาห์ โดยกำหนดเป็นจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม โดยกำหนดไว้อย่างชัดเจนและสามารถวัดได้ว่าจะให้คนพิการเรียนรู้พฤติกรรมใด โดยเรียงลำดับความสำคัญและความต้องการจำเป็นอย่างต่อเนื่องไปจนบรรลุจุดมุ่งหมายตามที่ระบุไว้ในแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP)
2. วันเริ่มต้น หมายถึง วันที่คนพิการเริ่มต้นเรียนรู้จุดประสงค์เชิงพฤติกรรมที่กำหนดในแผนการสอนเฉพาะบุคคล (IEP) แต่ละทักษะวิชา
3. วันสิ้นสุด หมายถึง วันที่คนพิการเรียนรู้ผ่านจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมที่กำหนดในแผนการสอนเฉพาะบุคคลแต่ละทักษะวิชา
4. วิธีสอน เทคนิคการสอน หมายถึง รูปแบบของการดำเนินการถ่ายทอดความรู้ ซึ่งสามารถดำเนินการได้หลายวิธีและหลายเหตุผล
5. สื่อ หมายถึง สิ่งที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียน แต่ละคนมีความรู้ ความเข้าใจ และทักษะตามวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น รูปภาพ บัตรคำ ของจริง เป็นต้น
6. เกณฑ์การประเมินผล หมายถึง สิ่งที่กำหนดเพื่อแสดงถึงการบรรลุจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมที่สอดคล้องกับศักยภาพของคนพิการแต่ละคน รวมทั้งวิธีการประเมินผลที่สามารถวัดผลสัมฤทธิ์ของจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมได้อย่างแม่นยำ
7. ผลการประเมิน เป็นการรายงานผลสัมฤทธิ์ของการเรียนการสอนว่า บรรลุจุดประสงค์ในระดับใดเพื่อนำไปใช้ปรับวิธีสอน สื่อการเรียนการสอน และกิจกรรมการเรียนการสอนของแต่ละคนต่อไป



ภาพประกอบ 2 แผนภูมิการทำแผนการสอนเฉพาะบุคคล

ขั้นตอนการจัดทำแผนการสอนเฉพาะบุคคล (IIP)



ภาพประกอบ 3 แผนภูมิขั้นตอนการจัดทำแผนการสอนเฉพาะบุคคล (IIP)

ปัจจัย ส่งเสริม ที่มีความจำเป็นในการจัดการเรียนร่วม สำหรับเด็กพิเศษ

การจัดการเรียนร่วมเป็นการขยายโอกาสให้เด็กพิเศษเข้าเรียนในสถานศึกษาทั่วไป การบริหารจัดการเรียนร่วมเป็นบทบาทของคณะกรรมการบริหารสถานศึกษาที่จะพิจารณาจัดให้มีขึ้นในรูปแบบของโครงการหนึ่งของสถานศึกษาได้มีผู้อธิบายถึงปัจจัยที่มีความจำเป็นในการส่งเสริมการเรียนร่วมสำหรับเด็กพิเศษไว้ ดังนี้

วิจิตร ศรีสะอ้าน (2534, 42-43) ได้เสนอความเห็นไว้ว่า 4 M's เป็นปัจจัยพื้นฐานในการบริหารการศึกษา กล่าวคือ ต้องอาศัยบุคลากรที่มีคุณภาพ และมีปริมาณเพียงพอ ต้องได้รับงบประมาณสนับสนุนการดำเนินงานมากพอ ต้องมีวัสดุสิ่งของตามความต้องการของโครงการและแผนงาน และจะต้องมีระบบบริหารที่ดีมีประสิทธิภาพ” โดยแบ่งเป็น 4 ด้าน คือ

ปัจจัยส่งเสริมด้านบุคลากร

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2545, 34) ได้อธิบายถึงบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนร่วมไว้ ดังนี้

1. ผู้บริหารโรงเรียน

ผู้บริหาร โรงเรียนจะต้องมีเจตคติที่ดี มีหลักในการบริหารจัดการเรียนร่วมในการดำเนินการบริหารงาน 4 ด้าน ในเรื่องต่อไปนี้ ประการที่หนึ่ง ด้านการบริหารงาน หมายถึง การควบคุมดูแลให้จัดการเรียนการสอนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพซึ่งมีงานเกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอน การวินิจฉัยและการตัดสินใจเลือกเด็กพิเศษ การรับนักเรียน การคัดแยกนักเรียน การจัดชั้นเรียน การจัดเวลาเรียน และการให้บริการพิเศษแก่นักเรียน การวัด และประเมินผลการศึกษา การรายงานการดำเนินงานของโครงการ ประการที่สอง ด้านการบริหารงบประมาณ หมายถึง การจัดการงบประมาณทั้งเงินงบประมาณและเงินบริจาคที่ได้รับจากหน่วยงานอื่นทั้งในและต่างประเทศ เพื่อดำเนินงานตามโครงการ ประการที่สามด้านการบริหารบุคลากร คือ การดำเนินเกี่ยวกับบุคลากร เพื่อให้เอื้ออำนวยในการจัดการเรียนร่วม ได้แก่ การเตรียมบุคลากร การสร้างทัศนคติ ต่อการร่วมเรียน การฝึกอบรมระหว่างทำงานเฉพาะเรื่อง การสร้างขวัญและกำลังใจ การนิเทศและติดตามผล และประการที่สี่ ด้านการบริหารอาคาร สถานที่ และเครื่องมือ การจัดสิ่งอำนวยความสะดวกในการทำงาน ประกอบด้วย การจัดอาคารสถานที่ โดยจัดสร้าง หรือดัดแปลงให้เหมาะสมกับการเรียนการสอนของเด็กพิเศษการจัดหาและผลิตสื่อการเรียนการสอนที่จำเป็นต้องใช้ ตลอดจนจัดหาเครื่องมือและวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นต้องใช้ด้วย นอกจากนี้ควรทำความเข้าใจกับบุคลากรทุกฝ่ายในโรงเรียน จัดหาบริการสนับสนุนเพื่อเสริมงานเรียนร่วม ตลอดจนส่งเสริมให้กำลังใจครูผู้สอนในการปฏิบัติหน้าที่สอน

ผดุง อารยะวิญญู (2551, 6) กล่าวถึงบทบาทของผู้บริหารในการจัดการเรียนร่วมว่า ผู้บริหารจำเป็นต้องมีความสามารถอย่างน้อย ใน 4 ด้าน ต่อไปนี้ ผู้บริหารจะต้องมีวิสัยทัศน์ที่ดีในการให้การศึกษาแก่เด็กทุกคน ไม่มีการแบ่งแยก และแสวงหาแนวทางและกลยุทธ์ในการให้โอกาสทางการศึกษาอย่างเท่าเทียมกันสำหรับเด็กทุกคน มีความสามารถในการจัดองค์กร ผู้บริหารจะต้องจัดองค์กรให้เอื้ออำนวยต่อการดำเนินการ โดยจัดหาบุคคลหลากหลายสาขาวิชาชีพ เข้ามาทำงานในโรงเรียน ผู้บริหารจะต้องจัดให้มีการพัฒนาครูในโรงเรียน ให้ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเรียนร่วม

ซึ่งอาจเป็นการจัดอบรมครู การจัดหาจัดจ้างครูการศึกษาพิเศษ บุคลากรเกี่ยวกับการบริการทางการศึกษา พิเศษ งานอาสาสมัคร ผู้บริหารจะต้องมีความคิดสร้างสรรค์ในการจัดสรร จัดหา แสวงหามาซึ่งงบประมาณจากแหล่งต่างๆ เพื่อให้การเรียนร่วมดำเนินไปได้ด้วยดี

อาจจะกล่าวสรุปได้ว่า ในฐานะเป็นผู้นำสูงสุดและมีอิทธิพลมากที่สุดภายในโรงเรียน ซึ่งมีผลต่อความสำเร็จของการจัดการเรียนร่วมสำหรับเด็กพิเศษ ถ้าผู้บริหารโรงเรียนมีความเชื่อในหลักปรัชญาการเรียนร่วมสำหรับเด็กพิเศษ ภาวะผู้นำของผู้บริหารจะกระตุ้นให้เกิดความร่วมมือของครู และช่วยสนับสนุนการจัดการเรียนร่วมให้ประสบความสำเร็จ การจัดการเรียนร่วมให้มีประสิทธิภาพ นั้นบุคลากรเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำงานให้สำเร็จได้ แต่ต้องขึ้นอยู่กับบริหารจัดการด้านบุคลากรของผู้บริหาร โรงเรียนเป็นสำคัญ

2. ครูผู้สอนปกติ

ผดุง อารยะวิญญู (2542, 36) กล่าวถึงครูผู้สอนปกติ หรือครูทั่วไป ว่า ครูที่สอนเด็กปกติมีบทบาทสำคัญมากที่จะทำให้เด็กที่เรียนร่วมประสบผลสำเร็จ เพราะครูมีส่วนร่วมในการทดสอบเด็ก การให้ข้อมูลเกี่ยวกับเด็ก การจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) การส่งเด็กเข้าเรียน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสมและมีการช่วยให้เด็กเรียนรู้ได้ ครูสามารถจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมเพื่อให้เด็กเปลี่ยนพฤติกรรมบางอย่าง ครูผู้สอนควรเน้นให้เด็กปกติและเด็กพิเศษ ยอมรับซึ่งกัน เพราะการไม่ยอมรับจะนำมาซึ่งความขัดแย้งและผลการเรียนที่ตกต่ำเด็กพิเศษมักมีทักษะทางสังคมไม่ค่อยดี จึงจำเป็นต้องสอนทักษะทางสังคมแก่เด็กกลุ่มนี้ จึงจำเป็นต้องให้เด็กปกติและเด็กพิเศษทำความเข้าใจให้มากจึงจะสามารถเรียนร่วมกันได้

เยาวชล ขุนแก้ว (2549, 148-149) ได้กล่าวถึงบทบาทของครูว่า เป็นผู้ใกล้ชิดกับเด็กและมีบทบาทที่สำคัญในการฟื้นฟูพัฒนา มีแนวทางปฏิบัติในการปรับพฤติกรรมที่เป็นปัญหาตามอาการที่พบในเด็กพิเศษ การเตรียมความพร้อมทางการสื่อความหมาย การฝึกทักษะทางสังคม เช่น การเข้าแถว การรอคอย การสื่อความหมาย การควบคุมอารมณ์ตนเอง ปรับพฤติกรรมที่ซ้ำซาก การช่วยเหลือตนเองในกิจวัตรประจำวัน เช่น รับประทานอาหาร การเข้าห้องน้ำ การแต่งตัว การเตรียมความพร้อมทางด้านวิชาการ หลังจากได้ปรับพฤติกรรมด้านอื่นๆ ที่เป็นปัญหาแล้ว ครูควรใช้เทคนิควิธีสอนรูปแบบต่างๆ จะทำให้การสอนมีประสิทธิภาพมากขึ้น

สรุปได้ว่าครูผู้สอนปกติมีบทบาทสำคัญที่จะทำให้เด็กพิเศษเกิดการเรียนรู้และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่พึงประสงค์ ดังนั้นครูจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของเด็กพิเศษ มีจิตใจที่เมตตาเห็นใจและต้องการจะให้ความช่วยเหลือ ต้องมีความอดทนในการที่จะช่วยปรับเปลี่ยนพฤติกรรม สร้างเสริมทักษะใหม่ๆ และให้การศึกษาศึกษาพิเศษตามความถนัดของเด็กแต่ละคน

3. ผู้ปกครองเด็กพิเศษ

เบญจา ชลธานนท์ (2538, 81) เสนอว่า การจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษที่เรียนร่วมในโรงเรียนปกติ พ่อแม่ หรือผู้ปกครอง เป็นบุคคลที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาเด็ก พ่อแม่จะเป็นผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติตนของเด็กในเวลาที่อยู่ที่บ้าน และร่วมกันวางเป้าหมายทางการศึกษาสำหรับเด็ก เมื่อพ่อแม่ได้มีโอกาสมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็ก มีสัมพันธภาพที่ดีกับครูอย่างต่อเนื่อง จึงจะเป็นผลทำให้พ่อแม่เด็กเกิดกำลังใจที่จะทำดีที่สุดเพื่อสนับสนุนการศึกษาของเด็ก พ่อแม่เป็นส่วนสำคัญที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีสำหรับเด็ก

ศูนย์พัฒนาหลักสูตร กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2543, 13) ได้กล่าวถึงบทบาทของผู้ปกครองว่า พ่อแม่ต้อง รู้จักวิธีสังเกตพัฒนาการของลูก เพื่อเป็นข้อมูลในการรักษาบำบัดพฤติกรรมที่เป็นปัญหา และพัฒนาพฤติกรรมที่เหมาะสม รวมทั้งการช่วยฝึกลูกให้ปฏิบัติตามคำแนะนำของแพทย์และนักบำบัด พ่อแม่เด็กพิเศษต้องมีความอดทนสูง เข้มแข็ง ทำใจยอมรับสภาพความจริงที่เกิดขึ้น จึงจะทำให้มีกำลังใจในการดูแลเด็ก

เยาวชล ขุนแก้ว (2549, 150) มีข้อเสนอว่า การฟื้นฟูพัฒนาเด็กพิเศษ ผู้ปกครองนับว่าเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญยิ่ง จึงควรปฏิบัติต่อเด็ก โดยเปิดใจยอมรับปัญหาและร่วมหาทางแก้ไขอย่าโทษซึ่งกันและกัน ควรสร้างบรรยากาศครอบครัวให้มีความผูกพันและร่วมมือกันทำความเข้าใจกับสมาชิกในบ้านในการปฏิบัติต่อเด็กให้ตรงกัน ให้ความรัก ความเมตตา ความอดทน พร้อมช่วยเหลือฝึกและปฏิบัติกิจกรรมที่ง่ายๆ ให้กับเด็ก เช่น การสบตา การทักทาย การช่วยเหลือต่อตนเอง และการเล่นจัดกิจวัตรประจำวันที่เป็นระบบ ถ้าหากจะมีการเปลี่ยนแปลงจะต้องแจ้งให้เด็กทราบประสานความร่วมมือกับทางโรงเรียน และทางแพทย์อยู่เสมอ

ขณะที่เพ็ญแข ลิมศิลา (อ้างถึงในศรีเรือน แก้วกังวาน 2550, 236-237) เสนอแนะว่า การให้ความช่วยเหลือเด็กพิเศษด้านการศึกษาผู้ปกครองควรรหาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะของเด็กพิเศษร่วมมือกับครู แพทย์ ในการให้การบำบัดรักษา เข้าอบรมวิธีการเลี้ยงดูบุตร สนใจดูแลพฤติกรรมที่เป็นปัญหาทีละอย่าง มีทัศนคติที่ดีต่อตัวเด็ก ร่วมมือในการดูแลเด็กพิเศษกับสมาชิกอื่นๆ ในบ้าน อย่าทำตัวให้เหน็ดเหนื่อย ในการดูแลเด็กมากเกินไป จนทำให้อารมณ์เสียและมาลงกับเด็กหาโรงเรียนที่เหมาะสมกับเด็ก และให้เด็กได้มีโอกาสเข้าโรงเรียนหากโรงเรียนมีโครงการส่งพ่อแม่เข้าอบรม เข้าค่าย พ่อแม่จะต้องเข้าไปมีส่วนร่วมด้วยทุกครั้ง พยายามอย่าให้พี่หรือน้องทำให้เด็กพิเศษมีปมด้อย หรือรู้สึกกดดัน

วงเดือน เดชะรินทร์ (2551, 30) กล่าวว่า พ่อแม่เป็นบุคคลที่สำคัญที่สุดที่จะแก้ไข ปัญหา และส่งเสริมพัฒนาให้แก่เด็ก ดังนั้นการช่วยเหลือของพ่อแม่ก่อน เป็นสิ่งสำคัญมาก เพราะเด็กพิเศษไม่ได้เกิดจากการเลี้ยงดู แต่การเลี้ยงดูที่ไม่ถูกต้องจะทำให้อาการเลวลง ดังนั้นถ้าพ่อแม่ไม่

ช่วยฝึกเด็ก นอกจากอาการของเด็กจะไม่ดีขึ้นแล้วเด็กอาจจะมีอาการที่ถอยหลังไปอีก จำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้ปกครองจะต้องมีความรู้ในการเลี้ยงดู การเข้ารับการรักษา การศึกษา การปรับตัวและอื่น ๆ ของลูกหลานของตน

จากข้อความข้างต้นสรุปได้ว่าผู้ปกครองเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการเตรียมความพร้อมในด้านต่างๆ เพื่อช่วยเหลือบุตรในการพัฒนาทางการเรียนรู้ให้มีความสอดคล้องกัน ทั้งที่บ้านและโรงเรียน โดยต้องให้ความร่วมมือกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในการช่วยเหลือทางการศึกษาและทำงานร่วมกันระหว่างครู ผู้ปกครอง นักวิชาชีพ และเด็กพิเศษ ผู้ปกครองอาจเข้าร่วมในลักษณะการประชุมเพื่อจัดทำแผนการสอนเฉพาะบุคคล (IEP) การร่วมปฏิบัติกิจกรรมตามแผน ดังนั้นจึงถือเป็นภาระสำคัญที่ผู้ปกครองต้องเข้าใจธรรมชาติของเด็กพิเศษและเข้าใจแนวทางในการช่วยเหลือให้ถูกต้อง

4. เด็กปกติ

ผดุง อารยะวิญญู (2543, 67) กล่าวว่า การเรียนร่วมอาจไม่ประสบความสำเร็จหากไม่ได้รับความร่วมมือจากหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักเรียนปกติ ซึ่งเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดเด็กพิเศษมากที่สุดในการเรียนการสอน ดังนั้น ก่อนเริ่มการเรียนร่วมควรมีการประชุมนักเรียนปกติเพื่อชี้แจงให้เข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติต่อเด็กพิเศษในโรงเรียน สิ่งใดควรทำ สิ่งใดไม่ควรทำ ตลอดจนมีมาตรการในการให้รางวัล และการลงโทษนักเรียนที่ปฏิบัติไม่ดีต่อเด็กด้วย เด็กที่เรียนห้องเดียวกันกับเด็กพิเศษควร ได้รับการเน้นเกี่ยวกับเรื่องนี้ให้มาก ความเข้าใจที่ถูกต้องต่อเด็กเรียนร่วม จะช่วยให้เด็กปกติปรับทัศนคติที่เหมาะสมต่อเด็กพิเศษ

วงเดือน เดชะรินทร์ (2551, 131) กล่าวถึงบทบาทของเด็กปกติที่มีต่อเด็กพิเศษว่ามีส่วนในการกระตุ้นให้เด็กปกติมีส่วนในการช่วยเหลือเพื่อน ให้ยอมรับเด็กพิเศษว่าถึงจะมีข้อจำกัดบางประการ แต่เด็กยังมีความรู้สึก ชีวิตจิตใจ ในหลายกรณีเด็กปกติสามารถช่วยเหลือเด็กพิเศษได้เป็นอย่างดี เช่น การสอนให้เพื่อนช่วยเหลือเพื่อนในชีวิตประจำวัน การจับคู่บัดดี้ การเปิดโอกาสให้เพื่อนได้ร่วมกิจกรรมบางช่วงเวลา ฯลฯ ประสบการณ์เหล่านี้นับเป็นประสบการณ์ที่เด็กพิเศษได้ช่วยให้เด็กปกติได้มีโอกาสได้เรียนรู้ชีวิต มีคุณธรรม จริยธรรม มีการช่วยเหลือเกื้อกูล ซึ่งจะทำให้เขาเป็นผู้มีคุณค่าต่อสังคมในอนาคต

สรุปได้ว่า เด็กปกติเพื่อนร่วมชั้นของเด็กพิเศษ เป็นบุคคลที่ใกล้ชิดเด็กพิเศษมากในระบบการเรียนร่วม ความเข้าใจกันระหว่างเด็กปกติ และเด็กพิเศษจึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง ดังนั้นทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องควรเตรียมความพร้อมให้เด็กปกติยอมรับเด็กพิเศษที่มาเรียนร่วมด้วย และควรส่งเสริมให้มีการช่วยเหลือกันในการเรียนร่วม จะทำให้เด็กพิเศษสามารถพัฒนาตนเองให้เข้ากับสังคมได้เร็วขึ้น

5. เด็กพิเศษที่เรียนร่วมกับเด็กปกติ

ผดุง อารยะวิญญู (2542, 66-67) เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการเตรียมเด็กพิเศษ สำหรับการเรียนร่วม ว่าเด็กที่จะเข้ามาในชั้นเรียนจะต้องมีความพร้อมทางร่างกาย เด็กจะต้องเคลื่อนไหวได้ดี พอสมควร สามารถช่วยตนเองได้ การรับประทานอาหาร การจับถ้ำย การแต่งกาย ตลอดจนการช่วยตนเองอื่นๆ ความพร้อมทางสังคม เด็กจะต้องมีทักษะทางสังคมที่จำเป็นในการเรียนร่วม เช่น การสนทนากับเพื่อน การแบ่งปันของเล่น การรู้จักรอคอย รับบริการ หากเด็กมีการเตรียมความพร้อมได้ดี และสมบูรณ์แล้ว ปัญหาที่จะเกิดขึ้นในระหว่างการเรียนร่วมจะลดน้อยลง นอกจากนี้ เด็กจะต้องมีทักษะที่จำเป็นในทางวิชาการ ใกล้เคียงกับเด็กในระดับชั้นที่จะเข้าเรียนร่วมได้ เช่น ทักษะด้านการอ่าน การเขียนด้านคณิตศาสตร์ เป็นต้น หากส่งเด็กเข้าเรียนร่วมแล้ว เด็กมีปัญหาไม่มีความก้าวหน้าในการเรียนเท่าที่ควร ควรจัดบริการสอนซ่อมเสริม หรือให้ความช่วยเหลือด้านอื่น ซึ่งจะทำให้การเรียนร่วมบรรลุจุดประสงค์ได้

ศูนย์พัฒนาหลักสูตร กรมวิชาการ (2543, 13) กล่าวว่า การให้ความช่วยเหลือเด็กพิเศษจำเป็นต้องได้รับความช่วยเหลือจากนักวิชาชีพ ฝ่ายแพทย์ เช่น กุมารแพทย์ จิตแพทย์ พยาบาล จิตเวช นักจิตวิทยา นักฝึกพูด นักบำบัดทั้งหลาย ต้องร่วมมือประสานงานกับพ่อแม่ และครู ช่วยรักษา บำบัด ให้คำแนะนำฝึกอบรม เพื่อลดพฤติกรรมที่เป็นปัญหา เสริมสร้างทักษะการช่วยตนเอง และทักษะอื่นๆ

เพ็ญแข ลิมศิลา (2550) กล่าวถึงการเตรียมความพร้อมสำหรับเด็กพิเศษว่า ควรจัดเด็กพิเศษเข้าชั้นเรียนปกติชั้นละไม่เกิน 2 คน โดยจัดเข้าชั้นเรียนที่มีนักเรียนไม่มากนัก

อาจจะสรุปได้ว่า เด็กพิเศษควรมีความบกพร่องน้อย สามารถเรียนร่วมกับเด็กปกติ สามารถช่วยเหลือตนเองได้ ความพร้อมของเด็กในหลายๆ ด้าน จะทำให้เด็กมีความสุขในการเรียนร่วม และการจัดการเรียนร่วมจะง่ายขึ้น

6. นักวิชาชีพ

6.1 แพทย์ (Medical Personnel) หมายถึง แพทย์ทั่วไป และแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะโรค เช่น กุมารแพทย์ จิตแพทย์ รวมทั้งแพทย์ทางเวชศาสตร์ฟื้นฟู แพทย์ประจำหน้าที่ ตรวจให้การวินิจฉัยและวางแผน การบำบัดรักษาเพื่อปรับสภาพความบกพร่อง ฟื้นฟูสมรรถภาพของเด็กพิการ จนสามารถดำรงชีวิตได้ใกล้เคียงกับคนปกติมากที่สุด โดยอาศัยความร่วมมือจากพยาบาล นักกายภาพบำบัด นักกิจกรรมบำบัด นักแก้ไขการพูดและนักจิตวิทยาคลินิก

6.2 นักแก้ไขการพูด (Speech Therapist) หมายถึง ผู้ที่มีความรู้ ความสามารถในการทดสอบและประเมินความสามารถในการพูด เพื่อวางแผนแก้ไขการพูดของเด็กที่มีความบกพร่องทางการพูดเป็นรายบุคคลตลอดจนดำเนินการฝึกตามความเหมาะสมเป็นรายกรณี แนะนำเทคนิควิธี

สอนพูดให้ครูผู้สอนนำไปใช้ (Speech Teacher) ในการแก้ไขการพูดของเด็กพิเศษ

6.3 นักกายภาพบำบัด (Physical Therapist) หมายถึง ผู้ที่มีความรู้ความสามารถในการประเมินผลและให้การบำบัดทางกายภาพ พัฒนาความแข็งแรงของกล้ามเนื้อในการทรงตัว แก้ไขปัญหาการเคลื่อนไหวของกล้ามเนื้อ ข้อต่อ ที่ยังทำหน้าที่ไม่ถูกต้อง รวมทั้งฝึกการใช้กายอุปกรณ์เสริมหรือเทียม และเครื่องช่วยการเคลื่อนไหว ให้แก่ผู้ที่มีความบกพร่องทางร่างกาย

6.4 นักกิจกรรมบำบัด (Occupational Therapist) หมายถึง ผู้ที่มีความรู้และความสามารถในการแก้ไขลักษณะท่าทางให้กล้ามเนื้อและนิ้วมือในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน แก้ไขปรับปรุงทักษะอื่นที่สัมพันธ์กัน รวมทั้งการประดิษฐ์อุปกรณ์พิเศษ เพื่อช่วยในการเรียนการสอนเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย

6.5 นักจิตวิทยาคลินิก (Clinical Psychologist) ควรได้รับการพิจารณาในฐานะผู้ร่วมงานสำคัญยิ่งของครูการศึกษาพิเศษ หน้าที่ของนักจิตวิทยา คือ ศึกษาเด็กและให้การวินิจฉัย จัดสร้างเครื่องมือในการทดสอบและศึกษาเด็กพิเศษ สามารถเชิญเป็นกรรมการร่วมกับโรงเรียนในการพิจารณาหรือแนะนำเกี่ยวกับกิจกรรมทางการเรียนการสอนการป้องกันหรือการจัดการพฤติกรรม ให้คำแนะนำ ประเมินแก้ไขปัญหาด้านสุขภาพจิต ให้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กพิเศษ ได้แก่ ผู้ปกครอง ผู้เลี้ยงดูเด็ก นอกจากนี้ยังให้ความรู้เกี่ยวกับการเรียนรู้ของเด็กพิเศษ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อครูผู้สอน

6.6 นักสังคมสงเคราะห์ (Social Worker) หมายถึง ผู้ที่มีความรู้ความสามารถและได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่ การแนะนำ สงเคราะห์ ให้คำปรึกษาแก่เด็กพิเศษที่มีปัญหาทางด้านเศรษฐกิจและครอบครัว โดยทำงานประสานกับโรงเรียน ครอบครัวเด็กพิเศษแต่ละราย รวมทั้งการประสานประโยชน์ระหว่างโรงเรียนกับองค์กรอื่นด้วย

6.7 ครูแนะแนว มีหน้าที่ให้คำแนะนำในด้านการปรับตัว ตลอดจนแนะแนวด้านการศึกษา การประกอบอาชีพ และการเตรียมความพร้อมด้านอาชีพ และการศึกษาต่อของเด็กพิเศษ

6.8 ครูการศึกษาพิเศษ มีภาระกิจ 2 ประการ คือ การให้บริการโดยตรง คือ การทำงานโดยตรงกับเด็กพิเศษเป็นรายบุคคล หรือเป็นกลุ่ม ได้แก่ สอนการอ่าน สอนทักษะการฟัง สอนการใช้สื่ออุปกรณ์พิเศษ สอนทักษะการดำรงชีวิต ให้คำปรึกษาแนะนำ และสอนเสริมด้านวิชาการ แนะนำบทเรียนในรายวิชา การให้บริการทางอ้อม คือ การทำงานกับบุคคลอื่นที่ไม่ใช่เด็กพิเศษ ได้แก่ จัดเตรียม และจัดหาสื่ออุปกรณ์พิเศษ อบรมให้ความรู้แก่ผู้บริหาร ครูทุกคนในโรงเรียนเกี่ยวกับปรัชญา และหลักการ เรียนร่วม อบรมครูปกติที่สอนเด็กพิเศษในการดัดแปลงวิธีสอน สื่อการสอน และอบรมนักเรียนทั่วไปเกี่ยวกับเด็กพิเศษ ประสานงาน บริการด้านอื่น เช่น การทำความคุ้นเคยกับสภาพแวดล้อม และการเคลื่อนไหว กายภาพบำบัดปรับเปลี่ยน และประยุกต์กิจกรรมให้เหมาะสมกับเด็กพิเศษ

ปัจจัยส่งเสริม ด้านสื่อ วัสดุ อุปกรณ์

ในการจัดการเรียนการสอน สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ เครื่องมือ และวัสดุอุปกรณ์ เป็นปัจจัยที่สำคัญที่จะช่วยให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ และทำให้เด็กสามารถช่วยเหลือตนเองได้มากยิ่งขึ้น กองการศึกษาเพื่อคนพิการ กรมสามัญศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ 2543, 11-13) ได้กำหนดแนวทางการจัดสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ เครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์ ในการจัดการเรียนร่วมไว้ว่าควรจัดให้เพียงพอและเหมาะสมเพื่อช่วยให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพและคนพิการสามารถดำเนินชีวิตอย่างอิสระดังนี้

1. สื่อเพื่อการศึกษา เป็นเครื่องมือและอุปกรณ์ที่จะสนับสนุนการเรียนการสอนของคนพิการทุกระดับการศึกษาและทุกกลุ่มอายุ
2. สื่อสร้างความเข้าใจ เป็นสื่อที่ใช้เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารของคนพิการเพื่อสร้างความเข้าใจระหว่างบุคคลทั่วไปกับคนพิการในเรื่องสิทธิ หน้าที่ ความรับผิดชอบ ภาพพจน์และการยอมรับคนพิการในสังคม เช่น สิ่งพิมพ์ วิทยุทัศน์ อินเทอร์เน็ต ฯลฯ
3. สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยให้คนพิการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กระทรวงศึกษาธิการได้ประเมินผลการจัดการศึกษาเพื่อคนพิการเป็นปีการศึกษาเพื่อคนพิการ (กระทรวงศึกษาธิการ 2543, 95-96) พบว่า กรมสามัญศึกษาไม่เน้นการผลิตสื่อและวัสดุอุปกรณ์เพื่อช่วยเหลือคนพิการ แต่เน้นการพัฒนาครูให้สามารถผลิตสื่อการเรียนการสอนใช้เองตามความเหมาะสม และต้องการให้เป็นไปตามศักยภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละบุคคล ทุกหน่วยงานได้ดำเนินการผลิตสื่อการสอนและวัสดุอุปกรณ์เพื่อช่วยเหลือคนพิการให้ได้มีโอกาสศึกษาหาความรู้ได้อย่างต่อเนื่อง สามารถสนองตอบนโยบายการศึกษาในปีการศึกษาเพื่อคนพิการได้ดี

นอกจากนี้กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการให้คนพิการมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา ในราชกิจจานุเบกษาหลายข้อ ดังนี้ (ราชกิจจานุเบกษา 2545, 3-4)

ข้อ 2 คนพิการที่ประสงค์จะขอรับเงินอุดหนุน ขอยืมเงินเพื่อจัดซื้อ ขอยืมและขอรับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาได้ คือ (1) มีถิ่นที่อยู่ในประเทศไทย (2) มีความต้องการจำเป็นพิเศษทางการศึกษา ตามที่กำหนดไว้ในแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) (3) ลงทะเบียนและเข้าศึกษาในสถานศึกษา

ข้อ 3 ให้คนพิการที่มีคุณสมบัติตามข้อ 2 มีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา ตามที่กำหนดบัญชีแนบท้ายกฎกระทรวง

ข้อ 8 การขอยืมสิ่งอำนวยความสะดวก และสื่อทางการศึกษาให้คนพิการหรือ ผู้ปกครอง ยื่นคำขอตามแบบที่คณะกรรมการกำหนดต่อหัวหน้าสถานศึกษาที่เข้าศึกษาพร้อมกับแผน การจัดการศึกษา เฉพาะบุคคล (IEP) ซึ่งจัดทำโดยสถานศึกษาที่รับคนพิการเข้าศึกษาและรายการสิ่งอำนวยความสะดวก และสื่อทางการศึกษาที่ประสงค์จะขอยืมตามรายการในบัญชี ก

ข้อ 9 เมื่อหัวหน้าสถานศึกษาได้รับคำขอพร้อมด้วยเอกสารและหลักฐานตามข้อ 8 แล้ว ให้ดำเนินการตรวจสอบความถูกต้องและส่งคำขอพร้อมด้วยเอกสารและหลักฐานที่ผ่านการตรวจสอบ แล้วไปยังศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดหรือศูนย์การศึกษาพิเศษส่วนกลาง แล้วแต่กรณี เพื่อพิจารณา อนุมัติ

ข้อ 10 เมื่อคนพิการหรือผู้ปกครองได้รับแจ้งอนุมัติแล้ว ให้คนพิการหรือผู้ปกครอง ทำสัญญาขืมและสัญญาค้ำประกันและการคืนสิ่งของที่ขืมตามข้อ 8 ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการ กำหนดโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง

ข้อ 11 ให้คนพิการหรือผู้ปกครองที่ประสงค์จะใช้สิทธิขอรับเงินอุดหนุนขอยืมเงิน เพื่อจัดซื้อและขอรับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา ยื่น คำขอภายในวันที่ 10 มิถุนายนของทุกปี ต่อสถานศึกษาที่เข้าศึกษาตามแบบที่คณะกรรมการกำหนด พร้อมด้วยเอกสารและหลักฐาน โดยมีแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลซึ่งจัดทำโดยสถานศึกษาที่ รับคนพิการเข้าศึกษา จำนวนเงินอุดหนุนที่ประสงค์จะขอรับ หรือจำนวนเงินที่ขอยืม และสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ หรือความช่วยเหลืออื่นใดทาง การศึกษาที่ประสงค์จะขอรับตามบัญชี ข และบัญชี ค

ข้อ 12 เมื่อหัวหน้าสถานศึกษาได้รับคำขอพร้อมด้วยเอกสารและหลักฐานตาม ข้อ 11 แล้ว ให้ดำเนินการตรวจสอบความถูกต้องและส่งคำขอพร้อมด้วยเอกสารและหลักฐานที่ผ่านการตรวจสอบ แล้วไปยังศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด หรือศูนย์การศึกษาพิเศษส่วนกลางแล้วแต่กรณี ภายใน วันที่ 20 มิถุนายน ของทุกปี ให้ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดหรือศูนย์การศึกษาพิเศษส่วนกลาง แล้วแต่กรณีส่งคำขอ พร้อมด้วยเอกสารและหลักฐานที่ครบถ้วนถูกต้องไปยังคณะกรรมการ ภายใน วันที่ 10 กรกฎาคม ของทุกปี

ข้อ 13 เมื่อคณะกรรมการได้รับคำขอพร้อมด้วยเอกสารและหลักฐานตามข้อ 12 แล้ว ให้คณะกรรมการพิจารณาคำขอพร้อมด้วยเอกสารหลักฐานดังกล่าวโดยเร็วและให้กรมสามัญศึกษา แจ้งผลการพิจารณาไปยังศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดหรือศูนย์การศึกษาพิเศษส่วนกลาง แล้วแต่ กรณี และให้ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดหรือศูนย์การศึกษาพิเศษส่วนกลางแจ้งไปยังสถานศึกษา เพื่อดำเนินการแจ้งให้คนพิการหรือผู้ปกครองทราบโดยเร็ว

ข้อ 14 เมื่อคนพิการหรือผู้ปกครองได้รับแจ้งการอนุมัติเงินยืมจากสถานศึกษาแล้ว ให้คนพิการหรือผู้ปกครองทำสัญญายืมเงิน และสัญญาค้ำประกัน

ข้อ 15 ให้คนพิการหรือผู้ปกครองจัดซื้อสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และ บริการทางการศึกษาตามที่คณะกรรมการอนุมัติภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ในระเบียบ เมื่อได้จ่ายเงิน เพื่อจัดซื้อแล้วให้คนพิการหรือผู้ปกครองส่งใบเสร็จรับเงินหรือ หลักฐานการจ่ายเงินให้หัวหน้าสถานศึกษา ภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่จ่ายเงิน

ในกรณีที่คนพิการหรือผู้ปกครองจัดซื้อเป็นรายการสุดท้ายแล้ว ยังคงมีเงินยืมเหลือ อยู่แต่ไม่เพียงพอจะจัดซื้อรายการอื่นได้ ให้คนพิการหรือผู้ปกครองออกเงินสมทบจนครบที่จะจัดซื้อได้ หากไม่ออกเงินสมทบให้คืนเงินตามจำนวนที่เหลืออยู่นั้นแก่หัวหน้าสถานศึกษาภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่จัดซื้อเป็นรายการที่สุด

สรุปว่าด้านสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ สำหรับเด็กพิการนั้นรัฐได้จัดสรรงบประมาณให้การช่วยเหลือให้ผู้ปกครองได้ยืมจัดซื้อเฉพาะรายที่เหมาะสมกับสภาพชีวิตของเด็กพิการและจัดตามแผน การสอนเฉพาะบุคคล (IEP) ในส่วนของสื่อและอุปกรณ์ในการจัดการเรียนการสอน โรงเรียนจะต้อง พัฒนาครูให้สามารถผลิตสื่อที่ดีและมีคุณภาพขึ้นมาใช้เอง ได้ด้วย

ปัจจัยส่งเสริม ด้านงบประมาณ

การจัดการศึกษาเพื่อคนพิการ ทุกหน่วยงานได้พยายามดำเนินการจัดทำและจัดหา ปัจจัยต่างๆ ที่จำเป็นต่อการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ แต่งบประมาณที่ได้รับไม่เพียงพอต่อการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ โดยภาพรวมของทุกหน่วยงานที่ได้รับงบประมาณเฉลี่ยรายหัวต่อปี จำนวน 3,017 บาท ซึ่งเป็นค่าใช้จ่ายรายหัวที่ต่ำกว่าเกณฑ์เฉลี่ยมาก คือ 9,108 บาท (กระทรวงศึกษาธิการ 2543, 92-93) ถึงแม้ว่ากระทรวงศึกษาธิการจะได้ประกาศให้ 2542 เป็นปีการศึกษาเพื่อคนพิการ แต่งบประมาณที่ได้รับไม่เพียงพอ น่าจะมีสาเหตุมาจาก ในช่วงปลายปีการศึกษา 2541 มีการจัดตั้ง งบประมาณ 2542 ได้เสนอและได้รับอนุมัติไปก่อนหน้านั้นแล้ว ประกอบกับในปี 2542 เป็นช่วง รอยต่อของงบประมาณ ปี 2542 และปี 2543 อยู่ในช่วงที่ภาวะเศรษฐกิจของประเทศถดถอย ประเทศชาติ มีหนี้สินจากต่างประเทศสูงมาก ภาวะคนว่างงานสูงกำลังซื้อของประชาชนภายในประเทศต่ำ กระทบ การกำหนดเป้าหมายในการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการยังไม่ชัดเจน รวมถึงการจำแนกประเภท ความพิการออกเป็น 9 ประเภท ยังไม่ชัดเจนเท่าที่ควร เมื่อภาครัฐได้กำหนดเป็นนโยบายที่จะเร่งรัด ขยายโอกาสและบริการการศึกษาสำหรับคนพิการกำหนดเป็นเป้าหมายนโยบาย “ผู้พิการทุกคนที่อยาก เรียนต้องได้เรียน” ให้ทั่วถึงและมีคุณภาพนั้น ทุกหน่วยงานจึงได้พยายามจัดบริการให้โดยมิได้รับ งบประมาณเพิ่มขึ้น ตามสัดส่วนจำนวนนักเรียนพิการที่เพิ่มขึ้น ทำให้ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยรายหัวต่ำกว่า

เกณฑ์มาก ถึงกระนั้นก็คดียังสามารถขยายบริการการศึกษาพิเศษให้คนพิการได้รับการศึกษาจำนวนมากขึ้นถึง 3 เท่าของปีการศึกษา 2542 และได้พยายามจัดปัจจัยที่จำเป็นต่อการจัดการศึกษาเท่าที่จะสามารถขยายบริการหรือจัดให้ได้ตามงบประมาณที่มีอยู่อย่างจำกัด แม้จะยังไม่เพียงพอแต่ก็สามารถทำให้คนพิการได้รับประโยชน์จากการบริการการศึกษาได้ระดับหนึ่ง แม้คุณภาพจะยังไม่ดีนัก แต่ก็ถือได้ว่าการจัดการศึกษาพิเศษในปีการศึกษาเพื่อคนพิการมีคุณภาพมากขึ้น โดยพิจารณาจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลความพึงพอใจของผู้รับบริการการศึกษาพิเศษ ได้แก่ คนพิการ ผู้ปกครองคนพิการ และผู้เกี่ยวข้อง

ในปี 2545 กระทรวงศึกษาธิการได้ออกกฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการจัดสรรงบประมาณทางการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2545 (ราชกิจจานุเบกษา 2545, 10-11) ให้จัดสรรงบประมาณแต่ละปีเป็นเงินอุดหนุนสำหรับคนพิการตามกฎหมายกำหนด หลักเกณฑ์และวิธีการให้คนพิการมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา พ.ศ. 2545 ในอัตราที่มากกว่าแต่ไม่เกินห้าเท่าของเงินอุดหนุนด้านสื่อและวัสดุการศึกษาที่จัดสรรให้แก่คนเรียนทั่วไปต่อคน

สรุปได้ว่า ในด้านงบประมาณ รัฐได้กำหนดแนวทางในการจัดสรรงบประมาณเป็นเงินอุดหนุนสำหรับคนพิการโดยตรงเป็นรายบุคคลโดยกำหนดให้ผู้ปกครองเป็นผู้ยืมเงินและสามารถซื้อวัสดุอุปกรณ์ ได้เอง ส่วนงบประมาณด้านการผลิตและพัฒนาบุคลากรการบริหารจัดการ การเรียนร่วม ได้จัดสรรผ่านต้นสังกัดแต่ยังนับว่าน้อยสำหรับใช้ในการจัดการศึกษาแบบเรียนร่วม

ปัจจัยส่งเสริม ด้านบริหารจัดการ

คำว่าจัดการนั้นเป็นคำรวมที่ครอบคลุมการดำเนินการบางสิ่งบางอย่างโดยมีเป้าหมายที่มุ่งบรรลุอย่างชัดเจน มีการกำหนดรูปแบบกระบวนการ มีการจัดองค์กร มีการมอบหมาย ผู้รับผิดชอบชัดเจน มีการจัดสรรงบประมาณและทรัพยากรอื่นๆ เช่น วัสดุอุปกรณ์ ผู้ดำเนินการ เทคโนโลยี เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานให้เกิดผลตามเป้าหมายที่กำหนด กระบวนการทั้งหมดนี้คือ การจัดการ ซึ่งต้องกระทำอย่างเป็นระบบ มีแผน มีเป้าหมาย มีผู้รับผิดชอบ และมีเครื่องมือกลไกที่นำไปสู่ความสำเร็จได้ ทั้งนี้การจัดการศึกษาก็คือกระบวนการดำเนินการเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการจัดการศึกษา ซึ่งมีบุคคลหลายคนและหลายหน่วยงานเข้ามามีส่วนร่วม ไม่ว่าจะเป็นครอบครัว ญาติมิตร ชุมชน ประชาคม เอกชน สื่อมวลชน วัด โรงเรียน และที่สำคัญมากคือ รัฐบาลและหน่วยงานของรัฐ ซึ่งรวมถึงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วย (สำนักงานปฏิรูปการศึกษา 2545, 2)

กองการศึกษาเพื่อคนพิการ กรมสามัญศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ 2543, 11-17) ได้กำหนดแนวทางการจัดการเรียนร่วมไว้ ดังนี้

ผู้บริหารสถานศึกษา ศิกษานโยบายการจัดการเรียนร่วม พร้อมทั้งกำหนดโครงการเรียนร่วมไว้ในธรรมนูญโรงเรียนและแผนปฏิบัติงานของโรงเรียน แต่งตั้งคณะกรรมการจัดการเรียนร่วม โดยผู้บริหารเป็นประธานคณะกรรมการพร้อมทั้งมอบหมายผู้รับผิดชอบดำเนินงานและประสานงานด้านต่างๆ จัดประชุมเพื่อเตรียมความพร้อมแก่บุคลากรของโรงเรียนเพื่อให้มีเจตคติในเชิงที่สร้างสรรค์ต่อการเรียนร่วม ตลอดจนมีความรู้ความเข้าใจ สามารถมีส่วนร่วมในการดำเนินงานจัดการเรียนร่วมได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีผู้บริหารโรงเรียนทำหน้าที่บริหารจัดการและสนับสนุนการจัดการเรียนร่วมให้ครูประจำชั้น ครูผู้ทำหน้าที่จัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนร่วม ตามที่ระบุไว้ในแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) รวมทั้งกำหนดบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของบุคลากรทุกฝ่ายให้ชัดเจน ประสานงานกับชุมชน ตามความจำเป็น ครูสอนเสริมทำหน้าที่สอนเพิ่มเติมให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษ รวมทั้งสอนทักษะพื้นฐานตามความต้องการจำเป็นของเด็กที่มีความต้องการพิเศษแต่ละประเภท ทั้งนี้ ครูสอนเสริมควรเป็นครูที่มีความรู้ความสามารถที่สอนนักเรียนระดับมัธยมศึกษาได้ ติดต่อประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการขอรับบริการ ให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษ ตามที่ระบุในแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) รวมถึงจัดหาบุคลากร และอาสาสมัครมาช่วยงานจัดการเรียนร่วม ปรับหลักสูตรหรือจัดทำแผนการสอนที่สอดคล้องกับแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) โดยยึดหลักสูตรของเด็กทั่วไปเป็นหลัก และปรับเนื้อหาวิชา หรือกระบวนการเรียนการสอน พร้อมทั้งจัดสื่อและอุปกรณ์การสอนให้เหมาะสมกับความต้องการ จำเป็นของเด็กพิเศษเรียนร่วม

สถานศึกษา จัดทำทะเบียนคนพิการที่เรียนร่วม และจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) สำหรับคนพิการทุกคนที่เรียนร่วม จัดให้มีผู้ประสานงาน ประจำสถานศึกษา จัดให้มีครูสอนเสริม หรือครูการศึกษาพิเศษ และบุคลากรอื่นที่จำเป็นตามความเหมาะสมทำหน้าที่สอนเสริมคนพิการที่เรียนร่วมอยู่ในโรงเรียน โดยช่วยสอนวิชาต่างๆ หรือทักษะที่จำเป็น เช่น ทักษะการทำความสะอาด กับสภาพแวดล้อม และการเคลื่อนไหวในกรณีที่คนพิการจำเป็นต้องได้รับการรักษาฟื้นฟูสมรรถภาพด้านอื่นๆ ให้สถานศึกษาประสานงานส่งต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

สถานศึกษาควรด้านการจัดสิ่งแวดลอม โดยพิจารณาความพร้อมใน 3 ด้าน คือ ต้องปรับสภาพทั่วไปในบริเวณโรงเรียนให้เอื้ออำนวยต่อคนพิการ เช่น คนที่มีความบกพร่องทางร่างกาย ต้องมีทางลาด ห้องน้ำ ห้องส้วมจะต้องเหมาะสมกับสภาพความพิการ และไม่มีสิ่งกีดขวางที่จะเป็นอันตรายต่อคนพิการ ห้องเรียนสำหรับการเรียนร่วม ควรมีขนาดที่เหมาะสม มีแสงสว่าง การจัดที่นั่งสำหรับเด็กพิเศษให้พิจารณาสภาพความบกพร่อง ให้มีความสะดวกสำหรับการทำกิจกรรม และการเคลื่อนไหว, ห้องสอนเสริมเป็นห้องที่ควรมีสื่อประเภทวัสดุ อุปกรณ์ เอกสาร หนังสือที่จำเป็นใช้ให้พร้อม และครูควรพัฒนาตนเองด้วยวิธีการสอนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อใช้ในการเรียนการสอนและจัดกิจกรรมให้แก่เด็กพิเศษได้เรียนรู้ครบถ้วนตาม ที่ระบุไว้ในแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP)

สรุปได้ว่ากระบวนการดำเนินการให้เด็กพิเศษได้รับการศึกษาเพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับสังคมได้นั้น การให้การศึกษาต้องเป็นไปอย่างมีระบบ ต้องมีการจัดการ มีเป้าหมาย มีรูปแบบ กระบวนการ มีการลงทุน และมีผู้รับผิดชอบ เรียกโดยรวมว่า การจัดการศึกษา คือ ทำทุกอย่างอย่างเป็นระบบที่ทุกส่วนมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกัน โดยมีปัจจัยในการบริหาร 4 ด้าน คือ ด้านบุคลากร ด้านวัสดุ สื่ออุปกรณ์ ด้านงบประมาณ และด้านบริหารจัดการ

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัย เชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้วิจัยใช้วิธีการศึกษาภาคสนามเป็นหลัก ด้วยวิธีทางมานุษยวิทยาที่เรียกว่า การสังเกตอย่างมีส่วนร่วม ทั้งนี้เพราะเด็กพิเศษต้องอาศัยการเก็บข้อมูลโดยการสังเกต การสัมภาษณ์ และใช้กรณีศึกษา เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับลักษณะการจัดการเรียนร่วมของเด็กพิเศษกับเด็กปกติในระดับมัธยมศึกษา ปัจจัยส่งเสริม ที่มีความจำเป็นในการจัดการเรียนร่วม รวมถึงปัญหา อุปสรรค ที่พบในการจัดการเรียนร่วม ข้อมูลที่ได้ผู้วิจัยนำข้อมูลมาจำแนกหมวดหมู่ ถอดรหัส และตีความ มีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้านำเสนอในรูปแบบพรรณนาเชิงบรรยาย ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

การเลือกพื้นที่

ผู้วิจัยได้เลือกโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสงขลา เนื่องจากการรายงานข้อมูลของศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตพื้นที่การศึกษา 3 จังหวัดสงขลา พบว่าโรงเรียนในระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดสงขลา ที่จัดการเรียนร่วม มีเพียง 1 โรงเรียน จากโรงเรียน ทั้งหมด 20 โรงเรียน ทำให้เกิดคำถามว่า เด็กพิเศษที่จบการศึกษาในระดับประถมศึกษาและมีความพร้อมที่จะเรียนร่วม เด็กพิเศษเหล่านี้จะไปศึกษาต่อที่ใด หรือจะปล่อยให้เด็กเหล่านี้อยู่ที่บ้าน จะทำให้จัดการเรียนร่วมที่ดำเนินในระดับอนุบาลและประถมศึกษาไม่ต่อเนื่อง นอกจากนี้จากการรายงานข้อมูลของนักสังคมสงเคราะห์ จังหวัดสงขลา ยังพบเพิ่มเติมว่าโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาไม่ให้ความสำคัญในการจัดการเรียนร่วมสำหรับเด็กพิเศษ ทางภาครัฐไม่สามารถเข้าไปดำเนินการให้เปิดเรียนร่วมได้ในทุกๆ โรงเรียน จึงเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้มีโรงเรียนในระดับมัธยมศึกษาเปิดเรียนร่วมน้อยมาก ผู้วิจัยมองว่าเป็นการจัดการศึกษาของภาครัฐที่สูญสับสนประมาณ โดยไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ หากในจังหวัดสงขลา มีเพียงโรงเรียนมัธยมศึกษาเพียงโรงเรียนเดียว ผู้วิจัยจึงเกิดข้อคำถามและสนใจที่จะศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาดังกล่าว ว่ามีลักษณะการจัดการเรียนร่วมอย่างไร มีความสมัครใจของบุคลากรในองค์กรในการจัดการเรียนร่วม หรือไม่ มีการเตรียมความพร้อมอย่างไร ประกอบกับมีงานวิจัยหลายชิ้นที่มุ่งศึกษาการจัดการเรียนร่วมเฉพาะระดับอนุบาลและประถมศึกษา แตกต่างจากงานของผู้วิจัยในครั้งนี้ ที่มุ่งศึกษาการจัดการเรียนร่วมในระดับมัธยมศึกษา เพื่อจะให้ได้ว่ามาซึ่งข้อมูลที่เป็นพื้นฐานของลักษณะการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนมัธยมศึกษาในปัจจุบัน ของจังหวัดสงขลา

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก

ประกอบด้วย ผู้บริหาร โรงเรียน เด็กพิเศษ เพื่อนร่วมชั้นเด็กพิเศษ ครูการศึกษาพิเศษ ครูผู้สอนปกติที่สอนเด็กพิเศษ ครูแนะแนว ผู้ปกครองเด็กพิเศษ ใน โรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสงขลา ปีการศึกษา 2552 ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนร่วมเป็นอย่างดี เป็นบริบทที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการจัดการเรียนร่วม สามารถให้ข้อมูลเกี่ยวกับ การบริหารจัดการ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน รวมถึงปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการจัดการเรียนร่วม สามารถแนะนำผู้สัมภาษณ์คนอื่นๆ ให้ผู้วิจัยได้ ข้อมูลที่ได้เป็นจริงและถูกต้องมากขึ้น

2. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ แพทย์ นักสังคมสงเคราะห์ เป็นผู้ให้คำปรึกษาและเข้ามาช่วยเหลือดูแลในยามที่โรงเรียน ผู้ปกครอง มีปัญหา บริบทเหล่านี้เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนร่วม โดยทางอ้อม แต่ก็สามารถให้ข้อมูลแก่ผู้วิจัยได้ในเรื่องเกี่ยวกับทางการแพทย์ ในเรื่องของกรณีศึกษา เด็กพิเศษ การดูแล การปฏิบัติต่อเด็ก ในส่วนของนักสังคมสงเคราะห์ ผู้วิจัยใช้ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องข้อมูล สถิติ การเรียนร่วมของโรงเรียนในจังหวัดสงขลา และการให้การช่วยเหลือในด้านอุปกรณ์ สื่อการสอนแก่โรงเรียนที่จัดการเรียนร่วม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยครั้งนี้ มีดังต่อไปนี้

1. แบบสัมภาษณ์

ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-dept Interviewed) เพื่อใช้ในการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ (Informal Interview) ซึ่งเป็นวิธีการที่ต้องการข้อมูลที่ละเอียดลึกซึ้งเพื่อให้เห็นภาพและเข้าใจปัจจัย ส่งเสริม ปัญหา อุปสรรค ในการจัดการเรียนร่วม สำหรับเด็กพิเศษในทุกแง่มุมของโรงเรียนในด้านการบริหารจัดการ และด้านการเรียนการสอน โดยผู้วิจัย จะเตรียมแนวคำถามอย่างกว้างๆ มาล่วงหน้าในแบบสัมภาษณ์

2. แบบสังเกตการสอน

ผู้วิจัยจัดทำแบบสังเกตการสอน เพื่อใช้ในการสังเกตแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม (Non-Participant Observation) เป็นการสังเกตที่ผู้วิจัยทำหน้าที่เป็นครูผู้สอนเด็กพิเศษในชั้นเรียน คอยสังเกตพฤติกรรมของเด็กพิเศษขณะร่วมกิจกรรมการเรียนการสอน โดยผู้วิจัยจะคอยสังเกตเด็กพิเศษที่เรียนร่วมกับเด็กปกติ และครูผู้สอนปกติ เพื่อนร่วมชั้นและสภาพแวดล้อมในห้องเรียนด้วย

ซึ่งผู้วิจัยจะบันทึกปรากฏการณ์ต่าง ๆ เพื่อนำข้อมูลมาพิจารณาร่วมกับการสัมภาษณ์ต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การสังเกต ผู้วิจัยทำแบบสังเกตการสอน เพื่อใช้ในการสังเกตพฤติกรรมของเด็กพิเศษขณะร่วมกิจกรรมการเรียนการสอน โดยเข้าไปคอยสังเกตการณ์สอนโดยผู้วิจัยจะคอยสังเกตเด็กพิเศษที่เรียนร่วมกับเด็กปกติ และครูผู้สอนปกติ เพื่อนร่วมชั้นและสภาพแวดล้อมในห้องเรียนด้วย ขณะที่สังเกตการณ์จัดกิจกรรมการเรียนการสอน ผู้วิจัยจะอยู่วงนอก กระทำตนเป็นบุคคลภายนอก โดยไม่เข้าไปร่วมกิจกรรมที่ทำอยู่ ซึ่งผู้วิจัยจะบันทึกปรากฏการณ์ต่าง ๆ เพื่อนำข้อมูลไปเขียนต่อไป

2. การสัมภาษณ์ ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-dept Interviewed) เพื่อใช้ในการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ (Informal Interview) ในการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก และกลุ่มผู้ให้ข้อมูลรอง โดยสิ่งที่ผู้วิจัยต้องการสัมภาษณ์จะเกี่ยวกับ รูปแบบการจัดการเรียนร่วม การบริหารจัดการของผู้บริหาร การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ปัจจัยส่งเสริมการเรียนร่วม ปัญหา อุปสรรคในการเรียนร่วม แนวทางการพัฒนาที่เหมาะสมในการจัดการเรียนร่วม

3. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลจากเอกสารเกี่ยวกับแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) และแผนการสอนเฉพาะบุคคล (IIP)

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลมาจัดหมวดหมู่ตามประเด็นของการวิจัยหรือตามวัตถุประสงค์ แล้วจึงนำไปตีความถอดรหัส ทำการวิเคราะห์และตีความหมายข้อมูลที่ได้อยู่ตลอดเวลา ขณะที่เก็บข้อมูลภาคสนาม ทบทวนและตรวจสอบความถูกต้อง ความสมบูรณ์ของข้อมูลเป็นระยะๆ โดยอาศัยกรอบแนวคิด แล้วจึงลงมือเขียนรายงานการวิจัย โดยนำเสนอในรูปแบบความเรียงเชิงพรรณนา

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่อศึกษาลักษณะการจัดการเรียนร่วมสำหรับเด็กพิเศษกับเด็กปกติ ศึกษาปัจจัย ส่งเสริม ที่ทำให้เด็กพิเศษสามารถเรียนร่วมกับเด็กปกติได้ ศึกษาปัญหา อุปสรรคในการจัดการเรียนร่วม และเสนอแนะแนวทางการพัฒนาที่เหมาะสม ในการจัดการเรียนร่วมสำหรับเด็กพิเศษกับเด็กปกติในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสงขลา การรวบรวมข้อมูล ใช้การสัมภาษณ์ การสนทนาเป็นรายบุคคล การสังเกตการสอนอย่างมีส่วนร่วม และไม่มีส่วนร่วม และกรณีศึกษา จากนั้นนำข้อมูลมาวิเคราะห์ จำแนกหมวดหมู่ ถอดรหัส และตีความ มีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า แล้วนำเสนอในรูปแบบความเรียงเชิงพรรณนา ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้นำเสนอเป็นลำดับ ดังนี้

ลักษณะการจัดการเรียนร่วม

จากการศึกษาข้อมูล พบว่า โรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสงขลา มีลักษณะการจัดการเรียนร่วม ดังต่อไปนี้

รูปแบบการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนนั้น ใช้รูปแบบให้เด็กพิเศษเรียนร่วมในชั้นเรียนปกติเต็มเวลาและมีการบริการเสริมวิชาการ กล่าวคือ จัดให้เด็กพิเศษที่ได้รับการวินิจฉัยจากแพทย์ว่ามีความบกพร่องน้อย มีวุฒิภาวะทางอารมณ์และสังคม ที่สามารถเรียนร่วมกับเด็กปกติเข้าเรียนในชั้นเรียนปกติตลอดทั้งวัน ให้ได้เรียนในรายวิชาต่างๆ เหมือนเด็กปกติทุกประการ เน้นการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม และได้รับการสอนเสริมด้านวิชาการจากครูการศึกษาพิเศษ โดยสอนเสริมด้วยวิชาการนอกเหนือจากชั้นเรียนร่วม ในช่วงเวลา 16.30 น.-17.30 น. ของวันอังคาร วันพุธ และวันศุกร์ ตามตารางเรียนเด็กพิเศษ โดยจัดให้เรียนในห้องเสริมวิชาการเป็นรายกลุ่ม

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียนร่วม ครูผู้สอนปกติจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเหมือนกับนักเรียนปกติทุกประการ จากการสนทนากับ ครูการศึกษาพิเศษ ครูผู้สอนปกติ และครูแนะแนว พบว่า ครูไม่ได้ใช้เทคนิคพิเศษใดๆ ในการจัดกิจกรรมที่เอื้อต่อเด็กพิเศษ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจึงไม่สอดคล้องกับความต้องการของเด็กพิเศษ ดังนั้นกิจกรรมการเรียนการสอนในปัจจุบันจึงจัดเพื่อเด็กปกติเพียงอย่างเดียว อย่างไรก็ตาม จากการสังเกตการสอนในชั้นเรียนร่วมในรายวิชาต่างๆ ของเด็กพิเศษ อย่างมีส่วนร่วม และไม่มีส่วนร่วม พบว่า ครูผู้สอนยังไม่ได้

จัดทำแผนการสอนเฉพาะบุคคล (IIP) สำหรับเด็กพิเศษ ครูผู้สอนใช้แผนการสอนปกติเช่นเดียวกับเพื่อนร่วมชั้นทั่วไป ครูผู้สอนให้ความสนใจเด็กพิเศษบ้างแต่ไม่มากนัก เนื่องจากครูผู้สอนขาดความรู้เกี่ยวกับเด็กพิเศษ ทำให้ไม่ได้เอาใจใส่เด็กพิเศษอย่างทั่วถึง ปล่อยให้เรียนรู้เองตามศักยภาพของเด็กพิเศษเอง แต่ก็มีบ้างที่มอบหมายให้ทำงานตามความถนัด เช่น วาดภาพ ออกมาเล่าเรื่องหน้าชั้นเรียน ซึ่งผู้วิจัยพบว่าเด็กพิเศษ เช่น คีออคเตอร์ และตอกมัน สามารถทำกิจกรรมเหล่านี้ได้อย่างน่าพอใจ ตรงข้ามกับนายไฟ วอนยา และคิมยูชิน ที่มีปัญหาในเรื่องการเขียน แต่มีความสามารถพิเศษ เล่นดนตรี ซอด้วง ดิระนาถ ขณะทีสอนครูเสริมแรงโดยกล่าวคำชม จากการสังเกตเพิ่มเติม พบว่า ครูผู้สอนไม่ได้ นำแผนการสอนเฉพาะบุคคล (IIP) มาใช้ ขาดการจัดกิจกรรมตามลักษณะเฉพาะรายบุคคลของนักเรียน จึงทำให้การทำกิจกรรมการเรียนการสอนแต่ละครั้ง แต่ละวิชา ครูผู้สอน จะสอนเฉพาะเด็กปกติมากกว่า นอกจากทำกิจกรรมกลุ่ม เด็กปกติจะให้เด็กพิเศษอยู่กลุ่มด้วย และที่สำคัญพบว่าเด็กพิเศษทุกคนมีปัญหาเกี่ยวกับการเขียน การอ่าน ไม่สามารถเขียน อ่านและเข้าใจบทความที่ครูแจกให้ได้ดั่งนัก จากการสนทนากับเพื่อนร่วมชั้น พบว่า ในบางรายวิชา ครูจะถามและกระตุ้นให้เด็กพิเศษตอบเสมอ แต่เด็กพิเศษมักไม่ตอบ และเงียบ ๆ เพื่อน จะคอยช่วยเหลือให้กำลังใจ เพราะอยากให้เด็กพิเศษสามารถร่วมกิจกรรมการเรียนการสอนได้ ซึ่งผู้วิจัยได้เข้าไปสังเกตการสอน พบว่า เพื่อนร่วมชั้นคอยกระตุ้นให้เด็กพิเศษได้ตอบคำถาม เพื่อให้มีส่วนร่วมในการเรียนการสอน

การจัดกิจกรรมส่งเสริมความสามารถตามศักยภาพเป็นรายบุคคล พบว่า ทางโรงเรียน มีการวิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อย ของเด็กพิเศษครบทุกคน แต่ทางโรงเรียนไม่ได้จัดกิจกรรมใดที่เป็นไปเพื่อส่งเสริมจุดเด่น แก้ไขจุดด้อยของเด็กพิเศษ นอกจากนี้ผู้วิจัยยัง ได้ศึกษาเอกสารแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) พบว่า ยังไม่ได้มีการบันทึกข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเด็กพิเศษให้เป็นปัจจุบัน

ปฏิสัมพันธ์ระหว่างเด็กพิเศษกับครูผู้สอนปกติและเพื่อนร่วมชั้น ครูประจำชั้นและครูผู้สอนปกติกล่าวถึงเรื่องดังกล่าวว่า ในช่วงแรกที่โรงเรียนมีการจัดเรียนร่วมสำหรับเด็กพิเศษครูผู้สอนที่ไม่ได้ผ่านการอบรมจะมีปฏิกิริยาตอบเชิงลบอยู่บ้าง ทั้งนี้เนื่องจากครูรู้สึกอึดอัดและรู้สึกว่ามีภาระเพิ่มมากขึ้นเพราะหลายครั้งที่ครูสอนเด็กพิเศษไม่สามารถเข้าใจหรือทำตามได้ หรือไม่สามารถหยุดพฤติกรรมเด็กพิเศษที่แสดงออกมาเช่น การกรี๊ดร้อง การวิ่งออกจากห้องเรียน พอระยะหลังปฏิสัมพันธ์เริ่มดีขึ้นเมื่อครูเข้าใจมากขึ้น จากการอบรม จากการสอบถามจากครูการศึกษาพิเศษ จากการติดตามข่าวสารที่ปรากฏทางสื่อเป็นระยะๆ และครูผู้สอนเริ่มสังเกตเห็นว่าโดยภาพรวมเด็กพิเศษไม่หนีเรียน ไม่เกเร มีความตั้งใจในการทำงาน สั่งให้ทำอะไรก็ทำ แต่จะมีปัญหาในเรื่องของการทำงานซ้ำ มีปัญหาการสื่อสาร ขณะที่ปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมชั้นในช่วงแรกเพื่อนมักจะแกล้ง เนื่องจากเด็กพิเศษบางคนไม่มีทักษะในการป้องกันตัวเอง คีออคเตอร์ ไม่ถูกเพื่อนแกล้งแต่คีออคเตอร์ ربกวนเพื่อนๆ ขณะที่เรียน เพื่อนจึงเตะ หรือทำโทษแบบเจ็บๆ คิมยูชิน มีเพื่อนเพียง 1 คน ชอบตบศิรชะ เพราะไม่ทราบ

ว่าเป็นเด็กพิเศษ เนื่องจากไม่แตกต่างจากเด็กปกติมากนัก ต่อมาเมื่อถูกครูประจำชั้นลงโทษ พฤติกรรม จึงลดลง ตอกมันเมื่อโดนเพื่อนแกล้ง จะหันมาทำร้ายร่างกายตนเองโดยการฉีกเสื้อผ้า หรือเดินหนี อารมณ์หงุดหงิดทั้งวัน ตอกมันจึงมักจะถูกเพื่อนตีบ้าง เตะบ้าง แต่ในระยะหลัง ครูได้ให้ความรู้แก่ เพื่อนร่วมชั้นเพื่อสร้างความเข้าใจอาการและลักษณะพิเศษของตอกมันครูประจำชั้นของตอกมันเคย ผ่านการอบรมเกี่ยวกับเด็กพิเศษมาแล้ว จึงถือเป็นความ โชคดีของตอกมัน ที่มีครูมีความรู้ในเรื่องนี้ ตอกมัน จึงถูกเพื่อนรังแกน้อยลงตามลำดับ ขณะที่พิตาม มีวิธีการปกป้องตนเองโดยการโวยวาย และฟ้องให้ครูประจำชั้นลงโทษ ส่วนวอนยา จะร้องไห้และขีดข่วนตามร่างกายเมื่อถูกเพื่อนรบกวน หรือแกล้ง ตรงกันข้าม นายไฟ ที่ถูกเพื่อนแกล้งมาเป็นระยะ 2 ปีแล้ว เนื่องจากมีเพื่อนร่วมชั้นที่เกร จากกรที่ผู้วิจัย ได้มี โอกาสสนทนากับเด็กปกติเพื่อนร่วมชั้นเด็กพิเศษ ผู้วิจัยได้ข้อมูลเพิ่มเติมว่า เพื่อน ร่วมชั้นส่วนใหญ่ให้ความช่วยเหลือเด็กพิเศษทุกคนเป็นอย่างดี เช่น ให้อุ้มของ ช่วยสอนแบบฝึกหัด เป็นต้น อย่างไรก็ตามยังมีกลุ่มนักเรียนชายแกล้งอยู่บ้าง ตามลักษณะของเด็กในวัยนี้ มักจะชอบแกล้งเพื่อน และเห็นเป็นเรื่องสนุกตามประสาวัยรุ่น แต่โดยภาพรวมแล้วเพื่อนร่วมชั้นส่วนใหญ่ มีปฏิสัมพันธ์ กับเด็กพิเศษอยู่ในระดับดี เนื่องจากเกิดความสงสารอยากจะช่วยเหลือเด็กพิเศษและต้องการให้อยู่ ร่วมกันในสังคมได้

การเข้าร่วมกิจกรรมในโรงเรียนและชุมชนนั้น หัวหน้าฝ่ายกิจการนักเรียน ผู้ปกครอง ครูฝ่ายชุมชนสัมพันธ์เล่าให้ฟังว่า โรงเรียนเปิดโอกาสให้เด็กพิเศษได้เข้าร่วมกิจกรรมทุกกิจกรรมที่ โรงเรียนจัดขึ้น โดยไม่แบ่งแยก เช่น กีฬาสี เลือกลงสถานนักเรียน กิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารี เป็นต้น แต่จะมียกเว้นบางกิจกรรม เช่น การเข้าค่ายพักแรมลูกเสือ-เนตรนารี ทางโรงเรียนไม่มั่นใจว่าจะสามารถ ดูแลนักเรียนได้ดีหรือไม่ เนื่องจากต้องไปนอกโรงเรียน และต้องเดินทางไกลเกรงว่าเด็กพิเศษอาจจะ พลาดหลงได้ ขณะที่การร่วมกิจกรรมกับชุมชนมีปรากฏให้เห็นชัดเจน คือ เด็กพิเศษจะได้รับการส่งเสริม ในสิ่งที่เด็กถนัด เช่น หากมีความสามารถด้านการแสดง การร้อง การเต้น ก็จะส่งเสริมให้เข้าร่วม กิจกรรมของชุมชนโดยพาเด็กพิเศษร่วมกิจกรรมของชุมชน หากเป็นนักกรีฑา ก็จะส่งเสริมพาเข้าแข่งขัน อย่างไม่รู้ว่าการเข้าร่วมกิจกรรมของเด็กพิเศษ ก็จะต้องพิจารณาศักยภาพ ความสามารถ ของเด็ก และความสามารถในการดูแลเด็กพิเศษของทาง โรงเรียนเป็นสำคัญ หรือกิจกรรมทัศนศึกษา ก็จะนำ นักเรียนพิเศษที่พร้อมที่จะเดินทางไปได้ เช่น พิตามและตอกมัน เป็นต้น

การวัดและประเมินผล พบว่า มี 2 รูปแบบ คือ วัดตามสภาพจริงของเด็กพิเศษ และ วัดโดยใช้เกณฑ์ร่วมกับเด็กปกติแต่มีความยืดหยุ่น กล่าวคือ ในบางทักษะ ครูผู้สอนปกติจะตั้งเกณฑ์ การประเมินผลต่ำกว่าเกณฑ์ปกติ เพื่อให้สอดคล้องกับความสามารถของเด็กพิเศษ และใช้เกณฑ์ ตามสภาพจริง โดยพิจารณาความสามารถพิเศษของเด็กมาช่วยในการประเมิน เช่น การวาดภาพระบายสี แทนการเขียนหรืออ่าน เป็นต้น ขณะที่ครูการศึกษาพิเศษ กล่าวว่า หากเป็นการวัดและประเมินผลการเรียน

ในการสอนเสริมจะวัดตามที่ระบุไว้ในแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล โดยตั้งเกณฑ์การประเมินตามสภาพจริงของเด็กพิเศษ ให้สอดคล้องกับศักยภาพและพัฒนาการของเด็กพิเศษ หากเด็กพิเศษมีพัฒนาการในทางที่ดีขึ้นตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ในแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล ก็ถือว่าผ่าน ส่วนการประเมินโดยใช้เกณฑ์ปกติจะใช้ในกรณีที่บางทักษะที่เด็กพิเศษสามารถทำได้ ครูผู้สอนปกติจะใช้เกณฑ์ประเมินเช่นเดียวกับเพื่อนร่วมชั้นคนอื่น ๆ เนื่องจากการจัดการเรียนร่วมเด็กพิเศษต้องใช้เกณฑ์เดียวกันกับนักเรียนปกติได้ ขณะที่แพทย์ได้ให้ข้อสังเกตว่า การวัดและประเมินผลตามสภาพจริงของเด็กพิเศษจะดูพัฒนาการของเด็กพิเศษเป็นสำคัญ โดยแบ่งการประเมินนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่มคือ กลุ่มที่ปรับตัวได้ดี ซึ่งสามารถเข้าสู่กระบวนการประเมินได้เหมือนนักเรียนทั่วไปได้และกลุ่มที่ต้องใช้การประเมินพิเศษ จากการสนทนากับผู้บริหาร โรงเรียน ครูการศึกษาพิเศษ ครูผู้สอน พบว่าส่วนใหญ่โรงเรียนวัดและประเมินผลโดยแยกเกณฑ์ต่างหากจากนักเรียนปกติ แต่จะมีความยืดหยุ่นมากกว่า เป็นการประเมินตามสภาพของเด็กพิเศษ ทั้งนี้รวมถึงการลดเกณฑ์การประเมินตามจุดประสงค์ลงด้วย แต่ในบางวิชา เช่น วิชาศิลปะ ครูผู้สอนจะใช้เกณฑ์การประเมินการเรียนรู้เช่นเดียวกับนักเรียนปกติ ซึ่งเด็กพิเศษสามารถทำได้ดีกว่านักเรียนปกติ

ส่วนความหลากหลายและความสอดคล้องของการวัดและประเมินผลกับลักษณะการเรียนร่วม จากการสัมภาษณ์ครูการศึกษาพิเศษ พบว่า ครูผู้สอนปกติใช้ข้อสอบ การสังเกตพัฒนาการ และดูจากผลงาน การใช้แบบฝึกหัด การถามตอบ เป็นต้น เนื่องจากเด็กพิเศษบางคนมีความบกพร่องในด้านการอ่าน ซึ่งวิธีการต่าง ๆ เหล่านี้มีความยืดหยุ่นกับเด็กพิเศษอยู่มาก หากเด็กพิเศษไม่ผ่านจุดประสงค์ใด ครูผู้สอนปกติ จะรายงานให้ครูการศึกษาพิเศษทราบ ซึ่งครูการศึกษาพิเศษจะสอนเสริมในส่วนที่ยังบกพร่องอยู่

ปัจจัยส่งเสริมที่ทำให้เด็กพิเศษสามารถเรียนร่วมกับเด็กปกติได้

การเรียนร่วมอาจไม่ประสบความสำเร็จหากไม่ได้รับความร่วมมือจากหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ดังนั้นควรให้ข้อมูลที่จำเป็นแก่ทุกฝ่าย ตลอดจนการประชาสัมพันธ์ให้ทุกคนเข้าใจตรงกัน จะทำให้การดำเนินงานไปด้วยดีและประสบความสำเร็จในที่สุด พบว่าบุคลากรที่เกี่ยวข้องที่ควรได้รับความร่วมมือ ได้แก่ บุคคล ดังต่อไปนี้

ผู้บริหาร โรงเรียน เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญมากที่สุด เพราะหากผู้บริหาร โรงเรียน มีความรู้ความเข้าใจ มีทัศนคติที่ดีต่อเด็กพิเศษ เข้าใจในความไม่เท่าเทียมกันของมนุษย์ ว่าสามารถอยู่ร่วมกันในสังคมได้ท่ามกลางความแตกต่าง การให้ความเสมอภาคทางการศึกษาของภาครัฐ จะสามารถนำไปปฏิบัติจริงได้ ในทางตรงกันข้าม หากผู้บริหารมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อเด็กพิเศษ มองว่า

เป็นภาระ ไม่สามารถทำได้ จะนำมาซึ่งการปฏิเสธการจัดการเรียนร่วมสำหรับเด็กพิเศษเช่นเดียวกัน ผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้ริเริ่มการนำนโยบายการจัดการเรียนร่วมมาใช้กับโรงเรียน โดยมองว่าเป็นการให้โอกาสแก่เด็กพิเศษ นอกจากนี้ผู้บริหารยังให้ความสำคัญในการจัดส่งครูผู้สอน เข้าอบรมให้มีความรู้ในเรื่องของการจัดการเรียนร่วมสำหรับเด็กพิเศษในโรงเรียนปกติ ที่ผ่านมาได้ ส่งเฉพาะคณะกรรมการโครงการเรียนร่วม และครูประจำชั้นเพียง 2 คน เข้าอบรม ณ ศูนย์การศึกษา พิเศษสงขลา เขตพื้นที่การศึกษา 3, มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา หรือจากหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง แต่จากการสังเกตและสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการเรียนร่วมจากผู้บริหาร จากครูหลายๆ คน ในโรงเรียน ทำให้ทราบเพิ่มเติมว่าผู้บริหารคนอื่นๆ ไม่เห็นด้วยกับโครงการเรียนร่วม ประกอบกับ ไม่เข้าใจถึงลักษณะและความต้องการของเด็กพิเศษจึงถือเป็นหน้าที่ของครูการศึกษาพิเศษ ครูผู้สอน ปกติหลายคนไม่พอใจกับนโยบายของผู้บริหารมาก แต่อยู่ในฐานะผู้ได้บังคับบัญชาจึงต้องปฏิบัติตาม กันไป ขณะที่ครูผู้สอนหลายคนมีความคิดเห็นตรงกันว่า หากจะนำมาปฏิบัติก็ควรมีระบบมากกว่านี้ ไม่ใช่รับมาแล้วก็ไม่จริงจังในการปฏิบัติ ไม่ทำความเข้าใจที่ถูกต้องกับครูและบุคลากร ทำให้ครูไม่จริงจังในการให้ความร่วมมือ

ครูผู้สอน จากการศึกษา พบว่า ขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนร่วม สำหรับเด็กพิเศษเนื่องมาจากโรงเรียนไม่ เตรียมความพร้อมแก่ครูผู้สอน ไม่ได้จัดการอบรม ให้ความรู้ เกี่ยวกับวิธีปฏิบัติและวิธีสอนต่อเด็กพิเศษ ก่อนเริ่มโครงการ มีเพียงให้ครูเรียนรู้กันเอง

ผู้ปกครอง จากการศึกษา พบว่า ผู้ปกครองขาดการติดต่อประสานกับทางโรงเรียน เข้ามีส่วนร่วมในการเรียนร่วมน้อยมาก จะเห็นได้ว่าผู้ปกครองเริ่มมีบทบาทมากขึ้นกว่าแต่ก่อน โดยเฉพาะ ผู้ปกครองที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมสูง มีบทบาทสำคัญในการผลักดันให้บุตรของตนได้รับการศึกษา แต่อาจพบกับอุปสรรคหลายประการ หลายคนส่งบุตรของตนเข้ารับการศึกษาพิเศษในโรงเรียน เอกชน เนื่องจากโรงเรียนของภาครัฐไม่สามารถสนองความต้องการของผู้ปกครองได้ การเรียนร่วม จะประสบความสำเร็จได้ดี ควรได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง และผู้ปกครองควรมีทัศนคติ ที่ดีต่อการเรียนร่วมดังคำให้สัมภาษณ์ของ ผู้บริหาร ครูผู้สอนในโรงเรียน ดังนี้

“คือ เป็นการให้โอกาสเด็ก ได้บุญด้วย หากไม่เปิด แล้วเด็กเหล่านี้จะ ไปเรียนที่ไหน ใครก็ตามหากไม่มีญาติ ลูก หลาน เป็นเด็กพิเศษ ก็ไม่รู้สึกอะไร ไม่เข้าใจ”

(ฟาชียะห์, 2551: สัมภาษณ์)

“ตรงนี้เป็นเรื่องที่น่าคิดและน่ากลัวมากเพราะว่าถ้าพ่อแม่ไม่ยอมรับ เพราะว่าคนที่รับรองเรื่องนี้ได้ คือ แพทย์ และจะมีวิทยากรอะไรต่างๆ แล้วแต่ แต่ที่สำคัญ คือ แพทย์ที่จะบอกว่าเด็กคนนี้เป็นออหรือไม่เป็น ออแล้วผู้ปกครองไม่ค่อยยอมรับในเหล่านี้ แต่จริงๆ ถ้ารับมันก็ไม่เป็นป้ายแดง ป้ายเขียว ป้ายอะไรต่างๆ ถ้ารับก็สักพัก จะมีหน่วยงาน ที่อุดหนุนหน่วยงานที่สนับสนุนอะไรเอะอะ แต่ถ้าไม่รับเราก็จัด ให้เขาไม่ได้จะเอาเป็นพิเศษยังไร อย่างๆ ที่เคยไปที่ ญ.ว. ต้องไปคุย กับผู้บริหารว่าเด็กเหล่านี้เป็น อันนี้ๆ ยังงี้ ต้องไปบอกไปคุยให้เขาฟัง ว่ายังงี้ การงานพื้นฐานอาชีพเขาอาจจะเรียน ไม่ได้ แต่เขาจะเด่นในเรื่องคอมฯ ถ้าเรารู้ตรงนี้ เราจะส่งเสริมเขาถูกทาง”

(ฟาซียะห์, 2551: สัมภาษณ์)

“ผู้ปกครองบางคนไม่ยอมรับว่าลูกเป็นออ เด็กพวกนี้ ทาง โรงเรียนจะไม่สนใจ ไม่แะจะต้อง เด็กที่จะมาเรียนที่นี่ จะต้องได้รับใบรับรอง ความพิการจากแพทย์ก่อน จึงจะรับเข้าดูแล”

(ออ, 2551: สัมภาษณ์)

“มารู้ว่าลูกเป็นเด็กพิเศษ ประมาณ อายุ 2 ขวบ ก็ทำใจยอมรับ และดูแลรักษาเป็นอย่างดี ต่อมามีพัฒนาการที่ดีขึ้นตามลำดับ เป็นผลมาจากการเอาใจใส่จากครอบครัว”

(เอมมา, 2551: สัมภาษณ์)

คำพูดข้างต้น สะท้อนให้เห็นว่า การยอมรับความจริงในความเป็นเด็กพิเศษของผู้ปกครอง ผู้บริหาร โรงเรียนรับนโยบายจากภาครัฐมาปฏิบัติจริง มีการร่วมมือกันระหว่างโรงเรียน ผู้ปกครอง ล้วนแล้วแต่เป็นปัจจัยส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการที่ใกล้เคียงเด็กปกติมากขึ้น และช่วยกันแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น จะทำให้เด็กอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมอย่างมีความสุขมากขึ้น

ครูการศึกษาพิเศษ เป็นปัจจัยที่สำคัญเช่นเดียวกัน เพราะครูการศึกษาพิเศษเป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเด็กพิเศษ มีหน้าที่ในการดูแลเด็กพิเศษ และจัดการเรียนการสอนและการวัดผลสำหรับเด็กพิเศษในโรงเรียนปกติ จากการศึกษา พบว่ามีครูการศึกษาพิเศษ 1 คน ไม่สามารถดูแลเด็กพิเศษได้อย่างสมบูรณ์ทั้งหมด ทำให้บทบาทของครูการศึกษาพิเศษในการจัดการเรียนร่วม

ผู้วิจัยมีความสนิทสนมเป็นการส่วนตัวกับครูการศึกษาพิเศษ เลยได้ข้อมูลเพิ่มเติมว่า ครูบางคนไม่ให้ความร่วมมือและครูหลายคนไม่เห็นด้วย มีเพียงผู้บริหารและตัวครูการศึกษาพิเศษที่เห็นด้วยกับโครงการเรียนร่วม ขณะเดียวกันผู้วิจัย ก็พบว่า ครูการศึกษาพิเศษ มีความคิดเห็นที่ไม่ตรงกับ ผู้ปกครอง ครูผู้สอนปกติ ทำให้วิธีการจัดการเรียนร่วมครูการศึกษาดำเนินการ โดยลำพัง

เพื่อนร่วมชั้นเรียน มีส่วนในการเรียนรู้และการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมของเด็กพิเศษ เป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดเด็กพิเศษ และมีส่วนสำคัญในการทำให้เด็กพิเศษมีพัฒนาการในหลายๆ ด้าน โดยเฉพาะทักษะทางสังคม จากการศึกษา พบว่า ทางโรงเรียนไม่มีการเตรียมความพร้อมแก่นักเรียนเพื่อชี้แจงสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติต่อเด็กพิเศษในโรงเรียน และจากการสังเกตและพูดคุยกับเพื่อนร่วมชั้นเพิ่มเติม พบว่า ยังมีนักเรียนบางกลุ่ม แกล้งเด็กพิเศษอยู่ แต่เมื่อได้รับการคัดเตือนพฤติกรรมก็ลดลงบ้าง ในปัจจุบันการแกล้งจึงมีน้อยตามลำดับ ส่วนพฤติกรรมของเด็กปกติในด้านที่ไม่ดี เช่น การพูดจาหยาบคาย การแกล้ง การหยอกล้อที่รุนแรง ที่แสดงออกต่อเด็กพิเศษนั้น เด็กปกติเล่าให้ฟังว่า ไม่มีเจตนาที่จะแกล้งให้ได้รับความบาดเจ็บ หรือก่อให้เกิดความรุนแรง แต่เนื่องจากไม่เข้าใจถึงลักษณะอาการของเด็กพิเศษ แต่ต้องการเล่น หยอกล้อเด็กพิเศษเหมือนที่แสดงกับเด็กปกติทั่วไป เพราะคิดว่าเด็กพิเศษ คือ เพื่อนคนหนึ่ง เมื่อเด็กพิเศษมีปฏิกิริยาโต้กลับ เช่น หัวเราะ ทำพฤติกรรมเช่นเดียวกับเด็กปกติ หรือไปฟ้องครู เด็กปกติจะเข้าใจว่า เด็กพิเศษรู้สึกสนุกด้วย ที่เป็นเช่นนั้น

เด็กพิเศษ มีทั้งหมดจำนวน 6 คน เด็กแต่ละคน สามารถดูแลตนเองในเรื่องกิจวัตรประจำวันได้ มีความบกพร่องน้อย สามารถเรียนร่วมได้ มีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นได้ในระดับหนึ่ง จึงเป็นปัจจัยที่ส่งเสริมให้ง่ายต่อการจัดการเรียนร่วม

แพทย์ คือ ผู้ที่ช่วยวินิจฉัย เด็กพิเศษ ให้คำแนะนำในการเลี้ยงดูแก่ผู้ปกครอง การส่งต่อเชื่อมโยงกับจิตแพทย์ นักจิตวิทยา หรือส่งต่อไปรับบริการทางพัฒนาการ หรือทางสุขภาพจิตเด็กจากการพูดคุย พบว่า แพทย์ยังไม่ได้เข้ามาช่วยเหลือดูแลเด็กพิเศษ เนื่องจากทางโรงเรียนไม่ได้ติดต่อประสานงานกับแพทย์ มีเพียงแนะนำให้ผู้ปกครองพานักเรียนไปพบแพทย์ด้วยตนเอง

ครูแนะแนว เป็นบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับเด็กพิเศษ กล่าวคือ มีส่วนในการวางแผนการศึกษา และดำเนินงานการศึกษาของเด็กพิเศษ จากการศึกษาพบว่า ครูแนะแนวไม่ได้มีส่วนร่วมในเรื่องใดๆ ที่เกี่ยวกับการเรียนร่วมเลย ทางโรงเรียนไม่ได้แจ้งเรื่องใดๆ ให้ทราบ เรียนรู้จากการสังเกตและเป็นหน้าที่ผู้สอนทั่วไป

กล่าวโดยสรุปในการจัดการเรียนร่วม ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องช่วยกันผลักดันและดำเนินการให้สอดคล้องร้อยรัดกันอย่างเป็นระบบ อีกทั้งทุกฝ่ายต้องมีความตระหนักในการที่ให้การดูแลช่วยเหลือเด็กพิเศษเหล่านี้ การดำเนินการจัดการเรียนร่วมจึงจะประสบความสำเร็จ

ปัจจัยส่งเสริม ด้านสื่อ อุปกรณ์

การอบรม การสนับสนุนด้านสื่อหรืออุปกรณ์อื่นใด ทางโรงเรียนมีน้อยมาก เด็กพิเศษ จะได้ใช้สื่อเฉพาะในห้องเรียนสอนเสริมเท่านั้น ทางโรงเรียนยังไม่ได้ส่งเสริมครูให้รู้วิธีการผลิต สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ ขึ้นมาใช้เอง และไม่ได้จัดสรรงบประมาณในการจัดซื้อสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ในเรื่องดังกล่าว สื่อต่างๆ ที่ขอไปยังศูนย์การศึกษาพิเศษซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐได้มาอย่างล่าช้า เช่น ขอใช้ในปีการศึกษา 2551 แต่ได้สื่อ อุปกรณ์ มาใช้ในปีการศึกษา 2552 ทำให้การพัฒนาเด็กพิเศษ ทำได้ไม่เต็มที่

ปัจจัยส่งเสริม ด้านสถานที่

การจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ จากการศึกษาที่ได้เดินสำรวจดูทุกๆ ห้องเรียน และห้องเรียนที่มีเด็กเรียนร่วม ปรากฏว่า สภาพห้องเรียนเป็นห้องเรียนปกติของโรงเรียน ไม่มีการปรับ สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก ทั้งนี้เพราะโรงเรียน ไม่ได้แยกให้เด็กพิเศษเรียนห้องเรียน เฉพาะ แต่จัดให้เด็กพิเศษเรียนร่วมในชั้นเรียนเดียวกับเด็กปกติ เพื่อให้เด็กสามารถเข้ากับสังคมได้ดี ครูการศึกษาพิเศษบอกกับผู้วิจัยว่า การที่โรงเรียนไม่ได้ขอความร่วมมือให้ครูประจำชั้น ช่วยปรับสภาพ สภาพแวดล้อมในชั้นเรียนร่วม เพราะต้องการให้เด็กพิเศษอยู่กับสภาพแวดล้อมเช่นเดียวกับเด็กปกติจะได้ เกิดการเรียนรู้เช่นเดียวกับเด็กปกติ ไม่ต้องการแยกเด็กพิเศษออกมาให้ดูแตกต่าง ประกอบกับห้องเรียน มีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ อากาศถ่ายเทสะดวก ห้องเรียนสะอาด มีการจัดเก็บอุปกรณ์ ต่างๆ ที่เป็นระเบียบ ไม่กีดขวางเด็กพิเศษ จัดเก้าอี้นั่งเรียนแบบหน้ากระดานที่เอื้อต่อการเคลื่อนไหว จึงไม่ต้องเตรียมความพร้อมในเรื่องดังกล่าว

เกี่ยวกับการบริหารอาคาร สถานที่ การจัดสิ่งอำนวยความสะดวกในการเรียนร่วม ผู้วิจัยได้เข้าสัมภาษณ์ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายอาคารสถานที่ ได้คำตอบเพิ่มเติมว่า ไม่ต้องปรับสภาพแวดล้อม ใดๆ เนื่องจากมีสภาพแวดล้อมทางด้านกายภาพที่เอื้อต่อการเรียนรู้ร่วมอยู่แล้ว ประกอบกับเด็กพิเศษ ที่เข้าเรียนร่วมแต่ละคน สามารถดูแลตนเองในเรื่องกิจวัตรประจำวันได้ เช่น สามารถใช้ห้องน้ำร่วมกับเด็กปกติ รับประทานอาหารร่วมกับเด็กปกติได้ ซึ่งสอดคล้องกับครูการศึกษาพิเศษ ที่กล่าวว่าไม่ ต้องการแยกเด็กพิเศษออกจากสิ่งแวดล้อมเด็กปกติ ต้องการให้เด็กพิเศษได้เรียนรู้สิ่งแวดล้อมเช่นเดียวกับเด็กปกติ

ปัจจัย ส่งเสริม การเรียนร่วมสำหรับเด็กพิเศษ ด้านการบริหารจัดการ

การจัดการด้านนโยบาย พบว่า โรงเรียนไม่ได้กำหนดเป็นนโยบายการเรียนร่วมหรือกำหนดไว้ในคู่มือครู เพียงแต่รับนโยบายการจัดการเรียนร่วม จากกระทรวงศึกษาธิการ ที่มีนโยบายว่า “บุคคลพิการทุกคนที่อยากเรียนต้องได้เรียน” ซึ่งเด็กพิเศษเป็นบุคคลพิการประเภทหนึ่งที่ระบุไว้ในระเบียบ การรับว่าเป็นเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ โรงเรียนได้รับเด็กกลุ่มนี้เข้ามาเรียนร่วมกับเด็กปกติ โดยทางโรงเรียนได้เขียนเป็นโครงการเรียนร่วมไว้ในแผนปฏิบัติงานประจำปีของโรงเรียน มีครูการศึกษาพิเศษเป็นผู้รับผิดชอบโครงการ ใช้หลักสูตรเดียวกับเด็กปกติ มีวัตถุประสงค์ในการจัดการเรียนร่วม เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของเด็กพิเศษให้เกิดการเรียนรู้ที่ดีขึ้น สามารถปรับตัวเข้ากับสังคมได้ดีเพื่อให้เด็กพิเศษได้ทักษะทางสังคม เน้นวิชาการเป็นรอง ผู้บริหารกล่าวว่าทางโรงเรียนไม่ได้คาดหวังว่าเด็กจะต้องเก่ง แต่ต้องการช่วยพัฒนาเด็กพิเศษให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข โรงเรียนได้เริ่มเปิดเรียนร่วมตั้งแต่ พ.ศ.2545 มีการประสานงานร่วมกับองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา เช่น ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตพื้นที่การศึกษา 3 จังหวัดสงขลา ผู้วิจัยยังได้ข้อสังเกตว่า โรงเรียนมัธยมศึกษาทุกโรงเรียนในจังหวัดสงขลา จะไม่รับนโยบายในการจัดการเรียนร่วมสำหรับเด็กพิเศษมาปฏิบัติเหมือนๆ กันทุกโรงเรียน

การคัดกรองเด็กพิเศษเข้ามาเรียนร่วมในโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนกล่าวว่า โรงเรียนใช้วิธีการทดสอบ โดยครูการศึกษาพิเศษ หากเด็กพิเศษผ่านการทดสอบทางโรงเรียนก็จะรับเข้าเรียนร่วมนอกจากนี้เด็กพิเศษทุกคนที่เข้าเรียนร่วมจะต้องได้รับคำวินิจฉัยจากแพทย์ว่าเป็นเด็กพิเศษ ทางโรงเรียนจึงจะรับเข้าเรียนร่วม นอกจากนี้ โรงเรียนมีการสอบถามผู้ปกครองของนักเรียน เกี่ยวกับข้อมูลของเด็กเพิ่มเติม ทำให้โรงเรียนทราบจุดเด่นและจุดด้อยของเด็กมากขึ้น เพื่อนำมาประกอบการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) รวมทั้งเริ่มเขียนประวัติข้อมูลใหม่ของเด็กพิเศษต่อไป ซึ่งจะทำให้โรงเรียนสามารถจัดกิจกรรมได้สอดคล้องกับความถนัดและพัฒนาการของเด็กพิเศษได้ตรงตามศักยภาพของนักเรียน ผู้ปกครองของน้องตอกมันเล่าให้ผู้วิจัยฟังเกี่ยวกับประเด็นดังกล่าวนี้ว่า ตอนแรกไม่ทราบเลยว่าน้องตอกมันเป็นเด็กพิเศษ มาทราบตอนน้องอายุ 2 ขวบครึ่ง น้องพูดไม่เป็นภาษา ไม่พูด หากจะเอาอะไร ก็จะงูมมือแม่ไปเอาสิ่งนั้นๆ ก็ไม่ทราบว่าน้องเป็นอะไร ก็คิดว่าน้องมีความผิดปกติ ก็เลยพาไปให้แพทย์ที่ มอ. แพทย์วินิจฉัยว่าน้องเป็นเด็กพิเศษ มีความบกพร่องทางการสื่อสารเลยพาไปฝึกพูดที่โรงพยาบาล มอ. และมีปัญหาเรื่องการเรียนรู้ซ้ำ ผู้ปกครองจึงให้น้องตอกมันเข้าเรียนในโรงเรียนอนุบาลสงขลาและระหว่างนั้นก็พยายามสอบถามว่าโรงเรียนใดบ้างมีการจัดการเรียนร่วมในระดับมัธยมศึกษาบ้าง เมื่อเรียนจบระดับประถมศึกษาแล้ว ผู้ปกครองจึงนำน้องตอกมันมาสมัครเข้าเรียนต่อที่โรงเรียนมัธยมศึกษาที่เปิดเรียนร่วม ทางโรงเรียนก็รับน้องตอกมันอย่างไม่มีเงื่อนไข เพราะน้องตอกมันผ่านการทดสอบจากครูการศึกษาพิเศษ มีความบกพร่องน้อยสามารถดูแล

ตัวเองในเรื่องกิจวัตรประจำวันได้

ในการคัดกรองเด็กพิเศษเพื่อเข้าเรียนร่วมนี้ แพทย์จิตเวช ได้ให้มุมมองว่า เกณฑ์โดยทั่วไป คือ เด็กต้องสามารถเรียนในห้องเรียนได้ ไม่สร้างพฤติกรรมที่เคืองคนอื่น เช่น กรีดร้องหรือทำร้ายตนเองหรือผู้อื่น เด็กควรช่วยตนเองในเรื่องกิจวัตรประจำวันได้ เช่น ไปเข้าห้องน้ำ รับประทานอาหารได้ ในทางการแพทย์เด็กที่จะเรียนร่วมได้ต้องมีระดับสติปัญญาที่ปกติ สอดคล้องกับครูการศึกษาพิเศษมีความเห็นว่า การคัดกรองรับเด็กพิเศษเข้าเรียนร่วม จะต้องดูความพร้อมในด้านทักษะการสื่อสาร ความเข้าใจ สามารถแจ้งความต้องการของตนเอง มีทักษะในการอยู่นิ่งและต้องมีทักษะการช่วยเหลือกิจวัตรประจำวันเบื้องต้นได้ และผ่านการทดสอบที่โรงเรียนจัดทำขึ้นเอง นอกจากนี้ยังต้องสัมภาษณ์ผู้ปกครอง ตัวนักเรียนเอง แล้วยังต้องใช้ข้อมูลจากโรงเรียนเดิม เพื่อประกอบการรับเด็กพิเศษ

ด้านการเตรียมบุคลากร พบว่า โรงเรียนเตรียมความพร้อมแก่ ครูผู้สอนปกติ บุคลากรอื่นๆ ในโรงเรียน ดำเนินการโดยส่งครูเข้าร่วมอบรมเกี่ยวกับเด็กพิเศษ เฉพาะครูประจำชั้น ที่มีเด็กพิเศษอยู่ในความรับผิดชอบเข้าอบรมแต่จากการพูดคุยผู้วิจัยทราบข้อมูลเพิ่มเติมว่า ครูประจำชั้นไม่ได้เข้าอบรมทุกคน ส่วนครูผู้สอนปกติอื่นๆ ทางโรงเรียนไม่ได้จัดอบรม ประชุม สัมมนาเพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนร่วมแต่อย่างใด อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ทางโรงเรียนจะได้เตรียมในเรื่องดังกล่าว แต่หากมีการขอความร่วมมือในการเข้าอบรมจากหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนร่วม ทางโรงเรียนจะจัดส่งเข้าร่วมอบรมทุกครั้ง

การเตรียมนักเรียนทั่วไป ผู้วิจัยได้เข้าพูดคุย กับนักเรียนทั่วไปและเพื่อนร่วมชั้นเรียนต่างเล่าให้ฟังว่า ทางโรงเรียนไม่ได้ประชุม อบรม หรือให้ความรู้เพิ่มเติม แก่เด็กปกติทั่วไป ให้ได้ทราบเกี่ยวกับเด็กพิเศษ หรือการจัดการเรียนร่วมแต่อย่างใด นักเรียนเรียนรู้จากการสังเกต การบอกต่อ การสอบถาม ทราบแค่เพียงว่าเป็นเด็กพิเศษ เป็นเด็กไม่ปกติ ดูน่าสงสาร ตลกบ้างบางครั้ง นอกนั้นก็ไม่ได้รับทราบ ผู้วิจัยเก็บความสงสัยนี้ไปสอบถามครูการศึกษาพิเศษ เลยทราบว่า ทางโรงเรียนไม่มีการเตรียมความพร้อมให้นักเรียนเนื่องจาก ผู้บริหารหลายฝ่ายไม่ให้ความสำคัญ ไม่เห็นด้วยกับโครงการเรียนร่วมตั้งแต่ต้น แต่เป็นความตั้งใจของผู้บริหารโรงเรียน ในส่วนของเด็กพิเศษครูการศึกษาพิเศษดำเนินการโดย เข้าไปแจ้งให้เด็กปกติทราบเฉพาะห้องเรียนที่มีเด็กพิเศษเรียนร่วม แจ้งให้รับทราบขอความช่วยเหลือในเรื่องการเรียน การดูแลเพื่อน และขอความร่วมมือจากครูประจำชั้นให้ดูแลเด็กพิเศษอีกครั้ง ในขณะที่เด็กปกติอื่นๆ ทางโรงเรียนไม่ได้ดำเนินการแจ้งให้ทราบแต่อย่างใด

ด้านการประชาสัมพันธ์ของโรงเรียน มีการประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครอง เด็กปกติ ครูผู้สอนปกติ บุคลากรที่เกี่ยวข้อง คนในชุมชน ทราบน้อยมาก มีเพียงดำเนินการจัดนิทรรศการบ้าง ในโอกาสวันสำคัญของโรงเรียน แจ้งให้ผู้ปกครองทราบอย่างไม่เป็นทางการในวันประชุมผู้ปกครอง ส่วนบุคคลในชุมชน นั้นทางโรงเรียนไม่ได้ให้ความรู้ใดๆ เป็นเพียงเล่าปากต่อปาก การสอบถาม ทำ

ให้ผู้ปกครองของเด็กพิเศษและเด็กปกติ ขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนร่วม ที่ชัดเจน เป็นเหตุทำให้ไม่ได้รับความร่วมมือจากชุมชน ผู้ปกครองและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ด้านการนิเทศ ติดตามผล ประเมินผล ครูออเล่าให้ฟังว่า การจัดกิจกรรมการเรียน การสอนของครูผู้สอนปกติที่สอนเด็กพิเศษนั้น ผู้บริหารไม่ได้นิเทศ ติดตาม ประเมินผลแต่อย่างใด ไม่มีการรายงานผลในการจัดการศึกษาให้ครูประจำชั้นทราบ ถึงสิ่งที่ควรปรับปรุง จะมีเฉพาะการนิเทศ และติดตามผลจากศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตพื้นที่การศึกษา 3 จังหวัดสงขลา เป็นลักษณะการประเมิน คุณภาพการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียน ในฐานะโรงเรียนแกนนำ โดยครูการศึกษาพิเศษเป็นผู้เข้า รับการนิเทศดังกล่าว

การจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) พบว่ามีข้อมูลของการจัดการศึกษา สำหรับเด็กพิเศษทุกคน แต่ไม่เป็นปัจจุบัน ทางโรงเรียนมีการจัดตั้งคณะกรรมการ โครงการเรียนร่วม แต่คณะกรรมการ ไม่ได้มีส่วนในการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) นอกจากนี้ผู้วิจัย ได้สัมภาษณ์ผู้บริหาร พบว่า แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) ของเด็กพิเศษเป็นหน้าที่ของ ครูการศึกษาพิเศษเป็นผู้จัดทำแต่เพียงผู้เดียว ซึ่งสอดคล้องกับการสัมภาษณ์ครูการศึกษาพิเศษ ที่กล่าวว่า คณะกรรมการ ไม่ได้มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) อย่างไรก็ตามการทำ แผนการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) จะต้องให้สอดคล้องกับความต้องการของเด็กพิเศษ และคำนึงถึง ความสามารถเฉพาะตัวของเด็กเป็นสำคัญ เช่น หากเด็กมีความสามารถในด้านกีฬา แผนการจัดการ ศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) จะต้องระบุให้สอดคล้องกับความต้องการและความสามารถ ของเด็กพิเศษ ดังกล่าว โดยจัดกิจกรรมเสริมด้านกีฬา เช่น จัดเข้าร่วมแข่งขันกีฬาระดับจังหวัด ระดับเขต เป็นต้น ขณะเดียวกันจากการได้พูดคุยกับครูการศึกษาพิเศษ ได้ทราบข้อมูลเพิ่มเติมว่าทางโรงเรียนไม่ได้เชิญ บุคคลที่เกี่ยวข้องในการจัดการเรียนร่วม อาทิ ผู้อำนวยการ ครูประจำชั้น ผู้ปกครอง แพทย์ ผู้ช่วย ผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ เข้าร่วมจัดทำแผนการจัดการศึกษา สอดคล้องกับผู้ปกครองที่กล่าวว่า ทาง โรงเรียนไม่ได้เชิญผู้ปกครองเข้าร่วมจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) และผู้ปกครองบางราย ก็ไม่เคยรู้จักแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) มาก่อน ขณะที่ผู้ปกครอง มีความเห็นว่าครูการศึกษา พิเศษไม่ควรทำเองคนเดียวเพราะอาจจะทำได้ไม่สอดคล้องกับความต้องการ ความบกพร่องของเด็ก พิเศษ และคนที่บุคคลที่เกี่ยวข้องหลายๆ ฝ่ายมาร่วมกันจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล จะได้ทราบ จุดเด่นจุดด้อย ได้วัดผลและประเมินผล ได้อย่างถูกต้อง ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของครูประจำชั้น ที่กล่าวว่า การจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) ควรได้รับความร่วมมือจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง ร่วมกันจัดทำ จะได้ประเมินเด็กพิเศษตรงตามศักยภาพ และจัดการเรียนร่วมให้เหมาะสมกับเด็ก จากการ ได้พูดคุยกับครูผู้สอนปกติทำให้ทราบว่า ยังไม่ได้มีการนำแผนการจัดการสอนเฉพาะบุคคล (IIP) มาใช้ ในทุกรายวิชาที่สอน เนื่องจากครูไม่มีความรู้ความเข้าใจ จึงจำเป็นต้องใช้แผนปกติสอนตลอดระยะเวลา

ที่มีเด็กพิเศษเรียนร่วม ครูผู้สอน ไม่ได้ประสานงานกับคณะกรรมการโครงการเรียนร่วม แต่อย่างไร ทำให้การเรียนการสอนในปัจจุบันเป็นไปเพื่อเด็กปกติเพียงอย่างเดียว

การให้ความหมายในเรื่องแผน IEP, IPP มีผู้ให้ความหมายหลายๆ ด้านดังคำสัมภาษณ์
ดังนี้

“อ ทำคนเดียว และนำไปให้ผู้ปกครองเซ็นรับทราบ หากจะให้แก้ไข
ในส่วนใด ก็จะนำกลับมาปรับปรุง ไม่ได้ให้ผู้ปกครองทำด้วย ตรงนี้
พยายามที่จะแก้ไขอยู่”

(ออ, 2552: สัมภาษณ์)

“เห็นออรับผิดชอบอยู่ รู้จักแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล IEP เนี่ย
เคยเข้าร่วมอบรม แต่ยังไม่ได้ร่วมกันทำแผนดังกล่าว”

(มีดี, 2552: สัมภาษณ์)

“ไม่รู้จักแผนการจัดการศึกษา อย่างที่ครูพูดเลย ทางโรงเรียนเคยให้เขียน
เอกสาร อย่างเดียว หากทางโรงเรียนได้เชิญให้เขียนแผน ก็ดีมากคะ”

(นารู โตะ, 2552: สัมภาษณ์)

“เค้าเขียนลักษณะความเป็นเด็กพิเศษ ไม่ตรงกับความเป็นจริง ไม่กล้า
แจ้งทางโรงเรียน ไม่อยากมากเรื่อง ซึ่งตรงนี้ก็เป็นแพทย์ด้านกุมารอยู่”

(เอมม่า, 2552: สัมภาษณ์)

“ผมรู้จักแผน IPP และ IEP นะ ผมเนี่ยทางโรงเรียนจะส่งไปอบรม ทุกปี
ในฐานะเป็นครูประจำชั้นเด็กพิเศษ แต่ผมไม่เคยได้จัดทำแผนดังกล่าว”

(สุชา, 2551: สัมภาษณ์)

“พี่ไม่รู้จัก แผน ที่น้องพูด และทางโรงเรียนก็ไม่เคยเชิญ หรือบอก
อะไรพี่ พี่ก็มารับช่วงต่อจากครูเปรมนะ”

(มานี, 2552: สัมภาษณ์)

“ไม่เคยได้ทำเลย แผน IIP IEP ไม่รู้จัก ไม่เคยเข้าร่วมอบรมเกี่ยวกับ
แผนการจัดศึกษามาก่อน”

(เอา, 2552: สัมภาษณ์)

จากคำสัมภาษณ์ข้างต้น สะท้อนให้เห็นว่า ครูผู้สอน ผู้บริหาร คณะกรรมการโครงการ
เรียนร่วม ผู้ปกครอง ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล
(IEP) และยังไม่ได้ร่วมกันจัดทำแผนดังกล่าว ครูผู้สอนจึงต้องใช้แผนการสอนปกติ สอนในชั้นเรียนร่วม
ทั้งนี้มิสาเหตุมาจากโรงเรียนไม่ได้เตรียมความพร้อมในเรื่องของการให้ความรู้ การส่งเข้าอบรม ประชุม
สัมมนา ให้ครู-บุคลากร มีความรู้เพิ่มเติม ในเรื่องการจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) ทำให้
การจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคลเป็นหน้าที่ของครูการศึกษาพิเศษเพียงคนเดียว

ปัญหา อุปสรรค

ในปัจจุบันแม้ว่าเด็กพิเศษจะได้รับ โอกาสและ ได้รับการสนับสนุนให้เข้าเรียนร่วม
กับเด็กปกติในโรงเรียนก็ตาม แต่รูปแบบการศึกษาส่วนใหญ่มุ่งจัดให้เด็กปกติมากกว่า ไม่มีรูปแบบ
วิธีการสอนที่เหมาะสมสำหรับเด็กพิเศษเท่าที่ควร จึงทำให้เด็กพิเศษไม่ได้รับการพัฒนาเต็มศักยภาพ
ที่มี ประกอบกับบุคลากรที่เกี่ยวข้องมีทัศนคติที่ไม่ค่อยเป็นมิตรหรือยังไม่เห็นความสำคัญโดยมอง
ว่าเด็กพิเศษทำให้เพิ่มภาระความรับผิดชอบมากยิ่งขึ้น ทำให้การจัดการเรียนร่วมในโรงเรียนมัธยมศึกษา
ยังไม่ประสบความสำเร็จตามที่คาดหวังไว้ จากการศึกษาแบบฝังตัวในสนามเป็นครูผู้สอนในโรงเรียน
มัธยมศึกษาแห่งนี้ ทำให้ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคในการจัดการเรียนร่วมสำหรับเด็กพิเศษกับ
เด็กปกติในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสงขลา สามารถสรุปได้ 4 ประการ ดังนี้

1. ปัญหาด้านบุคลากร

ครูประจำชั้นที่มีเด็กพิเศษในชั้นเรียน ไม่จัดทำข้อมูลเด็กเป็นรายบุคคล จึงไม่
ทราบสภาพพื้นฐานของเด็กพิเศษและความต้องการพิเศษในด้านต่างๆ อย่างแท้จริง และยังไม่ได้รับ
การส่งเสริมให้เข้ารับการอบรมอย่างจริงจังจึงทำให้ขาดการดูแลเด็กพิเศษในทางที่ถูกต้อง ไม่ได้มีส่วนร่วม
ในการเขียนแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) และแผนการสอนเฉพาะบุคคล (IIP)

ครูผู้สอนปกติ ขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเด็กพิเศษ ครูผู้สอนไม่ได้จบการศึกษา
พิเศษมาโดยตรง หรือผ่านการอบรมทางการศึกษาพิเศษแต่อย่างใด จึงทำให้เกิดปัญหา ขาดความรู้
ขาดประสบการณ์ ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ไม่มีความรู้ในการจัดทำ สื่อ อุปกรณ์การเรียน
การสอนไว้ใช้ให้เหมาะสมกับการเรียนรู้ของเด็กพิเศษ นอกจากนี้ครูผู้สอนปกติไม่เคยมีส่วนร่วมใน

การจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) และแผนการสอนเฉพาะเฉพาะบุคคล (IMP) ทำให้ไม่สามารถจัดกิจกรรมได้อย่างหลากหลาย ได้ตรงกับความต้องการของเด็กได้ตามสภาพจริง ครูผู้สอนปกติแสดงความคิดเห็นว่าเป็นการเพิ่มภาระให้มากขึ้น จากเดิมมีภาระงานมากพออยู่แล้ว จำนวนเด็กนักเรียนปกติในความรับผิดชอบในห้องเรียนมีจำนวนมาก จึงทำให้ไม่มีเวลาสนทนา หรือเอาใจใส่การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เป็นรูปธรรม ทำให้ไม่ได้ใส่ใจเด็กพิเศษ และช่วยเหลือในด้านวิชาการ คอยดูแลอยู่ห่างๆ ทำให้ครูผู้สอนไม่ช่วยเหลืออย่างจริงจังในการจัดการเรียนร่วม จากการสังเกตอย่างมีส่วนร่วม พบว่า ครูผู้สอนปกติขาดความอดทนและขาดความพยายามที่จะสอนเด็กพิเศษ เพราะต้องพุดบ่อยๆ พุดซ้ำซาก ต้องใช้เวลาอย่างมากในการสื่อสารกับเด็กให้เข้าใจเรื่องต่างๆ ได้

เพื่อนร่วมชั้นเป็นต้นแบบทั้งที่ดีและไม่ดี พุดจาหายบาย แกล้ง บังคับให้พุดตาม ซ่อนอุปกรณ์การเรียน ทำให้เด็กพิเศษมีอาการหงุดหงิด ทั้งนี้เพราะเด็กพิเศษไม่รู้จักร่วมเล่นกับเพื่อนขณะเดียวกัน เด็กปกติไม่เข้าใจลักษณะ ของเด็กพิเศษ ไม่รู้ว่าการหยอกล้อมีผลต่ออารมณ์ และพฤติกรรมของเด็กพิเศษมากน้อยแค่ไหน อย่างไรก็ตามเด็กปกติก็ยังไม่อยากเรียนรู้ว่า พฤติกรรมแบบใดที่เด็กพิเศษโกรธ ไม่ชอบ และเมื่อนั้นเด็กปกติจะหยุดพฤติกรรม แต่ต้องอาศัยการขอร้องซ้ำๆ จากครูประจำชั้น การลงโทษ แต่ก็ไม่ได้ผลเท่าที่ควร โดยเฉพาะเพื่อนร่วมชั้นในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งเป็นเพื่อนร่วมชั้นของนาย ไพและวอนยา

ผู้ปกครอง ยังไม่เข้าใจการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษ ผู้ปกครองบางคนไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะอาการของเด็กพิเศษอย่างเพียงพอ ขาดความรู้ที่ถูกต้องในการเลี้ยงดู การสนับสนุนด้านต่าง ๆ อย่างถูกวิธี ผู้ปกครองส่วนใหญ่เล่าให้ฟังว่า โรงเรียนไม่ได้เชิญให้มีส่วนร่วมในการประเมินผลการเรียนร่วม การเขียนแผนการจัดการศึกษา ของเด็กพิเศษ และโดยส่วนใหญ่ยังมีความคิดเห็นว่าการช่วยเหลือ ดูแลเด็ก ทั้งในด้านการเรียนและการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของเด็กพิเศษ เป็นหน้าที่ของครูโดยตรง ประกอบกับทางโรงเรียนไม่ได้ประสานขอความร่วมมือไปทางผู้ปกครอง ทำให้ผู้ปกครองไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนร่วม

สังคมยังมีทัศนคติในทางลบต่อเด็กพิเศษ ทำให้เป็นอุปสรรคอย่างยิ่งในการขยายบริการทางการศึกษาพิเศษ ปัจจุบัน โรงเรียนในระดับมัธยมศึกษา จึงมีจำนวนน้อย ไม่พอที่จะให้บริการแก่เด็กพิเศษ โรงเรียนที่เปิดเรียนร่วม ที่มีอยู่การบริหารจัดการยังไม่เป็นระบบเท่าที่ควร ขาดความเข้าใจที่ถูกต้องและความร่วมมือจากทุกฝ่าย

2. ปัญหาด้านงบประมาณ ในปัจจุบันหน่วยงานต่างๆ ยังไม่ได้ให้การสนับสนุนจัดสรรงบประมาณให้เท่าที่ควร ทำให้ไม่เพียงพอต่อความต้องการ ส่วนงบประมาณที่ได้จากศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตพื้นที่การศึกษา 3 จังหวัดสงขลา ทางศูนย์ฯ จะจัดสรรให้กับเด็กพิเศษในลักษณะของคู่มือการศึกษา คนละ 2,000 บาท ต่อคน

3. ปัญหาด้านสื่อวัสดุ อุปกรณ์ที่จำเป็นหลายอย่าง ทางโรงเรียนมีน้อยมาก ทางโรงเรียนไม่สามารถผลิตสื่อขึ้นมาใช้เองได้ สื่อ อุปกรณ์ต่างๆ ที่ขอไปยังศูนย์การศึกษาพิเศษซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐได้มาอย่างล่าช้า เช่น ขอใช้ในปีการศึกษา 2551 แต่ได้อุปกรณ์ สื่อ มาใช้ ในปีการศึกษา 2552 ทำให้การพัฒนาเด็กพิเศษ ไม่ต่อเนื่อง และทางโรงเรียนเองก็ไม่ได้จัดซื้อจัดหาสื่อ อุปกรณ์ การเรียนให้เด็กพิเศษจากแหล่งอื่นเพิ่มเติมแต่อย่างใด

4. ปัญหาด้านการจัดการ ผู้บริหารขาดการบริหารงาน ทั้งระบบมาใช้ขาดความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้อง ไม่เตรียมความพร้อมแก่บุคลากรในโรงเรียน ไม่จัดสรรงบประมาณในการสนับสนุน การเรียนร่วม การจัดหาเงินสนับสนุนยังไม่ได้ดำเนินการ สื่อวัสดุ อุปกรณ์ ยังมีไม่เพียงพอต่อเด็กพิเศษ

อาจสรุปได้ว่าปัจจัยมีความสำคัญในการส่งเสริมให้การจัดการเรียนร่วมประสบความสำเร็จ โดยเฉพาะปัจจัยภายใน ประกอบด้วย ผู้บริหาร ครูผู้สอนปกติ เพื่อนร่วมชั้นเรียน งบประมาณ สภาพห้องเรียน อาคาร ยังขาดความรู้ความเข้าใจที่ตรงกัน ยังไม่ได้บริหารจัดการให้ และมีปัจจัยภายนอกเข้ามาเสริม อันประกอบด้วย ผู้ปกครองนักเรียน ชุมชน สภาพเศรษฐกิจและการเมือง มีเจตคติที่ไม่ถูกต้องของบุคลากรทุกระดับ การจัดการเรียนร่วมก็จะประสบความสำเร็จได้ยากเช่นเดียวกัน

แนวทางการพัฒนาที่เหมาะสม ในการจัดการเรียนร่วมสำหรับเด็กพิเศษกับเด็กปกติในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดสงขลา

แนวทางการพัฒนาที่เหมาะสมในการจัดการเรียนร่วมสำหรับเด็กพิเศษกับเด็กปกติ ในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดสงขลา นั้น ผลการศึกษาจากข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะ ของ ผู้บริหาร ครูผู้สอน ครูการศึกษาพิเศษ เพื่อนร่วมชั้นเรียน ผู้ปกครอง ครูแนะแนว และแพทย์ สรุปแนวทางการพัฒนาที่เหมาะสมในการจัดการเรียนร่วม ดังนี้

1. โรงเรียนควรจัดฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ สัมมนา เพื่อให้ครู-บุคลากรมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนร่วมสำหรับเด็กพิเศษ ความรู้เกี่ยวกับแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) และแผนการสอนเฉพาะบุคคล (IIP) เพื่อให้ครู –บุคลากรเข้าใจตรงกัน ก่อนเริ่มโครงการเรียนร่วม

2. ควรจัดอบรมให้ผู้บริหารมีความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนร่วมสำหรับเด็กพิเศษ มีทัศนคติที่ดีต่อเด็กพิเศษก่อนนาน โยบายไปปฏิบัติ

3. โรงเรียนควรประสานความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดการเรียน การสอนสำหรับเด็กพิเศษ อาทิ ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตพื้นที่การศึกษา 3 มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา คณะแพทย์ โรงพยาบาล มอ ภาควิชากิจกรรมบำบัด โรงพยาบาลหาดใหญ่ เป็นต้น และควรประสาน

สัมพันธ์กันระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ เหล่านี้ ให้การดำเนินงานให้ความช่วยเหลือเด็กพิเศษ อันจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนรู้ และส่งเสริมพัฒนาการของเด็กพิเศษต่อไป

3. ด้านสื่อวัสดุ อุปกรณ์ ทางโรงเรียน ควรจัดสรร จัดหาสื่อ อุปกรณ์การเรียนการสอนที่เหมาะสมและเพียงพอ ต่อความต้องการของเด็กพิเศษ จากแหล่งต่างๆ เพื่อพัฒนาการที่ดีขึ้นของเด็กพิเศษและโรงเรียนควรแสวงหาสื่อจากแหล่งอื่นๆ เพื่อมาสนับสนุน

4. ด้านงบประมาณควรจัดสรรงบประมาณในการจัดการเรียนร่วมมากกว่านี้ ทางภาครัฐควรจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอ ควรให้ค่าตอบแทนด้านการสอนและการดูแลเด็กพิเศษแก่ครูผู้สอน

5. ควรรับครูการศึกษาพิเศษเข้าร่วมทำงาน โรงเรียนที่เกิดเรียนร่วมอย่างน้อยโรงเรียนละ 2 คน

จากการศึกษากรณีศึกษาเด็กพิเศษใน โรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสงขลา พบว่า มีเด็กพิเศษหลายประเภท มีทั้งประเภทเข้าหากคน (Active But Odd) ประเภทแยกตัว (Aloof Child) และประเภทยอมตาม (Passive Child) ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้สังเคราะห์แนวทางการพัฒนาที่เหมาะสมในการจัดการเรียนร่วมสำหรับเด็กพิเศษกับเด็กปกติในแต่ละกรณี ดังนี้

1. นักวาดภาพในจินตนาการ

ในส่วนนี้ผู้วิจัยนำเสนอถึงเด็กพิเศษคนหนึ่งที่มีความสามารถในการเป็นนักวาดภาพในจินตนาการนั่นคือ คีออคเตอร์ จิตกร อายุ 14 ปี เป็นลูกคนเดียวของครอบครัว คุณพ่อและคุณแม่มีอาชีพรับราชการ ระดับชั้นอนุบาลเข้าเรียนที่โรงเรียนอนุบาลสงขลา ระดับประถมศึกษา เรียนที่โรงเรียนวรพัฒน์ ปัจจุบันกำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/8 มีเพื่อนร่วมชั้นเรียน 46 คน แบ่งเป็นผู้ชาย 25 คน ผู้หญิง 21 คน มีความฝันที่จะศึกษาต่อถึงระดับปริญญาเอก เลขขอให้ทุกคนเรียกตัวเองว่า คีออคเตอร์ ซึ่งเพื่อนๆ และครูก็ยินดีที่จะเรียกแม้กระทั่งผู้วิจัย แต่ขอเรียกสั้นๆ ว่า คีออคเตอร์ คีออคเตอร์ ใฝ่ฝันอยากเป็นคุณหมอ และวิเศษเขียนแบบอย่างคุณพ่อ



ภาพประกอบ 4 ดอกเตอร์จิตรกร ร่วมกิจกรรมรักการอ่านกับเด็กปกติ

ผู้วิจัยมีโอกาสสอนดอกเตอร์ในรายวิชาแนะแนว สัปดาห์ละ 1 ครั้ง ตลอดระยะเวลา 1 ปี เต็มๆ ที่ผู้วิจัยได้พบปะพูดคุยกับ ดอกเตอร์ในคาบเรียน และจากการสังเกตการใช้ชีวิตท่ามกลางเพื่อนร่วมชั้น พบว่า พฤติกรรมที่โดดเด่น คือ เป็นเด็กช่างพูด ช่างคุย กับทุกๆ คน พูดได้ทุกเรื่อง มีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมดี ยิ้มแย้ม แจ่มใส พวงด้วยความสามารถพิเศษทางด้านศิลปะ สามารถวาดภาพตามจินตนาการได้เก่งมากๆ พร้อมทั้งบรรยายได้อย่างสอดคล้อง ภาพต่างๆ ที่ดอกเตอร์ถ่ายทอดออกมา ส่วนใหญ่เป็นเรื่องราวที่อยู่ในใจ ที่คิดอยู่ในขณะนั้น ทั้งที่ชอบและไม่ชอบ และมักจะเกี่ยวข้องกับเรื่องราว เหตุการณ์ ที่กำลังเกิดขึ้นในปัจจุบัน เช่น เมื่อถึงประเพณีวันสารทเดือนสิบ จะวาดภาพในจินตนาการเป็นภาพวัดพระธาตุนครศรีธรรมราช โดยใช้เวลา 30 นาที นำมาส่งผู้วิจัย หากมีแรงจูงใจโดยการให้รางวัลหรือนำผลงานไปโชว์ ดอกเตอร์จะให้ความสนใจและกระตือรือร้นที่จะทำเป็นพิเศษ หากขอร้องให้ทำโดยไม่มีรางวัล มักไม่ค่อยทำ ต่อมาผู้วิจัยจึงเสริมแรง โดยบอกว่าจะนำไปโชว์ในงานวันวิชาการ หรือให้รางวัลเป็นขนม หรือคำชมเชย ซึ่งจะต้องทำอย่างต่อเนื่องและบ่อยๆ หากทำบ้าง ลืมบ้าง ดอกเตอร์ จะไม่ทำมาส่ง อย่างเช่นตอนนี้ ดอกเตอร์กำลัง่วนอยู่กับการทำหนังสือทำมือ วาดภาพการ์ตูนและเขียนบรรยายอย่างขมุกขมัวให้แก่ทางห้องสมุด ซึ่งเป็น โครงการสร้างนิสัยรักการอ่านของห้องสมุด เพื่อต้องการให้ครูชั้นชมถึงความสามารถ และมอบ เกียรติบัตร หน้าเสาธง ต้องการให้ ครู-เด็กปกติในโรงเรียนได้รับรู้และชื่นชม

พฤติกรรมเด่นอีกอย่างที่ผู้วิจัยได้จากการสังเกตในคาบสอนและจากการพูดคุยกับ ครูผู้สอน เพื่อนร่วมชั้น คือ พฤติกรรมที่สร้างความรำคาญให้แก่เพื่อนร่วมชั้นและครูผู้สอน ถึงแม้ว่า

ด็อกเตอร์จะมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นดี แต่มักแสดงออกในการรบกวนเพื่อนร่วมชั้น ครูผู้สอน เช่น การพูดสอดขึ้นมาขณะที่ครูสอนหรือตักเตือนเพื่อนร่วมชั้นส่งเสียงรบกวนครูผู้สอนจนสอนไม่ได้ และมักกล่าวตำหนิเพื่อนๆในห้องเรียนเสมอยามที่ตอบคำถามไม่ได้ เช่น โง่ แค่นี้ก็ตอบไม่ได้ หรือนำคำขวไปพันรอบห้อง แล้วสวดคำพระ “กุสลา รัมมา” แต่งเพลงล้อ เพื่อนผู้หญิง ว่าถึงแก๊ส จนเพื่อนร้องให้ถึงแม้พฤติกรรมที่แสดงออกจะสร้างเสียงหัวเราะแก่ผู้ที่พบเห็น แต่เพื่อนร่วมชั้นไม่รู้สึกสนุกด้วย ดังนั้น ปฏิสัมพันธ์ระหว่างด็อกเตอร์กับเพื่อนร่วมชั้นอยู่ในระดับแย่ จากการพูดคุยกับเพื่อน ร่วมชั้น ทั้งผู้หญิงและผู้ชาย ส่วนใหญ่ไม่ประทับใจ ที่รบกวนเพื่อนร่วมชั้นขณะที่เรียน เช่น ดึงผม พุดจา สอดแทรกขณะที่เรียน คำผู้หญิงด้วยวาจาหยาบคาย เช่น อ้อร้อ นิสัยไม่ดี นอกจากนี้เพื่อนๆ เค้าให้ฟังอีกว่า ด็อกเตอร์สกปรก แคะจุมูก แกะแผล แล้วเอาเลือดไปป้ายคนอื่น ทำให้เพื่อนไม่ชอบ แต่หากด็อกเตอร์ปรับพฤติกรรม เพื่อนๆ ก็ให้การยอมรับ ไม่มองว่าแตกต่าง เพราะยามใดที่ด็อกเตอร์วาดภาพส่งครู เพื่อนๆ จะมาช่วยระบายสีให้แล้วเสร็จ ขณะที่คุณครูหลายคนเค้าให้ฟังว่า แรกๆ รู้สึกดีระยะต่อมารู้สึกรำคาญ เพราะด็อกเตอร์ มีคำถามซ้ำๆ เป็นการรบกวน ครูจึงหลีกเลี่ยงโดยการไม่สนใจในสิ่งที่ด็อกเตอร์ถาม ในเรื่องดังกล่าว ผู้วิจัยขอให้ด็อกเตอร์ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมใหม่ แต่ไม่ได้ผลมากนัก ต่อมาด็อกเตอร์เปลี่ยนพฤติกรรมมานอนในห้องเรียน ด็อกเตอร์เล่าว่ามีความสุขในการเรียนที่นี่ ถึงแม้ไม่มีเพื่อนก็ตาม

การที่ด็อกเตอร์แสดงออกและมีพฤติกรรมดังกล่าวเป็นลักษณะของเด็กพิเศษประเภทเข้าหากคน (Active But Odd) ซึ่งผู้วิจัยจะนำเสนอเกี่ยวกับเด็กพิเศษประเภทเข้าหากคน ให้ชัดเจนมากขึ้น ดังนี้ เด็กพิเศษประเภทเข้าหากคน (Active But Odd) เป็นกลุ่มที่จัดการได้ยากที่สุด เด็กต้องการความสนใจจากคนรอบข้าง แต่คนรอบข้างมักไม่สนใจเขา เพราะวิธีการเข้าหาผู้อื่นมักใช้วิธีถามซ้ำๆ พุดซ้ำๆ บางครั้งเข้ามาคลอเคลีย บางครั้งเกินเลย ก่อความรำคาญ บางครั้งยังตอบก็ยังไม่ถามซ้ำๆ จนคนตอบระอาลักษณะภายนอกดูเหมือนเขาชอบเข้าหากคน แต่ถ้าสังเกตให้ดีผู้วิจัยได้คำตอบว่า ไม่ใช่เป็นความต้องการคลอเคลียที่คน แต่เข้ามาเพื่อดูสิ่งที่เขาสนใจ โดยไม่สนใจความคิด ความรู้สึกของคน ผู้วิจัยได้ข้อสังเกตว่าเด็กกลุ่มเข้าหากคน จะมีทักษะทางสังคมดีกว่ากลุ่มแยกตัว แต่อุปสรรคใหญ่ที่ทำให้กลุ่มนี้ไม่ประสบความสำเร็จ ก็คือ พฤติกรรมรบกวนคนอื่น การที่เขาพุดเก่ง พุดมากและดูเหมือนสนใจเข้าหาผู้อื่น แต่กลับทำให้ผู้อื่นรำคาญ ดังนั้น กรณีด็อกเตอร์ถึงแม้ผู้ปกครองเริ่มต้นด้วยการส่งเข้าเรียนในโรงเรียน แต่พบว่าครูส่วนใหญ่รายงานว่าเรียนไม่ได้

สำหรับการจัดการเรียนร่วมสำหรับด็อกเตอร์ในรายวิชาต่างๆ จากการบอกเล่าของครูผู้สอนหลายๆ คนและครูประจำชั้น พบว่า ด็อกเตอร์ชอบเรียนวิชาวิทยาศาสตร์มาก เพราะชอบการค้นคว้า ทดลอง จึงตั้งใจเรียนในรายวิชาดังกล่าว ครูวิทยาศาสตร์เล่าให้ฟังเพิ่มเติมว่า หากด็อกเตอร์สนใจจะให้ความร่วมมือ ในรายวิชานั้น สามารถร่วมกิจกรรมการเรียนการสอนเหมือนเด็กปกติทุกอย่าง

ลายมือสวย ทำงานเรียบร้อยมากกว่าเด็กปกติ แต่การวัดผลจะยืดหยุ่นมากกว่าเด็กปกติ พุดมาก แต่ตอบคำถามได้ถูกต้อง ดังนั้นการวัดผลและประเมินผลมาจากการทดสอบปากเปล่า จึงง่ายในการวัดและประเมินผลมากกว่าในรายวิชาอื่นๆ ที่เด็กไม่สนใจ ส่วนครูผู้สอนวิชาภาษาไทย เล่าให้ฟังว่าในกรณีของค็อกเตอร์สังเกตว่าจะชอบวาดภาพ และวาดออกมาได้อย่างสวยงามและสังเกตต่อว่า เมื่อวาดเสร็จจะชอบพาไปให้ครูผู้สอน และเพื่อนๆ ช่างห้องเรียนดูหากมีเสียงชมกลับมา จะดีใจมาก หากไม่ชมจะถามว่าสวยมั๊ย จนได้คำตอบ จึงมอบหมายให้ไปทำสมุดคำกลอนสุภาษิต มาส่ง ซึ่งก็ได้ผลเกินคาด ทางกลุ่มสาระภาษาไทยจึงเก็บไว้แสดงในงานวันวิชาการ นอกจากนี้ การอ่านจับใจความสำคัญจากเรื่องที่อ่าน แล้วสรุปลงสมุดรักการอ่าน เป็นสิ่งที่สามารถทำได้ดีมาก แต่จากการสังเกตการทำใบงาน พบว่ามักเขียนผิดบ่อยๆ ดังนั้นครูผู้สอนจึงวัดและประเมินผลในสิ่งค็อกเตอร์ทำได้ ในรายวิชาภาษาอังกฤษ ครูผู้สอนเล่าให้ฟังว่า มีวิธีการจัดการเรียนร่วม โดยให้ทำกิจกรรม ชื่นงาน และทดสอบเหมือนเด็กปกติทุกอย่าง และพบว่า ทำได้คะแนนดีกว่าเด็กปกติ เช่น ได้ 18 คะแนน จากคะแนนเต็ม 20 คะแนน ครูภาษาอังกฤษเล่าเพิ่มเติมว่า จะต้องติดตามให้เข้าเรียน สร้างความพึงพอใจให้กับค็อกเตอร์เป็นอย่างมาก ประกอบกับเป็นครูประจำชั้นของค็อกเตอร์ จึงดูแลเอาใจใส่มากเป็นพิเศษ ในรายวิชาแนะแนวที่ผู้วิจัยสอน ผู้วิจัยจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยให้วาดภาพบนกระดานดำได้อย่างอิสระ เพื่อส่งเสริมความสามารถพิเศษ และให้บรรยายให้เพื่อนๆ ฟัง เรียกเสียงหัวเราะและรอยยิ้มได้ตลอดเวลา การสร้างเสียงหัวเราะและรอยยิ้มเป็นสิ่งที่ ค็อกเตอร์ปรารถนาให้เกิดขึ้นในชั้นเรียน หากค็อกเตอร์เห็นใครที่ไม่ยิ้ม ค็อกเตอร์จะเข้าไปว่ากำลังเครียด ไม่มีความสุข ค็อกเตอร์เล่าให้ฟังว่า เห็นครูผู้สอนเดินออกจากลิฟต์ ดูแล้วเคร่งเครียด เหมือนไม่มีความสุข เนื่องจากไม่เห็นครูยิ้ม ดังนั้นความสุขในความหมายของค็อกเตอร์ คือ คนที่ยิ้มแย้มแจ่มใสนั่นเอง เพื่อสร้างรอยยิ้มให้แก่ครูผู้สอนเหล่านั้น ค็อกเตอร์จึงไปยืนรอที่หน้าลิฟต์ พร้อมทั้งกล่าวทักทายครูผู้ออกจากลิฟต์ว่า “ตักแก ครู พร้อมทั้งหัวเราะ” จุดประสงค์เพื่อให้ครูยิ้ม และมีความสุข เป็นความคิดและการกระทำที่ออกมาจากใจจริงๆ ขณะที่เด็กปกติผู้วิจัยจะจัดกิจกรรม โดยให้เขียนบรรยายแทนการออกมาเล่าหน้าชั้นเรียนเนื่องจากเด็กปกติส่วนใหญ่ไม่กล้าออกมาพูดหน้าชั้นเรียน มีการเงิน อาย ตรงข้ามกับค็อกเตอร์ที่มีความสุขกับการได้แสดงออก ได้พูด สำหรับวิชาคณิตศาสตร์ เป็นอีกวิชาที่ค็อกเตอร์ เข้าเรียนทั้งๆ ที่ไม่ชอบ ต่อมาทราบว่าที่เข้าเรียนเพราะกลัวครูผู้สอนจะไม่ให้ผ่าน เนื่องจากเกิดความ ไม่เข้าใจระหว่างครูผู้สอนกับ ค็อกเตอร์ เพื่อลดความไม่เข้าใจกับครูผู้สอน จึงยอมเข้าเรียนและทำงานส่งตามความสามารถ

บ่อยครั้งที่ถูกครูตักเตือนไม่ให้ทำในสิ่งต่างๆ ค็อกเตอร์มีแสดงออกทางสีหน้าท่าทางว่ารู้สึกผิด และไม่ทำพฤติกรรมนั้นอีก รู้ว่าเพื่อนไม่พอใจ ก็หยุดพฤติกรรม ร้องไห้เมื่อถูกตักเป็นผู้ต้องสงสัยว่ากระทำความผิด และสิ่งที่ค็อกเตอร์กลัวมากที่สุด ก็คือ กลัวคุณพ่อทำโทษ ค็อกเตอร์เล่าให้ผู้วิจัยฟังว่า ไม่ชอบมากเลยเวลาที่คุณพ่อตี ผู้วิจัยมีโอกาสดูคุยกับคุณพ่อ พบว่า เคยตีเนื่องจาก

ถูกรบกวนมากจนรำคาญ ด็อกเตอร์จะตอบได้มาอย่างรุนแรงมาก จากนั้นไม่เคยตีอีกเลย ครูการศึกษาพิเศษกล่าวว่า ไม่ควรตีเด็กในยามโกรธหรือต้องการหยุดพฤติกรรมเด็ก เพราะเป็นสิ่งที่เลวร้ายมากสำหรับความรู้สึกของเด็กพิเศษทุกคน ดังนั้นผู้ปกครอง ครู หรือผู้ที่เกี่ยวข้องควรรู้วิธีการอย่างอื่นในการหยุดพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเด็ก เช่น ไม่ให้ความสนใจในสิ่งที่เด็กทำซ้ำๆ วางเงื่อนไข ผู้วิจัยเลยต้องปลอบใจด็อกเตอร์เสียยกใหญ่ ให้กำลังใจว่าให้มั่นใจในสิ่งที่ตนไม่ได้กระทำ ผู้วิจัยมองว่าครูผู้สอนปกติขาดความเข้าใจลักษณะเด็กพิเศษ เลยไม่เข้าใจความรู้สึกของเด็กพิเศษ ลืมไปว่าเขาก็มีชีวิต จิตใจ มีความรู้สึกเหมือนกับคนปกติทั่วไป ไป เขาไม่ได้แตกต่างจากเรา เพียงแต่สังคมขาดความรู้เกี่ยวกับเด็กอย่างถูกต้อง จึงมองว่าเด็กแตกต่างจากเราอย่างสิ้นเชิง แท้จริงแล้วเด็กทุกคนต้องการในเรื่องความรัก การดูแลเอาใจใส่ จากครอบครัว และบุคคลรอบข้างเฉกเช่นกับคนทั่วไป ด็อกเตอร์เล่าให้ฟังว่า อะไรก็ตามที่เป็นเรื่องไม่ดี จะไม่จำ ดังนั้นเป็นหน้าที่ของโรงเรียนที่ต้องเตรียมความพร้อมให้แก่ครูผู้สอนปกติ-บุคลากร ให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเด็กพิเศษและการจัดการเรียนร่วม ด็อกเตอร์อาจจะมีพัฒนาการที่ใกล้เคียงเด็กปกติมากขึ้น

ผู้รักษาภู



ภาพประกอบ 5 พิตาม กำลังเรียนร่วมในชั้นเรียนปกติกับเพื่อนๆ

พิตาม อายุ 14 ปี เป็นลูกคนที่ 3 ของครอบครัว พ่อแม่ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว ปัจจุบันกำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/8 มีเพื่อนร่วมชั้นเรียน 44 คน แบ่งเป็นผู้หญิง 17 คน ผู้ชาย 27 คน ระดับประถมศึกษาเข้าเรียนที่โรงเรียนวรพัฒน์ ต่อมาเข้าเรียนร่วมในระดับ

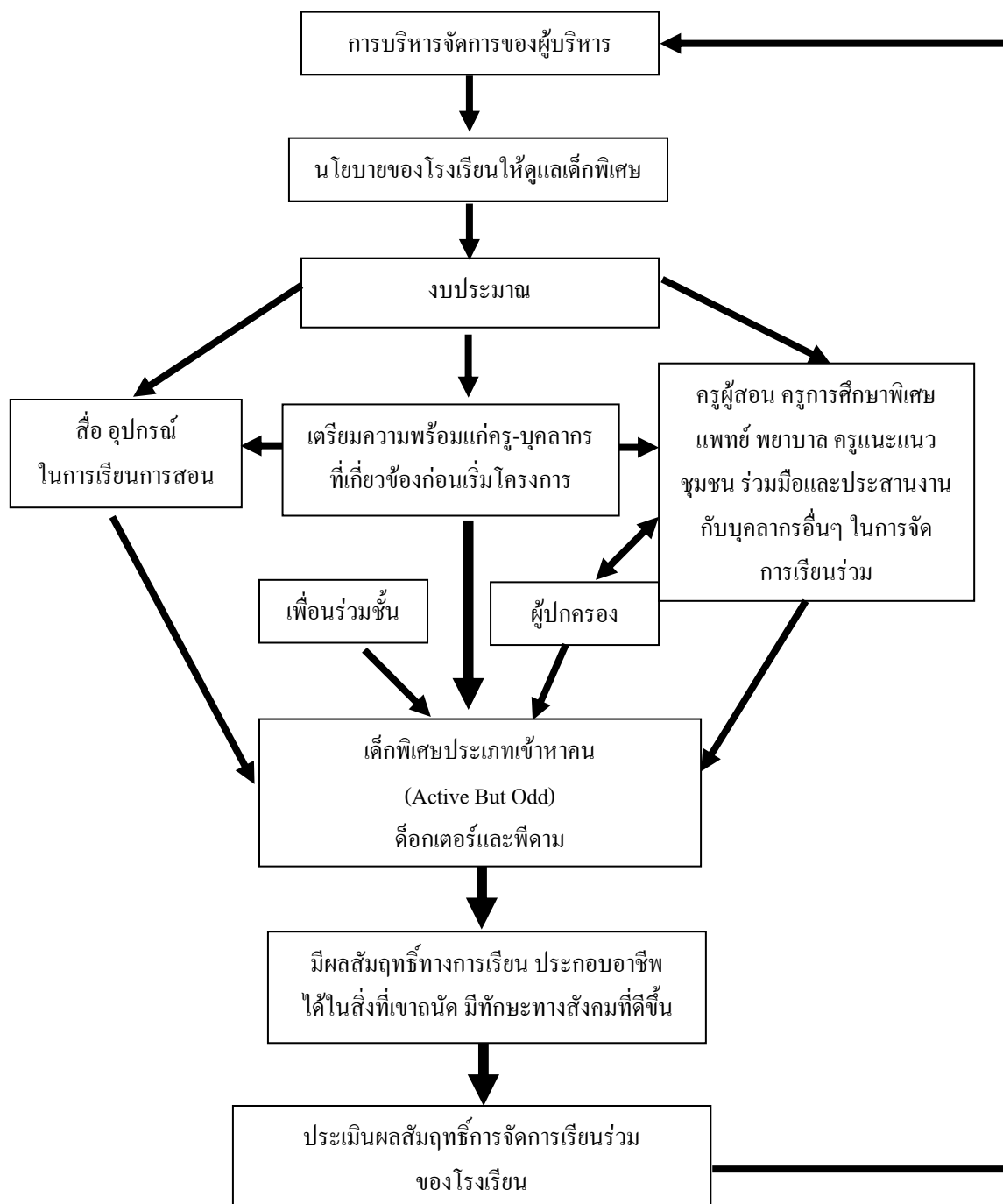
มัธยมศึกษา ผู้วิจัยมีโอกาสสอนพิคามในรายวิชาแนะแนว ตอน ม.1 เป็นระยะเวลา 1 ปี จากการสังเกตอย่างไม่มีส่วนร่วมและมีส่วนร่วม ในคาบสอนของผู้วิจัย พบว่า พิคามจะสนทนาด้วยเฉพาะคนที่สนิทและมักสนทนาเกี่ยวกับ ข่าวการเมือง สารคดีต่างๆ และสถานที่ท่องเที่ยว มีความสามารถพิเศษในการจดจำเรื่องราวต่างๆ ได้ดีมากและชอบเล่าเรื่องราวที่ตนเองสนใจให้ผู้อื่นฟัง นอกจากนี้ยังเคร่งครัดในเรื่องเวลามากๆ หากใกล้หมดคาบสอน จะยกมือเตือนครูผู้สอนใกล้หมดเวลาแล้ว หากครูผู้สอนหรือผู้วิจัยยังสอนอยู่ พิคามจะพาตัวเองออกนอกห้องไปทำกิจกรรมอื่นๆ ในทันที ไม่ใช่เฉพาะในห้องเรียนที่รักษาเวลาอย่างเคร่งครัด ดูเหมือนว่าทุกๆ กิจกรรมต้องเป็นไปตามเวลาที่กำหนดไว้ ห้ามช้าหรือเร็วไปกว่านั้น ดังนั้นทุกกิจกรรมของโรงเรียน พิคาม จะควบคุมเวลาการทำกิจกรรมอยู่เรื่อยๆ หากใกล้เวลาพักเมื่อไหร่ เป็นต้องยกมือแล้วบอกว่า ขณะนี้เวลา..... ใกล้หมดเวลาแล้ว หากยังทำกิจกรรมอยู่ พิคามจะยกมือขึ้นเตือนซ้ำๆ หากยึดเยื้อจัดกิจกรรมต่อ จะออกมาจากตรงนั้นในทันที ทำให้เด็กปกติคนอื่นๆ ได้ไปพักด้วยหลายต่อหลายครั้ง เวลาว่างชอบเดินไปเดินมา รอบๆ โรงเรียน เข้าวันหนึ่งเจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์เปิดเพลงมาร์ชซ้ำ พิคามเดินมาเตือนว่า ถึงเวลาเปิดเพลงเข้าแถวตอนเช้าแล้ว ทำไมไม่เปิดเพลงจริงๆ ครูผู้สอนทุกคนก็สงสัยเหมือนกันว่า วันนี้ไม่เปิดเพลงมาร์ชหรืออย่างไร กำลังงงอยู่พอดี ก็ได้พิคามมาคลายความสงสัย ผู้วิจัยและเจ้าหน้าที่ถึงกับอึ้งมึนในการรักษาเวลาอย่างเคร่งครัด ต่อมาเมื่อพิคามเลื่อนชั้นไปอยู่ระดับชั้น ม.2/8 ผู้วิจัยไม่ได้สอน แต่โชคดีมากที่ผู้วิจัยประจำชั้น ม. 2/6 ห้องเรียนอยู่ชั้นเดียวกับพิคามทำให้สามารถสังเกตพฤติกรรมในแต่ละวันได้จากการสังเกต พบว่า พิคามพยายามเล่นกับเด็กปกติ ส่วนใหญ่ชอบหยอกล้อเพื่อนผู้หญิง โดยเฉพาะเพื่อนอาหมวยน้อย พิคามจะชอบมาก จะเดินไปหาบ่อยๆ ก็พิคามแอบบึ้งอาหมวยน้อยในห้องของผู้วิจัย อาหมวยน้อยอายุเพื่อนๆ วิ่งหนีอยู่บ่อยๆ ผู้วิจัย จึงอธิบายเสียยี่ดียว จึงเลิกวิ่ง ช่วงเวลาที่เดินผ่านหน้าห้องชั้นเรียนต่างๆ เด็กปกติมักพูดคุย ทักทาย ส่วนใหญ่มักหยุดคุยกับเพื่อนร่วมชั้นเรียนเท่านั้น ส่วนเพื่อนปกติทั่วไปจะต้องสนิทด้วยจึงจะมีปฏิสัมพันธ์ด้วย ประกอบกับมีเรื่องเล่ามากมาย ทำให้เด็กปกติสนุกที่จะได้ฟัง หากหยอกล้อ พิคามจะหยอกล้อกลับ เพิ่มความสุข รอยยิ้ม ระหว่างกันมากขึ้น เช่น ขณะที่พิคามกำลังร้อออกจากห้องสอบ แล้วผลอหลับ เด็กปกติจะบอกว่า อย่าแอบหลับครูสุขามา พิคามก็จะตื่นขึ้นมามองซ้ายมองขวา และก็บอกว่า คนอื่นก็หลับ แล้วก็ล้มตัวลงนอนต่อครูประจำชั้น และครูผู้สอนปกติเล่าให้ฟังว่า ตอน ม.2 พิคามมีสมาธิมากขึ้น ไม่เดินไปมาในห้องเรียนเหมือนตอน ม.1 และเรียนรู้การอยู่ร่วมกับเด็กปกติในสังคมมากขึ้น เช่น การแบ่งปัน น้ำดื่ม อุปกรณ์การเรียน ในเรื่องอุปกรณ์การเรียน เด็กปกติมักหยิบไปใช้อยู่เสมอ หรือซ่อนอุปกรณ์ ทำให้อุปกรณ์หายบ่อยๆ หาก เป็นเช่นนั้น พิคามจะโวยวายมาก พิคามเล่าให้ผู้วิจัยฟังว่า ผู้ปกครองวางใจไว้มากว่า หากไม่เก็บอุปกรณ์การเรียนให้ดี ปลอ่ยให้หายจะตัดเงินค่าขนมในแต่ละวัน ไปซื้ออุปกรณ์ตามจำนวนที่หายไป ทำให้พิคามระมัดระวังในเรื่องอุปกรณ์ หากหายไปจะต้องหาให้เจอ เหตุการณ์นี้

เคยหายในคาบของผู้วิจัย แต่ผู้วิจัยเข้าใจว่าพี่ตามทำหายเองเลยไม่ได้ใส่ใจมากนัก ในเรื่องดังกล่าว ผู้วิจัยรู้สึกเสียใจที่ไม่ได้ช่วยหาอุปกรณ์พี่ตาม เพื่อนร่วมชั้นเล่าให้ฟังว่าพี่ตามเพิ่มความระมัดระวังในเรื่องดังกล่าวมากขึ้น ถึงกับนับจำนวนอุปกรณ์อยู่ตลอดทำให้ระยะหลังๆ อุปกรณ์ไม่หาย ต่อมาเมื่อเพื่อนร่วมชั้นทราบว่าถูกตัดค่าขนม รู้สึกสงสาร หากจะใช้ก็จะมาเยี่ยมและคืนในทันที ต่อมาครูประจำชั้นช่วยดูแลในเรื่องดังกล่าว ทำให้อุปกรณ์ไม่หายมากเช่นแต่ก่อน

สำหรับการจัดการเรียนร่วมในชั้นเรียน พบว่า ถึงพี่ตามไม่เรียนในรายวิชาใดๆ แต่เข้าร่วมทุกกิจกรรม จากการบอกเล่าของผู้ปกครองทำให้ทราบข้อมูลเพิ่มเติมว่า ทางบ้านจะช่วยแนะนำการบ้านและทำให้ในบางครั้ง เพื่อให้พี่ตามมีงานส่ง โดยอาศัยจากการเล่าเรื่องราวในแต่ละวันที่โรงเรียนของพี่ตาม ดังนั้นจะรู้ว่าในแต่ละวันมีการบ้านอะไรบ้าง พี่ตามจึงมีงานส่งเช่นเดียวกับเพื่อนๆ ผู้ปกครองเล่าต่อว่า ไม่ได้คาดหวังในเรื่องการเรียน เกรดที่ออกมาต่ำอย่างไรก็ไม่แปลก ทุกวันนี้พี่ตามมีความสุขกับการได้อยู่ร่วมกับเพื่อนในสังคม ก็เพียงพอแล้ว พี่ตามชอบเรียนและเรียนได้ดีในรายวิชาภาษาอังกฤษ มีความสนใจเกี่ยวกับภาษาอังกฤษเป็นพิเศษ สังกะตจากการที่จะดูรายการโทรทัศน์ที่เป็นภาคภาษาอังกฤษตลอด เช่นเดียวกับวิชาศิลปะด้านประติมากรรม จะชอบและทำได้ดีเช่นเดียวกัน ทางบ้านจะดูแลและสนใจในการปรับพฤติกรรมพี่ตามอย่างสม่ำเสมอ ทำให้พัฒนาการดีขึ้นตามลำดับ เช่น ด้านสมาธิจะดีขึ้นอย่างเห็นได้ชัด แต่พี่ตามไม่ชอบเรียนวิชาสังคม สำหรับวิชาแนะแนว ผู้วิจัย ให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนโดยการออกมาเล่าเรื่องราวการเดินทางในช่วงปิดเทอม ให้เพื่อนๆ ฟัง ซึ่งเพื่อนๆ บอกว่าครูผู้สอนในรายวิชาอื่นๆ ก็ให้พี่ตามออกมาเล่าในคาบเรียนเหมือนกัน พี่ตามเป็นเด็กสมาธิสั้นชอบเดินไปเดินมาในคาบเรียนทุกรายวิชา พี่ตามจะเรียนและทำงานส่งในวิชาศิลปะ ซึ่งเป็นวิชาที่ตนเองสนใจ และส่งบ้างในวิชาคณิตศาสตร์ เพราะครูผู้สอนให้ความสนใจในการจัดกิจกรรมส่งเสริมเด็กพิเศษ เน้นย้ำให้ทำตามความสามารถ และตอนเย็นได้รับการบริการสอนเสริมจากครูการศึกษาพิเศษ จึงมีมาส่งบ้าง ซึ่งการวัดและประเมินผลเป็นไปอย่างยืดหยุ่น พี่ตามเข้ารับการทดสอบกลางภาคและปลายภาค จากทางโรงเรียนเหมือนเด็กปกติทุกประการ และคะแนนที่ออกมาอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนในรายวิชาอื่นๆ ครูผู้สอนส่วนใหญ่ประเมินตามสภาพจริง ตามความสามารถของเด็ก แต่ไม่ได้จัดกิจกรรมเพื่อเด็กพิเศษ ส่วนใหญ่จัดกิจกรรมเพื่อเด็กปกติมากกว่า จากการพูดคุยกับเพื่อนร่วมชั้นและการสังเกตอย่างมีส่วนร่วม ได้ข้อค้นพบว่า เพื่อนร่วมชั้น รู้สึกผูกพัน เป็นห่วง รู้สึกว่าพี่ตามเป็นส่วนหนึ่งของห้อง ผู้วิจัยมองว่าการที่เพื่อนร่วมชั้นรู้สึกว่าพี่ตามเป็นส่วนหนึ่ง เป็นเพื่อน บังคับหลักมาจากครูประจำชั้น ซึ่งเป็นครูผู้สอนปกติคนเดียวที่ผ่านการอบรม มาเป็นระยะเวลา 3 ปีแล้ว ได้รับการแต่งตั้งให้ช่วยดูแลเด็กพิเศษที่เข้าเรียนร่วม พี่ตามและตอกมันเป็นเด็กพิเศษ สองคนแรกที่ได้เข้าอยู่ในชั้นเรียนของคุณครู การที่ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเด็กพิเศษ ทำให้ครูสามารถรู้วิธีการดูแลสามารถอธิบาย ขอความร่วมมือ จากเด็กปกติ และมีบทลงโทษอย่างชัดเจน เช่น กรณีที่เพื่อนบอก

ให้พีตัม ชื่อน้ำมาให้ พีตัมก็แสดงน้ำใจไปซื้อน้ำที่ห้องสหกรณ์มาฝากเพื่อนๆ แต่ครูสุชา มองว่าเด็กปกติกำลังแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เอาเปรียบเด็กพิเศษ ทุกคนจึงถูกทำโทษถ้วนหน้ากัน

โมเดลแนวทางการพัฒนาที่เหมาะสมในการจัดการเรียนร่วมสำหรับเด็กพิเศษประเภทเข้าหาคคน
(Active But Odd)



จากกรณีศึกษา ด็อกเตอร์และพิดาม จัดเป็นเด็กพิเศษประเภทเข้าหาคน (Active but odd) ด็อกเตอร์และพิดาม อยากมีเพื่อนแต่ขาดการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับผู้อื่น เนื่องจากมักพูดแต่เฉพาะเรื่องที่ตนเองสนใจเท่านั้น โดยไม่สนใจว่าผู้อื่นจะเบื่อหรือไม่ เข้าหาผู้อื่นในลักษณะแบบแปลกๆ เช่น ไปนั่งเฝ้า เข้าไปถามสอດແຫຼກ ในขณะที่ผู้อื่นนั่งสนทนากันอยู่ มีพฤติกรรมที่รบกวนกลุ่มเพื่อน โดยมีคำถามซ้ำซากมาถามผู้ร่วมสนทนา ทำให้ผู้อื่นเกิดความรำคาญ ส่วนพิดามมักสนทนาเฉพาะเรื่องของตนเองที่ชอบ เช่น ข่าว การเดินทางท่องเที่ยว แต่จะไม่รับรู้เรื่องของผู้ร่วมสนทนา และหากสนทนาเสร็จจะเดินจากไป

ผู้วิจัยนำเสนอการอธิบายโมเดลแนวทางการพัฒนา ที่เหมาะสมในการจัดการเรียนร่วมสำหรับเด็กพิเศษประเภท (Active but odd) 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 โรงเรียนต้องมีพันธกิจในเรื่องของการเรียนร่วมที่ชัดเจน ผู้บริหารโรงเรียน มีวิสัยทัศน์ในเรื่องของเด็กพิเศษและปรัชญาการเรียนร่วม เชื่อในเรื่องของการอยู่ร่วมกันของมนุษย์ ท่ามกลางความแตกต่าง

ขั้นตอนที่ 2 เมื่อผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ในเรื่องดังกล่าวแล้ว ก็นำมากำหนดเป็นนโยบายเรียนร่วม

ขั้นตอนที่ 3 การเรียนร่วมจะไม่ประสบความสำเร็จเลย หากยังไม่ได้รับความร่วมมือจากบุคคลที่มีความถนัดหลายฝ่ายเข้ามาช่วยเหลือ ดังนั้นตรงนี้เป็นเรื่องท้าทายสำหรับผู้บริหารโรงเรียน ในการบริหารจัดการเป็นอย่างมาก ที่จะต้องจัดการในเรื่องการประสานงานจากหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย แพทย์ พยาบาล นักจิตวิทยา ครูผู้สอน ผู้ปกครอง ผู้บริหาร ชุมชน บุคคลเหล่านี้ต้องร่วมมือกันเข้ามาให้การดูแล ควรจัดให้แพทย์เข้ามาให้ความรู้ เชิญผู้เชี่ยวชาญมาอบรม สัมมนาเพื่อให้ครู-บุคลากรมีความรู้ความเข้าใจ ก่อนเริ่มโครงการ จัดให้มีการเข้าค่ายอบรม เพื่อให้พ่อแม่เด็กพิเศษ ได้ทำกิจกรรมกับเด็กและได้ทำงานอย่างใกล้ชิดร่วมกับครู อันจะส่งเสริมพัฒนาการของเด็กพิเศษกลุ่มนี้ ให้มีพัฒนาการใกล้เคียงกับเด็กปกติทั่วไปได้เร็วขึ้นและขจัดปัญหาการขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเรียนร่วมของครูผู้สอน นอกจากนี้ต้องจัดสรรงบประมาณของโรงเรียนส่วนหนึ่งในการนำมา จัดซื้อจัดหาอุปกรณ์ในการเรียนการสอน ในกิจกรรมการเรียนการสอน

ส่งเสริมให้ครูและแพทย์ได้ทำงานร่วมกันอย่างใกล้ชิดเพราะเมื่อครูผู้สอนไม่สามารถหยุดพฤติกรรมของเด็กพิเศษได้จำเป็นต้องเชิญแพทย์ หรือผู้เชี่ยวชาญมาให้คำปรึกษา ในการหยุดพฤติกรรม จะทำให้ปัญหาในเรื่องดังกล่าวซึ่งมักเจอบ่อยๆ หดหายไป ชุมชนควรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเด็กพิเศษและการเรียนร่วมในระดับหนึ่ง เพราะเด็กพิเศษเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน ไม่ควรแสดงความรังเกียจ โดยให้เด็กเหล่านี้ไปเรียนในโรงเรียนเฉพาะทางเพียงอย่างเดียว หากเด็กสามารถเรียนร่วมได้ ควรให้เรียนในโรงเรียนปกติทั่วไปในชุมชน

เพื่อนร่วมชั้นหากถูกเด็กพิเศษกลุ่มนี้รบกวนโดยการถามด้วยคำถามซ้ำซาก ควรเปลี่ยนหัวข้อสนทนากับเด็กพิเศษหรือไม่ให้ความสนใจในเรื่องนั้น และไม่ควรหยุดพฤติกรรมโดยการเตะตบตี นอกจากนี้จะหยุดพฤติกรรมไม่ได้แล้ว จะทำให้เด็กพิเศษไม่มีความสุขในชั้นเรียนร่วม

ผู้ปกครองควรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเด็กพิเศษ ประเภทเข้าหาคน (Active but odd) ปฏิบัติตามคำแนะนำของแพทย์และครู ในการดูแลเด็กที่บ้าน ผู้ปกครองควรให้ความสนใจเมื่อเขาเข้ามาหา แต่ให้ตอบเฉพาะคำถามแรกๆ เท่านั้น ถ้ายังคงถามซ้ำอีกไม่ควรให้ความสนใจ ควรวางเฉยต่อการถามซ้ำซากของเด็ก และชวนเปลี่ยนหัวข้อสนทนา หากผู้ปกครองขาดความอดทน หรือใช้คำดุ เด็กจะไม่เข้าใจในคำ “ดู” และจะไม่สามารถหยุดพฤติกรรมของเด็กกลุ่มนี้ได้ หากมีการลงโทษจะเป็นผลต่อจิตใจของเด็ก เด็กจะกลัวการถูกลงโทษ และจะแสดงกิริยาก้าวร้าวกลับมา ผู้ปกครองควรประสานงานกับแพทย์อย่างสม่ำเสมอ เพราะเด็กพิเศษจำเป็นต้องได้รับการรักษาเพื่อควบคุมพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ดังนั้น ผู้ปกครองควรใส่ใจในเรื่องดังกล่าวด้วย

ครูผู้สอนควรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะเด็กพิเศษแต่ละประเภท เมื่ออยู่ในชั้นเรียนร่วม มักพบว่าเด็กพิเศษกลุ่มนี้มีรบกวนเพื่อนร่วมชั้น ด้วยคำถามซ้ำซากนั้น ครูผู้สอนต้องเข้ามาช่วยจัดการพฤติกรรมเด็ก เช่น จัดกิจกรรมให้เด็กใหม่โดยจัดให้ตรงตามความสนใจของเด็ก คือรถตอร์ชอบวาดภาพ ครูควรให้รถตอร์ชอบได้ระบายสีรูปภาพ หรือวาดภาพตามจินตนาการตามที่เขาชอบ เขาจะหยุดรบกวนครูผู้สอนและเพื่อนๆ ห้ามลงโทษหรือดุเด็ก เพราะเด็กจะตอบโต้กลับมาอย่างรุนแรง เช่น การตะโกน กรีดร้อง โวยวาย ไม่ประทับใจครูผู้สอน เกิดความเครียดไม่อยากเรียน ในรายวิชานั้นๆ ส่วนใหญ่รถตอร์ชอบและพิคัมจะเรียนเฉพาะวิชาที่ตนเองสนใจ ดังนั้นเด็กพิเศษกลุ่มนี้ครูต้องใช้วิธีการให้แรงเสริมที่เหมาะสมเพื่อจูงใจในการเรียนการทำงานมาส่งรถตอร์ชอบจะชอบสิ่งของเป็นรางวัล การยกย่อง ชมเชยมากๆ ดังนั้นครูผู้สอนต้องเรียนรู้ว่ารถตอร์ชอบจะชอบอะไร และเสริมแรงอย่างเหมาะสมจะทำให้รถตอร์ชอบเข้าเรียนในทุกรายวิชา หากรถตอร์ชอบยังรบกวนเพื่อนร่วมชั้น ครูผู้สอนควรลดพฤติกรรม โดยการงดให้รางวัล ซึ่งได้ผลดีในกรณี รถตอร์ชอบ

ส่วนพิคัม นั้นไม่รบกวนกลุ่มเพื่อนก็จริงแต่จะสนใจเรียนและมีงานส่งเฉพาะวิชาที่ตนเองชอบ แต่พิคัมมีความสามารถในการจดจำเรื่องราวต่างๆ ได้เป็นอย่างดี และชอบการเล่าเรื่องราวต่างๆ ของตนเอง ในส่วนของผู้ปกครองต้องหมั่นสอบถามเรื่องราวต่างๆ ในโรงเรียนและมักได้ทราบเกี่ยวกับงานที่ครูแต่ละรายวิชามอบหมาย พิคัมจึงมีงานส่งครบทุกวิชา เป็นโอกาสดีที่มีผู้ปกครองเอาใจใส่ ดังนั้นครูผู้สอนจึงควรติดต่อกับผู้ปกครองเพื่อบอกให้ผู้ปกครองทราบและช่วยเหลือสำหรับกิจกรรมในห้องเรียน ครูควรส่งเสริมการนำเสนอหน้าชั้นเรียน ตามหัวข้อที่ครูกำหนดโดยให้สอดคล้องในรายวิชาที่ตนเองสอน สามารถใช้ในการวัดและประเมินผล เป็นการประเมินตามความสามารถพิเศษจะทำให้เด็กพิเศษสอบผ่านง่ายขึ้น ส่วนการทดสอบยังคงใช้เกณฑ์เดียวกับเด็ก

ปกติทั่วไปยังคง จัดให้มีผู้ช่วยครู เพื่อช่วยเหลือครูผู้สอนในแต่ละรายวิชาต่างๆ ในชั้นเรียนร่วม เพื่อให้ครูผู้สอน ได้มีเวลาเอาใจใส่เด็กพิเศษมากขึ้น ขณะสอนให้ฟังรู้เสมอว่าเด็กพิเศษขาดความสำนึกรู้ สถานการณ์เชิงสังคม เช่น ไม่เข้าใจว่าเพื่อนกำลัง โกรธ หรือกำลังแสดงความห่วงใย วิธีการสอนจึง ควรใช้ภาษาร่วมกันกับใช้พฤติกรรมทางกาย เช่น เมื่อสอนคำว่า เช็ดปากก็ให้เด็กเช็ดปาก ให้สอน สิ่งที่เป็นรูปธรรมมากกว่านามธรรม ใช้ภาษาให้สั้นกระชับ สื่อความหมาย หรือเขียนบนกระดาน โดยสั่งให้ทำทีละอย่าง และอาจชี้แนะด้วยวาจา ด้วยทางการใช้สายตา หรือทางการสัมผัสก็ได้

ขั้นตอนที่ 4 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็กพิเศษ

ผู้บริหารมีการ นิเทศ ติดตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็กพิเศษทุกคน โดย ประสานงานกับครูผู้สอนแต่ละรายวิชา ให้จัดส่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมั่นพูดคุยกับครูผู้สอน สอบถาม ปัญหา และอุปสรรคในการจัดการเรียนร่วมอยู่บ่อยๆ เป็นการกระตุ้นและให้กำลังใจแก่ ครูผู้สอน ได้จัดกิจกรรมที่เหมาะสมกับความต้องการของเด็กพิเศษ

ขั้นตอนที่ 5 กระบวนการประเมินผลการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนทั้งระบบ หลังจากที่ผู้บริหารได้ดำเนินการจัดการเรียนร่วม โรงเรียนจะต้องเข้ารับการนิเทศ ติดตามจากหน่วยงาน ของภาครัฐ ในปัจจุบันทางโรงเรียนเข้ารับการประเมินติดตามผลจากศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตพื้นที่ การศึกษา 3 จังหวัดสงขลา เข้ามาประเมินคุณภาพการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษ ข้อสรุปที่ได้ จากการประเมิน จะนำไปสู่การปรับปรุง แก้ไขการดำเนินงานสำหรับการจัดการเรียนร่วมสำหรับเด็กพิเศษกับเด็กปกติใน โรงเรียนมัธยมศึกษา ต่อไป

เด็กพิเศษประเภทยอมตาม (Passive Child)

เด็กชายขยันเรียน แต่ไม่ส่งงาน

เด็กชายคิมยูจิน อายุ 14 ปี เป็นบุตรคนที่ 3 ของครอบครัว คุณพ่อและคุณแม่มีอาชีพ ค้าขาย ปัจจุบันกำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/7 มีเพื่อนร่วมชั้นเรียน 48 คน แบ่งเป็น ผู้หญิง 28 คน ผู้ชาย 20 คน เป็นเด็กพิเศษที่ย้ายเข้ามาเรียนร่วมในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 มี บุคลิกสุขุม เงียบ ยิ้มง่าย หากมีการสนทนาสามารถติดต่อสื่อสารได้ ทำให้เข้ากับเพื่อนๆ ได้อย่าง รวดเร็ว อยู่ในกลุ่มเพื่อนที่มีลักษณะนิสัยเรียบร้อย ไม่ชอบเล่นรุนแรง จำนวนเพื่อนในกลุ่มประมาณ 6 คน



ภาพประกอบ 6 คิมยูชินกับเพื่อนร่วมชั้นเรียนในกิจกรรมลูกเสือ

สังเกตการใช้ชีวิตประจำวันในโรงเรียน พบว่า สามารถเล่นกับเพื่อนๆ ได้ สามารถเรียนรู้สิ่งแวดล้อม และใช้ชีวิตร่วมกับเด็กปกติในแต่ละวันอย่างมีความสุขเช่นเด็กปกติทั่วไป ทำให้ได้รับการยอมรับในหมู่เพื่อน มีปฏิสัมพันธ์ กับเพื่อน และครูอยู่ในระดับดีมาก พฤติกรรมหลายอย่างของ คิมยูชินที่เหมือนกับเด็กปกติ ทำให้คุณกลมกลืนจนแยกไม่ออก ผู้วิจัยมีโอกาสพูดคุยกับคิมยูชินไม่บ่อยนักเนื่องจาก สอนสัปดาห์ 1 คาบ คิมยูชินเล่าให้ฟังว่า ชอบกินข้าวหมูแดง ก๋วยเตี๋ยวเป็นประจำทุกวัน เข้าเรียนที่ โรงเรียนอนุบาลสงขลาเป็นแห่งแรก ในระดับประถมศึกษาเข้าเรียนที่ โรงเรียนพลวิทยา ระดับมัธยมปีที่ 1 เข้าเรียนที่โรงเรียนพะตงมูลนิธิวิทยาเป็นแห่งแรก ต่อมาเมื่อทราบว่าโรงเรียนศรีนครมูลนิธิเปิดเรียนร่วม ผู้ปกครองเลยย้ายมาเรียนตอนภาคเรียนที่ 2 จากการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมจากผู้ปกครอง ทราบเพิ่มเติมว่าคิมยูชินมีความกระตือรือร้นในการมาโรงเรียน และมีความสุขที่ได้เรียน ส่วนปัญหาเรื่องการเรียนรู้ชั้นนั้น ผู้ปกครองทราบมาตั้งแต่ระดับประถมศึกษาแล้ว ส่วนในเรื่องอื่นๆ ก็เหมือนเด็กปกติทั่วไป ไม่น่ากังวลและหนักใจอะไร

การเรียนร่วมสำหรับคิมยูชิน ในทุกรายวิชา พบว่าไม่ได้เทคนิคใดๆ ในการสอน คิมยูชิน ไม่มีงานส่ง ไม่ยอมทำการบ้านส่ง ซึ่งเพื่อนร่วมชั้นส่วนใหญ่จะมีพฤติกรรมดังกล่าวด้วยเช่นกัน การที่คิมยูชินย้ายมาในช่วงเทอมที่ 2 ทำให้ครูผู้สอนหลายคน ไม่ทราบว่าเป็นเด็กพิเศษ ขณะเรียนเด็กไม่มีพฤติกรรมรบกวน นั่งเรียบร้อย ไม่เป็นจุดเด่น คุณกลมกลืนกับเด็กปกติทั่วไป ทำให้ในแต่ละคาบ ครูผู้สอนไม่ได้ดูแล สนใจเฉพาะเด็กที่ส่งงานตรงเวลา และเด็กที่มีพฤติกรรมรบกวน เกรมากกว่า ไม่ได้ใส่ใจคิมยูชินเท่าที่ควร งานที่ไม่ส่งจึงเป็นไปได้ในลักษณะค่อยทวงถามทีหลัง มากกว่า

เช่นเดียวกัน ในคาบสอนของผู้วิจัย คิมยูชิน มีความตั้งใจเรียนมาก ไม่คุยในเวลาเรียน บางครั้งผู้วิจัยก็ลืม ไปว่า คิมยูชินเป็นเด็กพิเศษ จะต้องคิดตามการส่งงานด้วย เพื่อนร่วมชั้นเล่าให้ฟังเพิ่มเติมว่า คิมยูชิน เขียนหนังสือไม่รู้เรื่องไม่สามารถสื่อสารออกมาให้ผู้อื่นเข้าใจ และเรียนรู้ช้า จากการพูดคุยกัน คิมยูชินเล่าให้ฟังว่า จดไม่ทัน และมีนิสัยขี้ลืม

กล่าวสรุปได้ว่าคิมยูชินไม่ได้ทักษะด้านวิชาการ เนื่องจากมีปัญหาในการเขียน การอ่าน และเรียนรู้ได้ช้า แต่จะได้ทักษะทางสังคมมากกว่า เพราะมีความสุขกับเพื่อนร่วมกลุ่มมากๆ มีพฤติกรรมหลายอย่างเหมือนเด็กปกติ จึงทำให้คิมยูชินสามารถใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข

ชายหนุ่มอารมณ์ดี



ภาพประกอบ 7 ตอกมัน ร่วมกิจกรรมตักบาตรตอนเช้าในกิจกรรมส่งท้ายปีเก่าต้อนรับปีใหม่

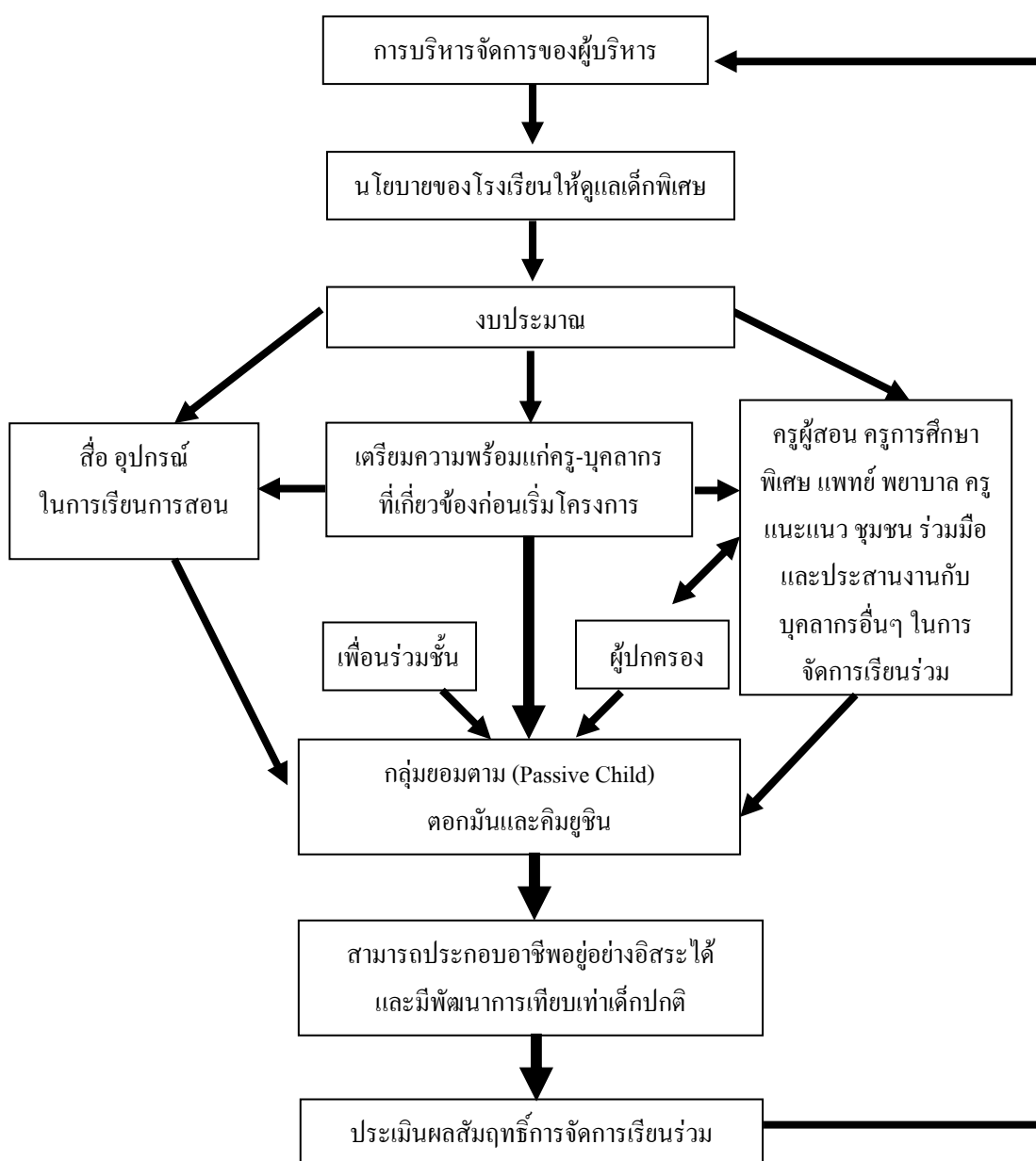
เด็กชายตอกมัน อายุ 14 เป็นลูกคนสุดท้ายของครอบครัว คุณพ่อและคุณแม่ประกอบอาชีพรับราชการ ระดับชั้นอนุบาลเข้าเรียนที่โรงเรียนสะเดา ระดับชั้นประถมศึกษาเข้าเรียนที่โรงเรียนจุลสมัย ปัจจุบันกำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/8 เรียนร่วมชั้นเดียวกับพิดาม มีเพื่อนร่วมชั้นเรียน 44 คน แบ่งเป็นผู้หญิง 17 คน ผู้ชาย 27 คน ผู้วิจัยมีโอกาสสอน ตอกมันในระดับชั้น ม.1 ในรายวิชาแนะแนว เจอน้องสัปดาห์ละ 1 ครั้ง ช่วงแรกๆ ที่เจอ ผู้วิจัยแยกไม่ได้ว่าเป็นเด็กพิเศษหรือเปล่า มาทราบตอนที่ส่งงาน สังเกตเห็นว่าตอกมัน เขียนหนังสือตัวโตมากๆ พอดักเตือนบ่อย

เข้า ยังเขียนตัวโตเหมือนเดิม ผู้วิจัยเลยเสียงแข็ง เพื่อนร่วมชั้นจึงบอกว่าเป็นเด็กพิเศษ เลยถึงบางอ้อ หากดูจากรูปร่างหน้าตาที่ดี นั่งเรียนแถวหน้า ผิวขาว ยิ้มแย้ม ตั้งใจเรียน และตอบครูได้อย่างชัดเจน ชัดคำ พฤติกรรมที่แสดงออกเช่นนี้ จะไม่ทราบเลยว่าเป็นเด็กพิเศษ ต่อมาผู้วิจัยเริ่มสังเกต พฤติกรรมที่แสดงออกถึงความเป็นเด็กพิเศษ พบว่า เวลาว่างจะเดินไปรอบๆ โรงเรียน ชอบพูดคุยคนเดียว แสดงท่าทางตามจินตนาการ เดินยิ้มคนเดียว หุคพูดคุยคนเดียว เป็นระยะๆ พอถึงตอนเย็นจะไปยืนรอผู้ปกครองมารับหน้าโรงเรียน และทุกๆ ช่วงเวลาจะพูดคุย คนเดียว ยิ้ม คนเดียวตลอด ชอบเสียงเพลงมากที่เดียว หากโรงเรียนจัดกิจกรรมที่มีดนตรี มีเสียงเพลง เช่น กิจกรรมวันปีใหม่ กีฬาสี ตอกมันจะมีความสุขมาก จะสนุกกับการออกไปเต้น หน้าเวที มีความสุขกับการได้แต่งตัวหล่อๆ กิจกรรมกีฬาสีที่ผ่านมา ตอกมันอยู่สีน้ำเงินสีเดียวกับผู้วิจัย ตลอดระยะเวลาการแข่งขัน ตอกมันทำหน้าที่กองเชียร์ที่ดี เดินอย่างออกรสชาติ โดยไม่รู้จักเหน็ดเหนื่อย จนทำให้ผู้เข้าชมกีฬาในครั้งนี้มียืนล้อมดู ศิลปะการเต้นของตอกมันมากกว่ามาคูเชียร์หลิเดอร์เสียอีก หรือแม้แต่กิจกรรม B-Boy จากหน่วยงานข้างนอกที่เข้ามาจัดในโรงเรียน ตอกมัน ไม่เงิน ไม่อาย เดินรีตรงไป ออกไปโชว์การเต้น ได้รางวัลและเสียงปรบมือชื่นชมจากเพื่อนๆ ปกติทั่วไปในโรงเรียน สร้างความประทับใจและเสียงหัวเราะให้กับผู้พบเห็นในโรงเรียนได้มากที่สุด ตอกมันบอกว่าการที่ภูมิใจมากที่สุด คือ การที่มีหน้าตาหล่อ คูดี ซึ่งผู้วิจัยก็เห็นด้วย ผู้บริหารเล่าให้ผู้วิจัยฟังว่า การรับเด็กพิเศษเหล่านี้เข้ามา นอกจากจะเป็นการให้โอกาสแล้ว ยังเพิ่มสีสันให้กับโรงเรียน แต่ต้องเป็นเด็กที่เรียนร่วมได้ เพราะเด็กพิเศษเหล่านี้กล้าแสดงออกทั้งๆ ที่เด็กปกติไม่กล้าทำ จากการพูดคุยกับผู้ปกครอง พบว่าตอกมันเป็นเด็กดี ยิ้มง่าย มีความรับผิดชอบในเรื่องส่วนตัวสูงมาก ต้อนเข้าจัดการภาระกิจเสร็จอย่างรวดเร็ว พร้อมรอที่โต๊ะอาหาร ขณะที่พี่คนโตต้องเป็นภาระให้ผู้ปกครองคอยเตือนทุกตอนเช้า ผู้ปกครองเล่าให้ฟังเพิ่มเติมว่า ให้การดูแลรักษาเอาใจใส่น้องเป็นอย่างดี มีการพาไปรักษาที่โรงพยาบาลยูวประสาทไวทโยปถัมภ์ เมื่อได้รับคำแนะนำจากแพทย์หญิงพีญแข ลืมศิลา ถึงวิธีการดูแลรักษา และแพทย์วินิจฉัยว่าน้องเป็นเด็กออทิสติก บกพร่องด้านการสื่อสาร พูดไม่เป็นภาษา ในวงการแพทย์ เรียกว่าภาษามนุษย์ต่างดาว เช่น จะกินอะไร หรือทำอะไร จะใช้วิธีการจูงมือผู้ปกครอง ไปทำในสิ่งต่างๆ ผู้ปกครอง จึงพาไปฝึกพูดที่โรงพยาบาล ม.อ. ต่อมาเปลี่ยนมาฝึกพูดที่โรงพยาบาลหาดใหญ่แทน และใช้ยาเพื่อปรับอารมณ์ ให้มีสมาธิมากขึ้น ลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ โดยทานวันละ 4 ครั้ง ซึ่งตอกมัน จะรับผิดชอบทานยาเอง โดยไม่ต้องบอก

ด้านการเรียนร่วมของตอกมันในวิชาของผู้วิจัยและทุกๆ รายวิชา พบว่า ตอกมัน มีสมาธิในการเรียนสามารถนั่งเรียนอย่างตั้งใจ จนหมดคาบ เหมือนเด็กปกติคนอื่นๆ ครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเหมือนกับเด็กปกติ ทุกประการ มีการทดสอบเหมือนเด็กปกติ ตอกมันทำงานส่งทุกวิชา เข้าใจคำสั่ง สามารถสื่อสารได้ จึงง่ายแก่การวัดและประเมินผล และเป็นเด็กพิเศษเพียงหนึ่งเดียวที่เรียนทุกรายวิชา ทำงานส่งครูผู้สอนทุกรายวิชา จากเด็กพิเศษ จำนวน 6 คน

ตลอดระยะเวลา 1 ปีเต็ม ที่ผู้วิจัยมีโอกาสได้สอนตอกมัน ได้พบเจอ ได้เฝ้าสังเกตสรุปได้ว่า ตอกมัน มีความบกพร่องน้อยที่สามารถเรียนร่วมได้ดีกว่าเด็กพิเศษคนอื่นๆ ปฏิสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนร่วมชั้น และครูผู้สอนทุกรายวิชา อยู่ในระดับดีมาก ครูผู้สอนทุกคนประทับใจในความเป็นเด็กเรียบร้อย สุภาพ ยิ้มแย้ม แจ่มใส มีงานส่งในทุกรายวิชา ไม่เป็นสร้างความหนักใจในการประเมินผล ผู้วิจัยมองว่า หากได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับ อย่างเป็นระบบตอกมันสามารถเรียนรู้ด้านวิชาการและทักษะทางสังคม ได้ดีมากขึ้น

โมเดลแนวทางการพัฒนาที่เหมาะสมในการจัดการเรียนร่วมสำหรับเด็กพิเศษ ประเภทยอมตาม (Passive Child)



ตอกมันและคิมยูชินเป็นเด็กพิเศษประเภทขอมตาม (Passive Child) ที่มีความบกพร่องน้อยที่สุด ขอมให้คนอื่นเข้าหา โอบกอด สามารถร่วมกิจกรรมที่มีคนคอยควบคุมได้ เช่น ร้องเพลง เล่นเกม เล่นสมมุติตามคำสั่ง มีมนุษยสัมพันธ์ดีกว่ากลุ่มแยกตัว สามารถเลียนแบบได้ทั้งท่าทางและภาษาพูด แต่มักไม่เข้าใจความหมายของการกระทำหรือคำพูดที่เลียนแบบมา มีทักษะการเข้าสังคมดีกว่ากลุ่มแยกตัว ต้องการเพื่อน แต่ไม่เข้าใจเรื่องความสัมพันธ์กับผู้อื่น ที่สำคัญเด็กกลุ่มนี้จะอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ดีกว่าทุกกลุ่ม แต่เขาไม่มีความคิดสร้างสรรค์ เอาแต่ทำตาม ทำให้ง่ายต่อการจัดการเรียนร่วม

ผู้วิจัยนำเสนอการอธิบายโมเดลแนวทางการพัฒนา ที่เหมาะสมในการจัดการเรียนร่วม สำหรับเด็กพิเศษประเภทขอมตาม (Passive Child) 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 โรงเรียนต้องมีพันธกิจในเรื่องของการเรียนร่วมที่ชัดเจน ผู้บริหารโรงเรียน มีวิสัยทัศน์ในเรื่องของเด็กพิเศษและปรัชญาการเรียนร่วม เชื่อในเรื่องของการอยู่ร่วมกันของมนุษย์ท่ามกลางความแตกต่าง

ขั้นตอนที่ 2 เมื่อผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ในเรื่องดังกล่าวแล้ว ก็นำมากำหนดเป็นนโยบายเรียนร่วม

ขั้นตอนที่ 3 ผู้บริหารนำนโยบายมาบริหารจัดการงานด้านต่างๆ ด้านบุคลากร มีการเตรียมความพร้อมให้แก่ครู-บุคลากรทุกฝ่ายในโรงเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน โดยจัดอบรม สัมมนา เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนร่วมสำหรับเด็กพิเศษ ก่อนเริ่ม โครงการ จัดกิจกรรมเข้าค่ายอบรมต่างๆ เพื่อให้พ่อแม่เด็กพิเศษได้ทำกิจกรรมร่วมกับเด็กและได้ทำงานอย่างใกล้ชิดร่วมกับครู อันจะส่งเสริมพัฒนาการของเด็กพิเศษกลุ่มนี้ให้ใกล้เคียงกับเด็กปกติทั่วไปได้เร็วขึ้นและขจัดปัญหาการขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเรียนร่วมของครูผู้สอน ด้านงบประมาณ โรงเรียนจะต้องจัดสรรงบประมาณอย่างเป็นระบบในการสนับสนุนการเรียนร่วม และสำหรับจัดซื้อ จัดหาอุปกรณ์ต่างๆ ในกิจกรรมการเรียนการสอน

สำหรับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียนร่วมสำหรับเด็กพิเศษประเภทขอมตาม (Passive Child) สามารถทำได้ ดังนี้ ครูผู้สอน เอาใจใส่ให้ความช่วยเหลือดูแล ฝึกทักษะให้มากขึ้นในสิ่งที่เด็กทำผิด เช่น การเขียนหนังสือสะกดคำ การบวกเลข การลบเลข ครูผู้สอน ควรฝึกเพิ่มเติมโดยให้ตอกมันเขียนตามเส้นประ เพื่อให้ฝึกบังคับทิศทางของตัวอักษร ด้านทักษะทางสังคม ครูควรเริ่มต้นสนทนาก่อนบ่อยๆ เพราะตอกมันสามารถตอบโต้การสนทนาได้ ครูควรสอนแบบร่วมเรียนร่วมรู้มาใช้เพื่อให้เด็กได้เข้ากลุ่ม เพื่อให้เด็กปกติและเด็กพิเศษได้มีปฏิสัมพันธ์กัน อธิบายให้เด็กปกติช่วยกันชวนตอกมันสนทนาก่อนบ่อยๆ จับคู่บัดดี้ที่พูดเก่งๆ เพื่อให้ได้ฝึกการสนทนาให้บ่อยมากขึ้น ฝึกอย่างนี้ไปเรื่อยๆ นอกจากเพิ่มการยอมรับกันในกลุ่มเพื่อนแล้ว จะทำให้ตอกมันมีพัฒนาการ

ทางสังคมที่ดีขึ้นและเทียบเท่าเด็กปกติในที่สุด ตอกมันชอบคนที่พูดไพเราะมากๆ ดังนั้น ควรเสริมแรง โดยการกล่าวคำยกย่อง ชมเชย จะทำให้ตอกมันมีความกระตือรือร้นที่จะทำให้ได้ตามที่ครูสั่ง นอกจากนี้ ครูควรติดตามพฤติกรรมทางสังคม และควรตรวจสอบจดการบ้านว่าลายมือดีขึ้นหรือยัง

สำหรับคิมยูชินนั้นมีทักษะทางสังคมคิดว่าเด็กพิเศษทุกคน สามารถเข้ากับเพื่อนร่วมชั้นได้ และมีกลุ่มเพื่อนที่สนิท ประมาณ 6 คน มีปัญหาเฉพาะเรื่องการเขียนหนังสือ เขียนหนังสือไม่เป็นตัว ไม่เข้าใจในสิ่งที่ครูพูด ทำให้ไม่มีงานส่งครู ดังนั้นครูต้องสอนซ้ำๆ การสอนเพียงครั้งเดียวอาจทำให้เด็กจำไม่ได้หรือยังไม่เข้าใจ ครูควรอธิบายซ้ำๆ หรือปฏิบัติซ้ำๆ กันหลายครั้ง ใช้คำสั่งตรงไปตรงมา เขียนคำสั่ง ตัวอย่างลงบนกระดานทุกครั้งเพื่อให้เด็กเห็นอย่างชัดเจน และให้เพื่อนในกลุ่มช่วยแนะนำการทำงานในแต่ละคาบ หลังจากนั้นครูผู้สอนต้องตรวจสอบจดงานของเด็กว่าเด็กจดเนื้อหาตามที่ครูสอนได้ถูกต้องครบถ้วนหรือไม่ ลายมือของเด็กอ่านออกหรือไม่ทุกครั้งที่สอน เพื่อกระตุ้นให้เด็กมีงานส่งและได้ช่วยเหลือในเรื่องการเขียนหนังสือ ทุกครั้งที่สั่งงานควรสอบถามว่าคิมยูชินไม่เข้าใจตรงไหนบ้าง อธิบายเร็วหรือเปล่า ในกรณีของคิมยูชินต้องจัดให้มีผู้ช่วยครูช่วยอธิบายในคำสั่งต่างๆ และฝึกการเขียนหนังสือ และให้เข้ารับบริการสอนเสริมจากครูการศึกษาพิเศษในช่วงตอนเย็น โดยครูผู้สอนต้องแจ้งปัญหาดังกล่าวให้ครูการศึกษาพิเศษรับทราบ ครูการศึกษาพิเศษจะได้ช่วยฝึกได้ตรงตามความบกพร่องของเด็ก ครูควรสอนโดยการแบ่งซอยเนื้อหาให้มากขึ้นและค่อยๆ สอนเป็นขั้นตอน ใช้อุปกรณ์ช่วยสอน เช่น วีวี วิทยู วิดีโอ ประกอบจะทำให้ได้ผลดียิ่งขึ้น นอกจากนี้ การสอนโดยการให้ใบงานก็เป็นวิธีหนึ่งที่จะทำให้คิมยูชินมีงานมาส่ง เนื่องจากเด็กไม่ได้บกพร่องในเรื่องของการอ่าน สามารถทำคะแนนได้ใกล้เคียงกับเด็กปกติ และง่ายต่อการวัดและประเมินผล

หากมีการประสานงานและแจ้งปัญหาให้ทราบกันอย่างต่อเนื่องในกรณีของตอกมันและคิมยูชิน เด็กพิเศษทั้งสองคน สามารถมีพัฒนาการที่เทียบเท่าเด็กปกติได้ในที่สุด สามารถประกอบอาชีพและอยู่อย่างอิสระได้ เด็กพิเศษกลุ่มนี้มีโอกาสประสบความสำเร็จมากกว่าทุกกลุ่ม แม้ว่าจะมีจำนวนน้อยก็ตาม

ขั้นตอนที่ 4 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็กพิเศษ

ผู้บริหารมีการ นิเทศ ติดตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็กพิเศษทุกคน โดยประสานงานกับครูผู้สอนแต่ละรายวิชา ให้จัดส่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมั่นพูดคุยกับครูผู้สอน สอบถาม ปัญหา และอุปสรรคในการจัดการเรียนร่วมอยู่บ่อยๆ เป็นการกระตุ้นและให้กำลังใจแก่ครูผู้สอนได้จัดกิจกรรมที่เหมาะสมกับความต้องการของเด็กพิเศษ

ขั้นตอนที่ 5 กระบวนการประเมินผลการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนทั้งระบบ

หลังจากที่ผู้บริหารได้ดำเนินการจัดการเรียนร่วม โรงเรียนจะต้องเข้ารับการนิเทศติดตามจากหน่วยงานของภาครัฐ ในปัจจุบันทางโรงเรียนเข้ารับการประเมินติดตามผลจากศูนย์การศึกษา

พิเศษ เขตพื้นที่การศึกษา 3 จังหวัดสงขลา เข้ามาประเมินคุณภาพการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษ
ข้อสรุปที่ได้จากการประเมิน จะนำไปสู่การปรับปรุง แก้ไขการดำเนินงานสำหรับการจัดการเรียน
ร่วมสำหรับเด็กพิเศษกับเด็กปกติในโรงเรียนมัธยมศึกษา ต่อไป

นายไฟฟ้าแรงสูง



ภาพประกอบ 8 นายไฟร่วมกิจกรรมรักการอ่านกับเด็กปกติ

นายไฟ อายุ 18 ปี เป็นบุตรคนที่ 2 ของครอบครัว ผู้ปกครองประกอบอาชีพรับราชการ
เข้าเรียนร่วม ตอน ม.1 ปัจจุบันกำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/7 มีเพื่อนร่วมชั้นเรียน
48 คน แบ่งเป็นผู้หญิง 20 คน ผู้ชาย 28 คน มีครูพี่เลี้ยงทำหน้าที่เป็นครูพี่เลี้ยง ครูพี่เลี้ยงที่ผู้วิจัย
กล่าวถึงเป็นครูการศึกษาพิเศษ ผู้ปกครองนายไฟได้คัดเลือกให้มาดูแลและปรับพฤติกรรม ผู้วิจัยมี
โอกาสเจอครูพี่เลี้ยงและนายไฟตอน ม.1 จากการพูดคุยกันทุกวัน ครูพี่เลี้ยงเล่าให้ฟังว่า เริ่มปรับพฤติกรรม
นายไฟตั้งแต่ อายุ 9 ขวบ ใช้เวลาในการปรับพฤติกรรมรวมทั้งสิ้น 6 ปี จนกระทั่งสามารถเข้าเรียน
ร่วมได้ ตอนนี้น้องอายุ ได้ 18 ปี เพราะนายไฟ เป็นเด็กพิเศษขั้นรุนแรง สมาธิสั้นมาก ไม่สบตา อยู่
ไม่นิ่ง วิ่งทั้งวัน ชอบหมั่นตัว ไม่สนทนา หากสื่อสารก็ใช้ภาษามนุษย์ต่างดาว ผู้สนทนาด้วยฟังไม่รู้
เรื่อง ต้องพยายามปรับพฤติกรรมเรื่อยๆ ต้องมีความอดทน เป็นอย่างยิ่ง ที่จะดูแลช่วยเหลือ เริ่มจาก

ปรับพฤติกรรมการวิ่ง เปิด-ปิด ไฟฟ้า ตามอาคารเรียน นายไฟจะชอบไฟฟ้าเป็นพิเศษ ดังนั้นการปรับพฤติกรรม เริ่มจาก การวางเงื่อนไข เช่น หากยอมเดินแทนการวิ่ง จะพาไปปิดไฟฟ้าทุกวัน แรกๆ ยังวิ่งอยู่เนื่องจากยังไม่เข้าใจคำสั่ง ต้องอาศัยการพูดให้ฟังซ้ำๆ ทุกวัน ต่อมาจึงยอมเดินตามเงื่อนไขที่วางไว้ เพราะเริ่มเรียนรู้ว่าหากวิ่งจะถูกลงโทษ โดยการไม่พาไปเปิด-ปิดไฟ ดังนั้นการให้รางวัล การฝึกซ้ำๆ พูดซ้ำๆ ทุกๆ วันติดต่อกัน เป็นร้อยครั้ง จะทำให้เกิดการเรียนรู้และเข้าใจคำสั่ง และปฏิบัติตามได้ในที่สุด เช่นเดียวกับปัญหาเรื่องสมาธิสั้น ครูพี่เลี้ยงเริ่มฝึกโดยให้นั่งนิ่งๆ เป็นระยะเวลาสั้นๆ 5 นาที หากทำได้ ให้รางวัล โดยการพาไปเดินตามอาคาร ต่อมาเพิ่มระยะเวลา ขึ้นเรื่อยๆ จนถึง 1 ชั่วโมง ต้องฝึกตามตาราง จึงจะเห็นผลได้ระดับหนึ่ง ต่อมาเมื่อนายไฟ มีพัฒนาการดีขึ้น ผู้ปกครองจึงพาเข้าเตรียมความพร้อม ณ โรงเรียนกุลจินต์ ซึ่งเป็นโรงเรียนเรียนร่วมสำหรับเตรียมความพร้อมให้แก่เด็กอนุบาล และเด็กประถมศึกษา ที่มีความบกพร่องขั้นรุนแรง ต่อมานายไฟมีพัฒนาการดีขึ้นตามลำดับ จนสามารถเข้าเรียนร่วมได้ จึงส่งต่อมาเรียนที่โรงเรียนในระดับมัธยมศึกษา เพื่อให้ได้ทักษะทางสังคม ให้เรียนรู้การอยู่ร่วมกับผู้อื่น ซึ่งนายไฟเรียนร่วม เป็นระยะ เวลา 3 ปี เมื่อจบการศึกษาจากที่นี่จะได้วุฒิการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สามารถเข้าเรียนร่วมในสถานศึกษาอื่นที่เปิดเรียนร่วมได้

ตลอดระยะเวลาที่ผู้วิจัยได้สังเกตนายไฟในคาบเรียนและช่วงเวลาที่อยู่ร่วมกับเด็กปกติ พบว่า นายไฟเคลื่อนไหว รุ่มร่าม ขาดความสัมพันธ์ของกล้ามเนื้อขณะที่กระโดด วิ่ง อย่างชัดเจน พูดจาซ้ำๆ ไม่สามารถสื่อสารเป็นเรื่องเป็นราวได้ มีความสุขกับการได้ชอบบิบนิ้วของผู้อื่น ดังนั้นคำพูดที่ ชอบพูดบ่อยๆ “ขอนิ้วได้มั๊ย” มีพฤติกรรมที่โดดเด่นหลายอย่างเนื่องจากเป็นเด็กพิเศษที่มีความบกพร่องขั้นรุนแรง พฤติกรรมโดดเด่นอย่างแรก คือ การเดินเปิด-ปิดไฟฟ้าตามอาคารเรียนต่างๆ สนใจเกี่ยวกับอุปกรณ์ไฟฟ้า สามารถถอด ประกอบอุปกรณ์เกี่ยวกับไฟฟ้าได้ทุกชนิด ผู้ปกครองเล่าให้ฟังว่าเพิ่มเติมว่า ชอบสนทนาเรื่องไฟฟ้ากับคุณพ่อ เรื่องความชอบที่เกี่ยวกับไฟฟ้านี้แหละ ที่นำไปสู่การแอบถอดหลอดไฟฟ้า อุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับไฟฟ้าทุกชนิดตามอาคารเรียน โดยแอบทำในช่วงเวลาที่จัดการเรียนการสอน ซึ่งผู้วิจัยเห็นด้วยตัวเองว่า นายไฟนำบันไดมาจากหอประชุม มองซ้ายมองขวา แล้วรีบปีนป่ายไปถอดหลอดไฟที่โรงอาหาร พอเห็นผู้วิจัย นายไฟรีบลงจากบันได แล้ววิ่งหนีผู้วิจัยต้องบอกให้เอาบันไดไปเก็บ และไม่ให้ทำอีก นายไฟหัวเราะใหญ่เลย ผู้วิจัยเลยหัวเราะตามไปด้วย สำหรับปัญหาดังกล่าว ทางผู้ปกครองร่วมมือ กับครูประจำชั้น ผู้บริหารฝ่ายอาคารสถานที่ ครูผู้สอนแก้ปัญหาโดยวางเงื่อนไขไว้ว่า หากยังกระทำพฤติกรรมดังกล่าว จะถูกลงโทษ โดยให้หยุดโรงเรียนไม่ให้มาเจอเพื่อนร่วมชั้น ซึ่งได้ผลลดนั้ดตา ผู้วิจัยสังเกตว่า นายไฟมีท่าทีไม่ร่าเริง ลดพฤติกรรมลงหากทำสิ่งใดๆ จะถามก่อนว่า จะบอกแม่รีเปล่า ความชอบไฟฟ้าของนายไฟก็มีด้านดีเหมือนกัน เพราะในคาบเรียนทุกรายวิชา นายไฟจะอาสาครูผู้สอน เปิด-ปิดไฟ แอร์ พัดลม ทั้งก่อนและหลัง

เรียนอย่างสม่ำเสมอ พฤติกรรมเด่นอีกอย่างที่เพื่อนร่วมชั้นและผู้วิจัยต้องระวังให้มาก หากเรียนร่วมในห้องแอร์ นายไฟจะผายลมออกมา พฤติกรรมดังกล่าวเป็นลักษณะการต่อต้านการเปลี่ยนแปลงของเด็กพิเศษซึ่งเด็กแต่ละคนจะแสดงพฤติกรรมที่แตกต่างกันออกไป หรือไม่แสดงพฤติกรรมใดๆ ออกมาเลยก็เป็นได้ ดังนั้นในคาบเรียนของผู้วิจัย ผู้วิจัยจะคอยสังเกตและสอบถามว่าจะผายลมเมื่อไหร่ เมื่อผู้วิจัยทราบจะให้เดินออกไปทำธุระข้างนอก เมื่อเสร็จแล้ว จึงกลับเข้ามาเรียนใหม่

สำหรับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสามารถจัดได้เฉพาะช่วงที่ครูพี่เลี้ยงอยู่ ครูพี่เลี้ยงจะวางแผนไปในการทำการบ้านส่ง และคอยประสานงานกับครูผู้สอน ต่อมาเมื่อครูพี่เลี้ยงต้องลาออกไปคุณครู นายไฟเริ่ม เข้าเรียนซ้ำ วิ่งออกจากห้อง มาระยะหลัง งานจึงไม่มีส่ง แต่เข้าทดสอบเช่นเดียวกับเด็กปกติอื่นๆ และเรียนรู้ที่จะลอกข้อสอบเด็กปกติ เพราะกลัวสอบตก มักทำได้คะแนนดีในรายวิชาดนตรี ที่เป็นภาคปฏิบัติ เนื่องจากมีความสามารถในการเล่นตีระนาด

ผู้ต่อต้านการเปลี่ยนแปลง

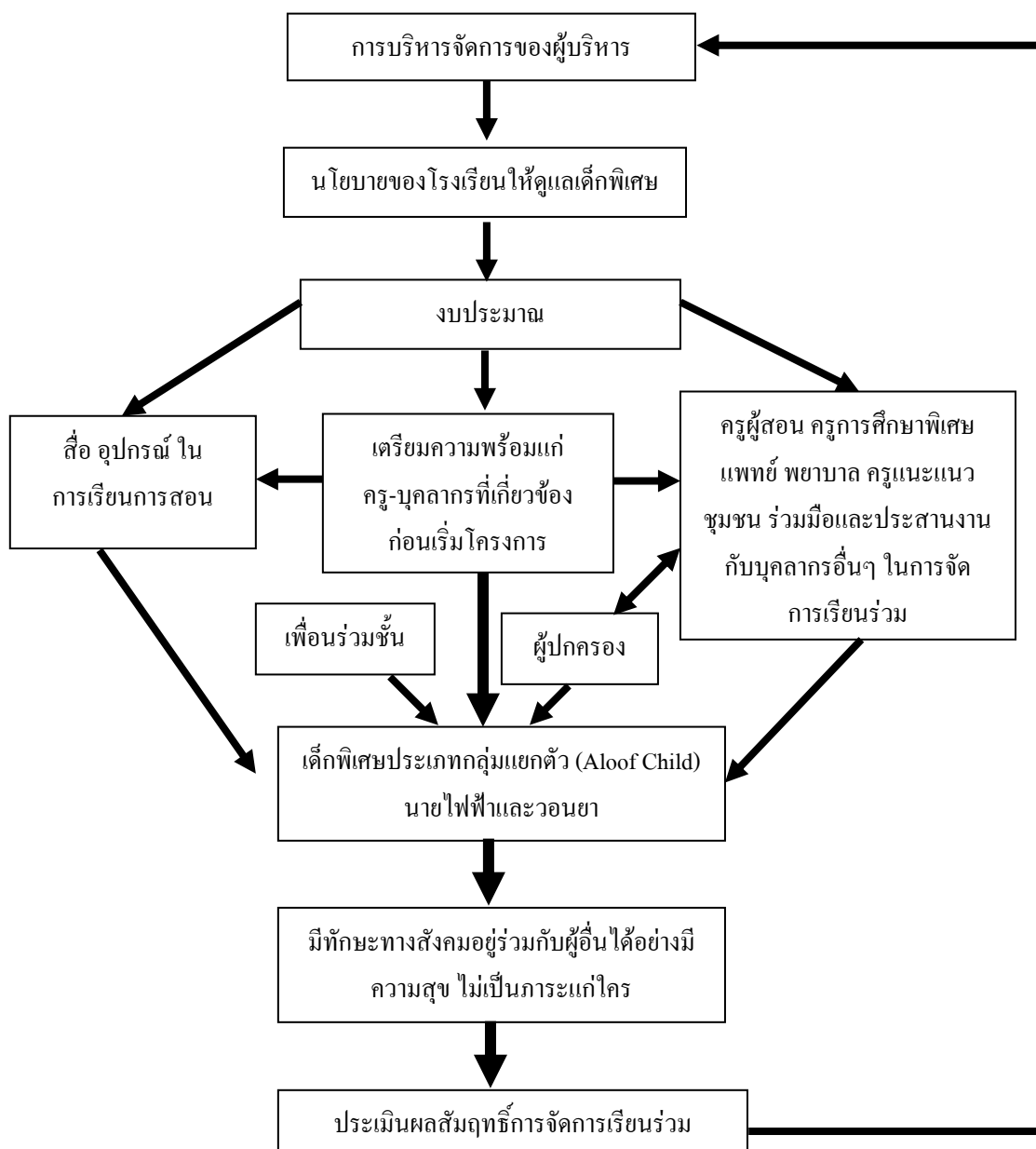
เป็นลักษณะของเด็กพิเศษที่มีความบกพร่องด้านการสื่อสาร ดังนั้นผู้ปกครอง และผู้ที่อยู่ใกล้ชิดจะต้องชวนพูดคุยทุกวัน เมื่อเด็กรู้สึกสนิท ใจไว้ใจ จึงจะยอมพูดคุย ผู้ปกครองเล่าให้ฟังว่า อยู่ที่บ้านก็ไม่พูดกับใครเช่นเดียวกัน มีความสนใจคอมพิวเตอร์ หากต้องการรู้สิ่งใดจะศึกษาด้วยตนเองจากการอ่านหนังสือ และจากอินเทอร์เน็ต วอนยา มีปัญหาด้านการพูด ผู้ปกครองเคยพาไปฝึกพูดที่โรงพยาบาล หาดใหญ่ แต่เมื่อไม่มีใครชวนพูด ชวนคุย ก็จะอยู่คนเดียวเงียบๆ เหมือนเดิม เช่นเดียวกัน เมื่อผู้วิจัยชวน วอนยา คุย วอนยา จะสื่อสารกลับมา ด้วยการพยักหน้า ยิ้ม ถามคำ ตอบคำ นอกจากนี้ ยังพบพฤติกรรมเป็นลักษณะเด่น คือ เมื่อต้องเปลี่ยนห้องเรียนร่วม จากห้องเรียนปกติ ไปเรียนห้องแอร์วอนยา จะไม่ยอมไปเรียน ร้องไห้สะอึกสะอื้นเหมือนใครมากระทำ ให้ได้รับความเจ็บปวด อดนั่งคนเดียวที่ห้องเรียน แรกๆ ผู้วิจัยก็เครียด และตกใจมากเช่นเดียวกัน ผู้วิจัยสอบถามครูพี่เลี้ยงและศึกษาข้อมูลเพิ่มเติม จึงทราบว่า เป็นลักษณะของเด็กพิเศษประเภทต่อต้านการเปลี่ยนแปลง เด็กไม่คุ้นชินกับสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนไป จัดว่าเป็นเด็กพิเศษประเภทต่อต้านการเปลี่ยนแปลง เด็กออทิสติกจะมีความยึดติดกับกิจกรรมบางอย่าง หรือสิ่งที่ปฏิบัติเป็นกิจวัตรประจำวันอย่างเหนียวแน่น ตัวอย่างเช่น เวลาเรียนถ้าเขาเคยเรียนในห้องเรียนปกติ การเปลี่ยนห้องเรียนจะเป็นเรื่องยิ่งใหญ่ของเขามาก เขารู้สึกสะเทือนใจ เด็กกลุ่มนี้จะรู้สึกหงุดหงิดเมื่อมีการเปลี่ยนแปลง ถ้ามีสิ่งใดเปลี่ยนแปลงอย่างที่เคยทำๆ จะทำให้เขาเกิดความเครียดสูงได้ทั้งสิ้น ดังนั้นเด็กพวกนี้จึงค่อนข้างมีลักษณะย้ำคิด-ย้ำทำ (Obsessive-compulsive) ลักษณะย้ำคิด-ย้ำทำของเด็กทำให้เกิดปัญหาในการพยายามให้เด็กใช้ชีวิต ร่วมกับกับเด็กปกติและสังคมปกติในการดำเนินชีวิตประจำวัน ในการเล่น การเรียน เพราะเด็กจะรู้สึกหงุดหงิดอึดอัดอย่างมากต่อการเปลี่ยนแปลงต่างๆ แม้แต่เรื่องเล็กน้อย เช่น แยกตัว ขอบนั่งแยกตามลำพังได้ต้นไม้ ม้านั่ง หอประชุม ห้องสมุด แต่ต้องเป็นคนเดียว ถ้ายังพบคนมากจะยิ่งเครียด ไม่พูด จะต้องสร้างความไว้ใจและอธิบายบ่อยๆ ผู้วิจัยจึงให้เพื่อนร่วมชั้นเรียนที่สนิท ไปปลอบและอธิบายเมื่อถึงคาบเรียน ทำอย่างนี้ซ้ำๆ ประมาณ 4 ครั้ง ในที่สุดก็ยอมไปเรียนที่ห้องแอร์ ตลอดระยะเวลาที่เรียนร่วม ครูผู้สอนในทุกรายวิชาเล่าให้ฟังตรงกันว่า วอนยา พูดแทบนับคำได้ ทำให้เพื่อนๆ เพื่อนายที่จะชวนพูดคุย รวมถึงคุณครูด้วย เวลาถาม ชวนพูดคุย หากถามมากๆ จะร้องไห้ จากการติดตามสังเกตพฤติกรรม พบว่า ในช่วง ม.3 วอนยา พูดกับผู้วิจัยมากขึ้น เป็นไปได้ว่า ผู้วิจัยเข้าพูดคุยกับผู้ปกครองและวอนยา บ่อยครั้ง เลยกลายเป็นความคุ้นชิน และไว้ใจที่จะสนทนา เพื่อนร่วมชั้นเล่าให้ฟังว่า เวลาว่างวอนยา ชอบอยู่ตามลำพัง นอกจากนี้ ยังพบว่าเพื่อนร่วมชั้นเริ่มแก้งข้างตอนอยู่ ม.2 เช่น สะกิด เล่น ให้ออนยา โมโห แต่ก็ไม่มากนัก เป็นไปได้ว่า ตอน ม.1 เพื่อนยังไม่คุ้นชินกับวอนยา ก็ดูๆ นิสัยใจคอไปก่อน พอเลื่อนชั้นอยู่ ม.2 ไม่มีโอกาสแก้ง เพราะมีครูพี่เลี้ยงมานั่งประกบในห้องเรียนร่วมด้วย จากการสังเกตเพื่อนร่วมชั้นผู้ชาย อย่างมีส่วนร่วมในคาบเรียน พบว่า เพื่อนร่วมชั้นผู้ชายประมาณ 6-8 คน มีนิสัยชอบก๊อกลงตามประสาวัยรุ่น ชอบแก้งกันมากในหมู่เด็ก

ปกติด้วยกัน ดังนั้นเมื่อเลื่อนชั้นขึ้น ม.3 ครูพี่เลี้ยง มีความจำเป็นต้องลาออกจากการเป็นพี่เลี้ยงนายไฟไปดูแลลูก ทำให้เพื่อนร่วมชั้น ได้โอกาสแกล้งมากขึ้น จากการพูดคุยกับเพื่อนร่วมชั้น พบว่าแกล้งโดยการเอาอุปกรณ์ไปซ่อน พูดให้วอนยา โมโห ซึ่งวอนยา ตอบโต้กลับมาโดยการกระต๊อบทำเพื่อน ๆ จึงรู้สึกสนุกมากวิงวอนกันใหญ่เลย สักพักจะวิ่งกลับมาลอบโดยการกอดคอ จากการสัมภาษณ์ครูประจำชั้น ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่าในเรื่องการแกล้งเด็กพิเศษยังเป็นปัญหาที่พบอยู่ แต่ได้ช่วยเหลือโดยการ ห้ามปรามตักเตือน ทำโทษ พูดถึงบาป-บุญ คุณโทษ หรือวางเงื่อนไขว่าจะแจ้งให้ผู้ปกครองทราบ ปัจจุบันพฤติกรรมแกล้งจึงมีน้อยลง

สำหรับการจัดการเรียนการสอน วอนยา มีปัญหาในเรื่องการเขียน ทำให้ไม่มีงานส่ง จะมีส่งก็ช่วงที่ครูพี่เลี้ยงอยู่ ส่วนปัญหาการสื่อสาร วอนยา ไม่ยอมพูด เมื่อถูกถามเพื่อให้มีส่วนร่วม ในกิจกรรมการเรียนร่วม วอนยา กลับร้องไห้ ประกอบกับครูผู้สอนไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะเด็กพิเศษ จึงไม่มีครูคนใด ปรบเร้าให้ส่งงานหรือชวนพูดคุย แม้กระทั่งเพื่อนร่วมชั้น ด้านความสามารถพิเศษของวอนยา พบว่า สามารถตีระนาดได้ ดังนั้นทางโรงเรียนจึงส่งเสริมศักยภาพด้านดังกล่าว โดยให้ร่วมวงกับเด็กปกติตีระนาดในงานต่างๆ ของโรงเรียน ส่วนในช่วงตอนเย็น ผู้ปกครองส่งเสริมให้วอนยา เรียนพิเศษ ตีระนาด เพิ่มเติมที่โรงเรียน พร้อมนายไฟ

อาจจะสรุปได้ว่า การจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนสำหรับเด็กพิเศษในโรงเรียนมัธยมศึกษาได้จัดเพื่อส่งเสริมทักษะทางสังคมโดยให้เข้าร่วมกิจกรรมกับเด็กปกติทุกประการ แต่ไม่ได้ส่งเสริมขณะเรียนร่วมในชั้นเรียนปกติ เนื่องจากครูไม่มีความเข้าใจในการจัดการกิจกรรมสำหรับเด็กพิเศษ ดังนั้น ครูคนใดที่มีความรู้บ้างและเอาใจใส่ จะสามารถประเมินผลเองได้ ซึ่งสำหรับเด็กพิเศษในระดับมัธยมศึกษาเป็นหน้าที่ของครูผู้สอนที่ต้องประเมินผลเอง เนื่องจากสามารถเรียนร่วมได้ แต่ครูบางคนให้เด็กไม่ผ่าน เพราะไม่ทราบว่าเป็นเด็กพิเศษหรือไม่ เช่น คิมยูจิน เลยทำให้เด็กสอบไม่ผ่านในรายวิชานั้น

โมเดลแนวทางการพัฒนาที่เหมาะสมในการจัดการเรียนร่วมสำหรับเด็กพิเศษ ประเภท
กลุ่มแยกตัว (Aloof Child)



นายไฟฟ้าและวอนยา จัดเป็นเด็กพิเศษประเภทกลุ่มแยกตัว (Aloof Child) นายไฟฟ้ามีความบกพร่องมากที่สุด เรียนรู้ช้า สมาธิสั้น มีปัญหาทางการสื่อสารและการพูด บางครั้งพูดภาษาต่างดาว ทำซ้ำๆ ในสิ่งที่ตนเองชอบ เคลื่อนไหวขี้เกียจ ตลอดระยะเวลาของการเรียนร่วมนายไฟฟ้ามีครูพี่เลี้ยงเป็นครูพี่เลี้ยงคอยดูแลในเรื่องพฤติกรรม และการส่งงาน ส่วนวอนยามีปัญหาการเรียนรู้อช้า และการสื่อสาร ไม่ยอมพูดคุยหรือสนทนากับใคร ใครเข้าใกล้จะเฉยชอบอยู่คนเดียว เล่นกับเพื่อน

ไม่เป็น จึงไม่มีเพื่อน ทั้งที่อยู่ที่บ้านและที่โรงเรียน นอกจากคนที่สนิทด้วย มีปัญหาเรื่องการเขียน เด็กพิเศษทั้งสองมีลักษณะการต่อต้านการเปลี่ยนแปลงร่วมด้วย โดยนายไฟจะต่อต้านในลักษณะของการผายลมเมื่อต้องเรียนในห้องแอร์ ส่วนวอนยาจะร้องไห้ เมื่อต้องเรียนในห้องแอร์

แนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาที่เหมาะสมในการจัดการเรียนร่วมสำหรับเด็กพิเศษประเภทกลุ่มแยกตัว (Aloof Child)

ขั้นตอนที่ 1 โรงเรียนต้องมีพันธกิจในเรื่องของการเรียนร่วมที่ชัดเจน ผู้บริหารโรงเรียนมีวิสัยทัศน์ในเรื่องของเด็กพิเศษและปรัชญาการเรียนร่วม เชื่อในเรื่องของการอยู่ร่วมกันของมนุษย์ท่ามกลางความแตกต่าง

ขั้นตอนที่ 2 เมื่อผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ในเรื่องดังกล่าวแล้ว ก็นำมากำหนดเป็นนโยบายเรียนร่วม

ขั้นตอนที่ 3 ผู้บริหารนำนโยบายมาบริหารจัดการงานด้านต่างๆ ด้านบุคลากร มีการเตรียมความพร้อมให้แก่ครู-บุคลากรทุกฝ่ายในโรงเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน โดยจัดอบรม สัมมนา เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนร่วมสำหรับเด็กพิเศษ ก่อนเริ่มโครงการ จัดกิจกรรมเข้าค่ายอบรมต่างๆ เพื่อให้พ่อแม่เด็กพิเศษได้ทำกิจกรรมร่วมกับเด็กและได้ทำงานอย่างใกล้ชิดร่วมกับครู อันจะส่งเสริมพัฒนาการของเด็กพิเศษกลุ่มนี้ให้ใกล้เคียงกับเด็กปกติทั่วไปได้เร็วขึ้นและขจัดปัญหาการขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเรียนร่วมของครูผู้สอน ด้านงบประมาณ โรงเรียนจะต้องจัดสรรงบประมาณอย่างเป็นระบบในการสนับสนุนการเรียนร่วม และสำหรับจัดซื้อ จัดหาอุปกรณ์ต่างๆ ในกิจกรรมการเรียนการสอน สำหรับการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กพิเศษประเภทกลุ่มแยกตัว (Aloof Child) สามารถทำได้ ดังนี้ ผู้ปกครองสามารถแก้ปัญหาด้านการสื่อสาร ด้วยการชวนพูดคุยบ่อยๆ เพื่อให้วอนยาได้ฝึกทักษะทางการสื่อสาร สามารถแก้ไขได้ โดยผู้ปกครองต้องชวนพูดคุยบ่อยๆ เนื่องจากเด็กจะคุยด้วยเฉพาะคนที่สนิท ดังนั้นบุคคลในครอบครัวจึงสำคัญมากในเรื่องดังกล่าว สมาชิกในครอบครัวอย่าพยายามทำตัวเหนียวเหนี้ยในการสนทนากับเด็ก และอย่ามองว่าไม่ใช่เรื่องสำคัญอะไร เพราะหากผู้ปกครองคิดอย่างนั้น จะทำให้เด็กพิเศษที่มีปัญหาการสื่อสารและมีพฤติกรรมต่อต้านการเปลี่ยนแปลงร่วมด้วยจะไม่พูดและมีพัฒนาการในทางที่ถดถอย คือ ชอบแยกอยู่คนเดียว หากผู้ปกครองไม่มีเวลา ควรจ้างครูการศึกษาพิเศษมาดูแลช่วยพูดคุย สนทนาด้วยบ่อยๆ เด็กจะมีพัฒนาการในการสื่อสารที่ดีขึ้น ถึงขั้นเทียบเท่าเด็กปกติที่พูดน้อยทั่วไปได้ในที่สุด ส่วนปัญหาการเรียนรู้อ่าน และการเขียนหนังสือ นั้นผู้ปกครองควรตรวจดูสมุดการบ้าน แต่หากได้จ้างครูการศึกษาพิเศษคอยดูแลแล้ว ก็ควรให้มานั่งเรียนเป็นเพื่อนในห้องเรียนด้วย จะได้ช่วยอธิบายเรื่องคำสั่งต่างๆ และการเขียนหนังสือจะทำให้เด็กได้ทักษะทางวิชาการเพิ่มขึ้น

เพื่อนร่วมชั้นควรเปลี่ยนทัศนคติใหม่ เปิดใจยอมรับว่าเขาเป็นเพื่อน เป็นส่วนหนึ่งของห้อง อย่ารู้สึกเบื่อ รำคาญ ที่จะต้องเริ่มต้นคุยก่อนแล้วไม่มีปฏิกิริยาตอบสนองกลับ ดังนั้นเพื่อนคู่หูจึงมีบทบาทมากในเวลาที่เด็กอยู่ที่โรงเรียน หากเพื่อนร่วมชั้นให้ความช่วยกันก็ไม่ใช่ว่าเรื่องยากที่ทุกคนจะทำได้

ครูผู้สอนควรให้นั่งเรียนกับเพื่อนคู่หูที่พูดเก่งๆ และสามารถสื่อสารกันเข้าใจให้คอยช่วยเหลือแนะนำในการเรียนครูต้องสอนวิธีการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงต่างๆ พยายามแสดงให้เห็นว่าครูสนใจและเอาใจใส่ และการปฏิบัติต่อเด็กทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน ครูผู้สอนและเพื่อนร่วมชั้นควรทำความสนิท ชวนคุยบ่อยๆ สัมผัส ห้ามเด็กทั่วไป หยอกล้อ หรือทำให้โกรธ เพราะเด็กพิเศษประเภทต่อต้านการเปลี่ยนแปลงจะต่อต้านทุกอย่างที่ไม่คุ้นชิน ครูผู้สอนอย่าพยายามเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อม เช่น หากเขาเคยเรียนเฉพาะห้องเรียนธรรมดา ก็อย่าเปลี่ยนให้เรียนห้องแอร์กะทันหัน เพราะเด็กจะต่อต้านสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงนั้น หากเด็กยังปรับตัวไปในทางที่ถดถอย เช่น ชอบแยกอยู่คนเดียว ร้องไห้เมื่อมีเพื่อนชวนคุยมากๆ ควรส่งเด็กไปให้ครูแนะแนวหรืออาจให้เพื่อนคู่หูช่วยพูด หรือเขียนส่วนดีของเด็กแล้วอ่านให้ฟังให้ความรักเอาใจมากๆ เด็กกลุ่มนี้จะดีขึ้น

สำหรับนายไฟ ซึ่งบกพร่องมากที่สุดจะมีปัญหาในการเรียนร่วม ดังนั้นสิ่งที่โรงเรียนมุ่งหวังให้เกิดขึ้นกับนาย ก็คือ การได้ทักษะทางสังคม เนื่องจากเด็กพิเศษจะเลียนแบบพฤติกรรมของเพื่อนที่มีอายุในวัยเดียวกัน การเรียนการสอนจึงควรให้เพื่อนเป็นแบบอย่างให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ เนื่องจากเด็กขาดทักษะในการสร้างปฏิสัมพันธ์กับเด็กอื่น การจัดการเรียนการสอนควรเน้นทักษะทางสังคมด้วย ครูต้องอธิบายให้เด็กเข้าใจว่าพฤติกรรมใดที่เป็นพฤติกรรมที่ดีที่ควรแสดงออก พฤติกรรมใดไม่ดี ครูไม่ชอบ ขอคำแนะนำจากผู้ปกครอง ผู้เชี่ยวชาญ เพื่อจะช่วยให้เด็กมีประสิทธิภาพมากขึ้น เมื่อเด็กไม่ยอมทำงานส่ง ครูต้องใช้วิธีการใหม่ เลือกรายงานที่เด็กสนใจ ครูอธิบายให้เพื่อนร่วมชั้นเข้าใจ และให้ความช่วยเหลือเด็กพิเศษ บางครั้งครูไม่สามารถหยุดพฤติกรรมของเด็กได้ ต้องให้เด็กพิเศษเลือกนั่งเรียนกับเพื่อนที่เขาชอบ และสามารถสื่อสารกันรู้เรื่อง เด็กปกติบางคนอาจถูกเด็กพิเศษมองหน้าแล้วอึดอัด มองบ่อยๆ ครูจะต้องชี้แจงให้เด็กปกติเข้าใจว่า เขาไม่มีความประสงค์จะล้อเลียนเด็กปกติ แต่เป็นลักษณะเฉพาะของเด็กพิเศษ และใช้วิธีช่วยเหลือ โดยให้ผู้เชี่ยวชาญเข้ามาดูแล

ครูผู้สอนต้องเข้าใจลักษณะของนายไฟ อย่ายึดติดรูปแบบแปลกๆ ของเด็กเป็นอารมณ์ ถ้าเด็กหงุดหงิด ให้เด็กเปลี่ยนกิจกรรม หรือให้นั่งสงบ ๆ นั่งๆ สักพัก เขียนกฎเกณฑ์และตารางการเรียนให้นายไฟปฏิบัติตาม ควรสอนโดยมีภาพประกอบ พยายามจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีการเคลื่อนไหว เพื่อให้ให้นายไฟ ที่มีปัญหาในการอยู่ไม่นิ่งสามารถเข้าร่วมกิจกรรมและเรียนรู้ได้ ในขณะที่สอนช่วยแก้ปัญหาที่ดูเหมือนง่ายสำหรับเด็กทั่วไปด้วย เช่น การใช้ยางลบ สื่อจะมีความสำคัญสำหรับเด็กกลุ่มนี้ อาจจะทำให้เรียนจากภาพประกอบ วิดีทัศน์ หรือแผ่นใส หรือใช้ดนตรีประกอบการสอน และ

ให้แรงเสริมที่เป็นวาจา เช่น คำชม คำพูดต่างๆ หรือแรงเสริมที่เป็นสิ่งของก็ได้ แล้วแต่ความเหมาะสมสำหรับนายไฟ การวางเงื่อนไข โดยการทำให้โทษเป็นสิ่งที่ดีในการหยุดพฤติกรรม เช่น ไม่ให้มาโรงเรียน ไม่ให้มาเจอเพื่อน จะใช้ได้ผลกับนายไฟ

การให้แรงเสริมทางบวก (Positive Reinforcement) การให้คำชมหรือรางวัล เป็นสิ่งที่เด็กชอบ หากเด็กแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ เป็นวิธีที่ครูนิยมใช้ และมักได้ผลดี สามารถทำให้เด็กมีพฤติกรรมที่คงทนและนาน และจำเป็นต้องเสริมแรงทุกครั้ง เมื่อพฤติกรรมเกิดขึ้นอย่างคงที่ จึงลดแรงเสริมลง การกระทำบ่อยๆ (Rehearsal) เป็นการฝึกให้เด็กแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ซ้ำๆ กัน หลายๆ ครั้ง เพื่อให้เด็กจำได้ หรืออาจให้เด็กพูดข้อความสั้นๆ เช่น เราจะพูดเพราะๆ เด็กดี ไม่ลูกจากที่นั่นบ่อยๆ ครูต้องคอยตรวจสอบพฤติกรรมว่ามีการปฏิบัติตามกฎ ระเบียบหรือไม่ และให้แรงเสริมหากเด็กพิเศษปฏิบัติตาม ครูผู้สอนควรเลือกเด็กปกติทั่วไปคนใดคนหนึ่งเป็นเพื่อนคู่หูของนายไฟและเป็นแบบอย่าง ให้นายไฟปฏิบัติตามแบบอย่างจนกว่าเด็กพิเศษจะเกิดการเรียนรู้

สำหรับนายไฟและวอนยาเรียนรู้ได้ช้า ต้องใช้เวลานานมาก ในการแสดงทักษะง่ายๆ ครูอาจลดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมลง ลดเนื้อหาวิชาลง ซึ่งอาจทำให้เด็กสอบผ่านได้ง่ายขึ้น ในกรณี que เด็กไม่ส่งงาน หรือทำแบบฝึกหัดไม่ได้ ครูไม่ควรตัดเกรดเลย แต่อาจสอนโดยยึดความสนใจของเด็กพิเศษเป็นหลัก เช่น นายไฟและวอนยาสนใจในเรื่องของคนตรี ก็ควรนำคะแนนในเรื่องดังกล่าวเข้ามาประเมินด้วย

ขั้นตอนที่ 4 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็กพิเศษ ผู้บริหารมีการนิเทศ ติดตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็กพิเศษทุกคน โดยประสานงานกับครูผู้สอนแต่ละรายวิชา ให้จัดส่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมั่นพูดคุยกับครูผู้สอน สอบถาม ปัญหา และอุปสรรคในการจัดการเรียนร่วมอยู่บ่อยๆ เป็นการกระตุ้นและให้กำลังใจแก่ครูผู้สอน ได้จัดกิจกรรมที่เหมาะสมกับความต้องการของเด็กพิเศษ

ขั้นตอนที่ 5 กระบวนการประเมินผลการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนทั้งระบบ หลังจากที่ผู้บริหารได้ดำเนินการจัดการเรียนร่วม โรงเรียนจะต้องเข้ารับการนิเทศ ติดตามจากหน่วยงานของภาครัฐ ในปัจจุบันทางโรงเรียนเข้ารับการประเมินติดตามผลจากศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตพื้นที่การศึกษา 3 จังหวัดสงขลา เข้ามาประเมินคุณภาพการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษ ข้อสรุปที่ได้จากการประเมิน จะนำไปสู่การปรับปรุง แก้ไขการดำเนินงานสำหรับการจัดการเรียนร่วมสำหรับเด็กพิเศษกับเด็กปกติในโรงเรียนมัธยมศึกษา ต่อไป

อาจกล่าวสรุปได้ว่า ครูผู้สอนต้องให้ข้อมูลแก่ครูการศึกษาพิเศษ เพื่อให้การวางแผนให้ความช่วยเหลือ ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ วิธีสอนที่เหมาะสมกับเด็กที่มีปัญหาในการเรียน คือ การสอนซ่อมเสริม ซึ่งเป็นวิธีสอนเพิ่มเติมในส่วนที่เด็กยังขาดทักษะอยู่ มีประโยชน์การสอน

การอ่าน การเขียนและคณิตศาสตร์ เด็กที่มีปัญหาในการเขียนใช้วิธีทดสอบด้วยปากเปล่า แทนการสอบด้วยการเขียนคำตอบลงในกระดาษ

ในปัจจุบันการช่วยเหลือและรักษา ได้มีความพยายามจากบุคคลหลายกลุ่มในการให้ความช่วยเหลือแก่เด็กเหล่านี้ เช่น แพทย์ นักสังคมสงเคราะห์ นักการศึกษา นักจิตวิทยา ปัจจุบันมีการช่วยเหลือเด็กพิเศษได้ทำกันเป็นทีมเพราะเด็กต้องได้รับการดูแลจากบุคคลหลายความถนัดเพื่อแก้ไขพฤติกรรมหลายด้าน และที่ขาดไม่ได้ ก็คือ บุคคลในครอบครัวของเด็ก ต้องรู้จักเข้าใจและให้การช่วยเหลือแก่เด็กไม่ยิ่งหย่อนกว่าบุคคลที่ได้รับการฝึกหัดมาเพื่อช่วยเหลือเขาโดยตรง การมีเด็กพิเศษในครอบครัวเป็นเรื่องน่าหนักหน่วงและน่าเห็นใจ ในประเทศไทยมีสถาบันทางการแพทย์หลายแห่งที่ให้การรักษาช่วยเหลือเด็กเหล่านี้ได้อย่างได้ผลดีมาก เช่น โรงพยาบาลยุวประสาทไวทโยปถัมภ์ โรงพยาบาลศิริราช ศูนย์สุขวิทยาจิต โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์และจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้รับเด็กกลุ่มนี้เข้าเรียนร่วมกับเด็กปกติ เด็กที่มีปัญหาในการอ่าน ควรฟังเนื้อหาเดียวกันจากเทป จดวัสดุ เนื้อหาในการอ่านให้มีความหลากหลายและให้มีความยากง่ายแตกต่างกัน การใช้แบบเรียนเล่มเดียวกันเป็นวิธีที่ไม่เหมาะสม เพราะไม่สนองตอบต่อเด็กพิเศษ

บทที่ 5

สรุปผลวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัย เรื่อง การจัดการเรียนร่วมสำหรับเด็กพิเศษกับเด็กปกติใน โรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสงขลา วัตถุประสงค์ของการวิจัย คือ 1) เพื่อศึกษาลักษณะการจัดการเรียนร่วมสำหรับเด็กพิเศษกับเด็กปกติ 2) ศึกษาปัจจัย ส่งเสริม ที่ทำให้เด็กพิเศษสามารถเรียนร่วมกับเด็กปกติได้ 3) ศึกษาปัญหาอุปสรรคในการจัดการเรียนร่วม 4) เสนอแนะแนวทางการพัฒนาที่เหมาะสม ในการจัดการเรียนร่วมสำหรับเด็กพิเศษกับเด็กปกติใน โรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสงขลา วิธีการศึกษาใช้วิธีเชิงคุณภาพ โดยศึกษากลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ ผู้บริหาร โรงเรียน เด็กพิเศษ เพื่อนร่วมชั้นเด็กพิเศษ ครูปกติที่สอนเด็กพิเศษ ครูการศึกษาพิเศษ ครูแนะแนว ผู้ปกครองเด็กพิเศษ ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ แพทย์ นักสังคมสงเคราะห์ เก็บรวบรวมข้อมูลการจัดการเรียนร่วมสำหรับเด็กพิเศษ ใช้วิธีการสัมภาษณ์ การสนทนา เป็นรายบุคคล การสังเกตการสอนอย่างมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม และกรณีศึกษา วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล คือ นำข้อมูลมาจำแนกหมวดหมู่ ถอดรหัส และตีความ มีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า ผลการวิจัย พบว่า

1. ลักษณะการจัดการเรียนร่วม เป็นลักษณะเรียนร่วมในชั้นเรียนปกติเต็มเวลาและมีบริการสอนเสริมวิชาการ คือ จัดให้เด็กพิเศษที่ได้รับการวินิจฉัยจากแพทย์ว่ามีความบกพร่องน้อย มีวุฒิภาวะทางอารมณ์และสังคม ที่สามารถเรียนร่วมกับเด็กปกติ ให้ได้เรียนในรายวิชาต่างๆ เหมือนเด็กปกติทุกประการ และรับบริการสอนเสริมจากครูการศึกษาพิเศษ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ครูผู้สอนปกติยังไม่ได้จัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) และแผนการสอนเฉพาะบุคคล (MP) ขาดความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการจัดทำแผนเพื่อพัฒนาเด็กพิเศษ ครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยใช้แผนการสอนปกติ ที่เน้นเนื้อหาสาระเป็นหลัก มีการวัดและประเมินผล การเรียนของเด็กพิเศษ เช่นเดียวกับเด็กปกติ แต่มีความยืดหยุ่นมากกว่า

2. ปัจจัย ส่งเสริม ที่ทำให้เด็กพิเศษสามารถเรียนร่วมกับเด็กปกติได้ พบว่า ทุกปัจจัยมีส่วนส่งเสริมในการเรียนร่วม ผู้บริหารมีเจตคติที่ดีต่อเด็กพิเศษ เปิดเป็นโรงเรียนเรียนร่วมให้โอกาสเด็กพิเศษได้ใช้ทรัพยากรร่วมกับเด็กปกติ ครูและบุคลากรให้ความช่วยเหลือตามความสามารถ ผู้ปกครองเข้าใจยอมให้เด็กปกติเป็นเพื่อนกับเด็กพิเศษ โรงเรียนจัดบริการห้องเรียนร่วมสำหรับบริการสอนเสริมเด็กพิเศษ เพื่อพัฒนาด้านทักษะอื่นๆนอกเหนือจากวิชาการ

3. ปัญหา อุปสรรคในการจัดการเรียนร่วมสำหรับเด็กพิเศษกับเด็กปกติใน โรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสงขลา ผลการวิจัยสรุปได้ว่า

3.1 ปัญหาด้านบุคลากร ผู้บริหาร โรงเรียนขาดการเตรียมความพร้อมแก่ครู-บุคลากรในโรงเรียนก่อนเริ่มโครงการ ขาดหลักบริหารจัดการเรียนร่วมที่ถูกต้อง ขาดการสนับสนุน การศึกษาพิเศษอย่างจริงจัง ขาดบุคลากรที่จบวุฒิการศึกษาพิเศษโดยตรง ครูผู้สอนในชั้นเรียนร่วม ขาดความรู้ เทคนิค จิตวิทยาในการสอนเด็ก ครูผู้สอนปกติ ครูแนะแนว เด็กปกติ ผู้ปกครอง แพทย์ ยังไม่ได้เข้ามาร่วมกันจัดการเรียนร่วมอย่างจริงจัง

3.2 ปัญหาด้านสื่อวัสดุ อุปกรณ์ที่จำเป็นในการจัดการเรียนร่วม ทางโรงเรียน มีน้อยมาก โรงเรียนยังไม่ได้ส่งเสริมการผลิต สื่อ อุปกรณ์ขึ้นมาใช้เอง สื่อต่างๆ ที่ได้รับการสนับสนุน จากศูนย์การศึกษาพิเศษซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐได้มาอย่างล่าช้า เช่น ขอใช้ในปีการศึกษา 2551 แต่ได้อุปกรณ์ สื่อ มาใช้ในปีการศึกษา 2552 ทำให้การพัฒนาเด็กพิเศษ ไม่ต่อเนื่อง นอกจากนี้ทางโรงเรียน ขาดการประสานงานไปยังหน่วยงานอื่นๆ ในเรื่อง สื่อ วัสดุ อุปกรณ์

3.3 ปัญหาด้านงบประมาณ การจัดสรรงบประมาณจากหน่วยงานต้นสังกัด และของภาครัฐ ให้การสนับสนุนไม่เพียงพอ ต่อความต้องการของเด็กพิเศษ โดยเฉพาะในเรื่องของการ จัดซื้อ สื่อ อุปกรณ์ต่างๆ ที่จะใช้สำหรับฝึกพูด ฝึกฟัง ฝึกอ่าน และทุนสำหรับจัดซื้อรางวัลสำหรับเด็กพิเศษ ส่วนงบประมาณที่ได้รับจากศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตพื้นที่การศึกษา 3 จังหวัดสงขลา ทาง ศูนย์ฯ ให้มาในลักษณะของคู่มือการศึกษา จำนวน 2,000 บาทต่อคน สำหรับโรงเรียนไม่สนับสนุน ในเรื่องการจัดสรรงบประมาณสำหรับเด็กพิเศษ เนื่องจากผู้บริหารหลายๆ ฝ่ายไม่เห็นด้วยกับนโยบาย การเปิดเรียนร่วมมาตั้งแต่ต้นแล้ว

3.4 ปัญหาด้านการบริหารจัดการ

ผู้บริหารมีความตั้งใจที่จะสนองนโยบายของรัฐ แต่เมื่อรับนโยบายมาปฏิบัติ จริง กลับพบว่า ผู้บริหาร ขาดความรู้ความเข้าใจในหลักการบริหารจัดการเรียนร่วม ไม่ว่าจะเป็น การบริหารจัดการด้านบุคลากร สื่อ อุปกรณ์ งบประมาณ อาคาร สถานที่ ทำให้การจัดการเรียนร่วม เป็นไปในสภาพ ขาดการเตรียมความพร้อมให้แก่ครู-บุคลากร นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน งบประมาณ ไม่เพียงพอ ขาดแคลน สื่อ อุปกรณ์ ในการจัดกิจกรรมสำหรับเด็ก ภาระหน้าที่หลักจึงอยู่ที่ครูการศึกษา พิเศษ ทำให้การจัดการเรียนร่วมไม่ประสบความสำเร็จ

4. แนวทางการพัฒนาที่เหมาะสม ในการจัดการเรียนร่วมสำหรับเด็กพิเศษกับเด็ก ปกติในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสงขลา

แนวทางการพัฒนาที่เหมาะสมในการจัดการเรียนร่วมสำหรับเด็กพิเศษกับเด็กปกติ ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสงขลา นั้น ผลการศึกษาจากข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะของผู้บริหาร ครูผู้สอนปกติ เพื่อนร่วมชั้น ผู้ปกครอง ครูแนะแนว และแพทย์ สรุปแนวทางการพัฒนาที่เหมาะสม ในการจัดการเรียนร่วม ดังนี้

1. โรงเรียนควรเตรียมความพร้อมแก่ ครู-บุคลากรในโรงเรียนจัดฝึกอบรมเชิงปฏิบัติ การสัมมนา เพื่อให้ครู-บุคลากรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเด็กพิเศษ การจัดการเรียนร่วม ความรู้เกี่ยวกับแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) และแผนการสอนเฉพาะบุคคล (IIP) เพื่อให้ครู –บุคลากรเข้าใจตรงกัน ก่อนเริ่มโครงการเรียนร่วม

2. ควรจัดอบรมให้ผู้บริหารมีความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนร่วมสำหรับเด็กพิเศษ มีทัศนคติที่ดีต่อเด็กพิเศษก่อนน่านโยบายไปปฏิบัติ

3. โรงเรียนควรประสานความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กพิเศษ อาทิ ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตพื้นที่การศึกษา 3 มหาวิทยาลัยราชภัฏ สงขลา คณะแพทย์ โรงพยาบาล มอ. ภาควิชากิจกรรมบำบัด โรงพยาบาลหาดใหญ่ เป็นต้น และควรประสานสัมพันธ์กันระหว่างหน่วยงานต่างๆ เหล่านี้ ให้ความช่วยเหลือเด็กพิเศษ อันจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนรู้ และส่งเสริมพัฒนาการของเด็กพิเศษต่อไป

4. ด้านสื่อวัสดุ อุปกรณ์ ทางโรงเรียนควรจัดสรร จัดหาสื่อ อุปกรณ์การเรียนการสอน ที่เหมาะสมและเพียงพอ ต่อความต้องการของเด็กพิเศษ จากแหล่งต่างๆ เพื่อพัฒนาการที่ดีขึ้นของเด็กพิเศษและ โรงเรียนควรแสวงหาสื่อจากแหล่งอื่นๆ เพื่อมาสนับสนุน

5. ด้านงบประมาณควรจัดสรรงบประมาณในการจัดการเรียนร่วมมากกว่านี้ ทางภาครัฐควรจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอ ควรให้ค่าตอบแทนด้านการสอนและการดูแลเด็กพิเศษ แก่ครูผู้สอน

6. ควรรับครูการศึกษาพิเศษเข้าร่วมทำงาน โรงเรียนที่เกิดเรียนร่วมอย่างน้อยโรงเรียนละ 2 คน

อภิปรายผล

จากการวิจัย เรื่อง การจัดการเรียนร่วมสำหรับเด็กพิเศษกับเด็กปกติในโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดสงขลา ผู้วิจัยขอเสนอการอภิปราย ตามลำดับ

ลักษณะการจัดการเรียนร่วมสำหรับเด็กพิเศษกับเด็กปกติในโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดสงขลา

จากการศึกษาพบว่ามีลักษณะหลายประเด็น ดังนี้

1. ลักษณะการจัดการเรียนร่วม เป็นรูปแบบเรียนร่วมในชั้นเรียนปกติเต็มเวลาและมีการบริการเสริมวิชาการ จัดให้เด็กพิเศษอยู่ในชั้นเรียนปกติทั่วไป ให้ได้เรียนและอยู่ร่วมในสภาพ

แวดล้อมปกติตลอดเวลา สอดคล้องกับ เบญจา ชลธานนท์ (2546, 3-4) ที่เสนอไว้ว่าโรงเรียนควรพยายามให้เด็กพิเศษได้เรียนร่วมในชั้นเรียนทั่วไปให้มากที่สุด เนื่องจากสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนร่วมจะทำให้เกิดการเรียนรู้และมีพัฒนาที่ใกล้เคียงเด็กปกติมากขึ้น ผู้วิจัยมองว่าเด็กจะได้ทักษะทางสังคม นอกเหนือจากทักษะด้านวิชาการในห้องเรียน เกิดการยอมรับช่วยเหลือ และอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข โดยไม่เป็นภาระให้แก่ใคร สอดคล้องกับงานวิจัยของประทุม อัครชู (2544) ที่พบว่า การสร้างบรรยากาศให้นักเรียนเข้าใจการอยู่ร่วมกัน สามารถช่วยให้เกิดการพัฒนารูปแบบการปรับตัวของเด็กพิเศษได้ดี และฝึกให้เด็กปกติมีน้ำใจในการช่วยเหลือผู้อื่นที่แตกต่างกัน

2. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน พบว่า กิจกรรมที่ครูผู้สอนจัดในชั้นเรียนร่วมเป็นกิจกรรมกลุ่ม โดยให้เพื่อนร่วมชั้นช่วยเหลือ และครูได้มอบใบงาน ใบความรู้ แต่เด็กพิเศษมีความบกพร่องในเรื่องของการอ่านแต่สามารถเขียนตามแบบได้ ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่า ถึงแม้กิจกรรมส่วนใหญ่จัดเพื่อเด็กปกติเพียงอย่างเดียว แต่ครูผู้สอนแต่ละรายวิชาพยายามที่จะจัดกิจกรรมเพื่อให้เอื้อต่อเด็กพิเศษอยู่บ้าง ซึ่งสอดคล้องกับ ผดุง อารยะวิญญู (2543, 3) ที่กล่าวว่า เด็กพิเศษมีความรู้ที่แตกต่างกันตามพื้นฐานความสามารถ สภาพความบกพร่องของแต่ละคน ดังนั้นครูผู้สอนจะต้องกำหนดเนื้อหาให้เหมาะสมกับเด็กแตกต่างกันหลายระดับ และใช้วิธีการสอนโดยเน้นเพื่อนช่วยเพื่อน

3. ด้านการวางแผนการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาเด็กพิเศษเป็นรายบุคคล โรงเรียนยังขาดการประสานงาน ขอความร่วมมือจากผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายในการวางแผนร่วมกันจัดการศึกษาเพื่อเด็ก ผู้วิจัยเห็นว่า การวางแผนพัฒนาเด็กพิเศษเป็นรายบุคคลตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการเป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องทำ เนื่องจากนโยบายจะเป็นแนวทางปฏิบัติที่จะทำให้การจัดการเรียนร่วมสำหรับเด็กพิเศษประสบความสำเร็จซึ่ง ผดุง อารยะวิญญู (2542, 55) กล่าวว่า การเรียนร่วมจะสำเร็จได้ดี ย่อมอาศัยองค์ประกอบที่สำคัญ คือ กระทรวงศึกษาธิการต้องพร้อมที่จะสนับสนุน โรงเรียนควรจัดอบรมครูผู้สอนให้เข้าใจหลักการ และสามารถนำไปปฏิบัติได้ ผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตว่า การกำหนดนโยบาย “บุคคลพิการทุกคนที่อยากเรียนต้องได้เรียน” ของกระทรวงศึกษาธิการนั้น ต้องการให้โรงเรียนได้เตรียมความพร้อม ด้านบุคลากรในโรงเรียนให้ยอมรับการจัดการเรียนร่วม สำหรับเด็กพิเศษก่อนดำเนินการจริง ซึ่งสอดคล้องกับข้อเสนอแนะของแพทย์หญิงเพ็ญแข ลิ้มศิลา (ศรีเรือน แก้วกังวาน 2550, 238-239) ที่ว่า การให้การศึกษาแก่เด็กพิเศษ แตกต่างจากเด็กปกติธรรมดา ดังนั้น โรงเรียนจะต้องจัดให้เหมาะสมกับวัยและอารมณ์ สังคม และสติปัญญาของเขา โดยครอบครัว ครูผู้สอนปกติ และผู้บริหาร โรงเรียนจะต้องให้ความร่วมมือกันอย่างใกล้ชิด ต้องมีการติดต่อให้ข้อมูลข่าวสารซึ่งกันอย่างใกล้ชิด การจัดการศึกษาจึงจะประสบความสำเร็จ

4. การคัดกรองรับเด็กพิเศษเข้ามาเรียนร่วม วิเคราะห์จากข้อมูลของโรงเรียนร่วมเดิม แฟ้มสะสมผลงาน และข้อมูลการวินิจฉัยจากโรงพยาบาล ในกรณีของโรงเรียนมัธยมศึกษา จะรับเฉพาะ

เด็กพิเศษที่มีความพร้อมในการเรียนร่วม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของศูนย์พัฒนา ศึกษาแห่งชาติของประเทศไทย (2529, 23) ที่เสนอว่า การวิเคราะห์ให้นักเรียนที่จะรับเข้าเรียนร่วมว่า ควรได้รับการเตรียมความพร้อมหรือได้พัฒนาความสามารถมาแล้ว หากไม่ได้เตรียมความพร้อมมาก่อนอาจจะต้องอาศัยการตรวจสอบว่า เด็กมีความพร้อมมากน้อยเพียงไรก่อน ผู้วิจัยเห็นว่าการพิจารณาข้อมูลเบื้องต้นจากโรงเรียนเรียนร่วม และสัมภาษณ์ผู้ปกครองเพิ่มเติม ผลการวินิจฉัยจากแพทย์ ในการพิจารณาเข้าเรียนร่วมและเป็นข้อมูลเบื้องต้นในการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) เป็นวิธีที่เหมาะสม ทั้งนี้เพื่อ โรงเรียนได้ทราบข้อมูลและศักยภาพในการเรียนร่วมของเด็กพิเศษแต่ละคน ซึ่งวิธีดังกล่าวกระทรวงศึกษาธิการ (2543, 30-31) กล่าวว่า เป็นกระบวนการคัดแยกนักเรียนแต่ละบุคคลให้เรียนได้อย่างเหมาะสม ในขั้นการรวบรวมข้อมูลเพื่อการเรียนร่วม มีวัตถุประสงค์เพื่อให้การเด็กพิเศษได้รับประโยชน์อย่างเต็มที่จากการศึกษา

5. การจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) พบว่า โรงเรียนยังไม่ได้ร่วมกันจัดทำในรูปแบบคณะกรรมการ โครงการเรียนร่วม ซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหาร โรงเรียน ครูผู้สอน ผู้ปกครอง ครูการศึกษาพิเศษซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าหากโรงเรียนดำเนินการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) ในรูปแบบคณะกรรมการมีความเหมาะสมเนื่องจากบุคคลที่มีความเกี่ยวข้องกับเด็กพิเศษทั้งในด้านนโยบาย ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการประสานความร่วมมือและติดตามผลรูปแบบดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของศูนย์พัฒนาหลักสูตร กรมวิชาการ (2543, 33) ที่ว่าการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) ต้องจัดในรูปแบบคณะกรรมการที่ประกอบด้วย ผู้บริหาร โรงเรียน ครูการศึกษาพิเศษ ครูประจำชั้น ผู้ปกครอง และอาจมีผู้ที่เกี่ยวข้องอื่นๆ ตามความจำเป็นเพื่อร่วมกันพิจารณาการจัดการบริการทางการศึกษาให้เหมาะสมที่สุดสำหรับนักเรียนแต่ละคน

6. การวัดและประเมินผลเด็กพิเศษที่เรียนร่วมกับเด็กปกติ ของโรงเรียน แบ่งการวัดเกณฑ์ปกติ ตามที่ระบุไว้ในแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) และวัดโดยใช้เกณฑ์ร่วมกับเด็กปกติแต่มีความยืดหยุ่นกว่า กล่าวคือ การวัดตามสภาพจริง ครูผู้สอนจะพิจารณาคะแนนจากงานที่มอบหมายให้ส่งก่อน หากคะแนนของเด็กพิเศษสามารถผ่านเกณฑ์ปกติได้ ชิ้นงานที่ส่งเป็นที่น่าพอใจก็ถือว่าผ่านตามเกณฑ์ปกตินั้น ผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตว่า เด็กพิเศษมีความสามารถและความพร้อมในการเรียนร่วมหลายด้านใกล้เคียงกับเด็กปกติ ได้แก่ ทักษะการฟัง สามารถเข้าใจคำสั่งและสิ่งที่ครูอธิบายได้ แต่ครูจะต้องอธิบายให้ละเอียด และพูดช้า ๆ ทักษะการพูดของเด็กพิเศษสามารถสื่อความหมายได้ดีพอสมควร แต่ยังไม่สามารถพูดบรรยายยาวๆ ได้ ส่วนทักษะการเขียน เด็กพิเศษสามารถเขียนได้ โดยเฉพาะตอกมัน ส่วนคือกเตอร์ เขียนตามแบบที่กำหนดให้มาได้ดีมาก ส่วนการสะกดคำหรือเขียนตามคำบอกยังทำได้น้อย ทำให้เด็กพิเศษสามารถเรียนร่วมกับเด็กปกติได้ ซึ่งในกิจกรรมการเรียนการสอนส่วนใหญ่ครูสามารถใช้เกณฑ์ปกติได้ ทั้งนี้ ผดุง อารยะวิญญู (2551, 40) กล่าวว่า การประเมินผล

ด้านการเรียนของเด็กพิเศษควรวัดผลการวัดผลตามสภาพจริง ต้องวัดเนื้อหาที่สอดคล้องกับจุดประสงค์ ใน IEP เท่านั้น เด็กอาจเรียนและร่วมกิจกรรมการเรียนการสอนตามปกติ ร่วมกับเด็กปกติอื่นในชั้นเรียน แต่การวัดผลจะต้องเป็นไปตามที่ระบุไว้ใน IEP ต้องใช้การประเมินผลที่หลากหลาย และยืดหยุ่น แยกประเมินผลเด็กพิเศษต่างหากไม่นำไปรวมกับเด็กปกติ หากเด็กทำข้อสอบได้ เช่นเดียวกับเด็กปกติ จะทำการทดสอบด้วยวิธีเดียวกันกับเด็กปกติ จากคะแนนสอบในแต่ละภาคเรียน พบว่าเด็กพิเศษสอบได้คะแนนมากกว่าเด็กปกติ และจะทำการทดสอบด้วยวิธีที่แตกต่างไปจากเด็กปกติต่อเมื่อ ความบกพร่องของเด็กเป็นอุปสรรคต่อการสอบ แต่ไม่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาที่กำลังทดสอบ นอกจากนี้ยังมีการวัด และประเมินผลตามสภาพจริงของเด็กพิเศษ โดยยึดตามแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล ซึ่งเกณฑ์ ในการวัดและประเมินผลจะต่างจากเกณฑ์ปกติในห้องเรียน จากการศึกษา พบว่า มีผลสัมฤทธิ์แตกต่างกันไปตามลักษณะปัญหาของเด็กพิเศษแต่ละคน สำหรับเด็กพิเศษบางคนต้องใช้เวลามากกว่าเด็กพิเศษ คนอื่นๆ เมื่อสอบ ไม่ผ่านต้องบริการห้องวิชาการเสริม โดยครูการศึกษาพิเศษ ดังนั้นครูควรทบทวน ความรู้กับเด็กพิเศษหรือแจ้งให้ผู้ปกครองช่วยทบทวนในการสอน ส่วนครูการศึกษาพิเศษใช้ข้อสอบ หรือถามให้นักเรียนตอบ สำหรับเด็กพิเศษที่มีปัญหาการอ่าน การเขียน การทำกิจกรรมต่าง ๆ ควร ประเมินพัฒนาการของเด็กพิเศษอย่างต่อเนื่อง

7. การนิเทศและติดตามผล ผู้บริหารขาดการนิเทศติดตามประเมินผล การจัดกิจกรรม การเรียนการสอนของครูผู้สอนปกติที่สอนเด็กพิเศษ ซึ่งขัดแย้งกับหลักสูตรที่ระบุว่าจะต้องได้รับข้อมูล จากบุคลากรทุกฝ่ายในโรงเรียน เพื่อพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมสำหรับเด็กพิเศษ นอกจากนี้ทาง โรงเรียนไม่มีการรายงานผลในการจัดการศึกษาให้ครูประจำชั้นทราบ ถึงสิ่งที่ควรปรับปรุง การไม่นิเทศ ติดตามผล ทำให้การจัดการเรียนร่วมไม่ประสบความสำเร็จ

ปัจจัยส่งเสริม

1. ผู้บริหารโรงเรียน เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญมากที่สุด เพราะหากผู้บริหารโรงเรียน มีวิสัยทัศน์ที่ดีในการให้การศึกษาแก่เด็กทุกคน ไม่มีการแบ่งแยก มีทัศนคติที่ดีต่อเด็กพิเศษ และเคย สัมผัสกับเด็กพิเศษมาก่อน จะยินดีจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษมากกว่าผู้บริหารที่ไม่เคยมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเด็กพิเศษมาก่อน สอดคล้องกับผดุง อารยะวิญญู (2551, 63) ที่กล่าวถึงบทบาท ผู้บริหารว่า หากผู้บริหารมีลูกหรือญาติที่เป็นเด็กพิเศษจะยินดีให้ความร่วมมือในการจัดการศึกษา ให้แก่เด็กพิเศษมากกว่า ขณะเดียวกัน หากผู้บริหารมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อเด็กพิเศษ มองว่าเป็นภาระ ไม่สามารถทำได้ จะนำมาซึ่งการปฏิเสธการจัดการเรียนร่วมสำหรับเด็กพิเศษ จากผลสรุปการวิจัย พบว่าผู้บริหารเคยเป็นประธานโครงการสานฝันปันรักของ โรงเรียนกุลจินต์โรงเรียนแกนนำเรียนร่วม ในระดับชั้นอนุบาลมาก่อน การที่มีโอกาสได้สัมผัสเด็กพิเศษมาก่อนทำให้ผู้บริหารรู้สึกสงสารและ

อยากช่วยเหลือ

2. ผู้ปกครอง ซึ่งสอดคล้องกับเพ็ญแข ลิมสิลา (2550, 236) ที่เสนอแนะว่า ผู้ปกครองควรหาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะเด็กพิเศษ เข้าอบรมวิธีการเลี้ยงดูบุตร ร่วมมือกับครู แพทย์ ในการบำบัดรักษา และหาโรงเรียนที่เหมาะสมแก่เด็ก และให้เด็กได้มีโอกาสได้เข้าเรียน ขณะที่เยาซล ชุนแก้ว (2549, 148-149) แนะนำว่า การฟื้นฟูเด็กพิเศษ ผู้ปกครองนับว่าเป็นผู้ที่มีบทบาทอย่างยิ่งควรจะปฏิบัติต่อเด็ก โดยการเปิดใจยอมรับ พร้อมทั้งจะช่วยเหลือ และควรประสานความร่วมมือกับทางโรงเรียน และทางแพทย์อยู่เสมอ แต่อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาพบว่าในปัจจุบันผู้ปกครองเริ่มมีบทบาทมากขึ้นกว่าแต่ก่อน โดยเฉพาะผู้ปกครองที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมสูง มีบทบาทสำคัญในการผลักดันให้บุตรของตนได้รับการศึกษา และหาความรู้เกี่ยวกับเด็กพิเศษ และวิธีการช่วยเหลืออย่างสม่ำเสมอ

3. ครูการศึกษาพิเศษ จากผลสรุปการวิจัย พบว่า จำนวนครูการศึกษาพิเศษ 1 คน ไม่เพียงพอต่อจำนวนเด็กพิเศษ 6 คน นอกจากนี้ยังพบว่า ครูการศึกษาพิเศษไม่ได้ให้ความรู้ การอบรมแก่ผู้บริหาร ครู ในโรงเรียนเกี่ยวกับหลักการจัดการเรียนร่วม ขาดการแนะนำคัดแปลงวิธีสอน สื่อการสอนแก่ครูผู้สอนปกติ ขาดการสร้าง ความเข้าใจกับบุคคลทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับเด็กพิเศษที่เรียนร่วมกับเด็กปกติ ทำให้การจัดการเรียนร่วมในสภาพปัจจุบัน ยังไม่เอื้อต่อเด็กพิเศษ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน หรือกิจกรรมอื่นๆ เป็นไปเพื่อเด็กปกติเพียงอย่างเดียว

4. เพื่อนร่วมชั้นเรียนปกติ มีส่วนในการเรียนรู้และการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมของเด็กพิเศษ เป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดเด็กพิเศษ และมีส่วนสำคัญในการทำให้เด็กพิเศษมีพัฒนาการในหลายๆ ด้าน ผลสรุปการวิจัย พบว่า เพื่อนร่วมชั้นเป็นต้นแบบในการเรียนรู้ทักษะชีวิตทางสังคม ในการอยู่ร่วม สอดคล้องกับ ผดุง อารยะวิญญู (2542, 22-24) ที่กล่าวว่า การเรียนร่วมอาจจะไม่ประสบความสำเร็จ หากไม่ได้รับความร่วมมือจากหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กนักเรียนปกติ ซึ่งเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดเด็กพิเศษมากที่สุดในการเรียนการสอน เพื่อนร่วมชั้นของเด็กพิเศษ มีส่วนช่วยในเรื่องของทักษะทางสังคม เพราะเป็นต้นแบบให้เด็กพิเศษ ได้เลียนแบบ โดยการจดจำและการสังเกต พฤติกรรมของเด็กปกติที่แสดงออกทั้งสิ่งที่ดีและสิ่งที่ไม่ดี ดังนั้น เด็กปกติเป็นทั้งผู้ช่วยทักษะทางสังคมและก่อให้เกิดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของเด็กพิเศษ สอดคล้องกับ Bandura ซึ่งเชื่อว่า พฤติกรรมมนุษย์ อาจเกิดจากการเลียนแบบในกระบวนการสังเกต จดจำในพฤติกรรมที่เลียนแบบ รับรู้โดยการสังเกต การเรียนรู้จากการสังเกตที่ดี ส่งผลถึงพฤติกรรมที่แสดงออกทางกาย วาจา และอารมณ์

5. ด้านนโยบายมาปฏิบัติ โรงเรียนรับนโยบายการจัดการเรียนร่วม จากภาครัฐ มาปฏิบัติ และรับเด็กพิเศษจากโรงเรียนอื่นๆ เข้าเรียนร่วม กำหนดเป็นนโยบายเรียนร่วมภายใน ยังไม่ได้เขียนไว้ในคู่มือครูให้ชัดเจน เป็นไปได้ว่าผู้บริหารขาดการสนับสนุนจากประธานของโรงเรียน

ทำให้ไม่สามารถกำหนดเป็นนโยบายที่ชัดเจนได้ มีโครงการกำหนดไว้ในแผนปฏิบัติงานประจำปีของโรงเรียน ผู้วิจัย ได้ข้อสังเกตว่า โรงเรียนในระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดสงขลา ปฏิเสธที่จะนำเอานโยบายการจัดการเรียนร่วมจากภาครัฐ มาปฏิบัติเหมือนๆ กันทุกโรงเรียน สอดคล้องกับ ผดุง อารยะวิญญู (2542, 63) ที่กล่าวถึงผู้บริหารโรงเรียนว่า ผู้บริหาร โรงเรียนมักจะปฏิเสธ หรือบ่ายเบี่ยงไม่รับเด็กพิเศษเข้าเรียนร่วมในโรงเรียนของตน หากไม่มีกฎหมายบังคับ ทำให้การจัดการเรียนร่วมไม่มีทิศทางที่แน่นอน ไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร นอกจากนี้ยังได้ข้อค้นพบอีกว่า ถึงแม้ผู้บริหารจะมีเจตนารมณ์ ที่แน่วแน่ ในการรับนโยบายจากภาครัฐมาปฏิบัติก็ตาม แต่เมื่อนำมาปฏิบัติจริง ผู้บริหารขาดหลักบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2545, 34) ที่กล่าวถึงผู้บริหารว่าเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญที่จะทำให้การเรียนร่วมประสบความสำเร็จ ผู้บริหารจะต้องมีความรู้ความสามารถในการดำเนินการ ด้านการบริหารงาน หมายถึง การควบคุมดูแลให้จัดการเรียนการสอนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพซึ่งมีงานเกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอน การตัดสินใจรับเด็กพิเศษ การจัดชั้นเรียนการจัดเวลาเรียน และการให้บริการพิเศษแก่นักเรียน การวัดและประเมินผลการศึกษา การรายงานการดำเนินงานของโครงการ นอกจากนี้ผู้วิจัยยังพบว่าหลักสูตรที่ใช้เป็นหลักสูตรเดียวกับเด็กปกติ ในเรื่องของหลักสูตรผู้วิจัยเห็นด้วยที่จะใช้หลักสูตรเดียว กับเด็กปกติ เพราะผู้วิจัยมองว่า หลักสูตรไม่ได้มีผลต่อการเรียนร่วม เพราะโรงเรียนมีวัตถุประสงค์ เพื่อให้เด็กได้ทักษะทางสังคม เรียนรู้การอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุขมากกว่าเน้น ให้เด็กได้วิชาการ ดังนั้นหลักสูตรไม่ได้เป็นอุปสรรคในการส่งเสริมการพัฒนาทักษะชีวิตของเด็กในการอยู่ร่วมกันในสังคม ส่วนการคัดกรองและตัดสินใจรับเด็กพิเศษเข้ามาเรียนร่วมในโรงเรียนนั้น โรงเรียนใช้วิธีการทดสอบโดยครูการศึกษาพิเศษ ผู้วิจัยมองว่า การมีข้อมูลเดิมของเด็กพิเศษอยู่ที่โรงเรียนเดิม การใช้วิธีสัมภาษณ์ผู้ปกครองเพิ่มเติม จะทำให้โรงเรียนสามารถจัดกิจกรรมได้สอดคล้องกับความสามารถของเด็กได้มากยิ่งขึ้น

6. การเตรียมบุคลากร เพื่อให้มีความพร้อมในการจัดการเรียนร่วม ทางโรงเรียนมีการเตรียมบุคลากรเตรียมความพร้อมให้แก่ครูผู้สอนปกติ บุคลากร ผู้ปกครอง โรงเรียนยังไม่ได้ดำเนินการประชาสัมพันธ์ให้ชุมชน ผู้ที่เกี่ยวข้องในการดูแลช่วยเหลือเด็ก และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้รับรู้ ที่เด็กปกติอยู่ในช่วงวัยรุ่น การรับทราบข้อมูลที่ไม่ถูกต้อง ทำให้เด็กปกติ รังแก แกล้งเด็กพิเศษ ซึ่งสอดคล้องกับ เบญจา ชลธาร์นนท์ (2546, 2) ที่กล่าวว่า การเตรียมบุคลากรและการเตรียมผู้เรียนทั่วไป ทางโรงเรียนจะต้องเตรียมความพร้อมให้ โดยการให้ข้อมูลเพื่อให้นักเรียนปกติทั่วไปมีความรู้ ความเข้าใจ เกิดการยอมรับ สามารถให้ความช่วยเหลือและปฏิบัติต่อเด็กพิเศษได้อย่างถูกวิธี และเท่าที่จำเป็น ที่ผ่านมามีคนส่วนใหญ่มีทัศนคติเชิงลบต่อคนพิการ เช่น สมเพช เวทนา สงสาร กลัวไม่ไว้วางใจ มักเกิดจากความไม่รู้หรือไม่มีข้อมูลที่ถูกต้อง

7. การประชาสัมพันธ์ของโรงเรียน โรงเรียนมีการประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครอง คนในชุมชน ทราบน้อยมาก มีเพียงดำเนินการจัดนิทรรศการบ้างในโอกาสวันสำคัญของโรงเรียน ส่วนบุคคลในชุมชน ทางโรงเรียนไม่ได้ให้ความรู้ใดๆ สอดคล้องกับผดุง อารยะวิญญู (2542, 236) กล่าวถึงแนวทางการจัดการเรียนร่วมว่า ชุมชน บุคคลในชุมชน ควรจะมีความรู้ความเข้าใจในการศึกษาพิเศษ บ้างไม่มากนักน้อย อย่างน้อยต้องเข้าใจปรัชญาของการเรียนร่วมว่าทุกคนที่เกิดมา ไม่ว่าจะปกติหรือพิการจะต้องอยู่ร่วมกันเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ไม่มีการแบ่งชนชั้น ไม่มีการแบ่งแยก ไม่แยกเด็กพิการออกไปเรียนในโรงเรียนพิเศษ ควรให้เขาเข้าเรียนในโรงเรียนเดียวในชุมชน เขาจะได้เจริญเติบโต เป็นสมาชิกที่มีค่าและควรให้ความช่วยเหลือ

8. การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างเด็กพิเศษ กับครูและเพื่อนร่วมชั้น พบว่า อยู่ในเกณฑ์ดี กล่าวคือ ครูและพฤติกรรมกรแก๊งเพื่อน อาจจะเป็นพฤติกรรมของเด็กในวัยนี้ แต่หากโรงเรียนได้ชี้แจงให้ความรู้แก่นักเรียนทั่วไปและเพื่อนร่วมชั้น ได้เข้าใจและยอมรับในเด็กพิเศษได้ จะทำให้เด็กพิเศษสามารถเรียนร่วมได้อย่างมีความสุข ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยของ Center (1999) ที่แสดงให้เห็นว่า สถานภาพทางสังคมและปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของเด็กพิเศษ และบุคคลที่มีพัฒนาการบกพร่องในห้องเรียนปกติ เมื่อใช้กลไกทางสังคม อาสาสมัครจากเพื่อนร่วมชั้นเรียนเป็นเทคนิคในการเรียนการสอน ให้เพื่อนช่วยเพื่อนในกลุ่ม เพื่อให้เกิดปฏิสัมพันธ์ทางสังคมมากขึ้น พบว่า ไม่มีพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความแตกต่าง ระหว่างเด็กปกติกับเด็กพิเศษ และลักษณะความรุนแรงของเด็กพิเศษกับปฏิสัมพันธ์ทางสังคม งานวิจัยยังชี้ให้เห็นว่าควรมีการเรียนร่วมระหว่างเด็กปกติกับเด็กพิเศษและควรสร้างการยอมรับให้กับเด็กปกติ แต่ควรจัดเรียนร่วมในกลุ่มเล็กๆ จะได้ผลดีว่าการเรียนในห้องเรียนใหญ่ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ประทุม อัทธู (2544) ที่พบว่า การสร้างบรรยากาศให้นักเรียนเข้าใจการอยู่ร่วมกัน สามารถช่วยให้เกิดพัฒนาการปรับตัวของนักเรียนได้ดี แต่ระดับพัฒนาการอาจต่างกันในแต่ละบุคคล ปัจจัยที่ทำให้นักเรียนปกติเข้าใจและยอมรับนักเรียนพิเศษได้ดี คือ การสอนของครูและพ่อแม่ ให้ดูเป็นแบบอย่าง และความเคยชินที่อยู่ร่วมกัน ซึ่ง ผดุง อารยะวิญญู (2551, 28) กล่าวเสริมว่า ควรมีการประชุมครู และบุคลากรทุกคนในโรงเรียนให้ทราบเกี่ยวกับโครงการเรียนร่วม ให้ทราบว่าปฏิบัติต่อนักเรียนพิเศษอย่างไร สิ่งใดใครทำ สิ่งใดไม่ควรทำ แล้วยังควรรู้วิธีการสอนนักเรียนพิเศษด้วย ส่วนนักเรียนปกติก็ควรได้รับการชี้แจงเกี่ยวกับการปฏิบัติต่อเพื่อนพิเศษตลอดจนมีมาตรการในการให้รางวัล และการลงโทษนักเรียนที่ปฏิบัติไม่ดีต่อนักเรียนพิเศษ โดยเฉพาะควรเน้นเพื่อนร่วมชั้นให้มาก สร้างความเข้าใจที่ถูกต้องต่อนักเรียนเด็กพิเศษ จะช่วยให้นักเรียนปรับทัศนคติที่เหมาะสมต่อเด็กพิเศษซึ่งการปฏิบัติดังกล่าวทำให้โรงเรียนสามารถเพิ่มปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อนักเรียนพิเศษได้มากขึ้น นอกจากนี้ การเสริมแรงของครูผู้สอนมีส่วนช่วยกระตุ้นให้เด็กพิเศษตั้งใจเรียนปฏิบัติตามตามกฎระเบียบมากยิ่งขึ้น และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในทางที่ดีขึ้น จากการสังเกตการสอน พบว่า

การที่ครูให้กำลังใจแก่เด็กพิเศษในการเรียน จะทำให้เด็กตั้งใจทำงานที่ได้รับมอบหมายมากขึ้น เมื่อทำเสร็จก่อนเวลาที่รีบนำไปส่งครู และเมื่อครูกล่าวคำชมทุกครั้ง เด็กพิเศษจะยิ้มแย้มแจ่มใส การให้กำลังใจด้วยการชมเชย เป็นสิ่งที่ครูควรจะใช้เสมอ เพราะเป็นเครื่องจูงใจให้นักเรียนตั้งใจเรียน เป็นการให้กำลังใจนักเรียนทราบว่างานที่ตนทำไปแล้วดีหรือไม่ดีอย่างไร เมื่อนักเรียนทราบแล้วก็เกิดกำลังใจที่จะทำงานให้ได้ผลดียิ่งขึ้นไปอีก พาลอฟ ได้กล่าวว่าการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการตอบสนองต่อสิ่งเร้า จะคงทนยืนยาวเพียงใด ขึ้นอยู่กับการเสริมแรงของพฤติกรรม ซึ่งต้องทำซ้ำๆ เช่น การยกย่องชมเชย การให้รางวัล นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ข้อสังเกตว่านอกเหนือจากการใช้แรงเสริม การวางเงื่อนไขไปพร้อมๆ กัน โดยการทำโทษ ของครูประจำชั้น และผู้ปกครอง มีผลต่อการหยุดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของเด็กพิเศษ เช่น การส่งเสียงรบกวน การก่อกวนเพื่อนร่วมชั้น จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้สอนจะต้องให้แรงเสริมและการวางเงื่อนไขแก่เด็กอาจเป็นวาจาหรือสิ่งของก็ได้ สำคัญควรเปิดโอกาสให้เด็กพิเศษทุกคน ได้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนการสอนทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน จะเห็นได้ว่าการเสริมแรงและการวางเงื่อนไขเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งเสริมให้การเรียนร่วมมีประสิทธิภาพได้ ไม่ว่าจะเด็กปกติหรือเด็กพิเศษก็ย่อมต้องการกำลังใจจากผู้สอนเพื่อเป็นการกระตุ้นในการเรียนเหมือนๆ กัน

9. การจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนร่วม ของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสงขลา พบว่า ชั้นเรียนร่วมที่เด็กพิเศษเรียนอยู่เหมือนชั้นเรียนปกติทั่วไป สภาพห้องเรียนโดยทั่วไปมีสภาพที่เอื้อต่อการจัดการเรียนร่วม สภาพโต๊ะ เก้าอี้อยู่ในสภาพที่ดี ห้องเรียนสะอาด อากาศถ่ายเทได้สะดวก แสงจากธรรมชาติ แสงไฟฟ้า เหมาะแก่การจัดการเรียนร่วม ผู้วิจัยเห็นว่า ถึงแม้จะไม่มีการจัดสภาพแวดล้อมสำหรับเด็กพิเศษ ก็ไม่มีผลต่อการจัดการเรียนร่วมมาก นอกจากนี้การจัดรูปแบบการนั่งเรียนแบบแถวหน้ากระดาน ยังเอื้อต่อการจัดการเรียนร่วม ซึ่งสอดคล้องกับ ผดุง อารยะวิญญู (2542, 51-54) เสนอว่า การจัดห้องเรียนสำหรับเด็กพิเศษควรจัดวางตำแหน่งโต๊ะ เก้าอี้ ตลอดจนอุปกรณ์ในห้องเรียน ให้เหมาะสมเพื่อเสริมการเรียนรู้ของเด็กพิเศษ การจัดโต๊ะเรียนและเก้าอี้ควรจัดให้อยู่ในลักษณะที่ครูและนักเรียนสามารถเคลื่อนไหวได้สะดวกและให้อยู่ในลักษณะส่งเสริมการเรียนรู้รวมทั้งเหมาะกับกิจกรรมที่ครูจะสอน ควรจัดให้มีป้ายนิเทศในห้องเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ โครงสร้างซีท (SEAT) ที่เบญจา ชลธารันนที (2546, 3-4) เสนอไว้ว่า สภาพแวดล้อมทางกายภาพควรจัดให้นักเรียนที่มีความบกพร่องเรียนในสภาพแวดล้อมที่มีขีดจำกัดน้อยที่สุด โรงเรียนควรพยายามให้นักเรียนได้เรียนร่วมในชั้นเรียนทั่วไปให้มากที่สุด ควรปรับสภาพแวดล้อมโดยใช้หลักวิชาการ พิจารณาสภาพความบกพร่องของนักเรียนแต่ละประเภท นอกจากนี้จะต้องมีการบริหารจัดการตารางเวลาเรียน และห้องเรียน เช่น ห้องเรียนสำหรับเรียนร่วมควรอยู่ชั้นล่างของอาคาร พื้นห้องเรียนควรราบเรียบ และมีการปรับระดับเพื่อความสะดวกในการเคลื่อนที่ของนักเรียน

กล่าวโดยสรุปในการจัดการเรียนร่วมให้บรรลุเป้าหมาย และประสบผลสำเร็จได้นั้น ต้องอาศัยปัจจัยและองค์ประกอบหลายด้าน ทั้งในด้านการบริหารจัดการ การส่งเสริมพัฒนาครู-บุคลากร การประสานความร่วมมือของผู้ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนการได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงานและเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง ครูผู้สอนต้องมีการเสาะแสวงหาและตั้งใจที่จะช่วยพัฒนาเด็ก เพื่อนำไปสู่การจัดการเรียนร่วมสำหรับเด็กพิเศษ ที่สอดคล้องตามนโยบายของรัฐ อันจะทำให้การจัดการเรียนร่วมบรรลุผลสำเร็จได้

ปัญหา อุปสรรค ในการจัดการเรียนร่วมสำหรับเด็กพิเศษกับเด็กปกติในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสงขลา

ปัญหา อุปสรรคในการจัดการเรียนร่วมสำหรับเด็กพิเศษกับเด็กปกติในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสงขลา ผลการวิจัยสรุปได้ว่า

1. ปัญหาด้านบุคลากร

ผู้บริหารโรงเรียน ขาดหลักการบริหารจัดการที่ถูกต้อง ขาดการเตรียมความพร้อมแก่ครู บุคลากรใน โรงเรียนก่อนเริ่มโครงการ ปัจจัยภายในที่สำคัญ ซึ่งประกอบด้วย ครูผู้สอน ครูการศึกษาพิเศษ ผู้ปกครอง นักเรียน งบประมาณ สื่ออุปกรณ์ ระบบต่างๆ เหล่านี้จะมีปฏิสัมพันธ์กัน ถ้าระบบใดเปลี่ยนแปลงจะทำให้ระบบอื่น ๆ เปลี่ยนแปลงด้วย นอกจากนี้ ผู้บริหารที่เกี่ยวข้องบางส่วนยังให้ความสนใจกับเด็กพิเศษค่อนข้างน้อย ไม่ได้สนับสนุน เอาใจใส่เท่าที่ควร ขาดการนิเทศติดตาม การสอนครูผู้สอนปกติ ทำให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นไปเพื่อเด็กปกติเพียงอย่างเดียว กลยุทธ์และวิสัยทัศน์ในการบริหารของผู้บริหาร โรงเรียน โครงการเรียนร่วมนับว่าเป็นปัจจัยสำคัญของความสำเร็จที่จะเกิดขึ้น แนวทางที่เป็นไปได้ที่จะทำให้โครงการเรียนร่วมสำเร็จ คือ การได้รับความร่วมมือจากองค์กรเอกชน ชุมชน และบุคลากรในหน่วยงานต่างๆ ผู้วิจัยมองว่าควรมีหลักสูตร การอบรมที่ให้ความรู้เกี่ยวกับการบริหาร และการบริการด้านการศึกษาพิเศษ เพื่อให้ผู้บริหารมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องการจัดการเรียนเพื่อเตรียมผู้บริหารเข้าสู่ตำแหน่ง ผู้บริหารควรให้ความสำคัญและความสนใจครูผู้สอนชั้นเรียนร่วม โดยการไต่ถามปัญหาการเรียนการสอนของครูหรือสภาพการเรียน การสอน ควรให้ความสำคัญและการสนับสนุนให้ครูผู้สอนได้มีโอกาสเพิ่มพูนความรู้ด้วยการศึกษางานทั้งในและต่างประเทศ เพื่อให้ครูมีขวัญกำลังใจในการสอนชั้นเรียนร่วม

ครูการศึกษาพิเศษ จากผลการสรุปการวิจัย พบว่า ขาดแคลนครูที่มีวุฒิทางการศึกษาพิเศษโดยตรง มีครูการศึกษาพิเศษเพียง 1 คน ต่อเด็กพิเศษจำนวนทั้งสิ้น 6 คน ครูการศึกษาพิเศษทำหน้าที่สอนเพียงอย่างเดียว หน้าที่อื่นๆ ที่ครูการศึกษาพิเศษควรกระทำ เช่น การให้ความรู้เกี่ยวกับเด็กพิเศษ วิธีปฏิบัติต่อเด็กพิเศษ สิ่งที่ไม่ควรปฏิบัติต่อเด็ก แนวคิด ปรัชญาของการเรียนร่วม แก่ครูปกติตลอดจนบุคลากรอื่นๆ ในโรงเรียน ยังไม่ได้ปฏิบัติให้เป็นรูปธรรม

ครูประจำชั้นที่มีเด็กพิเศษในชั้นเรียน ไม่จัดทำข้อมูลเด็กเป็นรายบุคคล จึงไม่ทราบสภาพพื้นฐานของเด็กพิเศษและความต้องการในด้านต่างๆ อย่างแท้จริง และยังไม่ได้รับการส่งเสริมให้เข้ารับการอบรมอย่างจริงจังทำให้ขาดการดูแลเด็กพิเศษในทางที่ถูกต้อง ไม่ได้มีส่วนร่วมในการเขียนแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) และแผนการสอนเฉพาะบุคคล (IIP)

ครูผู้สอนปกติในห้องเรียนส่วนใหญ่ไม่เคยผ่านการอบรมด้านการศึกษาพิเศษมาก่อน สอดคล้องกับ งานวิจัยของเพชรรัตน์ กิตติวัฒนากุล (2528, 84-92) ที่ว่ามีครูจำนวนมากที่ไม่ได้จบการศึกษาพิเศษ ไม่ได้รับการอบรมทางการศึกษาพิเศษมาก่อน จึงทำให้เกิดปัญหาไม่มีความรู้หรือทักษะในการสอนเด็ก ไม่มีความรู้ในการจัดทำอุปกรณ์การเรียนการสอนไว้ใช้ให้เหมาะสมกับการเรียนรู้ของเด็กพิเศษ นอกจากนี้ครูผู้สอนยังมองว่าเป็นการเพิ่มภาระให้กับครูผู้สอนปกติ ครูมีภาระงานมากอยู่แล้ว ในเรื่องนี้ผู้วิจัยเห็นว่า ทางภาครัฐควรผลิตบุคลากรที่จบวุฒิการศึกษาพิเศษโดยตรงให้เพียงพอต่อจำนวนเด็กพิเศษที่มีมากขึ้นในอนาคต

ผู้ปกครอง สังคมยังมีทัศนคติในทางลบต่อเด็กพิเศษ ทำให้เป็นอุปสรรคอย่างยิ่งในการขยายบริการทางการจัดการศึกษาพิเศษ ในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา ปัจจุบันจึงมีจำนวนน้อยไม่เพียงพอต่อจำนวนเด็กพิเศษ ที่มีอยู่ก็มีการบริหารจัดการที่ไม่เป็นระบบ ขาดความเข้าใจที่ถูกต้องและความร่วมมือจากทุกฝ่าย

อาจสรุปได้ว่าปัจจัยมีความสำคัญในการส่งเสริมให้การจัดการเรียนร่วมประสบความสำเร็จ โดยเฉพาะปัจจัยภายใน ประกอบด้วย ผู้บริหาร ครูผู้สอนปกติ ผู้ปกครอง เพื่อนร่วมชั้นเรียน งบประมาณ สื่อ อุปกรณ์ การเรียนการสอน สภาพห้องเรียน อาคาร ซึ่งผู้วิจัยได้ข้อสังเกตว่า หากปัจจัยภายใน ขาดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง ของบุคลากรทุกระดับ และมีปัจจัยภายนอก ได้แก่ ชุมชน สภาพเศรษฐกิจและการเมือง ยังไม่ได้เข้ามาช่วยเหลืออย่างจริงจัง มองเด็กพิเศษเป็นคนไร้ค่า การจัดการเรียนร่วมก็จะประสบความสำเร็จได้ยาก

2. ปัญหาด้านงบประมาณ ในปัจจุบันหน่วยงานต่างๆ ยังไม่ได้ให้การสนับสนุนจัดสรรงบประมาณให้เท่าที่ควร ทำให้งบประมาณไม่เพียงพอต่อความต้องการ โรงเรียนได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณจากหน่วยงานต้นสังกัดและภาครัฐ ร้อยเปอร์เซ็นต์ แต่งบประมาณที่ได้ยังไม่เพียงพอโรงเรียนไม่ได้นำงบประมาณดังกล่าว มาจัดสรร ในการจัดซื้อ จัดหาสื่อ หรืออุปกรณ์ต่างๆ สำหรับที่จะใช้สำหรับฝึกพูด ฝึกฟัง ฝึกอ่าน สำหรับเด็กพิเศษ สำหรับงบประมาณที่ได้จากศูนย์การศึกษาที่ได้ั้นั้นทางศูนย์จะจัดสรรมาให้ในลักษณะของคู่มือการศึกษา คนละ 2,000 บาท ต่อคน การจัดสรรงบประมาณมาใช้ในโรงเรียนร่วมต้องมีการจัดทำอย่างเป็นระบบ ซึ่งการจัดสรรงบประมาณอย่างเป็นระบบจะทำให้สถานศึกษามีการจัดสรรงบประมาณอย่างเพียงพอและสามารถดำเนินงานตามแผนงบประมาณประจำปีเกี่ยวกับการจัดการเรียนร่วมได้ ทั้งนี้ งบประมาณ ถือว่าเป็นทรัพยากรสำคัญ

ประการหนึ่งในการบริหารจัดการศึกษา ทั้งนี้การประชาสัมพันธ์จะทำให้ชุมชน องค์กรท้องถิ่นมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของเด็กพิเศษและการจัดการเรียนร่วมมากยิ่งขึ้น

3. ปัญหาด้านการจัดการ ผู้บริหารระดับสูงขาดความรู้ความเข้าใจในการหลักบริหารจัดการ การเรียนร่วมส่วนในด้านต่างๆ ขาดการเตรียมความพร้อมให้กับครู-บุคลากรและบุคลากรที่เกี่ยวข้องก่อนที่จะเริ่มโครงการเรียนร่วม ผู้บริหารหลายคนไม่เข้าใจลักษณะการเรียนร่วม ถือว่าเป็นหน้าที่ของครูการศึกษาพิเศษ ไม่มีการจัดสรรงบประมาณในการสนับสนุนการจัดการเรียนร่วมให้บังเกิดผลอย่างจริงจัง ผู้วิจัยมีความเห็นว่า การจัดการเรียนร่วมสำหรับเด็กพิเศษกับเด็กปกติ ควรปรึกษากับครูบุคลากรในโรงเรียนให้เป็นอันหนึ่งเดียวกัน จึงจะนำมาปฏิบัติ จะทำให้การจัดการเรียนร่วมประสบความสำเร็จมากยิ่งขึ้น

4. ปัญหาด้านสื่อวัสดุ อุปกรณ์การสอนที่จำเป็นในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน มีน้อยไม่เพียงพอต่อจำนวนเด็กพิเศษ และให้บริการเฉพาะในห้องสอนเสริมวิชาการเท่านั้น จากข้อค้นพบนี้แสดงให้เห็นว่าไม่มีการใช้อุปกรณ์การสอนในชั้นเรียนร่วม ซึ่งสอดคล้องกับหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา (2532, 20) ที่พบว่าการสอนในโรงเรียนร่วม สื่อและอุปกรณ์การสอนยังมีน้อยหรือไม่เหมาะสมกับความพิการของนักเรียน ฝ่ายบริหารควรให้ความสำคัญเรื่องสื่อให้มากกว่านี้ และจัดงบประมาณในการผลิตสื่อที่เหมาะสมสำหรับเด็กเรียนร่วมให้เพียงพอ ควรมีการจัดทำแผนการผลิต การจัดหา และการใช้สื่อให้เหมาะสมกับวัย และประเภทของเด็กพิเศษ ควรมีหน่วยงานกลางที่ผลิตสื่อการสอนสำหรับโรงเรียนใน โครงการเรียนร่วม หรือแหล่งรวมสื่อที่ครูทำขึ้นและ โรงเรียนจัดหาเพื่อให้ครูนำไปใช้หมุนเวียนสลับกัน ทางโรงเรียนควรประชาสัมพันธ์และประสานงานกับผู้ปกครอง หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และชุมชนเพื่อขอบริจาค สื่อ วัสดุ อุปกรณ์มากขึ้น ทั้งนี้การประชาสัมพันธ์จะทำให้ชุมชน องค์กรท้องถิ่นมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องของเด็กพิเศษและการจัดการเรียนร่วมมากยิ่งขึ้น

แนวทางการพัฒนาที่เหมาะสม ในการจัดการเรียนร่วมสำหรับเด็กพิเศษกับเด็กปกติ ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสงขลา

แนวทางการพัฒนาที่เหมาะสมในการจัดการเรียนร่วมสำหรับเด็กพิเศษกับเด็กปกติ ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสงขลา นั้น ผลการศึกษาจากข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะ ของ ผู้บริหาร ครู เพื่อนร่วมชั้น ผู้ปกครอง ครูแนะแนว และแพทย์ สรุปแนวทางการพัฒนาที่เหมาะสมในการจัดการเรียนร่วม ดังนี้

1. ด้านบุคลากร ควรจัดหลักสูตรอบรมแก่ผู้บริหาร ให้มีความรู้ด้านการบริหารจัดการ การบริการ ก่อนเปิดเรียนร่วม โรงเรียนควรจัดการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ สัมมนา เพื่อให้ครู-บุคลากร

มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเด็กพิเศษและการจัดการเรียนร่วม จัดอบรมครูผู้สอนทุกคนให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเด็กพิเศษ

2. โรงเรียนควรประสานความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กพิเศษ อาทิ ศูนย์การศึกษาพิเศษเขตการศึกษา 3, ศูนย์การศึกษาพิเศษ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา, คณะการแพทย์ โรงพยาบาล มอ., ภาควิชากิจกรรมบำบัด โรงพยาบาลหาดใหญ่ เป็นต้น และหน่วยงานต่าง ๆ เหล่านี้ ควรประสานสัมพันธ์กันให้การดำเนินงานให้ความช่วยเหลือเด็กพิเศษ ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนรู้ และส่งเสริมพัฒนาการของเด็กพิเศษ

3. ครูการศึกษาพิเศษ ควรจัดอบรมให้ความรู้แก่ผู้บริหาร ครู และบุคลากร ประสานงานกับผู้ที่เกี่ยวข้องและหน่วยงานต่างๆ ในการร่วมกันวางแผนพัฒนาการเรียนร่วม ร่วมจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) เพื่อนำไปสู่การจัดทำแผนการสอนเฉพาะบุคคล (MP) ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสำหรับเด็กพิเศษ

4. ด้านวัสดุ อุปกรณ์ควรมีสื่อที่เหมาะสมและเพียงพอต่อการสนองความต้องการของเด็กพิเศษ และส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กพิเศษ

5. ด้านงบประมาณควรจัดสรรงบประมาณในการจัดการเรียนร่วมมากกว่านี้ ควรให้ค่าบริการด้านการสอนและการดูแลเด็กพิเศษแก่ครูผู้สอน และควรให้งบประมาณในการศึกษาดูงานอบรม ทั้งในและต่างประเทศ แก่ครูผู้สอน

6. ควรมีการเตรียมเด็กปกติ โดยชี้แจงเกี่ยวกับการปฏิบัติต่อเพื่อนพิเศษตลอดจนมีมาตรการในการให้รางวัล และการลงโทษเด็กที่ปฏิบัติไม่ดีต่อเด็กพิเศษ โดยเฉพาะควรเน้นเพื่อนร่วมชั้นให้มาก สร้างความเข้าใจที่ถูกต้องต่อเด็กพิเศษ จะช่วยให้เด็กปกติปรับทัศนคติที่ดีต่อเด็กพิเศษ ซึ่งการปฏิบัติดังกล่าวทำให้โรงเรียนสามารถเพิ่มปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเด็กปกติกับเด็กพิเศษได้มากขึ้น

การจัดการเรียนร่วมสำหรับเด็กพิเศษจะมีประสิทธิภาพเพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับความร่วมมือจากหลายๆ ฝ่าย เป็นต้นว่า ผู้บริหาร เด็กปกติ ครูผู้สอน บุคลากรทางการแพทย์ ผู้ปกครอง และชุมชน ให้มีความเข้าใจเด็กพิเศษ ว่าเป็นสมาชิกส่วนหนึ่งของสังคม และการจัดการเรียนร่วมสำหรับเด็กพิเศษนั้นมุ่งเน้นพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนสูงสุดทุกด้าน โดยการเรียนรู้ทักษะทางสังคมที่เหมาะสมกับวัย การเรียนที่สอดคล้องกับศักยภาพของเด็กพิเศษในรูปแบบการเรียนร่วมกับเด็กปกติ เพื่อการดำเนินชีวิตในสังคมร่วมกัน ทุกคนต่างเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ต่างยอมรับซึ่งกันและกัน และใช้ชีวิตร่วมกันโดยไม่มีการแบ่งแยกให้ความรักความเข้าใจ ความเอื้ออาทร ยอมรับในสิ่งที่เด็กเป็นอย่างไรไม่มีข้อแม้ใดๆ เข้าใจธรรมชาติของเด็กพิเศษ ก็จะทำให้เกิดการเรียนรู้ได้ตามศักยภาพของเด็กพิเศษแต่ละคน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากการศึกษาแสดงให้เห็นว่าเด็กพิเศษสามารถเรียนร่วมในชั้นเรียนปกติได้ทุกประการ ดังนั้น กระบวนการเตรียมความพร้อมโดยจัดให้มีการอบรม เทคนิคพิเศษต่างๆ ให้ศึกษาดูงานจากโรงเรียนต้นแบบให้กับครู บุคลากรทุกฝ่ายในโรงเรียน จึงเป็นขั้นตอนที่สำคัญที่ควรคำนึงถึงก่อนการจัดการเรียนร่วม นอกจากนี้โรงเรียนควรให้บริการในลักษณะ Home School มีครูบริการดูแลเด็กพิเศษ ที่บ้าน เพื่อให้เด็กได้มีพัฒนาการหลายๆ ด้านนอกเหนือจากการรับบริการจากโรงเรียน เพียงอย่างเดียวจะทำให้เด็กมีพัฒนาการที่ใกล้เคียงเด็กปกติได้เร็วมากขึ้น และที่สำคัญ ควรให้ค่าตอบแทนแก่ครูประจำชั้นและครูผู้สอนเพื่อเป็นขวัญและกำลังใจ

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาแนวทางการถ่ายทอดความรู้หรือนิทรรศงานแก่ครอบครัวเด็กพิเศษ
2. ควรมีการศึกษาการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็กพิเศษ ระหว่างโรงเรียนที่จัดการเรียนร่วมกับโรงเรียนเฉพาะทาง
3. ควรมีการศึกษาการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์พัฒนาการด้าน อารมณ์ สังคม การเรียนรู้ และการสื่อสารของเด็กพิเศษ ระหว่างโรงเรียนที่จัดการเรียนร่วมกับโรงเรียนเฉพาะทาง

บรรณานุกรม

- กรรณิกา กุลจินต์. 2550. **เทคนิคการสอน: ออทิสติกกลุ่มเล็ก ที่มีอาการรุนแรง (น้องดอม)**. กรุงเทพฯ: สำนักงานบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สำนักปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- _____. 2550. **เทคนิคการสอน: ออทิสติกกลุ่มเล็ก ที่มีอาการรุนแรง (น้องธี)**. กรุงเทพฯ: สำนักงานบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สำนักปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. 2543. **การประเมินผลการจัดการศึกษาเพื่อคนพิการ ปีการศึกษาเพื่อคนพิการ**. กรุงเทพฯ: คณะกรรมการประเมินผลทางการศึกษาเพื่อคนพิการ.
- _____. 2543. **คู่มือการคัดแยกและส่งต่อคนพิการเพื่อการศึกษา**. กรุงเทพฯ: ครูสภาลาดพร้าว.
- กิติ์ วรณจิตต์ และคณะ. 2537. **วิชาการศึกษา**. กรุงเทพฯ: ชีรพงษ์การพิมพ์.
- ขนิษฐา พุ่มประดับ และแสงเดือน ลีวฤกษ์พันธ์. 2551. **ความชุกและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะออทิสติกในจังหวัดระนอง**. เข้าถึงได้จาก: <http://gotoknow.org/blog/cfhd-6/164018> (สืบค้นเมื่อ 26 มี.ค. 51).
- คณะกรรมการพิจารณาส่งเสริมการจัดการศึกษาแบบร่วม. 2545. **ปัญหาถาม-ตอบ การจัดการศึกษาแบบเรียนร่วม**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ.
- เทียนฉาย กิระนันท์. 2544. **สังคมศาสตร์วิจัย**. กรุงเทพฯ: คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชนวัฒน์ คำลือ. 2547. **การจัดการเรียนร่วมสำหรับเด็กออทิสติกตามมาตรฐานการศึกษาพิเศษ ด้านการเรียนการสอนและสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา และวัฒนธรรม ของโรงเรียนกาวีละสมัย จังหวัดเชียงใหม่**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ธีรเดช นัตถรักษา. 2537. **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2542**. กรุงเทพฯ: ไทเนรมิตกิจอินเตอร์ โพรเกรสซีฟ.
- นภัทร พุกกะณะสุต. 2552. **เด็กพิเศษ ช่วยได้ไม่ยาก**. กรุงเทพฯ: อักษรสัมพันธ์.
- นุชนาด สุนทรพันธ์. 2545. **การจัดการเรียนร่วมสำหรับเด็กพิการในโรงเรียนปกติในประเทศไทย**. วารสารรามคำแหง, 22(4): 193-201.

- เบญจา ชลชานนท์. 2543. การจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิการเรียนร่วม : เอกสารประกอบ
การประชุมเชิงปฏิบัติการ 3 เมษายน 2543. กรุงเทพฯ: ราชภัฏสวนดุสิต.
- _____. 2546. คู่มือการบริหารจัดการเรียนร่วมตามโครงสร้าง ชีท. กรุงเทพฯ: เพทาย
การพิมพ์.
- ผดุง อารยะวิญญู. 2542. การเรียนร่วมระหว่างเด็กปกติกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ. กรุงเทพฯ:
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- _____. 2546. วิธีสอนเด็กออทิสติก. กรุงเทพฯ: แวนแก้ว.
- พวงแก้ว กิจธรรม. 2546. ความก้าวหน้าในการดำเนินงานด้านคนพิการ เรื่อง การศึกษาสำหรับคน
พิการ. เข้าถึงได้จาก: <http://www.tddf.or.th/tddf/library/files/doc/library-2006-10-28-123.doc> (วันที่ค้น 25 กรกฎาคม 2551).
- เพชรรัตน์ กิตติวัฒนากุล. 2528. สภาพการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนเรียนตามอดเรียนร่วมใน
โรงเรียนประถมศึกษากาตวันออกเฉียงเหนือ. กรุงเทพฯ: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เพ็ญแข ลิมศิลา. 2540. การวินิจฉัยโรค “ออทิสซึม”. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แสงงามการพิมพ์.
- _____. 2541. เรื่องน่ารู้เกี่ยวกับเด็กออทิสซึม กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แสงงามการพิมพ์.
- _____. 2548. เด็กพิเศษ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์กรุงเทพ.
- ภาวนา อยู่สถาพร. 2548. การประเมินการดำเนินงานโครงการเรียนร่วมในโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดมุกดาหาร. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- มูลนิธิเพื่อบุคคลออทิสซึม. ม.ป.ป. โลกใบเล็กออทิสติก สื่อเพื่อ...รัก...และเข้าใจ. กรุงเทพฯ:
นันทกานต์กราฟฟิค.
- ราชกิจจานุเบกษา. 2550. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ปี 2550. ประกาศในราชกิจจานุเบกษา
เล่มที่ 124 ตอนที่ 47 ก 24 สิงหาคม 2550.
- _____. 2551. พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551. ประกาศใน
ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 125 ตอนที่ 28 ก 5 กุมภาพันธ์ 2551.
- รายงานการปฏิบัติการจัดการเรียนร่วม. 2548. โรงเรียนศรีนคร 2548. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การ
รับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- รัตนา เสงส์สวัสดิ์. 2546. ออทิสติก. วารสารรามคำแหง. 23, 3: 76-88.
- วงเดือน เดชะรินทร์. 2551. พ่อแม่มีไอหม่าใสใจลูกออทิสติก. กรุงเทพฯ: มิตรสัมพันธ์กราฟฟิค.
- วงพัทตร์ ภูพันธ์ศรี. 2534. จิตวิทยาเด็กพิเศษ. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

- วารี ธีระจิตร. 2531. การศึกษาสำหรับเด็กพิเศษ. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วัลลภกัมม์ โคตะนนท์. 2547. การสื่อสารเพื่อการเรียนรู้ระหว่างครูและเด็กออทิสติก. วิทยานิพนธ์
นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาอาชีวศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศรีเรือน แก้วกังวาน. 2543. จิตวิทยาเด็กพิเศษแนวคิดสมัยใหม่. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์.
- _____. 2550. จิตวิทยาเด็กที่มีลักษณะพิเศษ. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: หอมชาวบ้าน.
- ศรียา นิยมธรรม. 2541. เด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนปกติ. วารสารการศึกษาปฐมวัย. 2, 2.
- ศรียา นิยมธรรมและคณะ. 2545. การศึกษาพิเศษ. กรุงเทพฯ: พัฒนาศึกษา.
- ศูนย์เด็กพิเศษภาคใต้. 2551. ออทิสติก. เข้าถึงได้จาก: <http://www.pasinee.ac.th/specialneedscenter/childof9cases/AutisticDisorder.doc> (วันที่ค้น 26 มีนาคม 2551).
- ศูนย์พัฒนาหลักสูตร กรมวิชาการ. 2543. การพัฒนาเด็กออทิสติก. กรุงเทพฯ: ศูนย์พัฒนา
หลักสูตร กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.
- ศูนย์พัฒนาหลักสูตร กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. 2543. การพัฒนาเด็กออทิสติก.
กรุงเทพฯ: คูรุสภาลาดพร้าว.
- สดศรี สุทธการ. 2547. การดำเนินงานการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำ การศึกษาพิเศษ :
กรณี ศึกษาโรงเรียนบ้านสบคอน สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเชียงกลาง จังหวัดน่าน.
วิทยานิพนธ์ครุศาสตรบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์.
- สัญญา สัญญาวิวัฒน์. 2545. ทฤษฎีสังคมวิทยาเนื้อหาและแนวการใช้ประโยชน์เบื้องต้น.
พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิมล ศิริกานันท์. 2542. ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์: แนวทางสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพฯ:
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. 2550.
เทคนิคการสอนออทิสติกกลุ่มเล็กที่มีอาการรุนแรง. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ สกสค.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสาคร. 2548. รวบรวมบทความ ระเบียบ และกฎหมายที่
เกี่ยวข้องกับด้านการศึกษาพิเศษ. กรุงเทพฯ: หจก. รุ่งเรืองออฟเซต.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2545. รายงานการวิจัย การติดตามผลการดำเนินงาน
ตามนโยบายการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ. กรุงเทพฯ: สำนักประเมินผลการจัด
การศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2545. แผนการศึกษาแห่งชาติ (2545-2559).
พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: พิมพ์ลักษณ์.

- สำนักงานปฏิรูปการศึกษา (องค์การมหาชน). 2545. **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545**. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- หลักสูตรประถมศึกษา. 2535. **หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2535)**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา.
- ครูนิรมล. 2551. **การสอนเด็กพิเศษ**. (ออนไลน์) เข้าถึงได้จาก: <http://11wutani2.multiply.com/journal> (วันที่ 1 เมษายน 2551).
- อัญญา วรชาติอุดมพงศ์. 2551. **ความหมายเด็กพิเศษ**. (ออนไลน์) http://aranyaec.blogspot.com/2008/03/blog-post_18.html (วันที่ 15 กรกฎาคม 2552).
- อุบล เล่นวารี. 2542. **การบริการและการจัดการศึกษาพิเศษเรียนร่วม**. ม.ป.ท.: ม.ป.พ.
- Bright, Esther. 1986. **A Study of Certain Charaotristioes of Successful Mainstreaming** Michigan Ph.D. Dissertation, University of Michigan.
- Gordorr, L. G. 1986. **An Examination of the Factors Related to Successful Mainstreaming of Learning Handicapped Students**. Dissertation Abstract International (November 1986): 47-48.
- Holloway, I. 1997. **Basic Concepts for Qualitative Research**. London: Blackwell Science.
- Keller, E. L. 1987. **Organizational Space and Attitudes toward Special Education Classes**. Dissertation Abstract International (February 1987): 47-48.
- Moustakas, C. 1994. **Phenomenological research methods**. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Reynolds, M. C. and Brich, J. W. 1982. **Teaching Exceptional Children in All Arcerica's Schools**. Reston, VA.: Council for Exceptional Children.
- Tjokrowarogo, E. E. 1989. **The Characterizations Needs. And Problems of Integrated Primary Schools in The Cities of Jakarta and Yogyakarta in Java Island and Possible Use of Instructional Supervision to Cope with the Needs and Problems (Indonesia)**. Dissertation, University of Pittsburgh.
- Webster, Cynthia. 1992. "The Effects of Hispanic Ethnic Identification on Information Search Behavior," **Journal of Advertising Research**, 32 (September-October): 54-62.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายนามผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือ

รายนามผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือ

- | | |
|-----------------------------------|---|
| 1. นายแพทย์ชาญวิทย์ เงินศรีตระกูล | จิตเวชศาสตร์ และอาจารย์ประจำภาควิชา
จิตเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ |
| 2. แพทย์หญิงจุฑามาส วรโชติกำจร | จิตเวชศาสตร์ และอาจารย์ประจำภาควิชา
กุมารศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ |
| 3. รองศาสตราจารย์ ดร.บัญญัติ สุข | อาจารย์ประจำคณะวิชาทรัพยากรธรรมชาติ
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ |

ภาคผนวก ข

รายนามผู้ให้สัมภาษณ์เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลวิทยานิพนธ์

รายนามผู้ที่ให้สัมภาษณ์เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลวิทยานิพนธ์

1. อาจารย์ฟาซียะห์ มุโษะ
2. อาจารย์โพจง รัชญา
3. อาจารย์มีดี เปี่ยมจิต
4. อาจารย์ยุทธศาสตร์ พลยุทธ์
5. อาจารย์เทียน คิ้วขาว
6. อาจารย์ศิริราณี ฐูป
7. อาจารย์นารู โตะ กาญจน
8. อาจารย์อ้อ จำปูน
9. อาจารย์พี่เลี้ยง อิทธิบาท
10. อาจารย์ชอนตอก มีทรัพย์
11. อาจารย์สุชา สุกตะวัน
12. อาจารย์มานี แสงตะวัน
13. อาจารย์สุดที่รัก จริงจัง
14. อาจารย์เออา คณารักษ์
15. อาจารย์ชินจัง จอมแก่น
16. อาจารย์มีเซ็ง มีมาก
17. อาจารย์ยอนโอ ณะระเริง
18. อาจารย์ยอนวา จังกิม
19. คุณสวย พุทธโธ
20. คุณมาดแมน จอมแก่น
21. คุณมิซิด คิมชู
22. คุณเอมมา มาน่าซอน
23. คุณกิมยู ยูชินรัง
24. คุณคอกถี่ ยูชินรัง
25. คุณบังอร แรงสูง
26. คุณอาซัง แรงสูง
27. คุณจามอง มูยุด

รายนามเพื่อนร่วมชั้นเรียนที่เข้าใจสัมภาษณ์เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลทำวิทยานิพนธ์

- | | |
|---------------------|--------------|
| 1. เด็กหญิงญาจิน | จิตเวียง |
| 2. เด็กหญิงแคจ๊กกิม | กูรัง |
| 3. เด็กชายอภิบุตร | เสรี |
| 4. เด็กหญิงยูโตะ | ยอดสุดเอี่ยม |
| 5. เด็กชายหนอน | โชคชัย |
| 6. เด็กหญิงวันมาก | ทองเขียว |
| 7. เด็กหญิงวรา | ยอดกล้วย |
| 8. เด็กหญิงโรส | เข้มเงิน |
| 9. เด็กหญิงร่ายจริง | พุทธังกูโร |
| 10. เด็กหญิงกันตนา | เต็งรัง |
| 11. เด็กหญิงงาม | กุหลาบ |
| 12. เด็กชายสน | อังคสุด |
| 13. เด็กชายวุฒิ | สุขใจ |
| 14. เด็กชายสีสัน | ขนุนหอม |
| 15. เด็กชายคิม | ชมพู่ |
| 16. เด็กชายดำ | การคำ |

รายชื่อเด็กพิเศษที่เข้าให้สัมภาษณ์เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลทำวิทยานิพนธ์

- | | |
|--------------------|----------|
| 1. ด็อกเตอร์ จิตกร | จอมแก่น |
| 2. เด็กชายพีดา | คิมชู |
| 3. เด็กชายตอกมัน | มาน่าซอน |
| 4. เด็กชายคิมยูชิน | ยูชินรัง |
| 5. นายไฟ | แรงสูง |
| 6. นายจุมง | มยุล |

ภาคผนวก ค

หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการดำเนินการวิจัยเพื่อทำวิทยานิพนธ์

(สำเนา)

ที่ ศธ.0521.1.11/617

คณะศิลปศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
15 ถ.กาญจนวนิช ต.คอหงส์
อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา 90110

1 กรกฎาคม 2551

เรื่อง ขอความร่วมมือในการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการ โรงเรียนศรีนคร

ด้วยนางสาวสุขขิรี สุขราษฎร์ นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพัฒนามนุษย์และสังคม ภาควิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ซึ่งนักศึกษาอยู่ระหว่างการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การจัดการชั้นเรียนร่วมสำหรับเด็กพิเศษกับเด็กปกติ ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสงขลา”

ในการนี้ทางหลักสูตรฯ ขออนุญาตจากท่านในการเข้าสัมภาษณ์ บุคลากรและนักเรียนของท่าน พร้อมขอความสะดวกในการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับข้อมูล เอกสาร และสถิติ ฯลฯ โดยนางสาวสุขขิรี สุขราษฎร์ เพื่อนำข้อมูลมาศึกษาสำหรับใช้ประกอบการเขียนวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุญาตให้ความอนุเคราะห์ จักขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุจิตรา จรจิตร)

คณบดีคณะศิลปศาสตร์

ภาควิชาสารัตถศึกษา

โทร 074-286659

โทรสาร 074-28665

(สำเนา)

ที่ ศธ.0521.1.11/295

คณะศิลปศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
15 ถ.กาญจนวนิช ต.คอหงส์
อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา 90110

8 เมษายน 2552

เรื่อง ขอความร่วมมือในการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการ โรงเรียนหาดใหญ่วิทยาลัย 2

ด้วยนางสาวสุขขิรี สุขราษฎร์ นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพัฒนามนุษย์และสังคม ภาควิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ซึ่งนักศึกษาอยู่ระหว่างการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การจัดการชั้นเรียนร่วมสำหรับเด็กพิเศษกับเด็กปกติ ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสงขลา”

ในการนี้ทางหลักสูตรฯ ขออนุญาตจากท่านในการเข้าสัมภาษณ์ อาจารย์จงจิตร พรหมจรรย์ และนักเรียนของท่าน พร้อมขอความสะดวกในการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับข้อมูล เอกสาร และสถิติ ฯลฯ โดยนางสาวสุขขิรี สุขราษฎร์ เพื่อนำข้อมูลมาศึกษาสำหรับใช้ประกอบการเขียนวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้

จึงเรียนมาเพื่อ โปรดพิจารณาอนุญาตให้ความอนุเคราะห์ จักขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อดิศา แซ่เตียว)

คณบดีคณะศิลปศาสตร์

ภาควิชาสารัตถศึกษา

โทร 074-286659

โทรสาร 074-28665

(สำเนา)

ที่ ศธ.0521.1.11 / 296

คณะศิลปศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
15 ถ.กาญจนวนิช ต.คอหงส์
อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา 90110

8 เมษายน 2552

เรื่อง ขออนุญาตสัมภาษณ์

เรียน ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 3

ด้วยนางสาวสุขษิรี สุขราษฎร์ นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพัฒนามนุษย์และสังคม ภาควิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ซึ่งนักศึกษาอยู่ระหว่างการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การจัดการเรียนร่วมสำหรับเด็กพิเศษกับเด็กปกติในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสงขลา”

ในการนี้ทางหลักสูตรฯ ขออนุญาตจากท่านในการเข้าสัมภาษณ์ คุณศุภวรรณ พุทธุสุกะ พร้อมขอความสะดวกในการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับข้อมูล เอกสาร และสถิติ ฯลฯ โดยนางสาวสุขษิรี สุขราษฎร์ เพื่อนำข้อมูลมาศึกษาสำหรับใช้ประกอบการเขียนวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุญาตให้ความอนุเคราะห์ จักขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อติศา แซ่เตียว)

คณบดีคณะศิลปศาสตร์

ภาควิชาสารัตถศึกษา

โทร 074-286659

โทรสาร 074-286659

ภาคผนวก ง

หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจเครื่องมือวิจัย



บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ หลักสูตร ศศ.ม. สาขาวิชาพัฒนามนุษย์และสังคม (ภาคพิเศษ) ภาควิชาสารัตถศึกษา
โทร 6659

ที่ มอ 895.1/0850 วันที่ 12 ตุลาคม 2552

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน นายแพทย์ชาญวิทย์ เงินศรีตระกูล

ด้วยหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ ได้เปิดสอนระดับปริญญาโท ในสาขาวิชาพัฒนามนุษย์และสังคม ภาคพิเศษ ขณะนี้ นักศึกษาอยู่ในขั้นตอนดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ โดยนางสาวสุขยิри สุขราษฎร์ ซึ่งได้รับอนุมัติจาก คณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ ให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การจัดการเรียนร่วมสำหรับเด็กพิเศษกับ เด็กปกติในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสงขลา” และนักศึกษาได้เสนอเครื่องมือในการวิจัย

เพื่อให้วิทยานิพนธ์มีความถูกต้องตามระเบียบวิธีการวิจัย คณะฯ พิจารณาเห็นว่า ท่านเป็นผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ ตรวจสอบเครื่องมือการวิจัยของนักศึกษา ตามรายละเอียดที่แนบมาด้วย

จึงเรียนมาเพื่อ โปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ จักขอบพระคุณยิ่ง

(ดร. สุรพงษ์ ยิ้มละมัย)

กรรมการบริหารฯ และเลขานุการคณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ รักษาราชการแทน

ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาพัฒนามนุษย์และสังคม ภาคพิเศษ

ภาคผนวก จ

แบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน

ข้อมูลส่วนตัว

ชื่อ.....นามสกุล.....

ตำแหน่ง.....วุฒิการศึกษา.....

ระยะเวลาในการปฏิบัติงานบริหาร.....

ข้อมูลส่วนตัว

ชื่อ.....นามสกุล.....

ตำแหน่ง.....วุฒิการศึกษา.....

ระยะเวลาในการปฏิบัติงานบริหาร.....

ลักษณะการจัดการเรียนร่วมสำหรับเด็กพิเศษกับเด็กปกติในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสงขลา

1. โรงเรียนของท่านมีการกำหนดนโยบายการเรียนร่วมไว้อย่างชัดเจนในธรรมนูญโรงเรียนหรือไม่

.....

2. มีการกำหนดโครงการเรียนร่วมไว้ในแผนปฏิบัติการของโรงเรียนหรือไม่

.....

3. มีการจัดตั้งคณะกรรมการ โรงเรียนรับผิดชอบเรื่องการจัดการเรียนร่วมสำหรับเด็กพิเศษ หรือไม่

.....

4. ท่านมีวิธีการดำเนินการรับเด็กพิเศษ อย่างไรบ้าง

.....

5. มีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการรับเด็กพิเศษอย่างทั่วถึงและต่อเนื่องอย่างไรบ้าง
-
-
-
7. ท่านได้มีส่วนในการส่งเสริมการจัดสภาพแวดล้อมและอุปกรณ์สิ่งอำนวยความสะดวกที่เหมาะสมเพียงพอกับการจัดการเรียนร่วม อย่างไรบ้าง
-
-
-
8. ท่านได้จัดหาวิทยากรและแหล่งความรู้ทางวิชาการเกี่ยวกับเด็กพิเศษให้กับครูผู้สอนและผู้ปกครองบ้างหรือไม่ อย่างไร
-
-
-
9. ท่านได้ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูเข้ารับการอบรม สัมมนา ศึกษาดูงานการสอนเด็กพิเศษหรือไม่ อย่างไร
-
-
-
10. โรงเรียนมีการจัดห้องเสริมวิชาการเพื่อช่วยเหลือเด็กพิเศษหรือไม่ จัดอย่างไรบ้าง
-
-
-
11. มีการทำความเข้าใจกับผู้ปกครองนักเรียนปกติเพื่อให้เกิดการยอมรับเด็กพิเศษหรือไม่ อย่างไร
-
-
-

12. มีการเตรียมเด็กปกติให้เข้าใจและยอมรับเด็กพิเศษอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

13. มีการสร้างขวัญกำลังใจให้กับครูและบุคลากรที่รับผิดชอบงานสอนเด็กพิเศษในชั้นเรียนร่วมอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

14. โรงเรียนของท่านมีการฝึกอบรมครูและบุคลากรและบุคลากรเกี่ยวกับการจัดการเรียนร่วมสำหรับเด็กพิเศษอย่างไร

.....

.....

.....

15. โรงเรียนของท่านได้รับงบประมาณสนับสนุนการดำเนินงานและกิจกรรมในการจัดการเรียนร่วมจากส่วนใดบ้าง

.....

.....

.....

16. ท่านมีส่วนร่วมหรือให้ความร่วมมือในการวัดผลและประเมินผลเด็กพิเศษเป็นรายบุคคลหรือไม่อย่างไร

.....

.....

.....

17. ท่านมีการนิเทศ ติดตาม กำกับ ประเมินผลการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการเรียนร่วมหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

18. ท่านคิดว่า โรงเรียนท่านประสบความสำเร็จในการจัดการเรียนร่วมหรือไม่ เพราะอะไร

.....

.....

.....

19. ท่านคิดว่า การจัดการเรียนร่วมเป็นภาระหนักของ โรงเรียนหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

20. ปัจจุบัน โรงเรียนมีรูปแบบในการเรียนร่วม รูปแบบใด

.....

.....

.....

ปัจจัย ส่งเสริมที่ทำให้เด็กพิเศษเรียนร่วมกับเด็กปกติได้

(ปัจจัยส่งเสริม ได้แก่ ผู้บริหาร โรงเรียน ครูผู้สอน เด็กปกติ เด็กพิเศษ ผู้ปกครอง ครูแนะแนว ครูการศึกษาพิเศษ แพทย์ นักสังคมสงเคราะห์)

1. ความร่วมมือในการจัดการเรียนร่วมของครูในโรงเรียนอยู่ในระดับใด มากหรือน้อย

.....

.....

.....

2. ผู้ปกครอง ชุมชนให้การสนับสนุนและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนหรือไม่ อย่างไรบ้าง ในเรื่องใดบ้าง

.....

.....

.....

3. ผู้ปกครองเอาใจใส่ดูแลลูกหลานดีหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

4. เด็กปกติให้การยอมรับเด็กพิเศษหรือไม่ และมีการช่วยเหลือเด็กพิเศษอย่างไรบ้าง
.....
.....
.....
5. ท่านมีส่วนสนับสนุนในการจัดให้มีความร่วมมือกันระหว่างพ่อแม่-ครู-แพทย์ในการช่วยเหลือเด็กพิเศษบ้างหรือไม่ อย่างไร
.....
.....
.....
6. ผู้บริหารเห็นด้วยกับโครงการเรียนร่วมในระดับใด มากหรือน้อย
.....
.....
.....
7. ท่านคิดว่า สื่อ อุปกรณ์ มีส่วนสำคัญในการจัดการเรียนร่วมหรือไม่ อย่างไร
.....
.....
.....
8. บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการเรียนร่วมได้เข้ามามีส่วนร่วมในในระดับใด มากหรือน้อย
.....
.....
.....
9. ท่านคิดว่า ปัจจัยส่งเสริมมีความสำคัญอย่างไรบ้าง
.....
.....
.....
10. ท่านคิดว่าท่านเป็นปัจจัยที่สำคัญมากที่สุดหรือไม่ เพราะอะไร
.....
.....
.....

**ปัญหา อุปสรรค ในการจัดการเรียนร่วมสำหรับเด็กพิเศษกับเด็กปกติในโรงเรียนมัธยมศึกษา
จังหวัดสงขลา**

1. ปัญหาและอุปสรรค ที่โรงเรียนของท่าน ประสบอยู่ในการจัดการเรียนร่วมสำหรับเด็กพิเศษมี
อะไรบ้าง และท่านมีแนวทางในการแก้ไขปัญหานั้นอย่างไร

.....

.....

.....

2. เรื่องใดที่ท่านคิดว่าเป็นปัญหามากที่สุดและควรได้รับการแก้ไข

.....

.....

.....

3. ผลกระทบที่ได้รับจากการเรียนร่วม ชุมชน ผู้ปกครอง ครู นักเรียนปกติ มีปัญหาหรือไม่ ถ้ามี
อะไรบ้าง และท่านได้แก้ไขอย่างไร

.....

.....

.....

4. ผลจากการแก้ปัญหาและอุปสรรคในการจัดการเรียนร่วม เป็นอย่างไร

.....

.....

.....

5. การประสานความร่วมมือองค์กร ชุมชน ผู้ปกครองหรือหน่วยงานต่างๆ ที่เข้ามามีส่วนร่วมใน
การจัดการเรียนร่วมให้เด็กพิเศษ มีปัญหา อุปสรรคหรือไม่ อย่างไรและท่านได้แก้ไขอย่างไร

.....

.....

.....

**แนวทาง ที่เหมาะสม ในการจัดการเรียนร่วมสำหรับเด็กพิเศษกับเด็กปกติในโรงเรียนมัธยมศึกษา
จังหวัดสงขลา**

1. ท่านมีแนวทางในการบริหารจัดการที่เหมาะสมด้านนโยบาย บุคลากร การจัดกิจกรรมการเรียน
การสอน สื่อ อุปกรณ์ งบประมาณ และอื่นๆ อย่างไรบ้าง

.....
.....
.....

แบบสัมภาษณ์ครูผู้สอนปกติ

ลักษณะการจัดการเรียนร่วมสำหรับเด็กพิเศษกับเด็กปกติในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสงขลา

1. ปัจจุบันมีจำนวนเด็กพิเศษในโรงเรียนของท่าน จำนวนเท่าใด

.....

.....

.....

2. ท่านเห็นด้วยหรือไม่ และรู้สึกอย่างไรต่อการที่โรงเรียนรับเด็กพิเศษเข้าเรียนร่วมกับเด็กปกติ

.....

.....

.....

3. ท่านจบการศึกษาทางด้านใด มีประสบการณ์ทางการศึกษาพิเศษหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

4. ท่านมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) หรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

5. ในเรื่องแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) มีความสอดคล้องกับความต้องการของเด็กพิเศษหรือไม่

.....

.....

.....

6. ท่านมีส่วนในการปรับปรุงแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) เพื่อให้สอดคล้องความต้องการของเด็กบ้างหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

7. ท่านมีการจัดทำและปรับแผนการสอนเฉพาะบุคคล (IIP) หรือไม่

.....

.....

.....

8. ท่านมีการจัดกิจกรรมเพื่อเตรียมความพร้อมให้กับเด็กพิเศษอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

9. ท่านจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนร่วมของเด็กพิเศษหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

10. ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็กพิเศษ และเพื่อนร่วมชั้นเรียนเป็นอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

ปัจจัย ส่งเสริม ที่ทำให้เด็กพิเศษเรียนร่วมกับเด็กปกติได้

(ปัจจัย ส่งเสริม ได้แก่ผู้บริหาร โรงเรียน ครูผู้สอน เด็กปกติ เด็กพิเศษ ผู้ปกครอง ครูแนะแนว ครูการศึกษาพิเศษ แพทย์ นักสังคมสงเคราะห์)

1. ท่านคิดว่าครูผู้สอนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในระดับใด มากหรือน้อย เพราะอะไร

.....

.....

.....

2. ท่านคิดว่า ปัจจัยมีส่วนส่งเสริม สนับสนุนให้การเรียนร่วมประสบความสำเร็จอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

3. ท่านคิดว่า ผู้บริหารมีความจริงจังในการจัดการเรียนร่วมมากน้อยเพียงใด เพราะอะไร

.....

.....

.....

ปัญหา อุปสรรค ในการจัดการเรียนร่วมสำหรับเด็กพิเศษกับเด็กปกติ ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสงขลา

1. ท่านมีปัญหาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสำหรับเด็กพิเศษหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

2. ปัญหาของเด็กพิเศษที่เกิดขึ้นกับเพื่อนร่วมชั้นเรียนมีบ้างหรือไม่ อะไรบ้าง

.....

.....

.....

3. ผู้ปกครองเด็กปกติ มีทัศนคติและให้การยอมรับต่อเด็กพิเศษหรือไม่ อย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

4. ท่านมีปัญหาในการใช้สื่อ อุปกรณ์ ในการใช้สอนกับเด็กพิเศษบ้างหรือไม่

.....

.....

.....

5. ท่านคิดว่าตอนนี้โรงเรียนของท่านมีปัญหาในการจัดการเรียนร่วมอย่างไรบ้าง และจะแก้ไขปัญหานี้อย่างไร

.....

.....

.....

แนวทางที่เหมาะสม ในการจัดการเรียนร่วมสำหรับเด็กพิเศษกับเด็กปกติ

ท่านมีข้อเสนอแนะแนวทางที่เหมาะสมในการจัดการเรียนร่วม การบริหารจัดการของผู้บริหาร ด้านครูผู้สอนในชั้นเรียนร่วม สื่ออุปกรณ์ และอื่นๆ อย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

แบบสัมภาษณ์ผู้ปกครอง

ข้อมูลส่วนตัว

ชื่อ.....นามสกุล.....

นักเรียนอยู่ในความดูแลของท่านเป็นเวลา.....

ลักษณะการจัดการเรียนร่วมสำหรับเด็กพิเศษกับเด็กปกติในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสงขลา

1. ท่านได้รับข้อมูลข่าวสารการรับสมัครนักเรียนโดยวิธีใด

.....

2. ท่านให้การสนับสนุนหรือมีส่วนร่วมในการทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะรายบุคคล (IEP) หรือไม่
 อย่างไร

.....

3. ในเรื่องของการการทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะรายบุคคล (IEP) มีความสอดคล้องกับความต้องการพิเศษของบุตรหลานของท่านหรือไม่ อย่างไร

.....

4. ท่านมีการประสานงานกับครู โรงเรียน หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดการเรียนเรียนร่วมหรือไม่ อย่างไร

.....

5. ท่านมีการจัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมหรือฟื้นฟูสมรรถภาพ ของบุตรหลานบ้างหรือไม่ อย่างไร

.....
.....
.....

6. ท่านมีการวิเคราะห์ จุดเด่น จุดด้อยบุตรหลานของท่านหรือไม่ อย่างไร

.....
.....
.....

7. ท่านมีการจัดกิจกรรมเพื่อแก้จุดด้อยของบุตรหลานท่าน หรือไม่ อย่างไร

.....
.....
.....

8. ท่านคิดว่าเด็กปกติจะยอมรับบุตรหลานของท่านได้หรือไม่

.....
.....
.....

9. ท่านมีส่วนร่วม หรือให้ความร่วมมือในการวัดและประเมินผลตาม สภาพจริงหรือไม่ อย่างไร

.....
.....
.....

10. ท่านมีความพึงพอใจต่อผลการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนที่มีต่อบุตรหลานท่านหรือไม่ เพราะอะไร

.....
.....
.....

แบบสัมภาษณ์ครูการศึกษาพิเศษ

ข้อมูลส่วนตัว

ชื่อ.....นามสกุล.....

นักเรียนอยู่ในความดูแลของท่านเป็นเวลา.....

ลักษณะการจัดการเรียนร่วมสำหรับเด็กพิเศษกับเด็กปกติในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสงขลา

1. ท่านใช้ข้อมูลใดในการมาวิเคราะห์เด็กพิเศษ เพื่อเข้ามาเรียนร่วม

.....

2. ท่านให้การสนับสนุนหรือมีส่วนร่วมในการทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะรายบุคคล (IEP) หรือไม่
 อย่างไร

.....

3. ในเรื่องของการการทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะรายบุคคล (IEP) มีความสอดคล้องกับความต้องการพิเศษของเด็กพิเศษหรือไม่

.....

4. ท่านมีการวิเคราะห์ จุดเด่น จุดด้อยเด็กพิเศษหรือไม่ อย่างไร

.....

5. ท่านมีการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมจุดเด่นแก้จุดด้อย หรือไม่ อย่างไร

.....

6. ท่านคิดว่าเด็กปกติจะยอมรับเด็กพิเศษได้หรือไม่

.....

.....

.....

7. ปัจจุบัน โรงเรียนมีรูปแบบในการจัดการเรียนร่วมอย่างไร

.....

.....

.....

ปัจจัย ส่งเสริม ที่ทำให้เด็กพิเศษเรียนร่วมกับเด็กปกติได้

(ปัจจัย ส่งเสริม ได้แก่ ผู้บริหาร โรงเรียน ครูผู้สอน เด็กปกติ เด็กพิเศษ ผู้ปกครอง ครูแนะแนว ครูการศึกษาพิเศษ แพทย์ นักสังคมสงเคราะห์)

1. ท่านมีการประสานงานกับครู โรงเรียน หรือหน่วยงานที่ เกี่ยวข้องในการจัดการเรียนเรียนร่วมหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

2. ท่านมีการเชิญบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการเรียนร่วม ได้แก่ ผู้บริหาร โรงเรียน ครูผู้สอน เด็กปกติ เด็กพิเศษ ผู้ปกครอง ครูแนะแนว ครูการศึกษาพิเศษ ในการวางแผนเพื่อพัฒนาเด็กพิเศษหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

3. ท่านมีการ ประสานงานกับหน่วยงานใดบ้างที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนร่วมสำหรับเด็กพิเศษ

.....

.....

.....

4. ท่านได้จัดอบรม หรือให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเด็กพิเศษ การจัดการเรียนร่วมแก่คณะผู้บริหาร ครูผู้สอน เด็กปกติ ผู้ปกครอง และบุคลากรอื่นๆ ในโรงเรียนทราบบ้างหรือไม่ เพราะอะไร

.....
.....
.....

5. ท่านได้เชิญ แพทย์มาเป็นวิทยากร หรือเข้ามาให้บริการคำแนะนำ ปรึกษา แก่ผู้ปกครองบ้างหรือไม่ อย่างไร

.....
.....
.....

6. ท่านได้มีการแจ้งผลการเรียน ทักษะทางสังคมของเด็กพิเศษ ให้แก่ผู้ปกครอง ครูประจำชั้น ครูผู้สอนทราบ เพื่อปรับปรุง บ้างหรือไม่ เพราะอะไร

.....
.....
.....

7. ท่านคิดว่าท่านเป็นปัจจัยที่สำคัญมากที่สุดในการจัดการเรียนร่วมหรือไม่ (ถ้าไม่ใช่ ท่านคิดว่า ปัจจัยต่างๆ มีความสำคัญในการจัดการเรียนร่วมอย่างไรบ้าง)

.....
.....
.....

**ปัญหา อุปสรรค ในการจัดการเรียนร่วมสำหรับเด็กพิเศษกับเด็กปกติในโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัด
สงขลา**

1. ท่านมีปัญหาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสำหรับเด็กพิเศษหรือไม่ อย่างไร

.....

2. ปัญหาของเด็กพิเศษที่เกิดกับเด็กปกติมีบ้างหรือไม่ อะไรบ้าง

.....

3. ผู้ปกครองเด็กปกติ มีทัศนคติและให้การยอมรับต่อเด็กพิเศษหรือไม่ อย่างไรบ้าง

.....

4. ท่านมีปัญหาในการใช้สื่อ อุปกรณ์ ในการใช้สอนกับเด็กพิเศษบ้างหรือไม่

.....

5. ท่านคิดว่าตอนนี้โรงเรียนของท่านมีปัญหาในการจัดการเรียนร่วมอย่างไรบ้าง

.....

6. ท่านคิดว่าการจัดการเรียนร่วมเป็นภาระหนักสำหรับโรงเรียนหรือไม่

.....

แนวสัมภาษณ์เด็กพิเศษ

1. นักเรียนสนุกกับการเรียนร่วมหรือไม่ ถ้าจะให้สนุกควรเรียนแบบไหน

.....

.....

.....

2. นักเรียนชอบห้องเรียนแบบนี้ไหม (ทำไมถึงชอบ ทำไมไม่ชอบ)

.....

.....

.....

3. นักเรียนเข้ากับเพื่อนๆ หรือครูได้หรือไม่ เพราะเหตุใด

.....

.....

.....

4. นักเรียนเคยเข้าร่วมกิจกรรมใดบ้างในโรงเรียน หรือ กิจกรรมนอกโรงเรียนมีอะไรบ้าง

.....

.....

.....

5. ครูกับเพื่อนๆ เปิดโอกาสให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

6. นักเรียนชอบทำกิจกรรมใดบ้างที่ครูจัดให้ (ทำบ่อยแค่ไหน ทำไมถึงทำบ่อย)

.....

.....

.....

7. นักเรียนชอบสิ่งใดมากที่สุดภายในโรงเรียน เพราะอะไร

.....

.....

.....

8. นักเรียนไม่ชอบอะไรมากที่สุดในห้องเรียนเพราะอะไร

.....

.....

.....

แบบสังเกตการสอน

วันที่.....เดือน..... พ.ศ..... เวลา.....
 วิชา..... ชั้น..... อาจารย์ผู้สอน.....
 จำนวนนักเรียนทั้งหมด.....คน ชาย.....คน หญิง.....คน
 จำนวนเด็กพิเศษที่เรียนร่วมจำนวน.....คน สังเกต.....

รายการสังเกต

สภาพแวดล้อมโดยทั่วไปของห้องเรียน

.....

การเลือกกิจกรรมในการเรียนการสอน

.....

การมีส่วนร่วมของเด็กพิเศษในการเรียนการสอน

.....

การสอนทักษะในการเรียนรู้ระหว่างเด็กพิเศษกับเด็กปกติ

.....

.....

.....

.....

.....

การสังเกตพฤติกรรมนักเรียนปกติ และเด็กพิเศษ

.....

.....

.....

.....

.....

มีความรู้และทักษะในการสอนเด็กพิเศษ

.....

.....

.....

.....

.....

การปฏิสัมพันธ์ที่ดี ระหว่าง ครูกับนักเรียนปกติ เด็กพิเศษ

.....

.....

.....

.....

.....

การยืดหยุ่นในการจัดการเรียนการสอน

.....

.....

.....

.....

.....

การประเมินผลการเรียนการสอนของคุณ

.....

.....

.....

.....

.....

บันทึกการสังเกตเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

.....

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ สกุล นางสาวสุขยิรี สุขราษฎร์

รหัสประจำตัวนักศึกษา 5011121056

วุฒิการศึกษา

วุฒิ

ชื่อสถาบัน

ปีที่สำเร็จการศึกษา

ครุศาสตรบัณฑิต

สถาบันราชภัฏสงขลา

2544

ตำแหน่งและสถานที่ทำงาน

ครูผู้ช่วย โรงเรียนเคียนซาพิทยาคม จังหวัดสุราษฎร์ธานี